

Ο ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ ΔΙΓΕΝΗΣ ΑΚΡΙΤΗΣ
Ο ΚΑΠΠΑΔΟΚΗΣ.

SISMANOGLIO

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Ἄρθροι μεγάλοι καὶ κοινοφελεῖς, ἔργα αὐτῶν
καλά τε καὶ θαυμαστά, ὡς καὶ χῶραί ποτε ἀκμάσα-
σαι καὶ πόλεις, ἐφείλκον τὸν θαυμασμὸν τῶν συγ-
χρόνων, ἡμέραι δὲ εὐτυχίας καὶ παρτοίου πολιτι-
σμοῦ ἐλάμπρυνον τὴν ἐποχὴν ἐκείνων. Ἀλλὰ δυ-
στυχῶς, ὡς πλεῖστα τῶν ἀνθρωπίνων, παρῆλθον
πάντα ἐν σιγῇ, ὅτε ἐπελθοῦσαι ἡμέραι δυστυχίας
διεσκέδασαν τέλειον τὰ ὅσα πάντα, ἀμυρότητα ἐπε-
τεγκοῦσαι ἐπὶ τὰ γενναίως καὶ καλῶς εἰργασμένα,
καὶ τὰ ἐργασάμενα πρόσωπα. Μόλις δὲ ἐκ μικρῶν
τεκμηρίων, ἣ καὶ παραδόσεων διαθρῆλλεῖται τι πε-
ρὶ αὐτῶν, καὶ τοῦτο μυθῶδες ἡμῖν φαινόμενον· ὅ,τι
δὲ περὶ τούτων διὰ γραφῆς ἡμῖν διεσώθη, πολλάκις
δὲν ἱκανοποιεῖ τοὺς τὴν ἀληθῆ ἐπιθυμοῦντας τῶν γε-
γονότων ἐξιστόρησαι.

Τοιοῦτος δὴ μάλιστα συνέβη ἐπὶ τῶν γεγονότων

τοῦ μεσαιῶνος, καίτοι οὐ πολὺ ἀπ' ἡμῶν ἀρροστηκότων. Ὅθεν καίτοι ἄνδρες ἐκ τῶν ἡμετέρων τότε ἐξοχοὶ ἐγένοντο, καὶ καλοὶ αὐτῶν ὑπῆρξαν οἱ ἀγῶνες ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος καὶ θρησκευτικῶς καὶ πολιτικῶς, εἰς Λήθην ὅμως περιέπεσον, ἢ ἀτελῆ τινα ἔχομεν τὴν εἰδησιὴν ἐκ τῶν τότε συγγραφέων, ἅτε δὴ καὶ πολλῶν ἐξαφανισθέντων ὑπὸ τοῦ χρόνου. Καὶ δὴ ῥῶν περιέργοι στρέφομεν τὰ ὄμματα πρὸς τὰ ἐρείπια τῶν χωρῶν ἐκείνων, καὶ τὰς ἐπιγραφάς, ἢ εἰς τὰς παραδόσεις καὶ τὰ δημοτικὰ ἄσματα τῶν ῥῶν κατοίκων, καὶ τοῦτο, ἂν ἔχωσι συνείδησιν τῆς αὐτῶν καταγωγῆς, ὅπερ σπύριον ἐνιαχοῦ τῆς Ἀνατολῆς, ὡς ἐκφραστῆντων πολλῶν κατοίκων ταύτης.

Οὕτω λοιπὸν ἀνὴρ ἔνδοξος, ἀκμάσας μόλις πρὸ χιλίων ἔτων, ἐν παραδόσεσιν ἴσιν μόνον καὶ ἐν ἄσμασι δημοτικοῖς ἀμυδρῶς μνημονεύομενος, ποῦ μὲν Ἀκρίτας, ποῦ δὲ Διγενῆς καλούμενος, οὐδαμοῦ τῆς ἱστορίας ἀνεφαίνετο, τὸ δὲ ὄνομα αὐτοῦ, ἢ καταγωγὴ καὶ ἡ ἐποχὴ ἦσαν ἄγνωστα, νεκρικῆ δὲ σιγῇ ἐπεκράτει ἐπὶ τῶν ἀγώνων αὐτοῦ. Καὶ δὴ τὸ ὄνομα τοῦ Ἀκρίτου θὰ ἐξέλπει, τῶν κατ' αὐτὸν ἰσμάτων ὀσημέραι καὶ τῶν παραδόσεων, ὡς εἰκόσ, ὑπὸ τοῦ χρόνου ἐξαφανισθέντων, καὶ οὕτως εἰς αἰῶριον Λή-

θην, καὶ δὴ καὶ θάνατον θὰ κατεδικάζετο αὐτὸς τε καὶ τὰ κατ' αὐτόν.

Ἄλλ' εὐτυχῶς τῇ 21ῃ τοῦ Μαΐου 1868, συμπέσοις τῆς ἑορτῆς τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ μετὰ ἄλλων ἑορτῶν, καθηγητῆς ὢν τότε ἐν τῷ φροντιστηρίῳ Τραπεζοῦντος, τὴν ἀργίαν ἐπωφεληθεὶς εἰς περισυλλογὴν ἰσμάτων καὶ ἄλλης στατιστικῆς ὕλης εἰς συμπλήρωσιν τῆς μετὰ 2 ἔτη ἐκδοθείσης ὑπ' ἐμοῦ Ἱστορίας καὶ Στατιστικῆς Τραπεζοῦντος, καὶ διαδραμῶν τὰ ὑπερκείμενα ταύτης χωρία ἀρκενοῦμαι εἰς τὴν Μορῆν τοῦ Ἁγίου Γεωργίου Περιστερᾶ, εἴτα δὲ ἐκεῖθεν εἰς τὴν τῆς Σουμελῆς. Καὶ ἐν μὲν τῇ μορῇ Περιστερᾶ ὁ Ἡγούμενος ταύτης Κδρ Διονύσιος ἔδωκε πρὸς ταῖς ἄλλαις πληροφορίαις καὶ συλλογὴν ἰσμάτων δημοτικῶν· ἐν δὲ τῇ Μορῇ Σουμελῆς, ἐπισκεπτόμενος κατὰ τὴν συνήθειαν τοὺς Πατέρας ἐν τοῖς κελλίοις, καὶ διερωτῶν αὐτούς, ἔλαβον μὲν καὶ ἄλλας πληροφορίες, ἔδωκέ μοι δὲ τις αὐτῶν καὶ συλλογὴν δῆθεν ἰσμάτων καὶ ἄλλων καὶ ἰδίως τοῦ Ἀκρίτου, κειμένην ἐν σκοτεινῷ καὶ κεκορισμένῳ τόπῳ, ἅτινα τότε δὲν περιεργάσθη, σπεύδων γὰ κατέλθω εἰς τὴν ἐργασίαν μου.

Μετὰ δὲ 3 ἡμέρας ἐπαρελθὼν εἰς Τραπεζοῦντα,

καὶ διρευνῶν τὴν συλλεγεῖσθαι ἕλην, εἶδον μετὰ με-
ρίστης ἀπορίας, ἀλλὰ συνάμα καὶ χαρῶς, ἀντὶ ἁμαρ-
των τέλειον ἔπος Βασιλείου Διγενοῦς Ἀκρίτου. Καὶ
τοῦτο μὲν πρὸς τοῖς ἄλλοις τότε μοι ἐχρησίμωσεν,
ὅπως τὸ κελυφὸς τῆς ἱστορίας Τραπεζοῦντος συμ-
πληρώσω, ὁ δὲ Βασίλειος Διγενῆς Ἀκρίτας μετὰ
τὴν ἐκδοσὶν τῆς ἱστορίας καὶ τὴν ἐν αὐτῇ περὶ τοῦ
του ἀνάλευσιν, ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν ἐξανέστησε καὶ τὸ
ἐνδιαφέρον τοῦ φιλολογικοῦ κόσμου. Καὶ τὸ μὲν χει-
ρόγραφον μετὰ καὶ ἄλλων σημειώσεων πρὸς ἀσφάλ-
ειαν κατέθηκα ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τοῦ γροντιστηρίου
Τραπεζοῦντος, σκοπῶν κατόπιν τὰ δημοσιεύσω αὐτό.

Ἄλλὰ μετὰ 6 ἔτη, κατ' αἰτήσιν τῶν Κυρίων Κ. Σά-
θα καὶ Αἰμιλίου Λεγγάρτ, ἀπέστειλα τὸ ἔπος τοῦτο
πρὸς αὐτοὺς εἰς Παρισίους, οἵτινες καὶ ἐξέδωκαν αὐ-
τὸ ἐκεῖ (1885) ὑπὸ τὸν τίτλον: « Οἱ ἄθλοι τοῦ Διγε-
νοῦς Ἀκρίτου » καὶ γαλλιστὶ μετέφρασαν μετὰ τῶν
προσηκουσῶν σημειώσεων, ἐν αἷς οὐ μόνον πολλὰ
καὶ καλὰ ἐγράφησαν, ἀλλὰ καὶ ἕτεραι μετ' αὐτοῦς
ποιεῖσθαι εἰδήσεις περὶ τοῦ Ἀκρίτου καὶ ὑπὸ ἄλλων
ἐδημοσιεύθησαν. Καὶ ὁ τέως Ἀκρίτας ἢ Διγενῆς ἐν
ἁμασί καὶ χοροῖς φημιζόμενος ἐν τοῖς περὶ τὴν
Τραπεζοῦντα, Κόπρον καὶ ἀλλαχοῦ, ἰδοὺ τῶν νεκρῶς

ῶν ἀρέστη, καὶ ἀπολωλὼς ὡς εὐρέθη ἕνεκα ἐκείνης
τῆς εὐτυχοῦς ἐκδρομῆς· καὶ ἀναφαίνεται ἐν τῇ ἱστο-
ρίᾳ Βασίλειος Διγενῆς Ἀκρίτας, ἕρκος τῆς Ῥουμα-
ρίας ἐν τῷ ἔπει φημιζόμενος, καὶ εὐθαλὲς τῶν Καπ-
παδόκων βλάστημα, καὶ σὺν τούτῳ σειρὰ ἐνδόξων
αὐτοῦ προγόνων.

Μετὰ δὲ ταῦτα περιεργείας προσγενομένης, ἀνεκα-
λύφθησαν καὶ ἄλλα χειρόγραφα τοῦ Ἀκρίτου, ὑπὸ
ἄλλῃ μὲν γράσιν καὶ μέτρον, ἔχοντα πρωτότυπον τὸ
ἡμέτερον χειρόγραφον, ὅπως δὴ ποτε ὅμως συμπλη-
ροῦντα αὐτό, ἅτε ἐκ τοῦ χρόνον ἔχον κενά, καὶ ἰδίως
κατὰ τὴν ἀρχὴν καὶ τὸ τέλος. Καὶ πρῶτον μὲν ὁ κ.
Σ. Λάμπρος ἀνακαλύψας ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ τῆς Ὁξ-
φόρτης χειρόγραφον Ἱγνατίου ἱερομονάχου Πετρί-
του Χίου ἐκ στίχων 3094 ὁμοιοκαταλήκτων εἰς ἰδίω-
μα χιακὸν τοῦ Ἀκρίτου ἐξετέπωσεν ἐν Παρισίοις τῷ
1880, ἐξ οὗ συνεπληρώσαμεν τὴν ἀρχὴν τοῦ ἡμετέ-
ρου χειρογράφου. Εἶτα ὁ καθηγητὴς Τουρίνον Μοῦ-
λερ διεκοίνωσεν ἕτερον τοῦ Ἀκρίτου εὐρεθὲν ἐν Γρό-
τα Φερράτα, ἐλλῆν. μοῆν περὶ τὴν Ῥώμην, οὐ μέρη
των ἐν τῇ τοῦ Πετρίτου ἐκδόσει ἐδημοσιεύσεν ὁ κ.
Σπ. Λάμπρος. Τρίτον δὲ εὐρέθη καὶ ἐν Ἀνδρῶν ἐκ
στίχων 4778, ὅπερ ἐξέδωκεν ὁ κ. Ν. Μηλιαράκης

ἐν Ἀθήναις τῷ 1882, πληρέστερον τῶν ἄλλων καὶ συμφωνοῦν καθ' ὅλα τῷ ἡμετέρῳ, ἐξ οὗ συνεπληρώσαμεν τὰ μεταξὺ κενὰ καὶ τὸ τέλος τοῦ ἡμετέρου ἔπους· ἀλλ' ὁ συγγραφεὺς αὐτοῦ Εὐστάθιος ἢ μῦλλον ἀντιγραφεὺς τοῦ ἡμετέρου διετήρησε μὲν τὸ μέτρον, ἠλοποίησε δὲ τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ, πολλοὺς παρενείρας ἰδίους στίχους καὶ λέξεις μετέβαλε μεταχειριζόμενος καὶ τινας οὔσας ἐν χρήσει μεταγενεστέρᾳ· ἕτερον δὲ μοι εἶπεν ὁ κ. Μόρμαν ὅτι εἶδεν ἐν Κωνσταντινουπόλει σύντομον καὶ πεζόν. Τελευταῖον δὲ μοι ἀνήγγειλεν ὁ κ. Αἰμίλιος Λεγγράντ, ὅτι ἔχει πληρέστερον Ἀκρίτου χειρόγραφον, ἀλλ' ἀνώρυσμον καὶ τοῦτο ὥστε ὁ κυρίως ποιητὴς μένει ἡμῖν δυστυχῶς ἀγνωστος. Ἐκ πάντων δὲ τούτων τῶν μνημονευθέντων ποιημάτων τοῦ Ἀκρίτου, φαινομένων μεταγενεστέρων τροποποιήσεων ὡς ἐκ τῶν ἐθνικῶν λέξεων καὶ λοιπῶν ιδιωμάτων ἐν χρήσει ὄντων μεταγενεστέρων τοῦ 16—17ου αἰῶνος, τὸ ἡμετέρον ἀναμφηρίστως εἶναι τὸ πρωτότερον, καὶ ποίημα ποιητοῦ συγχρόνου, ἀλλὰ καὶ οἰκειῶν τοῦ Ἀκρίτου· ἢ δὲ γλῶσσα αὐτοῦ εἶναι ἢ τῆς δημοτικῆς γλῶσσης, ἐκτὸς τῆς χρήσεως μετοχῶν καὶ ἀπαρεμφάτων, καὶ ἢ καθωμλημένῃ τότε τῶν Καππαδοκῶν.

Τὸ ποίημα τοῦτο τοῦ Ἀκρίτου ἐκτὸς τοῦ ὅτι ἐνδιαφέρει εἰς τὴν ἱστορίαν μάλιστα τῆς Ἀρατολῆς, εἶναι καὶ διὰ τὴν γλωσσολογίαν ἀξίον μελέτης, διὰ δὲ τὴν Ἀρατολήν, κυρίως δὲ τὴν Καππαδοκίαν, εἶναι μῦλλον πολῦτιμον ὡς τελευταῖον γλωσσολογικὸν αὐτῆς προῖόν, καὶ ὅτι ὁ Ἦρωσ τοῦ ποιήματος εἶναι ὁ τελευταῖος πρόμαχος αὐτῆς, ὁ δὲ ποιητὴς ὁ τελευταῖος Καππαδοξὺς συγγραφεὺς, καὶ ἐπειδὴ καὶ ἡ Καππαδοκία μετὰ τοὺς χρόνους τοῦ Ἀκρίτου ἔπαυσεν οὔσα, οἷαν ἢ ἱστορία μέχρι τοῦδε ἀναφέρει.

Τοῦτο λοιπὸν τὸ ἔπος τὸ ἡμέτερον τὸ ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ Τραπεζοῦντος καίτοι τὸ γρησιώτερον καὶ πρωτότερον, ἐπειδὴ, ὡς εἴρηται, ἕρεκα τοῦ χρόνου ἔχει κενὰ τινα ἐλάβομεν πρὸς συμπλήρωσιν αὐτῶν διὰ μὲν τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τοῦ Πετρίτση στίχους 303, προτιμήσαντες αὐτὸ ἀπὸ τοῦ τῆς Ἄνδρον, ὡς ὄντος διὰ τὸν τόπον ἀναρμοδιώτερον, διὰ τὸν λόγον δὲ τοῦτον παρέλειψα καὶ τινας ἐν τῷ μεταξὺ στίχους. Τὰ δὲ λοιπὰ ἐν τῷ μεταξὺ τοῦ ἔπους κενὰ συνεπλήρωσα ἐκ τοῦ χειρ. Ἄνδρον οὕτως· ἀπὸ στίχων 610 Ἄνδρον καὶ ἐφεξῆς ἔλαβον στίχους 3· ἀπὸ στιχ. 911, 8· ἀπὸ στιχ. 1677, 10· ἀπὸ 1754, 18· ἀπὸ στιχ. 1839, 81· ἀπὸ δὲ στιχ. 2152, 21· ἀπὸ δὲ στιχ.

2413, 5· ἀπὸ δὲ στιχ. 2671, 32· ἀπὸ δὲ στιχ. 3535, 17· τὸ δὲ τέλος ἀπὸ στιχ. 4437, 260. Τὸ ὄλον δὲ ἀπετελέσθη εἰς στίχους 3900.

Οὕτω συμπληρῶν τὸ ἔπος, προτάσσων καὶ ἰδίας ἐπ' αὐτοῦ τοπογραφικὰς καὶ ἱστορικὰς σημειώσεις, κατὰ προτροπὴν πολλῶν δημοσιεύω τοῦτο ἡδὴ οὕτως, ὅπως τῷ μὲν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν κοινῶ γένηται εὐχάριστος ἀνάγνωσμα, τοῖς δὲ περὶ τοῦτο σπουδαίονσι μικρὸν βοήθημα, ὅσον ὁ τόπος καὶ οἱ καιροὶ ἐνταῦθα μοι ἐπιτρέπουσαν. Αἱ δὲ ἱστορικαὶ πηγαί, ἐξ ὧν ἀρύομαι τὰς καθόλου περὶ αὐτοῦ τοῦ Ἀκρίτου σημειώσεις καὶ τὴν τῶν προγόνων αὐτοῦ ἱστορίαν, εἰσὶν αὐτὸ τὸ ἔπος, οἱ ἱστορικοὶ Θεοφάνης Κεδρητὸς καὶ λοιποὶ, αἱ περὶ Ἀκρίτου σημειώσεις τῶν Κυρίων Κ. Σάθα καὶ Α. Λεγγάντ, ὡς καὶ εἰδήσεις τῶν μετέπειτα ἐκδοτῶν τῶν ἄλλων ἐπῶν τοῦ Ἀκρίτου, καὶ αἱ περὶ αὐτοῦ παραδόσεις καὶ τὰ ἄσημα.

Δὲν μοι ἐπέτρεψαν καὶ τὰ στενὰ ὄρια τοῦ βιβλίου, ὅπως τὸ κατὰ δύναμιν ποιήσωμαι τελειότεραν τὴν μελέτην τοῦ ποιήματος εἰς τὴν παραβολὴν τῶν κειμένων, καὶ τὰς ἀναγκαίας γραμματικὰς ἐπὶ τῶν λέξεων σημειώσεις ὅπερ ἦν καὶ τὸ κυριώτερον. Μόνον δὲ συντόμως συμπληροῦντες τὸν Ἀκριτικὸν κύκλον,

ἀς περιμέρωμεν καὶ τὸν χρόνον, ὅπως διαφωτισθῇ ἡμεῖς εἰς τὰ διάφορα ἐπ' αὐτοῦ ζητήματα. Προαγομεθα δὲ ἵνα παρακαλέσωμεν τοὺς ἐν Ἀνατολῇ λογωτέρους, καὶ ἰδίως τοὺς διδασκάλους, ὅπως διερευνησὶ καὶ πᾶσαν ἄλλην προγονικὴν ἐκ παραδόσεως ἢ γραφῆς μείνασαν ἱστορικὴν ὕλην, ἰδίως δὲ τὰ περὶ Ἀκρίτου, καὶ δημοσιεύσωσιν αὐτά. Διότι οὕτως ἐκ τῆς ὑπὸ τῶν πολλῶν ἐρεύνης καὶ ἄλλα πολλὰ, καὶ ὁ Ἀκριτικὸς κύκλος, διαλευκανθήσονται.

Τελειῶν δέ, αἰτῶν συγγνώμην παρὰ τῶν ἀναγνωστῶν διὰ τὰς τευχὸν ἐλλείψεις μου, καὶ ταύτας τὰς πλείστας ἀκονσίας, ἀπεκδέχομαι τὴν εὐγενῆ αὐτῶν κρίσιν. Δὲν δύναμαι δὲ ἐνταῦθα νῦν παρασιωπήσω τὰς πρὸς τοὺς Κυρίους συνδρομητὰς εὐχαριστίας μου, καὶ ἰδίως πρὸς τὸν κ. Γ. Σεϊτανίδην δι' ἧν παρέσχε μοι ἀτόκλητος φιλότιμον ὑποστήριξιν, καὶ φιλόμοσον εἰς τὴν ἔκδοσιν συνδρομὴν διὸ καὶ ἀπορέμω αὐτῷ δημοσίως ἐνταῦθα τὴν εὐγνωμοσύνην μου. Εὐχομαι δέ, ἵνα ἄλλοι κρείττορες ἐκτελέσωσι τὰ περὶ Ἀκρίτου καὶ τοῦ ἔπους αὐτοῦ ἀκριβέστερον καὶ ἐντελέστερον.

Ἐν Κωνσταντινουπόλει τῇ 23 Ἀπριλίῳ 1887.

ΣΑΒΒΑΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ.

Λ Ε Ξ Ι Κ Ο Ν .

Α

- Ἄνδροβορός = ἀνδροβάγος.
 Ἄπελάτης = ληστής τῶν ὀρέων.
 Ἄπλικεύω = λύω τὰ ζῶα, κονεύω.
 Ἄρτάχιν = μεγάλη μάχαιρα.
 Ἄραβία καὶ Ἄραβηνή ἐπαρχία ἄντικρυ Μελητινῆς, ὁ κάτοικος Ἄραβίτης πρὸς διαστολήν τοῦ Ἄραβος.

Β

- Βαγδάτιν = ἔνδυμα Βαγδατίου.
 Βάια = ἀκόλουθος ἢ παιδαγωγός.
 Βεστιάρια = φορέματα.
 Βίγλα = ἐνέδρα, σκοπιά.
 Βρόχα = ζῶον, ὑποζύγιον.
 Βάδιον = βαδιστός ἵππος.

Γ

- Γρίβας = ἵππος χρώματος φαιοῦ, γρίζος.
 Γαστρίον = ἀδάμας.
 Γήγλα = περιζῶμα ἵππου.

Δ

- Δάγγαλλος = ἵππος ἄλικος, (πυρρόθριξ).

Ε

- Ἐγκρυμμα = ἐνέδρα, παγίς.
 Ἐπιλούρικος = ἐππνωφόριον.

Ι

- Ἴτης = πτωχός.
 Ἴφερ = πόλις Καππ. Φερτέκ.

Κ

- Καλίτσα = ὑπόδημα.

Κατέλαγμα = ἄσμα.

Κρύσταλλος κρυοῦ = πάγος.

Κύρκα = κούρκα Βυζαντ. θωπευτικὸν πουλάκι μου.

Μ

Μαγούλλιον = παλληκάριον.

Μοῦντος = ἵππος μουντός.

Ν

Νεροκάλαμον = βάλτος.

Ο

Ὀλόσηρον = ὀλομέταξον,

Ὀψήκιον = πομπή, τελετὴ γάμου.

Π

Παγαναία = κυνηγότοπος.

Πιττακοφόρος = γραμματικομιστής.

Ρ

Ῥόγα = μισθός, σιτηρέσιον.

Σ

Σέλλα = ἐφιππίον.

Συρτός = ἵππος φορτηγός.

Σύσελος = ὁ ὄμοῦ μὲ τὴν σέλλαν.

Στράτωρ = σταυλάρης, ἵπποκόμος.

Τ

Τσοῦπα = κόρη, δούλη.

Τρυχέω = τρύχω, βασανίζω.

Φ

Φάρα = φαρίον, φοράδα, ἵππος.

Φαρατζίκιν = γουναρικόν.

Χ

Χυμευτός = κεντημένος, πλουμιστός.

ΠΑΡΟΡΑΜΑΤΑ.

Σελ.	5	Στιχ.	15	Ευδοκίας	Γράφη	Ειρήνης.
»	15	»	16	ἤτις	»	ἤτις καὶ
»	31	»	14	Ἄσματα	»	Ἄσματα Τραπεζουντίων
»	40	»	12	καὶ ἀρπάζει	»	ἀρκαρπάζει
»	95	»	6	χίλιοι	»	οἱ ἴδιοι
»	123	»	24	Νασύριον	»	Ἀσσύριον
»	135	»	28	ἀφήρπασαν	»	ἀφήρπασεν
»	144	ὁ στίχος συμπληροῦται:				
	Καὶ ποίαν τὴν ἀνταμοιβὴν ἐγὼ νῦν σ' ἀποδώσω					
»	183	»	12	Γαρσίτης	»	Ταρσίτης.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΚΘΕΣΙΣ

ΤΟΥ ΕΠΟΥΣ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΔΙΓΕΝΟΥΣ ΑΚΡΙΤΟΥ ΤΟΥ ΚΑΠΠΑΔΟΚΟΥ.

Ἐπειδὴ εἰς τὴν τακτικὴν ἐξιστόρησιν γεγονότων, καὶ τὴν βιογραφίαν ἀνδρῶν ἐνδόξων, εἶναι ἀναγκαῖα ἡ γνῶσις τῆς γεωγραφικῆς θέσεως, ἔνθα τὰ ἱστορούμενα ἐτελέσθησαν, καὶ ἡ καταγωγὴ τῶν δρώντων προσώπων, εἶτα δὲ καὶ ὁ χρόνος καθ' ὃν διεπράχθησαν, ἐπειγόμεθα πρότερον, ἵνα εἰπωμέν τινα περὶ τοῦ τόπου ὃν διαγράφει τὸ ἔπος, περὶ τῆς καταγωγῆς τοῦ ἡμετέρου Ἡρώου, τοῦ Βασιλείου, ὡς καὶ περὶ τοῦ χρόνου, καθ' ὃν οὗτος ἤκμασεν· εἶτα δὲ ἀναφερόμεν τινα περὶ τε τοῦ ἡμετέρου ἔπους καὶ τῶν μετὰ τοῦτο, προστιθέντες καὶ τὰ δημοτικὰ ἄσματα καὶ τὰς παραδόσεις, ἅτινα μέχρι τοῦδε διηγήσαν τὴν μνήμην αὐτοῦ, τῆς ἱστορίας σιγησάσης τὸ παράπαν περὶ αὐτοῦ.

Ὅρισμός τῆς χώρας.

Καίτοι τὰ ἀναφερόμενα εἰς ὄνομα τοῦ Ἀκριτοῦ ἢ καὶ

Διγενοὺς δημοτικὰ ἄσματα εἶναι ἐν χρήσει μόνον ἐν τοῖς περὶ τὴν Τραπεζοῦντα καὶ τὴν Κύπρον, τὸ ἔπος ὅμως τοῦ Βασιλείου Ἀκρίτου, ὡς καὶ αἱ μετὰ τοῦτο ἀναφανέσαι γραπτὰ εἰδήσεις ἀνακηρύττουσιν αὐτὸν Καππαδόκην, τὰ δὲ ὑπ' αὐτοῦ πραχθέντα ἔργα παριστῶνται ὡς γενόμενα ἐν Καππαδοκίᾳ καὶ τῇ περὶ τὸν Εὐφράτην χώρα· ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ τοῦ δράματος τοῦ ὅλου ἔπος σκηνὴ εἶναι ἡ Καππαδοκία ἀνάγκη νὰ εἰπωμέν τινα περὶ αὐτῆς.

Ἡ Καππαδοκία, ἥτις γενικῶς ὀρίζεται πρὸς Βορ. ὑπὸ τοῦ Πόντου, Ἀνατ. δὲ ὑπὸ τοῦ Εὐφράτου ποταμοῦ, Νοτ. ὑπὸ τῆς Φρυγίας, καὶ Δυτ. ὑπὸ τῆς Φρυγίας καὶ Παφλαγονίας, κατ' ἐποχάς, ἢ καὶ κατὰ τοὺς διαφόρους γεωγράφους, διάφορα λαμβάνει ὄρια· ὥστε πολὺ δύσκολον τὸ ὀρίσαι σήμερον τὰ αἰετοπε ὄρια αὐτῆς τὰ ἀναφερόμενα ἐν τῇ ἀρχαιοτάτῃ· ἐπειδὴ πρὸ μὲν τῶν Ῥωμαϊκῶν Καππαδοκία κατὰ Στράβωνα ἐκαλεῖτο ἡ μέχρι τοῦ Εὐξείνου χώρα περιλαμβάνουσα τὸ πλεῖστον τοῦ Πόντου, ἢ τῶν Λευκοσύρων λεγομένη. Ἐπὶ δὲ τῶν Μιθριδατικῶν διεκρίθη μὲν αὕτης ὁ Πόντος ἢ μεταξὺ δηλαδὴ τῆς Χαλδίας, τοῦ Ἀντιταυρου, τῆς Παφλαγονίας καὶ τοῦ Εὐξείνου χώρα, ἀλλὰ πάλιν ἐπὶ τῶν Βυζαντινῶν ἄλλοιαν ἔσχε τὴν χωρογραφικὴν ἔκτασιν κατὰ τὰς πολιτικὰς ἀνάγκας· τοῦτο δὲ συμβαίνει καὶ νῦν εἰς τὴν διαίρεσιν τῶν διοικήσεων (Βιλαετίων), Σιβὰζ βιλαετὴ ἢ Σεβαστείας νῦν καλουμένης τῆς Καππαδοκίας, καὶ ταύτης πολλὰς αἰετοπε λαμβανούσης τὰς διαίρεσεις ὥστε

τὰ ὄρια τῶν χωρῶν συχνάκις μεταβαλλόμενα τοὺς περὶ τὰ γεωγραφικὰ καταγενομένους εἰς μεγάλην ἐμβάλουσι σύγχυσιν καὶ ἀπορίαν.

Ἡ κατὰ τὸ ἔπος δὲ Καππαδοκία σχηματίζεται ἐκ τῆς κυρίως Καππαδοκίας, ἐκ τοῦ μέχρι τοῦ Λύκου ποταμοῦ Πόντου, ἐκ τοῦ βορείου μέρους τῆς Χαλδίας (Χερίανα) ἔχουσα ἐν μέσῳ τὸν Ἀντίταυρον, ὅριον δὲ Ἀνατ. ἔσχε τὴν δεξιὰν ἔσχε τὸν Εὐφράτου, ἢ ἡ χώρα παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς Ῥωμανία ἐκαλεῖτο, ἢ δὲ τῆς ἀριστερᾶς ἔσχε καὶ ἡ πρὸς Ἀνατολὰς ἐκαλεῖτο ἡ Πέρα· οὕτω δὲ καὶ ἐν τῇ ἐποχῇ τῶν ἐν Τραπεζοῦντι Μεγάλων Κομνηνῶν τὰ πρὸς Νότον τῆς Χαλδίας καὶ τοῦ Πόντου ὡς Καππαδοκία ἀναφέρονται. Ἡ κυρίως δὲ Καππαδοκία εἶχε καὶ τὰς ὑποδιαίρεσεις, πρὸς Δυσμὰς τὴν Χαρσιανήν, πρὸς Ἀν. τὴν Τεφρικὴν, Νοτιοανατ. δὲ τὴν Μελιτινὴν, τὴν παρόχθιον χώραν τοῦ Εὐφράτου.

Ἡ χώρα δὲ αὕτη ἀπὸ τοῦ Μεγάλου Ἀλεξάνδρου ἐξελληνισθεῖσα τέλειον (Εὐμένης) ἐπὶ τῶν Μιθριδατικῶν καὶ Ῥωμαϊκῶν χρόνων ἔλαβε μεγάλην σημασίαν· εἰρηνεύουσα δὲ κατόπιν ἤρθη εἰς μέγαν βαθμὸν πολιτισμοῦ καὶ ἐμπορίου. Ἐπὶ δὲ τῶν Βυζαντινῶν ἡ χώρα αὕτη διέπρεψε καὶ ὡς προπύργιον κατὰ τῶν πρὸς Ἀν. βαρβάρων, ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς γράμμασι, ταῖς ἐπιστήμαις καὶ τῷ ἐμπορίῳ, καὶ πολὺν οὕτως ἐνταῦθα προὐκάλεσε τὸν ἑλλην. πληθυσμὸν, ὥστε εἶχε καὶ τὰς πολυανθρωποτέρας πόλεις· ἐγέννησε δὲ καὶ πολλοὺς ἄνδρας ἐκκλησιαστικούς, ὡς Βασίλειον, Γρηγόριον καὶ τοσοῦτους ἄλ-

λους ἤχμαζον δὲ τότε αἱ πόλεις Καισάρεια, Σεβάστεια, Μελιτινή, Κόμανα καὶ Νεοκαισάρεια συνδεόμεναι δι' ἀμαξιτῶν ὁδῶν Βυζαντινῆς ρυμοτομίας, ὧν τὰ ἔχνη ἔτι καὶ νῦν σώζονται· ἐρείπια δὲ φιλανθρωπικῶν καὶ ἐκπαιδευτικῶν καταστημάτων ἐμφαίνουσι τὴν τε εὐτυχίαν καὶ τὸν πολιτισμὸν τῆς γῆρας.

Ἡ γῆρα αὕτη ἀγωνισθεῖσα κατὰ τῶν Περσικῶν ἐπιδρομῶν ἐπὶ τῶν πρώτων αὐτοκρατόρων τοῦ Βυζαντίου, καὶ ἰδίως ἐπὶ Ἡρακλείου, πολλὰς παρέσχε τῷ Βυζαντινῷ κράτει ὠφελείας· ἰδίως δὲ ὁ Ἡράκλειος συλλέξας πολλοὺς ἐξ αὐτῶν τῶν μερῶν, καὶ τῶν περὶ τὴν Τραπεζοῦντα καὶ τὴν Γεωργίαν συνεκρότησεν ἀξιόμαχον στρατόν, καὶ οὕτως ἠδυνήθη νὰ καταβάλῃ τὸν Χοσρόην, καὶ νὰ σώσῃ τὸ κράτος· οὕτω δὲ καὶ ἐπὶ τῶν Μεσαιωνικῶν χρόνων, ὡς ἐφεξῆς καὶ ἡ ἀνάλυσις τοῦ ἔπους θὰ δείξῃ, καὶ μέχρι τῶν τελευταίων χρόνων ἡ Καππαδοκία διετέλεσεν ἡ σημαντικώτερα ἐπαρχία.

Μεταξὺ λοιπὸν τῶν ὁρέων Ἀντιταύρου καὶ Παρυάδρου ἐκτείνεται πεδιάς μεγάλη καλὴ τε καὶ σιτοφόρος Χερίανα καλουμένη (Σερίανα νῦν)· ἐνταῦθα πρὸς τοὺς πρόποδας τοῦ Ἀντιταύρου ἐν τῷ πεδίῳ ὑψοῦται λόφος ἰκανῶς ὑψηλὸς συνιστάμενος ἐκ λευκῶν πετρωμάτων, ἔνθα μέχρι τοῦ νῦν καθορῶνται ἐρείπια μεγαλοπρεπῆ καὶ ποικίλα οἰκοδομῶν μετὰ ποικίλων ὑπογείων καὶ ἐπιγείων ἔργων ἐμφαινόντων, ὅτι ποτὲ ὑπῆρξε φρούριον, ἧ καὶ κατοικίαι ἐπισήμων. Ἐπὶ τούτων πρὸ 30 περιπτοῦ ἐτῶν ὁ μακαρίτης ἐπίσκοπος Νικοπόλεως Κύρ

Ἰερεμίας ὡς ἐν κέντρῳ τῶν ἐκεῖ χριστιανικῶν χωρίων, ἰδίαις δαπάναις, ὠκοδομήσατο Μονὴν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἁγίου Γεωργίου· κατ' αὐτὸν λοιπὸν ὑπῆρχε παράδοσις μεταξὺ τῶν περιοίκων, ὅτι ἐκεῖ ἐπὶ ταύτης τῆς ἀσπροπέτρας (Λευκόπετρα τοῦ ἔπους) ἦτο ἡ τοῦ Ἀκρίτου διαμονή. Τρόντι ἡ θέσις αὕτη ὑπάρχουσα ἐπὶ τοῦ κέντρου τῶν διαφόρων ὁδῶν τῶν διευθυνομένων πρὸς τὰς ἀνεμνήσθημεν πόλεις δεσπόζει ὄλων τῶν Ἀνατολικῶν Βυζαντινῶν διοικήσεων (Θεμάτων). Περιρρεομένη δὲ ἡ γῆρα αὕτης ὑπὸ τῶν διαφόρων κλάδων τῶν ποταμῶν Ἄλγυος, Εὐφράτου καὶ Λύκου καθίσταται καὶ γονιμωτάτη εἰς τε τὰ σιτηρά, τὴν ξυλοκαρπίαν καὶ τὰ λοιπά· ἐνταῦθα λοιπὸν ὑποθέτομεν ὅτι ὑπῆρχον τὰ τῶν Δουκῶν φρούριά τε καὶ τὰ οἰκήματα, ἔνθεν ἐγένετο ἡ ἀρπαγὴ τῆς Εὐδοκίας, καὶ ἔνθα ἐγενήθη ὁ ἦρωσ τοῦ ἔπους Βασίλειος Διγενῆς Ἀκρίτας κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ δεκάτου αἰῶνος μ. Χ.

Καταγωγὴ τοῦ Βασιλείου Διγ. Ἀκρίτου.

Τὸ ἔπος τοῦτο, ὅπερ δυνάμεθα ἵνα ὀνομάσωμεν Ἀκριτιάδα, παρέχον ἡμῖν πολλὰς πληροφορίας τῶν αὐτοῦ συγγενῶν, οἷς ἀνήκει, πολλὰς δὲ καὶ ἄλλας εἰδήσεις τῆς ἱστορίας τοῦ Μεσαιῶνος συμπληροῦν ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ εἴπωμεν πολλὰ, ἀνερχόμενοι εἰς προγενεστέρων αἰῶνων διηγήσεις, ἵνα φθάσωμεν μέχρι τοῦ Ἀκρίτου. Καὶ ὑπάρχουσι μὲν σύγχρονα καὶ ἄλλα

ἄλλης ὕλης ποιήματα τῆς ἐποχῆς ταύτης, δὲν ἔχουσι ὅμως τοσαύτην σχέσιν καὶ ἀνδιὰφέρον εἰς τὴν Βυζαντινὴν ἱστορίαν, ὡς τὸ ἔπος τοῦτο. Ἀνάγκη λοιπὸν ἵνα δώμεν τῶν σχέσεων τούτων σύντομον ἀλλὰ καὶ σαφῆ ἐξηγήσιν, διατρέχοντες εἰς προγενέστερα ἢ καὶ σύγχρονα τῆς Ἀκριτιᾶδος γεγονότα.

Ὁ Βασιλεὺς Διγενὴς Ἀκρίτας κατὰ τὸ ἔπος ὑπῆρξε βλάστημα πατρόθεν τε καὶ μητρόθεν δύο οἰκῶν Βυζαντινῶν ἐνδόξων, οἵτινες ἔλαμψαν ὅλους αἰῶνας καὶ πρὶν καὶ μετὰ τὸν Ἀκρίταν ἐν τῷ Μεσαιῶνι, μετασχόντες εὐκλεῶς τῶν τότε πολιτικῶν καὶ ἐκκλησιαστικῶν γεγονότων· διότι οἱ μὲν ἐκ πατρὸς ἦσαν ὁ Ἀμβρών καὶ ὁ Χρυσόχειρ, οἱ δὲ ἐκ μητρὸς οἱ ἐκ Δουκῶν Κιναμάδαι καὶ Μουσελῶμ, ὀνόματα ἐνδόξα τῆς ἐποχῆς, ἀφέντα καὶ εἰς τὴν μνήμην τῶν λαῶν ἀνά τὴν Ἀνατολὴν μεγάλην ἐντύπωσιν καὶ θαυμασμόν· καὶ δικαίως ὁ Ἀκρίτας, εὐκλεῆς κλάδος δύο τοιούτων οἰκογενειῶν, καὶ ἕνεκα τούτων, καὶ ἕνεκα τῶν ἰδίων λαμπρῶν πράξεων, οὐ μόνον ἐν τῇ ποιήσει διευκλεῖζεται, ἀλλὰ καὶ ποικίλαι εἰδήσεις διέσωσαν τὸ λαμπρὸν αὐτοῦ ὄνομα, καὶ πλεῖστα δημοτικὰ ἄσματα μέχρι τοῦ νῦν καὶ πανταχοῦ, ὡς ῥηθῆσεται, διαμνημονεύουσιν αὐτό· ἔπερ εἰς οὐδένα ἄλλον συνέβη.

Καὶ οἱ μὲν ἐκ Δουκῶν γένους (οὕτω παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς τὸ πλεῖστον καὶ ἐν τῷ ποιήματι φημίζονται) εἰσὶ καταγωγῆς Καππαδοκικῆς· ἀναφέρονται δὲ εἰς προγενεστέρους αἰῶνας ἐν τῇ Βυζαντινῇ ἱστορίᾳ παρασχόν-

τες πολλοὺς καὶ ἐπιστήμους στρατιωτικοὺς καὶ πολιτικούς ἀνδρας, καὶ δὴ καὶ Αὐτοκράτορας. Καὶ ἀνάγεται μὲν ἡ ἐπίκλησις τῶν Δουκῶν καὶ εἰς τοὺς χρόνους τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, ἰδίως ὅμως ἀναφαίνονται λαμπρότεροι ἀπὸ τοῦ 9ου μ. Χ. αἰῶνος· ἡ δὲ ἐπίκλησις αὕτη ἐκνικήσασα καὶ μετὰ ταῦτα, οἶον Λάσκαρις Δούκας, Βατάτσης Δούκας, εἶτα καὶ κύριον ὄνομα κατέστη (Δούκας Νοταρᾶς), ἐπικρατεῖ δὲ μέχρις ἡμῶν παρὰ τοῖς Ἑλλήσιν εἰς ἀμφοτέρω τὰ γένη, ὅθεν ἔχομεν κύρια ὀνόματα Δούκας, Δούκαινα. Οἱ δὲ ἐκ πατρὸς πρόγονοι τοῦ Βασιλείου Ἀκριτοῦ, οἱ ἐκ τοῦ Χρυσόχειρος ἢ Χρυσοχέρου καὶ Χρυσοχέρπου κατὰ τὸ ἔπος, καταγωγῆς εἰσι καὶ οὗτοι Ἑλληνικῆς, ἴσως ἐκ τῆς Μελιτινῆς.

Ἀμφοτέροι δὲ οὗτοι οἱ οἴκοι, ὡς ἐπίσημοι δύο ὁμῶν ἐπαρχιῶν πρῶστάμενοι, συνήθως φαίνονται ἀντιπολιτευόμενοι ἀλλήλους· ἀπ' ἀρχῆς δὲ τῆς εἰκονομαχίας, οἱ μὲν ἐκ τοῦ Χρυσόχειρος ἀγωνίζονται τὸ πρῶτον ἐν ὀνόματι τῆς Ὀρθοδοξίας, οἱ δὲ ἐκ Δουκῶν ὑπὲρ τῆς ἀναμορφώσεως τῶν εἰκονομάχων· ὑπὸ ἄλλην ὅμως σύμπτωσιν οἱ δύο οὗτοι οἴκοι συμμαχοῦσι κατὰ τοῦ οἴκου τῶν Μακεδόνων, καὶ ἀγωνίζονται κατ' αὐτῶν διαφιλονεικοῦντες τὸ Αὐτοκρατορικὸν στέμμα τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους· ἀλλὰ τότε μὲν κατεπολεμήθησαν· τελευταῖον δὲ μετὰ πολλὰς τύχας ἠνώθησαν ὑπὸ τὸν Ἀκρίταν, γενόμενον υἱὸν τοῦ ἐπιλεγομένου Μουσοῦρ, υἱοῦ τοῦ τελευταίου Ἰωάννου Χρυσόχειρος ἐκ τῆς Σπαθείας θυγατρὸς τοῦ Ἀμβρών, καὶ τῆς Εἰρήνης τῆς

θυγατρὸς τοῦ Ἀνδρονίκου Δούκα, τὸν μονογενῆ, λέγω, βλαστὸν τὸν Βασίλειον Διγενῆ Ἀκρίτην, περὶ ὃν περιστρέφεται τὸ ἡμέτερον ἔπος.

Οἱ Δούκες, καὶ οἱ πατριῶται αὐτῶν Καππαδόκαι, καίτοι ἁρθόδοξοι, οὐ μόνον ἡσύχως ἔβλεπον πρὸς τὴν ἀναμόρφωσιν, ἀλλὰ καὶ δὲν ἐδίσταζον νὰ προστατεύωσι τοὺς προστάτας τῆς εἰκονομαχίας Αὐτοκράτορας, ἐπειδὴ ἔβλεπον αὐτοὺς ὅτι ἰσχυρότερον καὶ τελεσφορώτερον προεστάτευσον καὶ τὰ συμφέροντα τοῦ κράτους ἀπέναντι τῶν πολυειδῶν, ἀλλ' ἤδη καὶ δεινῶν ἐχθρῶν καθ' ἑλλην τὴν ἀνατολὴν τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς πίστεως· ὅθεν μετὰ ζήλου συνέπραττον μετὰ τῶν Εἰκονομάχων αὐτοκρατόρων· ἐπειδὴ μάλιστα ἡ εἰκονομαχικὴ πάλη ἐν Κωνσταντινουπόλει καὶ τοῖς πέριξ αὐτῆς κυρίως διηγωνίζετο· ὥστε ὅτε ἡ Εἰρήνη ἠγωνίζετο νὰ καταστρέψῃ τὴν εἰκονομαχίαν, τότε οἱ τῶς ἤσχυροι Καππαδόκαι ἤρξαντο νὰ ἀντιπράττωσι κατὰ τῶν ἐνεργειῶν τῆς Εἰρήνης ἐνεργούσης μάλιστα σκληρῶς, καὶ οὐκ ἄνευ χυσιῶσε ἀθύου χριστιανικοῦ αἵματος.

Ὅτε δὲ ἡ Εἰρήνη, ἀνεκηρύχθη ἐπίτροπος τοῦ ἀηλίκου υἱοῦ αὐτῆς τοῦ μικροτέρου, τοῦ Κωνσταντίνου Γ' (18 ὁκτ. 780) μετὰ τὸν θάνατον τοῦ συζύγου αὐτῆς Κωνσταντίνου τοῦ Ε' τοῦ Κοπρωνύμου, οἱ τότε κυριώτεροι τοῦ κράτους στρατηγοὶ Γρηγόριος Μουσέλιος (= Δούκας), ὁ Βάρδας, καὶ ὁ Θεοφύλακτος ὁ Ῥαγκαβὲς ἀνεκήρυξαν αὐτοκράτορα ἄλλον υἱὸν τοῦ Κοπρωνύμου διάδοχον αὐτοῦ, τὸν Νικηφόρον· ἀλλ' ἡ Εἰρήνη προλα-

βοῦσα αὐτοὺς, κατεπολέμησε καὶ ἐματαίωσε τοὺς σκοποὺς αὐτῶν, τὸν δὲ Νικηφόρον ἐκλείσεν εἰς Μοναστήριον.

Μετὰ ἐν δ' ἔτος οἱ στρατηγοὶ Ἐλπίδιος, καὶ ὁ Νικηφόρος Δούκας διαβληθέντες ὡς συνένοχοι ὑπὸ τῶν ἁρθόδοξων κατεδιώχθησαν, διεσώθησαν δὲ μόλις εἰς τὴν Ἀφρικὴν· ἡ δὲ Εἰρήνη θέλουσα νὰ κολακεύσῃ τοὺς Καππαδόκας, διαζεύξασα τὸν υἱὸν αὐτῆς νυμφεῦει αὐτὸν μετὰ τῆς Μαρίας τῆς Καππαδοκίσσης. Ἀλλὰ καὶ πάλιν οἱ Καππαδόκαι ἐπανίστανται κηρύξαντες ἀρχηγὸν τὸν Ἀλέξιον Μουσέλιον, τούτους δὲ ἠκολούθησαν καὶ αἱ ἐπαρχίαι (Θέματα) τῆς λοιπῆς Ἀνατολῆς· ἀδυνατούσα δὲ ἡ Εἰρήνη νὰ καταπαύσῃ τὴν ἐπανάστασιν, ἀνεκήρυξε τὸν υἱὸν αὐτῆς Κωνστ. Γ'. Αὐτοκράτορα· ὅς ἐγγυμνωτῶν ἀνέδειξε τὸν Ἀλέξιον Μουσέλιον στρατηγὸν Καππαδοκίαν (790)· ἀλλ' ὁ αὐτοκράτωρ ὦν ἀδρανῆς, ἐφαίνετο ἀδιάφορος εἰς τὰς μηχανορραφίας καὶ τυραννίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ. Καὶ δὴ πάλιν ἐπειδὴ κατεπιέζοντο οἱ πρῶην αὐτῇ ἀντιπράττοντες, οἱ Καππαδόκαι ἀναγορεύουσιν αὐτοκράτορα τὸν Ἀλέξιον Μουσέλιον, ὅστις ἀτυχῶς συλληφθεὶς ἐκλείσθη εἰς μοναστήριον· καὶ ἐπειδὴ ὁ στρατὸς ἐζήτει τὴν ἀποφυλάκισιν τοῦ στρατηγοῦ, ὁ Κωνσταντῖνος ἀναγκαζόμενος ὑπὸ τῆς μητρὸς Εἰρήνης ἔκοψε τὰς γλώσσας τῶν τεσσάρων αὐτοῦ ἀδελφῶν, ἐτύφλωσε δὲ τὸν Καίσαρα Νικηφόρον καὶ τὸν Μουσέλιον. Τότε καὶ οἱ Καππαδόκαι ἀντεκδικούμενοι ἀποδιώκουσι τὸν στρατηγόν, ὃν αὐτοῖς ἔπεμψεν ὁ Κωνσταντι-

νος, καὶ ῥίπτουσιν εἰς φυλακὴν. Ἐκ τῶν ἐπαρχιῶν τῆς Ἀνατολῆς κατ' αὐτὴν τὴν ἐμφυλίον διαμάχην ἢ μὲν πρὸς Ἀνατολὰς (Θέμα Ἀρμενιακόν), ἢ δὲ πρὸς Δυσμὰς ἢ τῆς Γαλατίας (Θέμα τῶν Βουκελαριῶν) ἦσαν ὑπὲρ τῶν ὀρθοδόξων αὐτοκρατόρων, αἱ δὲ λοιπαὶ μάλιστα ἡ Καππαδοκία, καίτοι ὀρθοδοξοῦσα, ὑπεστήριζον τοὺς εἰκονομάχους. Ἐν τῷ μεταξύ ὁμοῦς τῶν ἐμφυλίων ἐρίδων, κατώρθωσαν οἱ στρατηγοὶ τοῦ Ἀρμενιακοῦ θέματος, κυριεύσαντες τὴν πρωτεύουσαν αὐτῶν ἐπὶ Κωνσταντινου τοῦ Κοπρωνύμου, νὰ ἀνακηρύξωσι βασιλέα Ἀρταβάσδην τινά· καὶ εἰσελάσαντες ἐν τῇ Μελιτινῇ καὶ τῇ Καππαδοκίᾳ ἔπεμψαν καὶ στρατιωτικὰς ἀποικίας, καὶ ἐπεξέτειναν τὸ Ἀρμενιακὸν θέμα μέχρι τῶν μερῶν τούτων, ὧν οἱ κάτοικοι Ἀρμενιακοὶ ἐκλήθησαν, Ἀρμενίων καλουμένων τῶν κυρίως κατοίκων τῆς Ἀρμενίας· ἔνεκα δὲ τῶν καταπίσεων καὶ διαβολῶν αὐτῶν κατὰ τῶν Καππαδοκίων, προήλθε τὸ ἐπώνυμον Ἀρμενιακὸς ἐπίβουλος. Μετὰ τοῦ Ἀρταβάσδου δὲ τότε συνεμάχει καὶ ὁ τῆς Γαλατίας στρατηγὸς ὁ Χρυσόχειρ, ὁ ἐκ πατρὸς πρόπαιπος τοῦ Βασιλείου Ἀκρίτου. Ἐν τῷ μεταξύ δὲ τοῦ 9ου αἰῶνος ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Α'. καὶ τοῦ υἱοῦ Θεοφίλου τῶν αὐτοκρατόρων ὑπῆρχεν ἡ αὐτὴ κατάστασις ἐν τῇ Ἀνατολῇ, καὶ ἡ εἰκονομαχία καίτοι ὑπὸ τούτων ὑποστηριζομένη ἐξησθένη βαθυηδόν, διαλυθεῖσα ὀριστικῶς τῷ 842 γενομένης τῆς ἀναστηλώσεως τῶν εἰκόνων ὑπὸ τῆς Θεοδώρας· ἔνεκα δὲ τῆς πρὸς τοὺς δύο αὐτοκράτορας φιλίας τῶν Καππαδοκίων ὁ μὲν Μιχαὴλ ἐφαίνετο οἰ-

κειότερος πρὸς τοὺς Καππαδόκας καὶ μάλιστα τὴν τῶν Δουκῶν οἰκογένειαν, ὁ δὲ Θεόφιλος καὶ ἐνύμφευσεν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ Μαρίαν μετὰ Ἀλεξίου Μουσελίου, οὗ τὸν ἀδελφὸν ἀνέδειξε πατρίκιον. Κατὰ πᾶσαν δὲ πιθανότητα ὁ Ἀνδρόνικο Δούκας ἦτο υἱὸς τοῦ Μουσελίου, ὅς τις κατὰ τὸ ἡμέτερον ποίημα νυμφευθεὶς ἐκ βασιλικοῦ γένους τὴν Ἄνναν ἐγέννησε τοὺς πέντε υἱοὺς καὶ τὴν Εἰρήνην τὴν μητέρα τοῦ Ἀκρίτου.

Οὕτω δὲ ἐξακριβώσαντες τὴν ἐκ μητρὸς καταγωγὴν τοῦ Ἀκρίτου ἐξετάσωμεν καὶ τὰ τῆς γενεᾶς τῶν ἐκ πατρὸς προγόνων αὐτοῦ. Κατ' αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ἀναφανέντων ἐν τῇ Ἀνατολῇ πολλῶν ἐθνῶν, Ἰνδῶν, Αἰγυπτίων, Περσῶν καὶ λοιπῶν, πολλὰ ἔνεκα αὐτῶν ἐδημιουργήθησαν καὶ αἱρέσεις· μεταξύ δὲ αὐτῶν ἡ ἰσχυροτέρα ἦτο ἡ τῶν Παυλικιανῶν, ἢ καὶ ἄλλως ἡ τῶν Μανιχαίων καλουμένη· αὕτη διαδοθεῖσα μεταξύ τῶν ὀχθῶν τοῦ Εὐφράτου, μάλιστα εἰς τὴν ἀντίπεραν ὄχθην, ἐφαίνετο ἐπικίνδυνος καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ αὐτοκρατορίᾳ, καὶ πολλὰ πράγματα παρέσχε καὶ ζημίας, ὑποβοηθουμένη καὶ ὑπὸ τῶν εἰκονομάχων· τέλος ὁμοῦς καταπολεμηθεῖσα εὐρώστως ὑπὸ τῶν αὐτοκρατόρων τοῦ Μακεδονικοῦ οἴκου διελύθη, τῶν λειψάνων αὐτῆς μετενεχθέντων εἰς Θράκην, ὧν πλεῖστοι περὶ τὴν Φιλιππούπολιν ὑφίστανται νῦν ὑπὸ τὴν προστασίαν τοῦ Πάπα, οἱ λεγόμενοι ἐκεῖ Παυλικῆνοι· ἀρχηγοὶ δὲ αὐτῶν ἦσαν ὁ Γαβρέας, ὁ Χρυσόχειρ, ὁ Ἀόρατος καὶ ὁ Τυχηκός. Ταῦτα δὲ πάντα ἐπισυνέβησαν, ὅτε ἡ Ἐκκλη-

σία και τὸ κράτος ἐνωθέντα ὑπὸ ἓν δόγμα, τῆς Ὁρθοδοξίας, ἔμελλον νὰ ἐρησυχάσωσιν. Ὅτε τὸ πρῶτον λοιπὸν ἀνεφάνησαν (812) ἐπὶ τοῦ Μιχαὴλ τοῦ Α', ὁ Πατριάρχης Νικηφόρος προέτρεψε τὸν Μιχαὴλ ἵνα καταστρέψῃ τὴν αἵρεσιν αὐτὴν· τότε δὲ ὁ Μιχαὴλ ἐνεπιστεύθη τὴν ἐκτέλεσιν εἰς τὸν Καισαρείας ἐπίσκοπον Θωμᾶν, καὶ εἰς τοὺς ἐκεῖ στρατηγούς· οὗτοι δὲ καταπολεμήσαντες τοὺς Παυλικιανούς, τοὺς πλείστους ἐφόνευσαν· ἀλλ' οἱ ὑπολειφθέντες κατέφυγον εἰς τὸν τότε Ἀμυρᾶν Μελιτινῆς, ὃς παρεχώρησεν αὐτοῖς πρὸς Δ. χώραν τὴν Τεφρικήν, ἔνθα ἐσχημάτισαν πολιτείαν εἰδους δημοκρατίας, ὅθεν καὶ ἐποιοῦντο τὰς πρὸς τὰς τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους ἐπαρχίας ἐπιδρομάς, ἀνησυχούντες καὶ λεηλατοῦντες αὐτὰς συνεχῶς.

Ἀλλὰ κατὰ τὸ 855 ἡ Θεοδώρα ἐξαπέστειλε κατ' αὐτῶν τοὺς στρατηγούς Λέοντα τὸν Ἀργυρὸν καὶ Ἀνδρόνικον τὸν Δουκα, οἵτινες ἐκβαλόντες αὐτοὺς τῆς Βυζαντινῆς χώρας, εἶτα δὲ ἐπιπεσόντες κατ' αὐτῶν ἐν τῇ αὐτῶν χώρᾳ, τοὺς μὲν ἐφόνευσαν, τοὺς δὲ καὶ ἀπέπνιξαν ῥίψαντες εἰς τὴν θάλασσαν. Ἔτεροι ὅμως ἀρχηγοὶ τῶν Παυλικιανῶν τέως εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τοῦ Βυζαντιοῦ, ὁ Γαβρέας καὶ ὁ Θεόδωρος Μελισηνός, ἐξεδικήθησαν ὑπὲρ τῶν Παυλικιανῶν τοὺς Βυζαντινούς, οἵτινες περισυνάξαντες τοὺς Παυλικιανούς καὶ ἄλλους δυσηρηστημένους ἤρξαντο τὰς ἐπιδρομάς, κτίσαντες φρούρια καὶ πόλεις καὶ πρῶτεύουσαν Τεφρικήν (Τεφρούκ) μέχρι τοῦ νῦν σωζομένην.

Ἐν τούτοις λοιπὸν ὁ Ἀμυρᾶν μετὰ τῶν ἀνωτέρω συμμαχῶν καὶ τοῦ Χρυσόχειρος ἤδη ἀρχηγῶ τῶν Παυλικιανῶν καὶ λοιπῶν ἐπέδραμε πόλεις καὶ χώρας μέχρι Σινώπης καὶ Ἐφέσου· μετὰ τοῦτον δὲ καὶ ὁ Χρυσόχειρ μόνος ἐπέδραμε μέχρις Ἀγκύρας ἀποφέρων μεγάλην λείαν εἰς τὴν Τεφρικήν. Τότε δὲ Βασίλειος ὁ Μακεδῶν ἐνήργησε κατ' αὐτῶν ἐκστρατείαν, κατέστρεψε τὰς χώρας αὐτῶν, καὶ καθυπέταξεν αὐτούς· ἐλευθερώσας δὲ πλείστους χριστιανούς, ἐπέστρεψεν εἰς Βυζάντιον Ὀριαμβεύων. Τὸ ἐπόμενον δὲ ἔτος 877 πέμπει πάλιν κατὰ τοῦ Χρυσόχειρος τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ Χριστόφορον, ὅτε μετὰ μίαν μάχην αἰματηρὰν κατεστράφη ὁ Χρυσόχειρ, καὶ ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐστάλη εἰς Κωνσταντινούπολιν. Τοιοῦτον λοιπὸν οἰκτρὸν τέλος ἔλαβεν ὁ Ἰωάννης Χρυσόχειρ ὁ ἐκ Πατρὸς πάππος τοῦ Ἀκριτοῦ καὶ γαμβρὸς τοῦ Ἀμυρᾶν ἐπὶ θυγατρὶ τῇ ὀνομαζομένῃ Σπαθέα, ἐξ ἧς ὁ Χρυσόχειρ εἶχε καὶ ἄλλα τέκνα καὶ τὸν Μουσοῦρ τὸν πατέρα τοῦ Ἀκριτοῦ. Πεσόντος δὲ τοῦ Χρυσόχειρος τούτου ἀπεμαράνθη πᾶσα ἡ ἀνοῦσα τῆς Τεφρικής εὐανδρία κατὰ τὸν Κεδρηνόν. Ὁ Χρυσόχειρ οὗτος τέως ὢν ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ Βυζαντιοῦ, ἔχων τὸ ἀξίωμα τοῦ Πρωτοσπαθαρίου, ἀπέδρα πρὸς Τεφρικήν, καὶ ἐγένετο ἀρχηγὸς τῆς ἐπαναστάσεως· πρὸς δὲ γράφων ὁ Πατριάρχης Φώτιος ἐν τινι αὐτοῦ ἐπιστολῇ πρὸς Ἰωάννην Χρυσόχειρα λέγει τὰ ἐξῆς· «Οὐκ ἐλύπησας, ὅτι ἠπάτησας, καὶ συγχὸς ὁ χρόνος, ἐξ οὗ τὸν ὄφιν ὑπ' ἀνθρώπου μορφῇ κατεῖχες κρυπτόμενον, ἀλλ' ὅτι κακὸς

ἐφάνης, καὶ φίλων ἐχθρός, καιροῖς δουλεύων, καὶ ἀπάτῃ ἐπερειδόμενος».

Ἄλλα λαμπροτάτῃ ἤδη καθίσταται ἡ τῶν Δουκῶν οἰκογένεια καὶ ἰδίως διὰ τὰ ἐφεξῆς αὐτῆς παθήματα ἐπὶ τοῦ ἐκ μητρὸς πάππου τοῦ Ἀχρίτου, καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Κωνσταντίνου Δούκα· ἤδη οὗτοι ἀνεδείχθησαν μὲν οἱ περιφανέστεροι στρατηγοὶ τοῦ Βυζαντίου, ἀλλ' ὁ Λέων (891) ὁ σοφὸς ἀγόμενος δυστυχῶς ὑπὸ κολάκων καὶ ἀρνησιβηστικῶν ξένων, πείθεται εἰς μωρὰς διαβολὰς, καὶ κατατρέχει πάντας τοὺς γενναίους καὶ χρησίμους ἀνδράς. Καὶ ἰδοὺ κατὰ τὸ 908 Σαμωνᾶς τις ἀρνησιβηστικὸς μεγάλην κεκτημένος παρὰ τῷ Λέοντι ἐπιρροὴν διαβεβαίωσεν αὐτόν, ὅτι ὁ Ἀνδρόνικος ὁ Δούκας συνεννοεῖται μετὰ τῶν γειτόνων λαῶν, ὅπως καθυποτάξῃ αὐτοῖς τὴν Ἀσίαν. Πεισθεὶς δὲ ὁ Λέων πέμπει κατὰ τοῦ Ἀνδρόνικου στρατὸν ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Γρηγόριον Ἰβηρίτην πενθερόν τοῦ Κωνσταντίνου Δούκα· ὁ Ἀνδρόνικος μαθὼν ταῦτα τὰ ἀπροσδόκητα καταφεύγει πρὸς τὸν Καλίφην, ὅστις καὶ ὑπεδέχθη αὐτὸν χαίρων, τιμῆσας αὐτὸν μετὰ καὶ ἄλλων τιμῶν καὶ πλείστων δώρων.

Ἄλλ' ἐν Βαγδατίῳ οὕτως ἐφρησυχάζοντα τὸν Ἀνδρόνικον ὁ Λέων συμβουλῇ τοῦ Σαμωνᾶ διαβάλλει δι' ἄλλοίων γραμμάτων πρὸς τὸν φιλοξενούντα Καλίφην· τούτων ἕνεκα οὗτος ῥίπτει αὐτὸν εἰς τὴν φυλακὴν. Καίπερ δὲ βιασθεὶς δὲν ἐξώμοσε, μετὰ πολὺν δὲ καιρὸν, ὡς τὸ ἔπος βεβαίως, ἀπέθανεν ἐν τῇ φυλακῇ (935).

Ὁ Κωνσταντῖνος ὦν μετ' ἐκείνου ἐκεῖ, διαφυγὼν ἤλθεν εἰς Καππαδοκίαν. Τότε δὲ ἀποθανόντος τοῦ αὐτ. Ἀλέξανδρου ἀδελφοῦ τοῦ Λέοντος (913) πολλοὶ τῶν ἐν τέλει καὶ ὁ Πατριάρχης ἀπέβλεψαν πρὸς τὸν Κωνσταντῖνον καὶ ἐζήτησαν τὸν Κωνσταντῖνον, ὡς τὸν μόνον ἱκανὸν τῆς ἐποχῆς, ἵνα αὐτὸν ἀναγορεύσωσι Ἀυτοκράτορα· καὶ πρῶτον μὲν ἐδίστασεν ἀποποιούμενος τὸ στέμμα ὡς βαρὺ δι' αὐτόν, εἶτα ὁμως παρεδέχθη· ἐλθόντα δὲ εἰς Βυζάντιον ἀσμένως μὲν ὑπεδέχθησαν αὐτόν, ἀλλὰ κατόπιν ἐφάνησαν ὅτι τὰ πάντα ἦσαν μηχανορραφία κατ' αὐτοῦ, καὶ ἀπάτῃ· ὅτε λοιπὸν ἐπαρουσιάζθη εἰς τὸ Ἴπποδρόμιον μετὰ τῶν ἀκολούθων, κατόπιν ἐνόησε τὴν μηχανορραφίαν, καὶ καταναγκασθεὶς νὰ ὑπερασπίσῃ ἑαυτὸν ἐπέστη ἐν Κωνσταντινουπόλει· ἀλλ' ἐν τούτῳ πεσὼν ἀπὸ τοῦ ἵππου ἀπέθανεν· εὐρεθεὶς δὲ ὑπὸ στρατιώτου τινός, ἀπετημήθη τὴν κεφαλὴν, ἧτις δὲ προσεφέρθη πρὸς τὸν ὑπουργὸν Πατριάρχην.

Ὁ χρονολόγος (Σελ. 156) περὶ τοῦ τέλους τοῦ Κωνσταντίνου Δούκα οὕτω λέγει. «Μετὰ δὲ τούτου (τὸν Ἀλέξανδρον) ἐβασίλευσεν ὁ Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος, καὶ ἦτον ἐπτά ἐτῶν, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ὁ τοῦ Δούκα, ὁ Δομέστιχος τῶν Σχολῶν (τῆς Ἀυτοκρατορικῆς φρουρᾶς), ἠβουλήθη ὑπὸ ἀναγκασίας τινῶν φίλων, ὡς ἀνδρειωμένος, νὰ κυβερνήσῃ τὴν βασιλείαν, καὶ νὰ γένῃ βασιλεὺς, λέγωντας, ὅτι τὸν θέλουσι οἱ ἄρχοντες καὶ ὁ λαός· καὶ ἔγεινε πόλεμος, καὶ ἐνίκησαν οἱ βασιλικοὶ, καὶ ἐπίασαν τοὺς ἐπιβούλους καὶ τὸν Δούκαν, καὶ

ἄλλους ἐξώρισαν, ἄλλους ἐθανάτωσαν, ἄλλους ἔκαμαν καλογήρους, καὶ τὴν γυναῖκα τοῦ Δούκα ἔκαμαν καλογραφαῖαν, καὶ τὸν υἱὸν του ἐθανάτωσαν. Τοιαύτην ἀμοιβὴν τότε ἀπέδιδον οἱ ἐν Βυζαντίῳ εἰς τοὺς γενναίους καὶ ἀγαθοὺς ἄνδρας, οἳ ἦσαν ὁ Ἀνδρόνικος καὶ ὁ Κωνσταντῖνος οἱ Δούκαι.

« Ἄλλὰ μαρτυραὶ τῶν τότε ἐχθρῶν τοῦ κράτους, « οἶδε γὰρ πολέμιος θαυμάζειν ἄνδρὸς ἀρετὴν », ἀναφέρουσιν, ὅτι ὁσάκις οἱ πέραν τοῦ Εὐφράτου διήγειρον πολέμους κατὰ τῶν Βυζαντινῶν, τὸ ὄνομα μόνον τῶν Δουκῶν ὡς κεραυνοὺς ἐνέσκηπτεν ἐπ' αὐτούς, καὶ ὁ χρεμισμὸς τῶν ἵππων αὐτῶν κατεφόβιζεν αὐτοὺς καὶ διέλυεν ». Ὁ δὲ Ψελλὸς (Σελ. 260 ἐκδ. Σάθα) περὶ Δουκῶν λέγει τὰ ἑξῆς: « τὸ μὲν ἄνω γένος τῶν Δουκῶν, ὅσον εἰς προπάππους, ἀβρόν τε καὶ εὐδαιμον, καὶ ὅποιον αἱ συγγραφαὶ ἄδουσι. Διὰ στόματος γούν καὶ μέχρι τε νῦν ἅπασιν ὁ Ἀνδρόνικος ἐκεῖνος, καὶ ὁ Κωνσταντῖνος καὶ ὁ Πανθήριος, οἱ μὲν ἐξ ἄρρενος γένους, οἱ δὲ ἐκ τῆς θήλειως τούτῳ προσήκοντες ». Μὴ ἐκ τῶν τῆς θήλειως ἐνωεὶ τὸν Ἀκρίτην τὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα Πανθήριον; Καθότι ὁ ποιητὴς τοῦ ἔπους Ἀκρίτου περιοριζόμενος μόνον εἰς τοὺς κατὰ τὴν Καππαδοκίαν ἡρακλείους ἄθλους τοῦ Ἀκρίτου, ἀνομολογεῖ ὅτι ἐγνώρισε τὴν ἀνδρίαν αὐτοῦ τῆ Ἀνατολῆ καὶ τῆ Δύσει.

Τοιοῦτοι λοιπὸν καὶ οἱ ἐκ μητρὸς πρόγονοι τοῦ Ἀκρίτου. Καίτοι δὲ πολλὰ ἕτερα καὶ καλὰ περὶ αὐτῶν διαλαμβάνει ἡ ἱστορία τῶν Δουκῶν, ἀρκείσθωσαν ταῦτα

μόνα πρὸς ἀπόδειξιν τῆς αὐτῶν εὐγενείας. Ἐν τούτοις, ὡς εἶδομεν, τοῦ ἐκ πατρὸς γένους τοῦ Ἀκρίτου ἐξαλειφθέντος, οἱ Δούκες ὅμως καὶ εἰς τὸ μετέπειτα κλειζόνται καὶ ἔθαλλον ἐν τῇ Καππαδοκίᾳ: τινὲς δὲ ἐκ τοῦ γένους αὐτῶν μετοικήσαντες εἰς Κόμανα, ἔθεν καὶ Κομνηνοὺ ἐκλήθησαν, ἀλλὰ συγχρόνως ἔχοντες καὶ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ Δούκα, εἶτα διέβησαν εἰς Κασταμονήν, καὶ ἐκεῖθεν ἀνεδείχθησαν ἐν Βυζαντίῳ: ἔθα λαβόντες μεγάλα ἀξιώματα, τέλος καὶ ἐπὶ πολλὰς γενεὰς διετέλεσαν Αὐτοκράτορες καὶ ἐν Βυζαντίῳ καὶ ἐν Τραπεζοῦντι: ἡ δὲ ἐπίκλησις τῶν Δουκῶν τοσοῦτον ἦν καὶ διετέλεσεν σεβαστὴ παρά τῳ ἔθνει, ὥστε πολλοὶ καὶ ἄλλοι ἐσεμνύνοντο φέροντες τὸ ἐπώνυμον τοῦ Δουκός, ἕως οὗ καὶ κύριον ὄνομα, ὡς ἐρρόθη, καταστὰν ἐπεκράτησε μέχρις ἡμῶν. Καὶ ἂν οἱ σαθροὶ αὐτοκράτορες ἔνεκα τῆς αὐτῶν βλακίας δὲν ἐτίμησαν αὐτοὺς, ἀλλὰ τὸ ἔθνος εὐγνωμονοῦν διατηρεῖ οὕτω μέχρι τοῦ νῦν τὴν ἔνδοξον αὐτῶν μνήμην.

Καὶ τὰ μὲν κατὰ τὸ γένος τοῦ Ἀκρίτου συντόμως τοιαυτὰ τινὰ ἔστιν: ἀλλ' ἡ ἐξακριβωσις τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ ὀλίγον δυσχερὴς, ἐπειδὴ τὰ ἐν τῳ ἔπει ἀναφερόμενα ὀνόματα καὶ ἰδίως τοῦ Κωνσταντίνου Δούκα ἀσυμβιβαστὰ πῶς μὲ τὴν χρονολογίαν: τοῦτο δὲ μόνον συμβιβάζοντες, ἔξομεν τὴν ἀληθῆ χρονολογίαν. Βλέπομεν ἐν τοῖς ἀνωτέρω ὅτι ὁ μὲν Ἀνδρόνικος ἔφυγεν εἰς Βαγδάτην τῳ 909 μ. X. καὶ ὅτι ἐκεῖ καὶ δὴ ἐν τῇ φυλακῇ ἀπέθανε τῳ 935, ὁ δὲ Κωνσταντῖνος Δούκας ὅτι ἀπέθανεν

ἐν Βυζαντίῳ τῷ 913· ἀλλ' ὁ ποιητὴς παριστῶν, ἔτι ὁ Κωνσταντῖνος ἦν παρῶν καὶ εἰς τὴν ἀρπαγὴν τῆς Εἰρήνης, καὶ εἰς τὰ κυνηγέσια τοῦ Ἀκρίτου, προσκρούει μόνον ἐνταῦθα εἰς τὴν χρονολογίαν, μάλιστα ἀναφέρων ἐν τῷ ἔπει, ὅτι ὁ Ἀκρίτας δέχεται ἐπίσκεψιν τοῦ αὐτοκράτορος Ῥωμανοῦ ἐπιζήσαντος μέχρι τοῦ 960, καὶ ὅτι λαμβάνει δωρεὰς παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος Νικηφόρου Φωκᾶ (969), ἐνῶ εἶναι γνωστὸν ἐκ τοῦ ποιήματος καὶ ἐξ ἐνὸς δημοτικοῦ ᾄσματος ὅτι ὁ Ἀκρίτης ἔζησε μόνον 33 ἔτη. Ἐπειδὴ λοιπὸν ὁ ποιητὴς σιγᾷ τὰ κατὰ τὴν χρονολογίαν τῶν ἐν τῷ ἔπει παρισταμένων, καὶ οὐδὲν σαφὲς περὶ αὐτῆς ἐξ αὐτοῦ ἔχομεν, ἀναγκαζόμεθα νὰ παραδεχθῶμεν τοιαύτην χρονολογίαν συμβιβαζομένην καὶ μὲ τὴν ἱστορίαν, ὅτι ὁ Ἀνδρόνικος «τέθνηκεν ἐξόριστος βασιλικῇ προστάξει» ἐν τῇ νηπιότητι τοῦ Ἀκρίτου, ἢ καὶ ὀλίγον πρότερον· προσπιθέντες λοιπὸν τὰ 33 ἔτη τῆς ζωῆς τοῦ Ἀκρίτου, δυνάμεθα ὅσον τὸ δυνατὸν κάλλιον νὰ ὀρίσωμεν τὴν ἐποχὴν αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ 936—969· ὥστε ζῶντος τοῦ Ἀκρίτου, οὔτε ὁ Κωνσταντῖνος ὑπῆρχεν ὡς ἀποθανὼν τῷ 913, οὔτε σχεδὸν αὐτὸς ὁ πάππος αὐτοῦ Ἀνδρόνικος. Ἐμνήθη δὲ κατ' ἐμὲ ὁ ποιητὴς ἐν τῷ ἔπει τοῦ Κωνσταντίνου πρὸς μεῖζονά τινα τιμὴν τοῦ Ἀκρίτου, ὡς τοῦ Κωνσταντίνου ἤδη μέγα κεκτημένου κλέος καὶ φήμην ἀνά τὰ στόματα τῶν κατὰ τὴν Ἀνατολὴν λαῶν· εἶναι δὲ βέβαιοι ὅτι ἐν τῇ ἀρπαγῇ τῆς Εἰρήνης ἦσαν οἱ ἄλλοι ἀδελφοὶ τοῦ Κωνσταντίνου, ὡς καὶ ἐν τοῖς κυνηγεσίαις καὶ τοῖς λοιποῖς. Οὐ-

τω λοιπὸν συμβιβάζοντες τὴν χρονολογίαν προσδιρίζομεν, ὅτι ἡ μὲν ἀρπαγὴ τῆς Εἰρήνης ἐγένετο κατὰ τὸ 934—5, ἡ δὲ γέννησις τοῦ Ἀκρίτου τὸ 936, ἡ δὲ παρὰ τὸν Εὐφράτην πρὸς τὸν Ἀκρίταν γενομένη ἐπίσκεψις τοῦ Αὐτοκράτορος Ῥωμανοῦ κατὰ τὸ 960, αἱ δὲ παρὰ τοῦ Αὐτοκράτορος Νικηφόρου Φωκᾶ δωρεαὶ κατὰ τὸ 969 ἔτος, οὗ ἐν τῷ τέλει συνέβη καὶ ὁ θάνατος τοῦ Ἀκρίτου.

Σύγχρονος δὲ τοῦ Ἀκρίτου ἀναφαίνεται καὶ ὁ Πορφύριος, ὁ ἐν τοῖς ᾄσμασι τῆς Τραπεζουῦντος μνημονευόμενος, ὅστις κατέχων τὰς ὑπὲρ τὴν Τραπεζουῦντα κλεισσορείας τότε, εἶχεν ἔδραν τὸ μεταξὺ τῶν κατιουσῶν φαραγγῶν Δικαιοῦσημον (νῦν Τσεβιζλίκι)· ἐκεῖ δὲ πλησίον κατὰ τὸ ᾄσμα καὶ ἐγεννήθη ὑπὸ τὸ σκέλος τῆς γεφύρας τῆς πρὸ τοῦ χωρίου Πορφύρι ὑπὸ καλογραίας. Ἄδεται δὲ οὕτω πως ἄλλως ὑπὸ τῶν περιούκων Ματσουκάτων τὸ συμβᾶν τοῦτο.

Νὰ σὰν τὴν μάναν 'ποῦ γεννᾷ τὰ τριάντα χρόνια μιάν,
Γεννᾷ υἱὸν τριαντέλλενον καὶ νύφην γαλοπόρον·
Κανεὶς υἱὸν κ' ἐγέννησε, κανεὶς υἱὸν κ' ἐποίηκεν·
Καλόγραια ἐγέννησεν 'ς τὸ σκούλος τοῦ Γεφύρι.

Σύγχρονοι δὲ τοῦ Ἀκρίτου ἦσαν καὶ οἱ ἀναφερόμενοι λοιποὶ ἐν τοῖς ᾄσμασι τῆς Τραπεζουῦντος, οἱ ἀρχαιότεροι, ὁ Ἀμάραντος, ὁ Κωνσταντῖνος ὁ καλός, ὁ Γιάννης ὁ Μονόγιαννης, ἰσως καὶ ὁ Εἰάνθιος. Τὸν Πορφύριόν τινες ἐξέλαβον μὲν ἀντὶ τοῦ Ἀκρίτου, ἢ τοῦ προαναφερθέντος

Πανθήρου, ὃν ἡμεῖς τὸν Ἀκρίταν ὑπελάβομεν· ἀλλ' ὁ τοῦ Πορφυρίου μῦθος εἶναι ὄλως διάφορος τοῦ Ἀκρίτου, καὶ καθαρὸς Τραπεζούντιος.

Μεταγενέστεραι μαρτυρίαι καὶ παραδόσεις περὶ Ἀκρίτου.

Ἰδόντες δὲ τὰ κατὰ τοὺς προγόνους τοῦ Ἀκρίτου συντόμως καὶ τὰ τῆς ἐποχῆς αὐτοῦ, ἐπόμενον νὰ εἰπωμέν τινα περὶ τῶν ὄσα οἱ μεταγενέστεροι ἀνέφεραν περὶ αὐτοῦ καὶ τοῦ εἰς αὐτὸν ποιήματος, καὶ ἔγραψαν, ὡς περὶ τῶν κατ' αὐτοῦ παραδόσεων, αἰτινες διεσώθησαν ἀνὰ τὸ στόμα τοῦ λαοῦ, καὶ τῶν εἰς αὐτὸν δημοτικῶν ἄσμάτων, καὶ οὕτως ἐν βραχεῖ νὰ συμπληρώσωμεν τὸν ὅλον Ἀκριτικὸν κύκλον.

Εἷς τῶν σοφῶν συγγραφέων τοῦ δωδεκάτου αἰῶνος, ὁ Θεόδωρος ὁ ἐπικληθεὶς Πτωχοπρόδρομος, ἐν τοῖς κατὰ τῶν ἡγουμένων ἐμμέτροις παραπόνοις πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα Μανουὴλ τὸν Κομνηνόν, θέλων νὰ τιμήσῃ τὸν Αὐτοκράτορα τοῦτον ἀποκαλεῖ Ἀκρίταν, ὡς τοῦ ὀνόματος τούτου μεγάλην τότε ἔχοντος τιμὴν, καὶ ὅτι καὶ οἱ Κομνηνοὶ ἐσεμνύνοντο Δουκεῖς προσαγορευόμενοι ('Ατακτα Κοραῆ, τόμος Α'. σελὶς 33).

Εἰ δὲ πολλάκις συμβουλήν τῶν μοναχῶν οἱ πλείους ποιήσωσι καὶ δράμωσι πρὸς σὲ τὸν Βασιλέα,
Πρὸς σὲ τὸν Χριστομίμπτου, τὸν ἀληθῆ φωστῆρα,
τὸν πολέμαρχον τὸν στερρόν, τὸν νέον τὸν Ἀκρίταν.

Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ, σελ. 311·

Καὶ τίς Ἀκρίτας ἐκεῖ νὰ βρέθῃ τότε
καὶ τὰς ποδιάς του ν' ἄμπηξῃ, νὰ πῆρῃν τὸ ράβδι του
καὶ μέσα νὰ κατέβηκεν εὐθύς ὡς ἀγουρίτσας
καὶ νὰ τοὺς συνέτριψεν τοὺς παλαμναίους μίσους;

Ὁ Κοραῆς σχολιάζων τὴν λέξιν Ἀκρίτας, ἀπορεῖ περὶ τῆς σημασίας αὐτῆς· ἀλλὰ τὸ βέβαιον, ὅτι ἐπὶ τοῦ Πτωχοπρόδρομου μεταξύ τῶν ὑψηλῶν καὶ σπουδαίων τότε τάξεων ὑπῆρχεν ἔτι ἡ μνήμη τῶν ἄθλων τοῦ Ἀκρίτου, καὶ τοιαύτη δὲ παρέμενε μέχρι τῆς 15ῃς ἑκατονταετηρίδος· ἀλλὰ μετέπειτα περιορισθείσης τῆς ἀναγνώσεως τῶν τοιούτων ἐν τοῖς μοναστηρίοις, ὡς καὶ τῶν ἄλλων, καὶ τὸ ποίημα τοῦ Ἀκρίτου, ὡς καὶ πολλὰ ἄλλα, ἐσκονίζετο κατακείμενον ἐν ταῖς κοίταις τῶν μοναχῶν, ὀλίγιστοι δὲ ἦσαν οἱ περιεργαζόμενοι αὐτό. Μεταξὺ δὲ τούτων ἔχομεν ἤδη ἀνακαλύψει ὡς ἀντιγράφοντας κατὰ τὸ δοκοῦν ἢ καὶ παραφράσαντας τὸ ἔπος τοῦ Ἀκρίτου τὸν Εὐστάθιον, οὗ τὸ χειρόγραφον ἐξεδόθη ὑπὸ τοῦ Κ. Α. Μηλιαράκη· ὃς προσφωνεῖ πρὸς τινα Μανουὴλ ἀρχόμενος οὕτω·

Τέκνον μου ποθεινότατον καὶ προσφιλέστατόν μου,
Πολλάκις με ἤξιωσας πάσας τὰς κατορθώσεις
διὰ γραφῆς δηλώσαι σοι τοῦ Διγενοῦς Ἀκρίτου,
καὶ σου τὸν λόγον ἤκουσα ἐκδυσωπήσαντός με,
καὶ παρῆνός ἐκίνησα καὶ ἄρχισα νὰ γράφω
ἅπαντα τοῦ Διγενοῦς καὶ τῶν αὐτοῦ γονέων
κατορθώματά τε θαυμαστά πραχθέντα ἐξ ἐκείνων·

κἀγὼ ἀπάρξομαι τοῦ καταλέγειν οὕτω.

Βασίλειος ὁ Διγενῆς καὶ Καππαδοῦς Ἀκρίτας κτλ.

Ἡ ἐπιθυμία τοῦ Μανουὴλ ἵνα μάθῃ τὰ τοῦ Ἀκρίτου, ὡς καὶ ἡ προθυμία τοῦ Εὐσταθίου νὰ ἐκτελέσῃ αὐτήν, ἀποδεικνύει, ὅτι ἐν ἐποχῇ ὄχι μακρᾷ, 500 ἐτῶν, ἡ φήμη τοῦ Ἀκρίτου ἦν ἔτι ζωηρὰ παρὰ τῷ λαῷ.

Μετὰ τοῦτο ἔρχεται τὸ τοῦ Μίλλερ ἐν τῇ μονῇ Γρόττα Φεράτῃ παρὰ τῇ Ρώμῃ, ἐπιτομὴ τοῦ ἡμετέρου εἰς 8 μάλιστα λόγους διηρημένον, οὗ ἡ ἀρχή·

Ἐπανοὶ καὶ τρώπαια ἐγκώμιον . . .

Τοῦ τρισημάκρου Ἀκρίτου Βασιλείου
τοῦ ἀνδρειοτάτου τε καὶ γενναιοτάτου
τοῦ τὴν ἰσὺν ἔχοντος παρὰ Θεοῦ ὡς δῶρον.

Ὡς καὶ τὸ τοῦ κ. Μόρτμαν ὅπως πεζόν, ἄτινα συμπληροῦντα τὸ ἡμέτερον χειρόγραφον ἐπιμαρτυροῦσιν, ὅτι ὁ Ἀκρίτας ἦν τότε γνωστός, καὶ πολλὰ περὶ αὐτοῦ ἡμέτερος καὶ πεζῆ ἐγράφοντο.

Μετὰ τούτους δὲ ὁ ἱερομόναχος Πετρίτσης, Χίτος, εἰς μέτρον ὁμοιοκατάληκτον καὶ κατὰ τὸ ἰδίωμα τῆς τῶν Χίων διαλέκτου τῷ 1670, 20 Νοεμβρίου, ἔγραψε ποίημα Ἀκρίτου εἰς 8 λόγους, διεξοδικόν καὶ ἐλευθέρως παραφρασθέν· τούτου τὴν ἀρχὴν ἐλάβομεν πρὸς συμπλήρωσιν τοῦ ἡμετέρου ἐλλείποντος μέχρι τοῦ 308 στίχου· ἀνομολογῶν δὲ τὸ ἔπος τοῦ Ἀκρίτου ὡς χαρισιστῆν διήγησιν ἐπιλέγει·

Ὅστις δὲ πάλιν εὑρεθῇ εἰς τὴν στήνῃ νὰ τὸ βάλῃ,
νὰ ἀπολάβῃ τῆς ζωῆς τῆς μελλούσης τὰ κάλλη.

Ἄλλος δέ, ὁ γνωστός ἀπὸ Σχοπέλου Κωνσταντῖνος, ἢ Καισάριος ὁ Δαπόντε, λόγιος Ἕλλην καὶ πολλὰ γράφας ἡμετέρα τε καὶ πεζὰ ἐν ἀρχῇ τοῦ 18ου αἰῶνος, ἐν τῷ χειρογράφῳ αὐτοῦ «Βίβλῳ Βασιλείων» (τῶν ἐν Βυζαντίῳ) ἐξιστορῶν τὰ κατὰ τὸν αὐτοκράτορα Ῥωμανὸν καὶ τὸν Ἀκρίταν ἐπιλέγει τὰ ἐξῆς ἐν ὁμοιοκαταλήκτοις στίχοις·

Βασίλειος ὁ Διγενῆς Ἀκρίτας ἔκουσμένους

Βασιλεῦς ἦτον ὁ πάππος του τοῦ Μισριού,

Χριστιανὴ ἡ μάνα του καὶ δούλη τοῦ Κυρίου,
αὐθέντης δὲ ὁ πάππος του εἰς τὴν Καππαδοκίαν,
Χριστιανὸς Ἀνδρόνικος εἰς τὴν ὀνομασίαν.

Ἄννα δὲ ἡ γυναῖκα του πολλὰ εὐμορφοτάτη,
καὶ ἀπὸ γένος εὐγενὲς βασιλικὸν ἐκράτει·
εἶχαι δὲ πέντε υἱούς, δὲν εἶχον θυγατέρα,
καὶ δι' αὐτὸ πρὸς τὸν Θεὸν δεῦνταν νύχτα μέρα.

Ἐὖν ἐγκαστρώθηκεν ἡ Ἄννα δὲ, Ἀνδρόνικος προστάζει
τοὺς ἀστρολόγους καὶ σοφοὺς ἔς τοῦ λόγου του φωνάζει,
τί παιδί κάνει νὰ ἰδοῦν· κόρην φρονιμοτάτην,
οἱ ἀστρολόγοι εἶπαι καὶ πανομορφοτάτην.

Καὶ ἔτσι ἐγεννήθηκεν ἡ κόρη, καὶ ἔβαπτίσθη,
Εἰρήνην ὀνομάσθηκε, καὶ ἀπογαλακτίσθη.

Ἡ ἱστορία του (Ἀκρίτου) πολλὴ εἶναι καὶ πλατυτάτη·
ὅμως ἀξιοθαύμαστη, ζάχαρη γλυκυτάτη.
Εἶναι βιβλίον καθαυτὸ, ὁπῶς καὶ δέκα κόλλαις,
καὶ ταῖς ἀνδραγαθίαις του ταῖς περιέχει ὅλαις·
δύο λογιῶν τὸ εἶδ' αὐτὸ μὲ εἰκονογραφίαις
τῶν ἀνδραγαθημάτων του, καὶ δίχως ζωγραφίαις.

Εἰς ὅκτω δὲ λόγους δὲ αὐτὸ εἶναι διηρημένον, δυσκολοῦρετο πολλὰ εἶναι καὶ ζητημένον. Πεντάστιχον εἰς τὴν ἀρχὴν τοῦ κάθε λόγου ἔχει, καὶ τὴν ὑπόθεσιν αὐτοῦ τοῦ λόγου περιέχει· καὶ ὅλα δὲ χειρίσια, δὲν εἶδα τυπωμένον, ἔς τὸν τύπον, καθὼς φαίνεται, δὲν βρίσκεται βαλμένον. Τύπωσαν Ἐρωτόκριτον, Σωσάναν, Ἐριφίλη, καὶ ἄλλα, καὶ δὲν τύπωσαν κρῖμα καὶ τὸν Βασίλη. Ζωὴν ἂν ἔχω ἐκ Θεοῦ θέλω μὲ στιχουργίαν νὰ τὸν συνθέσω καὶ αὐτόν, καὶ εὐθὺς ἔς τὴν Βενετιάν, Χαρὰ ἔς τὸν σταμπαδοῦρον δὲ ὅπου τὸν ἔσταμπάρη, ὅτι πολὺ διάφορο κ' ὄνομα θέλει πάρει.

Ταύτην τὴν ἔμμετρον ἔκθεσιν τοῦ Καισαρίου Δαπόντε ἀντέγραψεν ἐν Ἄθῳ ὁ Κ. Μ. Γεδεών, κατεχώρησε δὲ ὁ Κ. Σπ. Λάμπρος (Collection de Romans Grecs σελίς 100)· τὰ διαμνημονεύμενα δὲ χειρόγραφα τοῦ Ἀκρίτου εἶδεν ὁ Δαπόντε μονάζων ἐν τῇ μονῇ Ἐηροποτάμου τοῦ Ἄθωνος, ἅτινα δυστυχῶς μέχρι τοῦδε δὲν ἀνεφάνησαν.

Ἐν δὲ τῇ Κρήτῃ, εἰς ἣν πιθανὸν ὅτι ἤλθον ἐκ τῆς Κύπρου αἱ περὶ Ἀκρίτου παραδόσεις, ἐπὶ πολὺ τὸ ὄνομα καὶ ἡ φήμη τοῦ Ἀκρίτου εἶναι διαδεδομένη· καὶ περικοπαὶ μὲν ἐνταῦθα ἄσμάτων εἰς Ἀκρίταν ὑπάρχουσιν, ὡς τὸ ὄρατον τοῦτο δίστιχον·

Ὁ Διγενὴς ψυχομαχῆ, κ' ἡ γῆς τὸν ἐτρομάζει,
ἡ πλάκα τὸν ἀνατριχῆ, ποῦ θὰ τὸν ἰσκειπάσῃ.

Πλεῖται δὲ εἶσαι παραδόσεις ἐν Κρήτῃ περὶ Ἀκρίτου

ἀναφαίνονται· οὕτω δηλαδὴ ἀποδίδονται εἰς Ἀκρίταν καὶ θέσεις καὶ φρούρια, καὶ ἔχνη ποδῶν αὐτοῦ ἐπὶ πετρῶν. Τοιαῦτα δὲ ἔχνη καὶ ἐν Βιθυνίᾳ μετὰ θαυμασμοῦ δεικνύονται ἡρώδης τινος καὶ τοῦ ἵππου αὐτοῦ ἐπικαλουμένου Κανακάρη (μονογενοῦς), πιθανὸν τοῦ Ἀκρίτου,] ὡς ὄντος καὶ αὐτοῦ Κανακάρη.

Τοιαῦται λοιπὸν αἱ μαρτυρίαι, καὶ αἱ τῶν λογίων ἀρχαῖαι εἰδήσεις περὶ Ἀκρίτου καὶ τοῦ ἔπους αὐτοῦ· ἀλλὰ καὶ ἕτεροι πλείσται ἀγραφοὶ παραδόσεις ἤδη σώζονται ἐν Τραπεζοῦντι καὶ τοῖς περὶ αὐτὴν χωρίοις, ἐν Χαλδίᾳ, Κύπρῳ καὶ Κρήτῃ· καὶ ἐν αὐτῇ δὲ τῇ Βιθυνίᾳ ἤκούοντο ἄλλοτε τὰ τοῦ Διγενοῦς ἄσματα, τῆς Εἰρήνης καὶ Εὐδοκίας, νῦν δὲ δυστυχῶς ἐκλιπόντα. Αἱ παραδόσεις δ' αὗται, κατὰ περιέργον τρόπον, ὡς καὶ ἀπομιμήματα τῶν Ἀκριτειῶν ἐπῶν καὶ ἄσμάτων, εἰσὶ διαδεδομένα καὶ παρὰ τοῖς Σλάβοις· πιθανὸν δὲ καὶ κατὰ τὴν Μεσοποταμίαν παρὰ τοῖς ἐξαρμενισθεῖσιν Ἑλλησι (Χαίτουρουμί), καὶ ἄλλοις ἐκεῖ τοιοῦτοις τοῖς ἀπολέσασιν τὴν συνείδησιν τῆς Ἑλληνικῆς καταγωγῆς νὰ ἀναφέρωνται τὰ περὶ Ἀκρίτου ἐν τοῖς τουρκικοῖς στιχουργήμασι (τεστάν) παρὰ τοῖς αἰδοῖς αὐτῶν (Ἀσίκιδες), ἴσως δὲ καὶ ἐν τοῖς ἑλληνοφώνοις χωρίοις τῆς Καππαδοκίας, ὅπερ ἔσται ἰδιαιτέρα μελέτη καὶ ἔρευνα.

Μόνον δὲ ἐν τῇ γνησίᾳ χώρᾳ καὶ πατρίδι τοῦ Ἀκρίτου τῇ Καππαδοκίᾳ, ἄλλως πλεον τῶν ἄλλων παθοῦσα μάλιστα κατὰ τὴν Μελιτινὴν καὶ τὸν Εὐφράτην, καὶ τὸ δὴ δεινὸν ἀλλογλώσσῃ καταστάσῃ, ἀπέλιπον ὅλως αἱ

περὶ Ἀκρίτου εἰδήσεις, ἢ τροποποιηθεῖσαι εἶναι αἱ ἀναφερόμεναι εἰς ἕτερον ἥρωα τοῦ 16^{ου} αἰῶνος, τὸν Κιόρογλου, οὗ τουρκιστὶ ἄδουσι τὰ ἄσματα, καὶ τὴν ἑλληνικοῖς γράμμασιν ἐκδοθεῖσαν τουρκιστὶ φυλλάδα τοῦ Κιόρογλου ἀναγινώσκουσι. Πολλὰ δὲ τῶντι φρούρια καὶ λοιπὰ ἀρχαιότερα ἀποδίδονται εἰς αὐτόν, ἐν δὲ τῇ φυλλάδι τοῦ Κιόρογλου παρατηρεῖ τις τοὺς αὐτοὺς ἔρωτας καὶ ἄθλους καὶ ἄλλας περιπετείας, ἀπομιμήματα τῶν τοῦ Ἀκρίτου.

Πῶς δὲ ταῦτα συνέβησαν διὰ βραχέων ἐξηγήσομεν. Ὅτε κατὰ τὸν 11^{ον} καὶ 12^{ον} αἰῶνα παλαίσασα ἡρωικῶς ἡ Καππαδοκία ὑπέκυψεν εἰς τὴν δουλείαν τῶν ἀπ' Ἀνατολῶν ἐθνῶν, ἀπέδρασαν μὲν αἱ Μοῦσαι, ἔφυγον δὲ αἱ ἐπιστῆμαι ἐκεῖθεν, οἱ δὲ δυνάμενοι κατέφυγον ἄλλαχού, καὶ τὸ δεινότερον ἐν πολλοῖς ἤλλαξεν ἡ γλῶσσα, τὰ ἦθη καὶ τὰ ἔθιμα ἐβολώθησαν, μεινάσης αὐτοῖς μόνον τῆς θρησκείας παρηγόρου μέχρι τοῦ νῦν, καὶ ταύτης ἐν ὀλίγοις, δυνάμει τῆς ὁποίας ἤδη προσπάθειαι καταβάλλονται, ἵνα τοῦλάχιστον τὴν γλῶσσαν ἀνακτήσωνται. Ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ τινὲς μὲν τῶν πρὸς βορρᾶν τῆς Καππαδοκίας κατέφυγον πρὸς τὴν Χαλδίαν καὶ Τραπεζοῦντα, ἔπου ἦδη ὑπῆρχεν ἡ τῶν Μεγάλων Κομνηνῶν Αὐτοκρατορία, φέροντες πρὸς τοὺς ἄλλοις καὶ τὰς τοῦ Ἀκρίτου ἀναμνήσεις ἐπωνομάσθη δὲ ἐν ταῦθα ὁ Βασίλειος μόνον Ἀκρίτας, ὅτι ὡς ἀκρίτης ἦτο γνωστός εἰς τὰς βορείους, καὶ ἐκεῖ ἐφύλαττε τὰς βορείους ἄκρας ἢ ἕρια, καὶ ὡς τοιοῦτος ἐφημιζέτο.

Ἄλλοι δὲ οἱ πρὸς Μεσημβρίαν τῆς Καππαδοκίας κατέφυγον εἰς Κύπρον, ἔπου ἔφερον οὗτοι τὰ περὶ Ἀκρίτου ἄσματα καὶ τὰς λοιπὰς περὶ αὐτοῦ παραδόσεις ἐπικρατήσαντος πάλιν ἐκεῖ τοῦ ἐπωνύμου Διγενούς· διότι τούτοις τοῦτο μόνον ἦτο μᾶλλον παραδεδομένον, ὅτι ὁ Ἀκρίτας ἦν γόνος Καππαδοκίας καὶ Συρίας, καὶ ὡς τοιοῦτος ἔμενον ἐν τῇ μνήμῃ καὶ τοῖς ἄσμασιν αὐτῶν ὑπὸ τὸ μόνον ἐπώνυμον Διγενῆς.

Ἡ δὲ εἰς Ῥωσσίαν μετάβασις τῶν παραδόσεων καὶ ἄσμάτων τοῦ Ἀκρίτου, ὡς ὁ κ. Ἀλέξανδρος Βεσελόφσκις ἐν πολλοῖς αὐτοῦ συγγράμμασιν ἀναγράφει, ἐγένετο κυρίως ἀπὸ τοῦ 15—6 αἰῶνος ἀπὸ Τραπεζοῦντος καὶ τῶν ἄλλων τοῦ Εὐξείνου παραλίω. Εἶναι βέβαια γνωστόν, ὅτι ἀπὸ τῆς ἐπικρατήσεως τοῦ ἑλληνισμοῦ ἐν τῷ Εὐξείνῳ Πόντῳ, ἐκεῖθεν καὶ πρὸ Χριστοῦ πρὸ πολλῶν αἰῶνων ἐγένοντο πολλαὶ ἀποικίαι πρὸς τὴν σημερινὴν Ῥωσσίαν (Ὀδησσός, Χερσῶν καὶ ἡ Ταυρικὴ χερσονήσος), ἐξηκολούθουν δὲ αὐταὶ αἱ μετοικήσεις καὶ αἱ ἐμπορικαὶ σχέσεις μέχρι τῶν Μεγάλων Κομνηνῶν, ἐφ' ὧν ἡ Περαιτεία (ἡ περὶ τὴν Χερσῶνα καὶ Κριμαϊάν χώρα) διετέλει ὡς ἐπαρχία τῆς αὐτοκρατορίας αὐτῶν.

Ἀφότου ὁμως κατελύθη ἡ τῶν Μεγάλων Κομνηνῶν ἀρχὴ (1462), ἔκτοτε αἱ εἰς τὰ Ῥωσσιὰ Ν. παράλια ἀποικίαι ἐπολλαπλασιάσθησαν, καὶ πολλαὶ εὐγενεῖς οἰκογένειαι, καὶ ἐμπορικαὶ, καὶ ἐκ τῶν ἄλλων ἐπιτηδευμάτων, σωρηθὸν (διότι ἦσαν πλησίον καὶ ἤδη εἶχον σχέσεις μετὰ τῶν προηγουμένως ἀποκατασταθέντων ἐν

τοῖς παραλίοις τῆς νῦν Ῥωσσίας) ἀνεχώρουν πρὸς τὰ μέρη ἐκεῖνα. Ἡ Βασσαραβία μέχρι τοῦ Κισνόβου ἐπληρώθη τῶν τοιούτων, καὶ ἡ Ἀκερμαν καὶ ἡ περὶ αὐτὴν χώρα εἶχε καὶ ἔχει πολλοὺς ἐκ τῶν μερῶν τοῦ Εὐξείνου ἀποικισθέντας, ἀλλ' ἤδη τοὺς πλείστους ἀποσλαβισθέντας. Οἱ δὲ τοῦ Νικολαίεφ οἱ πλείστοι κάτοικοι ἦσαν ἐξ Οἰνόης, ἡ Χερσῶν μέχρι πρὸ ἡμισέως αἰῶνος ἦτο ἑλληνικωτάτη, πολλαὶ δὲ καὶ ἄλλαι πόλεις ὡς ἡ Θεοδοσία, ἡ Εὐπατορία καὶ ἄλλαι ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῶν Τατάρων εἶχον σχέσιν μετὰ τῆς Τραπεζούντος ὡς ἀποικίαι μετὰ μητροπόλεως. Οἱ ἀποικοὶ δὲ οὗτοι οὐ μικρὸν συνετέλεσαν εἰς τὸν φωτισμὸν τῶν ἀρχαίων ἐκεῖ κατοίκων μεταδόντες γνώσεις ἐμπορικὰς, βιομηχανικὰς καὶ γεωργικὰς· πολλοὶ δὲ τῶν νῦν ἐπισήμων βώσων πολιτικῶν καὶ στρατιωτικῶν ἔλκουσι τὸ γένος ἐξ αὐτῶν· καὶ πολλοὺς ὀνομαστί μοι ἀνέφερον οἱ γεροντότεροι ἐνταῦθα (μάλιστα ἐν Οἰνόῃ) ὄντας συγγενεῖς τοῦ δεῖνα ἢ τοῦ δεῖνα στρατηγοῦ, ναυάρχου· οὐ μικρὸν δὲ συνετέλεσαν καὶ εἰς τὴν κατάπαυσιν πολλῶν ἐν Ῥωσσίᾳ ἀναφανείσων αἰρέσεων, καὶ ἐνὶ λόγῳ πολλὰς ἐκδουλεύσεις ἔχουσι τοῖς ἐκεῖ· ἰδίως δὲ ἀπὸ ἐνὸς αἰῶνος καὶ μέχρι τοῦ νῦν πολλαὶ τοιαῦται δυστυχῶς ἐγένοντο καὶ γίνονται μετοικήσεις, καὶ τὸ πλεῖστον τοῦ ἐμπορίου νῦν καὶ τῆς Τραπεζούντος καὶ τῶν ἄλλων μερῶν τοῦ Εὐξείνου ἐν Καυκάσῳ, Ἀζοφικῇ θαλάσῳ, Κριμαίᾳ καὶ ἄλλαχού γίνεται.

Λοιπὸν εἰς τὰς ἀπ' αἰῶνων εἰς ἑκατομμύρια μετοικήσεις τῶν ἐν Πόντῳ χρεωστοῦνται καὶ ἄλλα πολλὰ καὶ

ἢ εἰσαγωγή τῶν παραδόσεων τοῦ Ἀκρίτου καὶ τῶν ἁσμάτων αὐτοῦ, ὡς τούτων ὄντων τῶν τιμαλφεστάτων κειμηλίων, ἅπερ ἐκπατριζόμενοι ἔφερον μεθ' ἑαυτῶν ὡς τὸ ἱερὸν πῦρ εἰς ζώπυρον τοῦ ἔθνισμοῦ καὶ αἰώνιον μνήμην τῆς μητροπόλεως· ἀλλὰ δυστυχῶς καὶ οἱ ἀποικήσαντες ἐξεφυλίσθησαν, καὶ τὰ περὶ Ἀκρίτου ἀπεσλαβίσθησαν. Καὶ οἱ μὲν ἐκ τῆς Βορ. Καππαδοκίας ἤδη ἐνοικήσαντες ἐν Χαλδίᾳ καὶ τῇ περὶ τὴν Τραπεζούντα χώρα τὴν ἐπίκλησιν Ἀκρίτας, ὡς κύριον ὄνομα εἶχον καὶ χωρία ἐξ αὐτοῦ καὶ φρούρια ὀνομάσθησαν, καὶ πατρωνυμικὰ Ἀκριτίδαι, Ἀκριτόπουλοι μέχρι τοῦ νῦν ὑπάρχουσι· καὶ τάφον δὲ αὐτοῦ ὤρισαν, ὅστις καὶ μέχρι τοῦ νῦν φιλοτίμως ἐπιδείκνυται ὑπὲρ τὴν Τραπεζούντα μίαν ὥραν, παρὰ τὸν ποταμὸν, περὶ τὸ Τελικλῆ Τὰς (τετραπλημῆνη πέτρα), καὶ τιμᾶται ὑπὸ πάντων τῶν περιούκων ὡς ἀγίασμα, ἔνθα νίπτουσι καὶ λούουσι τὰ νεογὰ εἰς ἀπαλλαγὴν τῆς βασκανίας καὶ ἐνίσχυσιν τῶν νηπίων.

Ἐν δὲ τῇ Κύπρῳ καλὰ μὲν καὶ καλῶς διατηρούμεναν σώζονται ποικίλα τοῦ Διγενεοῦς ἄσματα, παραδόσεις δὲ ὀλίγα τινὲς περὶ αὐτοῦ διασώζονται· ἐν γένει θεωρεῖται ὡς ἰθαγενῆς ἤρωος, καὶ περὶ τὰ ἐρείπια τῆς Ἀμαθούντος ὑπάρχει μίᾳ μορφῇ γιγαντιαίου ἀγάλματος, τοῦ ὁποίου τοὺς χαρακτῆρας ἀποδίδουσιν εἰς τὸν Διγενῆ· τοῦτο μετεφέρθη εἰς τὸ αὐτοκρατορικὸν μουσεῖον τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῆς κυβερνήσεως. Εἰς ἐν δὲ χωρίον τῆς Κύπρου ὑπάρχουσι δύο μεγάλαι

στήλαι, τὰς ὁποίας κοινῶς ὀνομάζουσι *ράβδους*, ἢ κορίνας (ματζούκας κοινῶς ἢ τουρ. τοπουζ) τοῦ Διγενεὺς. Ἐκ τοῦ ὀνόματος Διγενεὺς παρήχθησάν τινες νὰ εἰκοτολογήσωσιν, ὅτι ὁ Διγενής, εἰς ὃν τὰ ἄσματα τὰ κύπρια καὶ αἱ παραδόσεις, εἶναι ὁ Ἡρακλῆς ὡς ἐκ Θεοῦ, τοῦ Διός, καὶ ἀνθρώπου, τῆς Ἀλκμήνης, καταγόμενος! ἕτερος δὲ ἐν τοῖς Καππαδοκικοῖς, ὁ Μ. Ρίζος, σημειοῖ ὅτι ἐν Καππαδοκίᾳ παρὰ τὸ χωρίον Κλίσειχεσαρ (Τύανα) εὐρέθη μετὰ τῶν ἀμπελώνων εἰς πίθος μέγας φέρων ἐπιγραφὴν Διγενῦ κατασκευασθεῖς εἰς μίμησιν τοῦ πίθου τοῦ Διογένους τοῦ Κυνηκοῦ φιλοσόφου. Ὁ Μ. Ρίζος ἄγνοῶν ὅπως τὰ περὶ Βασιλείου Διγενεὺς ἔδωκε καὶ αὐτὸς τοιαύτην ἐξήγησιν.

**Ἄσματα ἀναγόμενα εἰς τὸν Βασίλειον
Διγενῆ Ἀκρίτην.**

Ἡ ἀρχὴ καὶ ἡ φύσις τῶν ἑλληνικῶν δημοτικῶν ἄσματων, ὡς καὶ μέχρι τοῦ νῦν, δὲν εἶναι ῥομαντικῆ, οὐδὲ φαντασία ἀτομικῆ ποιητοῦ, ἀλλ' εἶναι ἐκδήλωσις ζωηρὰ σπουδαίων γεγονότων ἐθνικῶν, χωρῶν, πόλεων, ἐνδόξων γενεῶν ἢ ἀνδρῶν, ἐν οἷς διαθρυλλοῦνται ἡμέραι λαμπραί, ἢ καὶ τοῦναντίον διατραγωδοῦνται δυστυχεῖς περιπέτειαι αὐτῶν καὶ συμφοραί. Πολλάκις δὲ καὶ εἰς σατυρισμὸν συνέτεινον ἀθεμίτων πράξεων καὶ ἀντικειμένων εἰς τὰ ἦθη τοῦ ἔθνους. Πολλὰ τοιαῦτα ὑπῆρξαν,

μένοντα εἰς τὰ στόματα τοῦ λαοῦ ὡς τὰ προσφιλέστερα καὶ ἐκ τῶν ἐνδιαφερόντων αὐτῶ γεγονότων.

Πᾶν λοιπὸν δημοτικὸν ἄσμα ἔχει ἀξίαν ἱστορικὴν, δυστυχῶς ὅμως ταῦτα σὺν τῷ χρόνῳ ἐξαφανίζονται, ἐπικρατοῦντων ἤδη τῶν πλαστῶν ἀλλ' ἠθοφθόρων ἰσμάτων στιχουργημένων ὑπὸ ἀθλίων ποιητῶν, τῶν δὴ καὶ ἐρωτικῶν. Πλεῖστα λοιπὸν ἀρχαιότατα ἄσματα ἀναγόμενα εἰς τὴν μνήμην τοῦ Βασιλείου Διγενεὺς Ἀκρίτου συμπληροῦντα οὕτω καὶ ταῦτα τὸν ἀκριτικὸν κύκλου καὶ τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ· τοῦτο δὲ συνέβη εἰς αὐτόν, ὅτι καὶ διαφορώτερον τῶν ἄλλων ἐφάνη ἐξοχώτερος ἐν τῇ ἐπογῇ αὐτοῦ εἰς τὴν ἀνδρίαν καὶ τὰς πράξεις τὰς κοινωφελεῖς.

Α.ΣΜΑΤΑ.

Ἀκρίτας ὄνταν ἔλαμνεν⁽¹⁾ ἀρκὰ στὴν ποταμίαν,
ἐπῆγεν κ' ἔρβεν κ' ἔλαυνεν, ἐποίκην πέντ' αὐλάκια,
ἐπῆγεν κ' ἔρβεν κ' ἔσπειρεν ἐννεὰ κότσια σπόρον.
ἔρβεν πουλὶ κ' ἐκόνεψεν στοῦ ζυγονὶ τὴν ἄκραν,
σκοῦται καὶ καλοκάβεται στοῦ ζυγονὶ τὴν μέσσην·
ὄπισ' πουλὶν ὄπισ' πουλὶν μὴ τρῶς⁽²⁾ τὴν βουκεντρέαν·
καὶ τὸ πουλὶν κελαιδῆσεν σὰν ἀνθρωποῦ λαλίαν.

(¹) ἤροτρία. (²) νὰ μὴ φάγῃς μὲ τὸ δοῦκεδρον.

'Ακρίτα μ' δὲν⁽¹⁾ τὸ κάθσαι, ντὸ στέκεις καὶ περμένεις ;
τὸ ἔνοικος⁽²⁾ ἐγάλασαν καὶ τὴν καλή σ' ἐπέραν,
τ' ὄλον καλλίον τ' ἄλογον σ' στῶνε καὶ καθαλκεῦνε,
καὶ τ' ἄλλα τὰ καθώτερα σ' στέκνε καὶ χλημετίζνε.
Κάρφωσεν τὸ βουκεντρίν' ἄτ' κ' ἔστεισεν τὰ βουδι' ἄτ'
ὄλα τὰ ὄρνιὰ 'φοβέριζεν τ' ὄρια καὶ τὰ βασία,
τοὺς λύκους ἐφοβέριζεν νὰ μὴ τρώγνε τὰ βουδιὰ,
τοὺς κλέφτας ἐφοβέριζεν νὰ μὴ κλέφνε ντ' ἐγίνεν⁽³⁾
καὶ τὰ πουλιὰ 'φοβέριζεν νὰ μὴ τρώγνε τὸν σπόρον·
ἀφίν' καὶ πάγ' 'Ακρίτας μου ὁ κριαρόν⁽⁴⁾ 'Ακρίτας
εὐρίσ' τὰ πόρτας ἀνοικτάς τὰ παραθύρ' ἀκλειδιὰ,
πάγει κ' εὐρίσ' τοὺς μαύρους ἀτ' στέκνε καὶ χλημετίζνε.
Τζὸ θὸν ἔσοῦν, νὲ μαῦροί μου, τζ'⁽⁵⁾ ἐφτάν καὶ κοντο-

[φθάνει ;

κανεὶς, κανεὶς κ' ἐλάλεσεν, κανεὶς κ' ἀπολογέθην,
καὶ τὸ γιαγούζην τὸ ἄλογον λαλεὶ κὲ ἀπολογάται,
ἄς τὰ κρυφοταγίσματα σ' ἐφτάνω κοντοφτάνω·
ἀπάν' ἀτοῦ ἐλάγμεψεν⁽⁶⁾ ἐχπάσεν κ' ἐγς' καὶ πάγει⁽⁷⁾.
Βιτσοκοπῆ τὸν μαῦρον ἀτ', νὰ⁽⁸⁾ φτάν', καὶ κοντοφθάνει.
'Ακρίτας πρίν νὰ πρόφτανεν, ἡ κόρ' ἔρθεν κ' ἐδέβεν.
Οὐτζόπουλια⁽⁹⁾ ἐπέντεσεν ἀπάν' στὸ σταυροδρόμι,
στὸν θὸν ἔσοῦν οὐτζόπουλια, πουθὲν χαρὰν ἐδῆβεν ;
Καθὲν ὄραν χαρὰ διαβαίν', καθὲν ἡμέραν γάμος,
ἀμὸν τὰ τὸρναν τὴν χαρὰν ἄλλο χαρὰν κ' ἐδέβεν,

(1) διατὶ κάθσαι. (2) τὸν οἶκον σου. (3) τὰ γεννήματά του. (4) ὁ κριαρόν. (5) τίς ὑμῶν φθάνει. (6) ἐπήδησε. (7) καὶ ἐξηκολούθει νὰ πρὸς. (8) καὶ ἰδοῦ. (9) μικροπούλια.

καθὲν τζατζίν⁽¹⁾ μαλλὶν κρατεῖ, καθὲν λειθάριν αἷμαν,
βιτσοκοπῆ τὸν μαῦρον ἀτ' νὰ φτάν' καὶ κοντοφτάνη.
'Ακρίτας μου κ' ἐπρόφτασεν, ἡ κόρ' ἔρθεν κ' ἐδέβεν,
ἐπήγην κ' ἐταγιάνεψεν 'στὴ Δέβιας⁽²⁾ τὸ γεφύρι.
'Εκεὶ καθούνηταν 'Ελλενοὶ ἀτόναν φοβερίζνε.

Διαβάσετέ με, 'Ελλενοὶ, τὴν Δέβιαν ἄς διαβαίνω·
ὁ μαῦρον νεὸν πωλάριν ἔν, χωρὶς ταγὴν 'κὶ μένει,
ἡ κάλη μ' νεὸν κοράσιον ἔν, χωρὶς τ' ἐμὲν 'κὶ στέκει·
τὸν θάνατον ἀτ' 'κὶ⁽³⁾ νουνίζ' τὴν κάλην ἀτ' θυμᾶται.
'Αν κρούω καὶ σκοτώω σας, θὰ λέγνε με φονέαν·
ἂν κρούω, 'κὶ σκοτώω σας, θὰ λέτε μ' ἐφοβέθην,
καλλίον 'κὶ σκοτώω σας κὲ ἄς λέγνε μ' ἐφοβέθην·
κλώσκειται σύρ' τὸν μαῦρον ἀτ' καὶ 'στὸ βαθὺ λιμνιτζίν,
βιτσοκοπῆ τὸν μαῦρον ἀτ', νὰ φτάν' καὶ κοντοφτάνη.
'Ακρίτας μου 'κὶ ἐπρόφτασεν, ἡ κόρ' ἀπὲς ἐσῆβεν,
ἐπήγην καὶ ταγιάνεψεν καὶ 'στοῦ καστρί τὴν πόρταν,
ὁ μαῦρον ἐχλημετίζεν κὲ ὁ κάστρον ὄλ' ἔσειεν·
ἡ κόρ' ἐπαρεγνώρισεν, εἶπεν ἔρθεν 'Ακρίτας.
'Ανοιξτετέ με νὲ πορτάρ', ανοίξτε κὲ ἄς ἐμπαίνω,
ὁ μαῦρον νεὸν πωλάριν ἔν, χωρὶς ταγὴν 'κὶ μένει,
ἡ κόρ' νεὸν κοράσιον ἔν, χωρὶς τ' ἐμὲν 'κὶ στέκει·
ἔνοιξαν ἀτόν οἱ πορτάρ', ἐμπαίν' ἀπὲς 'Ακρίτας,
ἄλλοι σκαμνία δίγν' ἀτόν, ἄλλοι καυκί'⁽⁴⁾ ἀπλόνε,
καὶ 'στὸ σκαμνὶν ἀτ' κάθεται, καὶ τὸ καυκίον ἐπέρεν.
Γιὰ σοὺς, γιὰ σοὺς, 'Ακρίτα μου, καὶ μὴ πολυλογίζης·
ἀδὰ μεγάλον στράτευμα ἐσένα κυνηγᾷ.

(1) κλάδος. (2) ἔνθα ἦν διαβατὸς ὁ ποταμός. (3) τὸ κὶ ἦν=οὐκ, δέν. (4) ποτήρια = κερνώσιον αὐτόν.

Ἐσύρεν τὸ σπαθίτζιν' ἀτ' ἄς τὸ χρυσὸ θεοκάριν,
 χιλίους ἔμπρὸς ἐσκότωσε καὶ μύριους ἀπὸ ὀπίσω,
 ἄλλα τριακόσιους φάραγγους (1) τῆς Δέβας τὸ γεφύριον
 ἐπῆρε τὴν κόρ' κ' ἔφρυγεν ἐνεὶά νύκτας καὶ ἡμέρας·
 ἐπῆγε κ' ἐνεκόνεψε ἴστην παραποταμίαν,
 εὐγᾶλ' ἀπὸ τὸν κόλπον ἀτ' ἀπ' ὅλα τὰ γενέας. (2)
 Γιὰ φά, κόρη, γιὰ φά, κόρη, κιόζετεψον τὰ στρατάς.
 Ἀκρίτας ἐπεκουμβίσειεν ἕναν ὕπνον ἐπῆρεν
 ὄνταν τερῆ τὸ πέραν κά, φουσατόν καταβαίνει
 ἐντρέπεται νὰ λέγ' ἀτόν, φουσατόν καταβαίνει,
 τὰ δάχρυα τῆς ἐκατέβαιναν ἴστ' Ἀκρίτα τὴν καρδίαν
 ἐγνέφυζεν (3) κ' Ἀκρίτας μου ἄς τὸ γλυκὺν τὸν ὕπνον.
 Κόρη ἀκείν' ποῦ ἔρχονται κανέν' πάλ' κ' ἐγνωρίζεις;
 ἔμπρὸς ποῦ ἔρτ' ὁ καθαλάς, ὁμοιάζ' νὰ ἔν ὁ κύρι μ',
 κ' ἀκείν' οἱ μαῦρ' οἱ ἀλογάλτ', ὁμοιάζει' νὰ εἶν' τ' ἀδέλ-
 φια μ',
 κ' ἀκείν' ἡ γερανόφορος (4) ὁμοιάζ' νὰ ἔν ἡ μάνα μ'.

Ἀκρίτας κάστρον ἐκτιζεν κ' Ἀκρίτας περιβόλιν,
 σ' ἕναν ὁμάλ', σ' ἕναν λιβάδ, σ' ἕναν πιδιέζον τόπον·
 ὅσα τοῦ κόσμου τὰ φυτὰ, ἐκεῖ φέρ' καὶ φυτεύει,
 κ' ὅσα τοῦ κόσμου τ' ἀμπελιά, ἐκεῖ φέρ' κ' ἀμπελόνει,
 κ' ὅσα τοῦ κόσμου τὰ νερά, ἐκεῖ φέρ' κ' ἀλλοκάνει,
 κ' ὅσα τοῦ κόσμου τὰ πουλιὰ, ἐκεῖ πᾶν' καὶ φωλεύουν·
 πάντα κελιάδιναν κ' ἔλεγον πάντα νὰ ζῆ Ἀκρίτας,
 κ' ἕναν πουρνόν πουρνιτζικόν καὶ κερκεῖν ἡμέραν,

(1) λησταί, ἀπελάται. (2) εἶδη τροφῆς. (3) ἐξύπνησεν. (4) ἡ λευκο-
 φόρος.

ἀτὰ κελιάδιναν κ' ἔλεγον αἰὺρ' ἀποθάν' Ἀκρίτας, —
 Ἀκουῦς, ἀκουῦς, Ἀκρίτα μου κ' ἀξίό μου παλληκάριν,
 ἀκουῦς ντὸ λέγνε τὰ πουλιὰ, ἀκουῦς ντὸ κελαιδοῦνε. —
 Φέρε με τὴν σαίτα μου, ντὸ σύρ' ἐξήντα πέντε,
 καὶ τ' ὄλον τὸ μικρότερον ντὸ σύρ' πενήντα πέντε,
 ἄς πάγω καὶ νὰ κυνηγῶ καὶ ἴστ' ἀκνηγοτόπια,
 κ' ἂν εὐρίσκω νὰ κυνηγῶ, ἐγὼ κ' ἴθ' ἀποθάνω. —
 κ' ἂν εὐρίσκω νὰ κυνηγῶ, ἐγὼ θὲ ν' ἀποθάνω. —
 Κυνήγεσεν, κυνήγεσεν, ποθεν κυνήγειν κ' εὐρεν,
 ὁ Χάρων τὸν ἐπέντεσεν ἀπάν ἴστ' σταυροδρόμιν. —
 Χάρε, ντὸ ἔχεις μετ' ἐμέν, κ' οὐπ' ἂν πάγω ἀκλουθῆς με·
 κ' ἂν κάθωμαι συγχάθεσαι, κ' ἂν πορπάτ' ἀκλουθῆς με
 κ' ἂν κείμαι ν' ἀποκοιμηθῶ, γίνεσαι μαξιλάριν;
 ἔλα, Χάρ', ἄς παλαιθῶμεν ἴστ' χάλκινον τ' ἄλῳνιν.
 Χαρέ, καὶ ἂν νικῆς με σύ, νὰ παίρς' καὶ τὴν ψυχὴν μου,
 Χάρε, καὶ ἂν νικῶ σ' ἐγὼ, νὰ χαίρωμαι τὸν κόσμον. —
 Ἐπάλαιψεν, ἐπάλαιψεν κ' ὁ Χάρων κ' ἐνικέθεν. —
 Ἔμπα, καλὴ, καὶ στρωσὸ με θανατικὸν κρεβάτι,
 βάλε ἀνθὰ παπλώματα, καὶ μουσκομαξιλάρια,
 κ' ἔθγα καὶ τέρ', νὲ κᾶλη μου ντὸ λέγνε οἱ γειτόνοι. —
 Ἔνας θὰ παίρ' τὸν μάξιδο σου καὶ τὴν καλλικαρότες,
 κ' ὁ γέρων ὁ σαπόγερον λέγει θὰ παίρ' τὴν κᾶλη σ'.

Ἀκουῦς, ἀκουῦς, Ἀκρίτα μου, ντὸ λέγνε τὰ πουλόπα;
 πάντα κελιάδιναν καὶ ἔλεγον πολλὰ θὰ ζῆ Ἀκρίτας
 καὶ ἀτώρα κελαιδοῦν καὶ ἔγν' θὲν ἀποθάν' Ἀκρίτας,
 Ἀκούγ' ἀτο (καὶ Ἀκρίτας χαμογελεῖ καὶ λέγει)
 ἀτὰ μικρὰ καὶ παλαλὰ νὰ κελαιδοῦν κ' ἐξέρνε;

ἀφῆστε ἀτὰ τὰ μωρά, ἄς κελαιδοῦν και χαιρουν
 και φέρτε μ' τὴν σαίτα μου ντὸ σύρ' τρακόσα πήχαις,
 φέρτε τὰ κυνηγόσκυλά μ', τὰ ἄλυσοδεμένα
 και ἐγὼ ἄς 'πάω 'ς σὸ κυνηγὶ και 'ς σὰ κυνηγίτοπια,
 και ἂν 'κ' ἐν πουλὲν νὰ κυνηγῶ, ἀλήθεα θ' ἀποθάνω.
 'Ακρίτας πάει 'ς σὸ κυνηγὶ και σὰ κυνηγίτοπια,
 και οὐδὲ μικρὸν νὰ κυνηγῆ, πουθεν πουλόπον εὔρεν'
 ὅτότες ἄς σὴ λύπην ἀτ' ἐγύρσεν, και εἶχεν κ' ἔρτεν.
 Ποῦ πῆς, ποῦ πῆς ναι Χάρε μου και εἶσαι χαρεμένος;—
 'Εγὼ σ' ἐσέναν ἐρχομαι και εἶμαι χαρεμένος.—
 'Εμὲν 'Ακρίτα λέγνε με, ἀνίκητον 'Ακρίτα.—
 Εἶα σοῦς, εἶα σοῦς, 'Ακρίτα μου, βαρέα μὴ καυχῆσαι
 ἐμὲν 'ς ἐσὲν ποῖος ἔστειλεν, ἀπ' ἐσὲν πᾶλληκάρ' ἐν.
 Και ἄρ' εἶλα ἄς παλαίβοιμε σὸ γάλκιον τ' ἄλωνιν
 και ἂν ἐν και τὸ νικῆς μ' ἐσύ, ἔπαρ' τὴν ψυχὴν μ' και δέβα,
 και ἂν ἐν και τὸ νικῶ σ' ἐγὼ θὰ παίρω και τὸν μαυρό σ'.
 'Ἐξέβαν και ἐπάλαιψαν και νίκησεν ὁ Χάρων.
 Χάρε μ', ἔπαρ' ἀσημικά, μαλάματ' ὅσα θέλεις . . .
 ἂν θέλῃς και τὸ ἄλογο μ' ντὸ 'κ' ἐχ' ὁ βασιλέας . . .
 ἔπαρην τὴν σαίτα μου ντὸ σύρ' τρακόσα πήχαις . . .
 ἔπαρ' τὰ κυνηγόσκυλά μ', ἔπαρην ἂν τ' ἂν θέλῃς . . .
 'Εμὲν σ' ἐσὲν ποῖος ἔστειλεν ἀοῖκα 'κ' ἐθυμῆθεν.
 μόνον (ἐμὲναν εἶπε με) τὴν ψὺν ἀτ' ἔπαρ' κάλα.
 'Ἄλλ' οἱ ἐμὲν τὸν ἄκλερον, ἐγὼ θὲ ν' ἀποθάνω;
 ἄς χαιρουν τὰ ψηλά ραστὰ και τὰ παρχαρομύτια . . .
 ἔμπα, καλή μ', και στρώσω μ' θανατικὸν κρεθβάτιν
 ἔκειον εἶα σὸ κεφάλι μου και παρχαριοῦ λουλούδια.
 'Ξεῖθεν ἡ καλή και 'στρωσεν ἄνθη και μανουσακία.

Ἀνάλυσις τοῦ ποιήματος.

Ἀφοῦ εδειξαμεν ικανῶς τὰ μέρη τῆς ιστορίας τὰ μαρτυροῦντα τὴν εὐγενῆ καταγωγὴν τοῦ Ἀκρίτου συμφώνως μὲ τὰ ἐν τῷ ἔπει ἐκτεθειμένα, ποιούμεθα νῦν και ἀνάλυσιν σύντομον τοῦ ποιήματος, ὅπως οὕτω συμπληρώσωμεν τὸν βίον ἢ τὴν ἱστορίαν αὐτοῦ. Ἐπειδὴ δὲ τὸ ἡμέτερον χειρόγραφον ἐκ τῆς πολυκαιρίας ἔχει κενά, τὰ μὲν τῆς ἀρχῆς ἐν τῇ ἀναλύσει τοῦ ποιήματος συμπληροῦμεν ἐκ τοῦ ἐκδοθέντος ὑπὸ τοῦ κ. Λάμπρου χειρογράφου τοῦ Πετρίτση; ὅπου δὲ μεταξὺ τοῦ ἔπους παρυσιαίζεται κενὸν συμπληροῦμεν ἐκ τοῦ χειρ. Ἀνδρου Ἄντ. Μηλιαράκη και ἐξ ἄλλων κειμένων.

Ἡ οἰκονομία τοῦ ἔπους ὡς και ἡ γλῶσσα εἶναι ἐν πολλοῖς ἀπλή, και χρῆται τῇ τότε καθωμιλημένη τῶν Καππαδόκων, ἂν και ὁ ποιητὴς φαίνεται κάτοχος παιδείας; ἡ ἐνότης δὲ τοῦ ἔπους ὡς πρὸς τὸν τόπον τηρεῖται κατὰ τοὺς τύπους τοῦ ἔπους, ὡς πρὸς τὸν χρόνον ὅμως παραβαίνει τοὺς κανόνας τῆς αὐστηρᾶς ἐπικῆς ποιήσεως; ὁ ποιητὴς δὲ ἐν ὅλοις φαίνεται οἰκεῖος τοῦ Ἡρώως, παιδαγωγὸς ἢ ἐκ τῶν φίλων αὐτοῦ και συμβούλων τυγχάνων, συμπαθῶν αἰεὶ ὑπὲρ τοῦ Ἀκρίτου ὡς πατὴρ πρὸς υἱόν. Παρίστησι δὲ αὐτὸν πανταχοῦ τοῦ ἔπους ὡς φιλόστοργον, φιλόπατριν, γενναῖον μὲν εἰς τὰς μάχας ἀλλὰ και φιλόανθρωπον και εὐγενῆ, εἰ δὲ ποτε περιπίπτει εἰς παράπτωμά τι, μετανοοῦντα εἰλικρινῶς.

Διαιρείται δὲ τὸ ἔπος εἰς λόγους 10, ἢ διηγήσεις, ἢ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ ποιητοῦ, ἢ καὶ τοῦ Ἡρώως γινομένουσιν (τὰ ἄλλα κείμενα διαιροῦσι συντέμνοντα εἰς 8 λόγους). Ὅλως δὲ τὸ ποίημα εἶναι ἱστορία ἀνδρὸς ὑπάρξαντος, καὶ αἱ ἐν αὐτῷ πράξεις αὐτοῦ ἀληθῆς ἱστορία, εἰμῆ, ὅπου ὁ ποιητὴς μετεχειρίσθη ὑπερβολὰς τινὰς ὡς ποιητὴς παριστάς αὐτὰς ὑπὲρ τὸ ἀνθρώπινον. Ἰσως δὲ ὁ Ἀκρίτας ἠγωνίσθη ὡς στρατηγὸς καὶ ἀλλαγῶ τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους, ἀλλ' ὁ ποιητὴς περιορίζει αὐτὸν διὰ τὴν ἐνότητά τοῦ τόπου ἐντὸς τῶν ῥείθρων τοῦ Εὐφράτου, καίτοι ἀνομολογεῖ ἐνιαχοῦ τοῦ ἔπους ἐνέργησαντα τὸν Ἡρώα καὶ μέχρις Εὐξείνου, Σμύρνης, Ταρσοῦ καὶ ἀλλαγῶ. Πανταχοῦ δὲ τοῦ ἔπους εἶναι ἐν γρήσει τὸ δεκαπεντασύλλαβον μέτρον, ἐκ πολιτικῶν στίχων συνιστάμενον.

Λόγος πρῶτος.

Ἐν τῇ Καππαδοκίᾳ παρὰ τὴν Λευκόπετραν εἶχε τὰ φρούρια καὶ τὴν κατοικίαν αὐτοῦ Ἀνδρόνικος ὁ Δούκας ἐξ ἐπισήμου οἰκογενείας τῶν Δουκῶν ἢ Μουσελίων· σύζυγος δὲ αὐτοῦ ἦν ἡ Ἄννα ἐκ βασιλικῆς μὲν γένους, ἀλλὰ καὶ πολλὰς ἔχουσα ἠθικὰς χάριτας. Καίτοι δὲ εἶχον ὅ τοὺς υἱούς, ἐπειδὴ ἤθελον καὶ κόρην ὅπως παραμένῃ ἐν τῇ οἰκίᾳ, νυχθημερόν ἐδέοντο τοῦ Θεοῦ ὅπως αὐτοῖς δώσῃ καὶ θυγατέρα, πολλὰς καὶ διὰ τοῦτο ποιῶντες ἐλεημοσύνας. Τέλος μένει ἔγκυος ἡ Ἄννα, καὶ

ὁ Ἀνδρόνικος προσκαλεῖ τοὺς ἐπιστήμονας, ἵνα ἀποφανθῶσι περὶ τοῦ τεθησομένου, ἂν ἄρρεν ἔσται ἢ θήλυ· ἀπεφάνθησαν δὲ ὅτι ἔσται θήλυ, ὅπερ αὐτοῖς ἐνεποίησε μὲν χαρὰν, ἐπολλαπλασίασε δὲ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν αὐτῶν εὐχαριστίαν καὶ τὰς πρὸς τοὺς πτωχοὺς δωρεάς· ἐν τῷ μεταξύ δὲ ἀστρολόγοι ἠγγειλαν, ὅτι ἡ γεννηθησομένη κόρη ἔσται μὲν ὠραιότατη, ἀλλ' ὅτι θὰ ἀρπαγῇ ὑπὸ Ἀμηρᾶ (στρατηγῶ) τινος, ἀλλ' ὅτι οὗτος ὁ ἄρπαξ θὰ ἀναγκασθῇ νὰ παραμένῃ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ Ἀνδρόνικου.

Διὰ τὴν προλήφθῃ δὲ τὸ κακὸν παρήγγειλεν ὁ Ἀνδρόνικος καὶ ἐγένετο ἐπίτηδες οἰκημα διὰ τὴν κόρην μετὰ μεγαλοπρεποῦς κήπου. Ἐγεννήθη τῷ οἴκῳ κόρη καὶ ὠνομάσθη Εἰρήνη· καὶ ἀφ' οὗ ἐγένετο εἰς ἡλικίαν, περιώρισαν αὐτὴν ἐκεῖ μετὰ πολλῶν θεραπειῶν, φρουρὰς φυλακτοῦσιν νυχθημερόν περὶ τὸ οἰκημα. Μίαν δὲ νύκτα κοιμωμένη εἶδεν ὄνειρον λίαν τρομερόν, ὥστε ἀφυπνισθεῖσα ἤρξατο κράζουσα νὰ θρηγῇ καὶ νὰ τρέμῃ ὥστε ἀφύπνισε τὰς θεραπεινίδας, αἵτινες παρηγόρουν τότε αὐτὴν ὅτι τοῦτο εἶναι κατὰ δαιμονικὴν φαντασίαν· ἦν δὲ τὸ ὄνειρον ὅτι ἐπεφάνη αὐτῇ κατὰ ὕπνον ἀνὴρ πτερωτὸς λαμπρός, ἀλλ' ὠργισμένος, ὅλως πῦρ καὶ ἄγριος, κρατῶν εἰς χεῖρας τόξον καὶ βέλη.

Λόγος δευτέρος.

Ὁ Ἀνδρόνικος ἀναγκάζεται νὰ ἀποδημήσῃ εἰς με-

γάλην ἐκστρατείαν, καὶ ἀφίνει τὴν Ἄνναν ἐπίτροπον ἢ Εἰρήνη τότε παρακαλεῖ τὴν μητέρα αὐτῆς νὰ τῇ ἐπιτρέψῃ μετὰ τῶν συντρόφων ἐξελθοῦσα νὰ διασκεδάσῃ εἰς τὰς παρακειμένας ἐξοχάς ἢ μῆτηρ συγκατένευσε, καὶ μετὰ πολλῶν ἐτοιμασιῶν καὶ παρατάξεων παρέπεμψεν αὐτὴν εἰς τὴν ἐξοχὴν. Τότε, ἐνῶ οἱ ἀδελφοὶ τῆς Εἰρήνης ἔλειπον εἰς ἐκστρατείαν ἐκεῖ παρὰ τὸν Εὐφράτην κατὰ τινῶν ἐπιδρομῶν, μέγας τις Ἀμηνῆς, περιβόητος νέος διὰ τὰς ἀνδραγαθίας καὶ τὸ κάλλος, ἐπέπεσε κατὰ τῶν μερῶν Καππαδοκίας καὶ μέχρι Ἡρακλείων¹ λεηλατῶν ἐπιστρέφων δὲ ἕως ἤλθεν σπου καὶ ἢ Εἰρήνη διεσκέδαζε, καὶ ἀρπάζει αὐτὴν μεθ' ὅλης τῆς συνοδείας. Ἐρχεται λοιπὸν ἡ θλιβερὰ εἰδήσις εἰς τὴν μητέρα, ἣτις εὐθὺς εἰδοποιεῖ εἰς τοὺς υἱοὺς αὐτῆς τὸ γεγονός, καὶ διατάττει, εὐθὺς ἐλθόντες νὰ λυτρώσωσι τὴν ἀδελφὴν. Ἐρχονται λοιπὸν οἱ ἀδελφοί, καὶ ὁ Κωνσταντίνος (ὁ Δούκας) λαβὼν τὴν εὐχὴν τῆς μητρός, ἐπὶ κεφαλῆς ἀπάντων καταφθάνει τὸν Ἀμηνῆν ὄντα ἤδη ἐστρατοπεδευμένον. Παρατάξας λοιπὸν τοὺς ἑαυτοῦ στρατιώτας ὁ Κωνσταντίνος, ἐφορμᾷ κατὰ τοῦ Ἀμηνῆ· ὁ δ' Ἀμηνῆς καὶ αὐτὸς ἐτοιμασθεὶς ἀνταπαντᾷ· εἰς τῶν στρατιωτῶν λέγει τῷ Ἀμηνῆ νὰ μὴ συμπλακῇ, ἐπειδὴ θὰ ἤρτηθῆ, ἀλλ' αὐτὸς δὲν ἀκούει, καὶ δραμῶν συναντᾷ τὸν Κωνσταντίνον. Τότε δὴ γνωρίζονται, καὶ ἄρχονται τῆς συμπλοκῆς· ὁ Κωνσταντίνος ὁμοιάζει καθ' ἕνα τὸν

Ἀχιλλέα, ὁ ἄλλος τὸν Ἐκτορα· συμπλέκονται δὲ πρῶτον μετὰ τὰς λόγχας καὶ τὰ ἀκόντια, εἶτα δὲ σύρουσι τὰς σπάθας ἐκ τῆς κλαγγῆς τῶν ὁποίων ἐδονοῦσαν οἱ κάμποι καὶ τὰ βουνά. Τέλος ὅμως ὁ Κωνσταντίνος με βαρεῖαν ῥάβδον (κορίνα=τοπούζ) βάλλει τὸν Ἀμηνῆν κατὰ κεφαλῆς, ὅστις πεσὼν ἐκ τοῦ ἵππου ἔμεινεν ὡς νεκρός· προλαμβάνουν αὐτὸν οἱ ἴδιοι, καὶ ἀποχωρίζοντες αὐτὸν ἀπὸ τῆς ὀργῆς τοῦ Κωνσταντίνου ὀδηγοῦσι πρὸς τὸ στρατόπεδον· ἀναχωρῶν δὲ ὁ Ἀμηνῆς, ἐπειδὴ ἤδη ἀνέλαβε, σείων τὴν χεῖρα, ἠπείλει πάλιν τὸν Κωνσταντίνον, καὶ ὁ Κωνσταντίνος πάλιν ἐφορμᾷ κατὰ τοῦ Ἀμηνῆ, καὶ ἐνῶ ἔμελλε νὰ τῷ δώσῃ καίριον τραῦμα, τρομάξας ἐκεῖνος ἤρξατο μετὰ δάκρυα καὶ παρακλήσεις νὰ καταπραυῖνῃ τὸν Κωνσταντίνον.

Τότε λέγει ὁ Κωνσταντίνος, ὁὗς ἡμῖν τὴν ἀδελφὴν, καὶ ὑπαγε ἐν εἰρήνῃ· ὁ Ἀμηνῆς ὅμως μὴ θέλων νὰ δώσῃ αὐτὴν, τοῖς δίδει γράμμα, ἵνα ἐλθόντες εἰς τι παρακείμενον ὄσος ζητήσωσι τὴν ἀδελφὴν καὶ λάβωσιν αὐτὴν. Ἐλθόντες δὲ ἐκεῖ εὐρίσκουσι κατεσφαγμένας παρθένους καὶ λοιπούς, μάτην δὲ ἐζήτουν τὸ πτώμα τῆς ἀδελφῆς. Ἐννοήσας δὲ τὴν ἀπάτην ὁ Κωνσταντίνος, καὶ ὅτι ἡ ἀδελφὴ ζῆ, ἀλλ' ὁ Ἀμηνῆς τὴν κρύπτει, ἐπιστρέφει παράφορος καὶ ἐκβιάζει τὸν Ἀμηνῆν· οὗτος βλέπων τὸν κίνδυνον, ἤρξατο μετὰ ἡπίους λόγους ἐρωτῶν αὐτούς, τίνες εἰσὶ, καὶ εἰς ποῖον γένος ἀνήκουσιν

Ὁ Κωνσταντίνος δ' εὐθὺς ἀπήντησεν· ἡμεῖς εἰμεθα υἱοὶ τοῦ περιφήμου Ἀνδρονίκου, τοῦ ἐκ δουκῶν καὶ τοῦ

¹ Πόλις παρὰ τὸν Δύκον νῦν Ἐρεγλε,

Κιναμάδων γένους, ἡ μήτηρ ἡμῶν εἶναι ἐκ γένους τῶν Κιρμαγιάστρων, ὁ πάππος ἡμῶν εἶναι ὁ ἐξακουστός Μουσελῶμ ὁ τοῦ πατρὸς πατὴρ· πέντε υἱοὺς ἡμᾶς, οὓς βλέπεις, ἐγέννησεν ἡ μήτηρ καὶ μίαν ἀδελφὴν, ἣν σὺ ἔχεις, ἣν καὶ ἀπόδος ἡμῖν. Εἶτα δὲ περιδεῆς ὁ Ἀμηνῆς λέγει πρὸς αὐτοὺς· καὶ ἐγὼ, εὐγενέστατοι, εἶμαι υἱὸς τοῦ Χρυσογέρπου (Χρυσόχειρος) καὶ τῆς Σπαθείας· ἀπέθανεν ὁ πατήρ μου, καὶ οἱ θεοὶ μου με ἀνέθρεψαν εἰς τὰ πολεμικά, καὶ ἰδοὺ ὑπέταξα ὄλην τὴν Συρίαν, διέτρεξα λεηλατῶν καὶ ἄλλας πολλὰς χώρας. Ἐγὼ ποτὲ στρατοὺς, κινδύνους καὶ θηρία δὲν ἐπτοήθην, ὅμως τὰ κάλλη τῆς ἀδελφῆς με ἀιχμαλωτίζου· ἐξαγορεύουμαι πρὸς ὑμᾶς, ὅτι θέλω νὰ γείνω σύζυγος αὐτῆς, ἀρνούμενος τὰ πάντα, καὶ νὰ ἔλθω μεθ' ὑμῶν εἰς Ῥωμανίαν· εἰσελθετε ἐκεῖ ἐν τῇ σκηνῇ, ὅπου θὰ τὴν εἰδῆτε.

Εἰσελθόντες δέ, εὗρον αὐτὴν ἐπὶ χρυσῆς κλίνης, καὶ μετὰ δακρῶν καὶ χαρᾶς κατεφιλοῦν· ἡ δὲ ὡς εἶδε τοὺς ἀδελφοὺς ἀνέστη ὁμοίως καταφιλοῦσα αὐτοὺς· βεβαιωθείς δὲ ὁ Ἀμηνῆς ἐνόρκως ὅτι θὰ γείνη γαμβρὸς αὐτῶν, ἀποπέμπει τοὺς στρατιώτας αὐτοῦ, καὶ μετὰ τῶν γυναικαδέλφων καὶ τῆς κόρης ἐπιστρέφου πρὸς τὰ ἀνάκτορα τῶν Δουκῶν. Εἰδοποιοῦν τὰ πάντα εἰς τὴν ἀνυπομόνως περιμένουσαν μητέρα, ἥτις ἀκούσασα ταῦτα εὐχαριστεῖ τὸν Θεόν, ὅτι θὰ ἴδῃ τὴν κόρην, ἀλλὰ καὶ ὑποπτέυετο μὴ φανῆ ὁ ξένος ἄπιστος εἰς τὰς ὑποσχέσεις. Ἐφθασαν δὲ ὅλοι ὁμοῦ εἰς τὰ Ἀνδρονίκου, ἔνθα μετὰ μεγάλης χαρᾶς καὶ πομπῆς ὑπεδέχθησαν αὐτοὺς ὁ λαὸς καὶ ἡ

στρατήγισσα· ἰδοῦσα δὲ καὶ τὸν γαμβρὸν περικαλλῆ καὶ εὐγενῆ, πάλιν ἐδόξασε τὸν Θεόν. Διότι ὁ Ἀμηνῆς ἦν ὠραιότατος, ξανθὸς τὴν κόμην, λευκὸς τὴν ὄψιν, οἱ δ' ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ μέλανες καὶ ἀστράπτοντες· εἶχε δὲ καὶ τὸ ἀνάστημα ὑψηλὸν καὶ μεγαλοπρεπές, καὶ τὸ βᾶδισμα ἥρωικόν.

Λόγος τρίτος.

Μανθάνουσα ταῦτα πάντα ἡ τοῦ Ἀμηνῆ μήτηρ, βαρέως λυπεῖται, καὶ γράφει πρὸς τὸν υἱὸν αὐτῆς ἐπιστολὴν μεστὴν παραπόνων καὶ θρήνων, κακίζει δὲ αὐτὸν, ὅτι ἀφείς πατρίδα, δόξαν, τιμὰς, χάριν γυναικὸς ἐφθουράζει δίκην αἰχμαλώτου. Τέλος παρακαλεῖ αὐτὸν νὰ ἐπιστρέψῃ καὶ νὰ λυπηθῇ αὐτὴν, ἵνα μὴ κατέλθῃ εἰς τὸν Ἄδην με λύπην ἀφίνουσα αὐτῇ τὰς κατάρας αὐτῆς· τῇ ἔστειλε συνάμα καὶ ἵππους ἐκλεκτοὺς, καὶ προτρέπει αὐτὸν λαβῶν καὶ τὴν κόρην Εἰρήνην νὰ ὑπάγῃ, ἀλλως ὡς ἀπειθής, θὰ ἦναι καὶ κατηραμένος παρ' αὐτῆς. Ταῦτα δὲ καὶ τὴν ἐπιστολὴν οἱ φέροντες κεκρυμμένον μακρὰν τῆς Λευκοπέτρας ἔστειλαν κρυφίως εἰς τὸν Ἀμηνῆν, οἱ ἴδιοι δὲ οἱ γραμματοκομισταὶ ἔγραψαν πρὸς αὐτὸν, ὅτι μετὰ τὸ φέγγος τῆς σελήνης, ἂν θέλῃ, δύνανται νὰ φύγωσιν ἀσφαλεῖς.

Λαβῶν δὲ ταῦτα τὰ γράμματα ὁ Ἀμηνῆς παραδίεται εἰς σκέψεις, ἐλεεῖ τὴν μητέρα καὶ τὴν ἐκεῖ οἰκογένειαν· ἐνθυμεῖται ὅτι αὐτοῦ οὕτως ἀπομακρυνθέντος

τῆς πατρίδος, πάντα αὐτοῦ τ' ἀγαθὰ ἐκεῖ καταστρέφονται· οὕτω δὲ ἐν ἀπορίᾳ ἦν, τί νὰ πράξῃ· ἔρχεται εἰς τὸν θάλαμον, καὶ λέγει τῇ κόρῃ τὸ μυστικόν, καὶ τῇ ἐξομολογεῖται ὅτι λαβὼν γράμματα παρὰ τῆς μητρὸς τοιαύδε, ἀποφασίζει νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν Ἔδεσσαν, καὶ ἂν θέλῃ νὰ τῷ παρακολουθήσῃ, καὶ πάλιν νὰ ἐπιστρέψωσι· συγκατατίθεται ἡ Εἰρήνη, ἀλλ' ὁ Ἄμηρᾶς θέλει ἄνευ τῆς γνώσεως τῶν γυναικαδέλφων νὰ πράξῃ ταῦτα, καὶ παρεσκευάζετο εἰς ἀναχώρησιν.

Ἄλλ' ὁ ἀδελφὸς ὁ μικρότερος εἶδε κατ' ὄναρ, ὅτι ἰέρακες αὐτῷ ἐφάνησαν ὑπὸ τὴν Λευκοπέτραν, καὶ ἀετὸς χρυσοπτερός κατεδίωκε περιστερὰν λευκὴν ὡς τὴν χιόνα, ἥτις κατέφυγεν εἰς τὸν θάλαμον, ἐν ᾧ ἡ κόρη καὶ ὁ γαμβρὸς ἐκοιμῶντο, αὐτὸς δὲ ἀπλώσας συντόνως τὰς χεῖρας πιάνει καὶ τὰ δύο πτηνὰ· τοῦτο εὐθὺς τὸ διηγήθη εἰς τοὺς ἀδελφούς.

Ὁ δὲ Κωνσταντῖνος ἐξηγῶν τὸ ὄνειρον, λέγει ὅτι οἱ ἰέρακες εἶναι κλέπται, ὁ δ' ἀετὸς εἶναι ὁ γαμβρὸς, καὶ περιστερὰ ἡ ἀδελφὴ ἡμῶν, ἃς περιοδεύσωμεν λοιπόν, ἔπου τὸ ὄνειρον εἶδες καὶ ἰδῶμεν μήπως συμβαίνει τι· λοιπόν ἰππεύσαντες οἱ πέντε εὗρον τοὺς γραμματοκομιστάς, καὶ ἐνόησαν τὴν ἔκχασιν τοῦ ὄνείρου· καὶ ὡς μὴ εἰδότες τι, τοὺς ἐρωτοῦν διατὶ αὐτοῦ, καὶ οὐχὶ εἰς τὴν οἰκίαν ἦλθον· οἱ δὲ ἐκ τοῦ φόβου εἶπον τὴν ἀλήθειαν, καὶ λαβόντες αὐτοὺς ἦλθον πρὸς τὸν Ἄμηρᾶν, καὶ ὀνειδιζόντες αὐτὸν ἔλεγον· σὺ λοιπόν, ὦ γαμβρέ, θέλων νὰ χωρισθῆς ἡμῶν καὶ τῆς ἀδελφῆς ἔφερες τοὺς ἵππους·

σὺ ἂν θέλῃς νὰ φύγῃς ἄφες ἡμῖν τὴν ἀδελφὴν καὶ τὸν υἱόν, καὶ τοῦτον ἡμεῖς ἀνατρέφομεν, καὶ λαβὼν τὰ σά ὕπαγε εἰς Συρίαν.

Ταῦτα δὲ ἐξαίφνης ἀκούσας ὁ Ἄμηρᾶς ἔμεινε ἐκστατικὸς, καὶ πεφοβισμένος καὶ ἄφωνος εἰς τοὺς ἐλέγχους· νομίσας δὲ ὅτι ἡ Εἰρήνη ἐξεμυστηρέυθη εἰς τοὺς ἀδελφούς τὸ σχέδιον, ὀνειδίζει αὐτὴν ὅτι τὸ ἐπρόδωκεν εἰς τοὺς ἀδελφούς, τὴν ἠπέιλησεν, ὅτι ἐλκύσας τὴν σπάθην θὰ σφάξῃ αὐτὴν καὶ ἐαυτὸν· ἡ δὲ Εἰρήνη ἀκούουσα ταῦτα ἔμεινε ἀναυδὸς, τέλος δὲ διαβεβαίωσεν αὐτὸν ὅτι αὐτὴ οὐδὲν εἶπεν· ἀλλὰ φοβουμένη μὴ ἐπέλθῃ ῥῆξις μεταξὺ συζύγου καὶ τῶν ἀδελφῶν αὐτῆς, καταπραΰνει αὐτούς, καὶ λαμβάνει τὴν ἀδειαν παρ' αὐτῶν ἵνα ἀπέλθῃ πρὸς τὴν μητέρα αὐτοῦ, διαβεβαιούσα ὅτι ἐπιστρέψει· χάριν τῆς ἀδελφῆς συγκατένευσαν καὶ οὗτοι εἰς τὴν ἀναχώρησιν, καὶ ἐλθόντες ὁμοῦ πρὸς τὸν γαμβρόν, ἐζήτησαν συγχώρησιν διὰ τὰ πρότερον λεχθέντα· ὁ δὲ γαμβρὸς ἀναστὰς ὠρκίσθη εἰς τὸν Χριστὸν ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃ.

Καὶ οὕτως ἤρχισε τὰ τοῦ ταξιδίου, καὶ ἀφοῦ ἐγένοντο πολλοὶ λόγοι καὶ πάλιν ἔρχοι, καὶ διάπυροι ἀποχαιρετισμοὶ πάντες αὐτὸν προέπεμψαν. Οὗτος δ' ἀναχωρῶν ἤρξατο τραγῳδῶν τὸ θλιβερόν, καὶ ἔλεγεν εἰς τοὺς συνοδοιπόρους, νὰ βιάζωνται εἰς τὴν ὁδόν, καὶ οὐδαμοῦ νὰ καταλύσωσιν, ἐκτὸς διὰ τροφήν, ἵνα προφθάσω τάχιον εἰς τὴν Πάχα (Ἔδεσσα) τ' ἄλλο τὸ ἐσπέρας πρὶν τῆς ἀνατολῆς τῆς Σελήνης, ἰδῶ τὴν μητέρα μου, καὶ πάλιν ἐπιστρέψω πρὸς τὴν κόρην μου. Τρεῖς λοι-

πὸν σταθμούς διέτρεχον τὴν ἡμέραν, καὶ καθ' ὁδὸν ἐν-
τὸς τῶν κλεισωρειῶν συναντᾷ λέοντα, ἐν τῇ ῥάβδῳ πα-
τάξας κατὰ κεφαλῆς ἀφῆκε νεκρόν, διατάξας τοὺς τε
ἄνδρας καὶ τοὺς ὀδόντας ἀφοῦ ἀνασπάσῃσι τὰ τοὺς φέρῃ
εἰς τὸν Διγενῆ τὸν υἱὸν αὐτοῦ. Καὶ ὅτε ἐπλησίασαν, ἔ-
πεμψε δύο τῶν παλληκαριῶν ἵνα δώσωσιν εἰδῆσιν εἰς
τὴν μητέρα.

Ἡ μήτηρ δὲ μαλοῦσα τὴν ἔλευσιν τοῦ υἱοῦ περιχα-
ρῆς, ὡσαύτως καὶ οἱ λοιποὶ τοῦ Ἀμηρᾶ συγγενεῖς προῦ-
παντήσαντες αὐτὸν μετὰ χαρᾶς, προσεκύνουν αὐτὸν καὶ
κατησπάζοντο· ἀφοῦ δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐγένοντο μεγάλαι
χαραὶ, τέλος ἡ μήτηρ ἤρχισε τὰ παράπονα ἐπιλέγουσα
τὴν ἀτιμίαν καὶ τὰς ζημίας, ἃς ἴα προξενήσωσιν εἰς αὐ-
τόν. Τέλος ἐξομολογεῖται πρὸς τὴν μητέρα τὰ περὶ τοῦ
πενθεροῦ καὶ τῆς κόρης, καὶ προσέειπε, ὅτι κατεβέβηθη
μᾶλλον καὶ ἀπὸ τὴν διαύγειαν καὶ ἀλήθειαν τῆς Χρι-
στιανικῆς πίστεως· οὕτω κατεπράβυε τὴν μητέρα, κα-
ταπειθεὶ δὲ αὐτὴν καὶ ὄλους τοὺς οἰκείους εἰς τὴν Χρι-
στιανικὴν θρησκείαν, καὶ νὰ τῷ ἀκολουθήσωσιν εἰς τὴν
Ῥωμανίαν· καὶ οὕτω μετ' αὐτῶν ἀναλαμβάνει τὴν πρὸς
τὴν Ῥωμανίαν ὁδὸν φέρων καὶ ἄλλα πολύτιμα καὶ πολ-
λοὺς τῶν Χριστιανῶν ἐκείθεν καὶ ἐκ Βαγδάτιου αἰχμα-
λώτους.

Καὶ ὅτε ἀφίκοντο εἰς τὴν Καππαδοκίαν, εἶπε τοῖς λοι-
ποῖς νὰ ἐξακολουθῶσι κατόπιν αὐτοῦ τὴν ὁδὸν, αὐτὸς δὲ
ὡς ἰεραξ ἔφρασεν εὐθύς εἰς τὰ Ἀνδρονίκου πρὸς τὴν
κόρην· τότε ἀρχίζουσι κλαύματα καὶ χαρὰ, καὶ ἠσπάζον-

το ἀλλήλους, οἱ δ' ἀδελφοὶ παρ' ἐλπίδα ἀκούσαντες
τὴν ἐπάνοδον τοῦ γαμβροῦ ἐχάρησαν μεγάλως. Ἐφε-
ρον δὲ αἱ ὑπηρετρίαι καὶ τὸν Διγενῆ, ἐν ὃ πατὴρ φιλο-
στόργως κατεφίλησεν· ἦλθον δὲ κατόπιν καὶ ἡ μήτηρ
καὶ οἱ λοιποὶ αὐτοῦ ἀκόλουθοι καὶ τοὺς μὲν στρατιώτας
μὲ δῶρα ἀπέπεμψεν, εἰς δὲ τοὺς συγγενεῖς καὶ τὴν μη-
τέρα ἔδωκε τόπον εἰς κατοικίαν· καὶ οὕτω πάντες συν-
ευφραίνοντο, καὶ αὐτὸς μὲ τὴν καλὴν αὐτοῦ κόρην καὶ
ἔγεινε δι' αὐτὰ μεγάλη φήμη εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον.

Λόγος Τέταρτος.

Ἐντεῦθεν ἀρχεται ἡ ἀνατροφή, καὶ ἡ διήγησις τῶν
θαυμασιῶν ἄθλων τοῦ Διγενούς. Ὁ Βασίλειος ὁ Διγενῆς,
ὅστις βαπτισθεὶς ἐξαετῆς ὀνομάσθη Βασίλειος, ἀφιερω-
θεὶς οὕτως εἰς τὸν Ἅγιον Βασίλειον τὸν νικοποῖον (πο-
λιοῦχον) τῆς Καππαδοκίας, ἐκλήθη καὶ Διγενῆς διότι
ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐνομιζέτο Σύρος, ἡ δὲ μήτηρ Ῥωμαία,
εἶτα δὲ καὶ Ἀκρίτας ὡς κατόπιν διορισθεὶς ἐπισήμως
ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Ῥωμανοῦ διὰ χρυσοβούλλου φύ-
λαξ καὶ ἐπιθεωρητῆς τῶν ἄκρων, ἦτοί τῶν ὀρίων τοῦ
Βυζαντινοῦ κράτους· ἐν τούτοις ἀπὸ βρέφους ὁ Βασι-
λειος ὦν τὸ ἐντρύφημα ὄλης τῆς οἰκογενείας, ἐλάμβα-
νεν ἀνατροφήν καὶ εἰς παντοῖα γυμνάσια, τὴν ἵππευτικὴν
καὶ τὰ πολεμικά, ὡς καὶ εἰς τὰ πολιτικά, ἐξασκούμενος
δὲ δὲν παρημέλει καὶ τὰ γράμματα, καὶ δὴ καὶ ἐν αὐ-

τοῖς παιδίοθεν ἐνεγυμνάζετο, εἰς ἃ ἐπεδείκνυεν ἔκτακτον φιλοπονίαν καὶ φιλομάθειαν, τρεῖς δὲ ὄλους ἐνιαυτοὺς παραδοθεὶς καὶ εἰς ἰδιαίτερον καθηγητήν, πᾶσαν ἐξέμαθε τὴν ἐγκύκλιον παιδείαν δεξιὸς ὦν καὶ ὀξὺς τὸν νοῦν.

Ὅτε δὲ ἐγένετο 12 ἐτῶν ὡς ἥλιος ἐπέλαμπεν, αἱ δὲ σωματικαὶ αὐτοῦ δυνάμεις ὑπερέβαινον ἤδη τὰς τοῦ τελείου ἀνδρός· μίαν δὲ τῶν ἡμερῶν παρεκάλεσε τὸν τε πατέρα καὶ τὸν θεῖον, νὰ παραλάβωσι καὶ αὐτὸν εἰς τὸ κυνήγιον· καὶ εὐχαριστήθησαν μὲν οὗτοι διὰ τὴν ἐπιθυμίαν τοῦ παιδός, ἀλλὰ τῷ εἶπον, ὅτι ἀκόμη δὲν εἶναι ἱκανός, ὅτι μικρὸς ἐστί τὴν ἡλικίαν· ἀλλὰ τότε θαυμάσας ὁ Βασιλεὺς ἔκαμψε τὴν καρδίαν αὐτῶν, καὶ τὴν ἐπαύριον παρέλαβον αὐτὸν εἰς τὴν θήραν. Ὁ Βασιλεὺς λοιπὸν πρόθυμος, ὅτε ἔφθασαν εἰς τὰ ὑψηλὰ ὄρη, καὶ ἐφάνησαν δύο ἄρκτοι ὀρμᾶ κατὰ τῆς ἄρρενος, τῆς θηλείας φυγούσης, καὶ πατάξας αὐτὴν ἐξήπλωσε, λαβῶν δὲ ἐκ τῶν σιαγῶνων τὴν κατεξέσχισε, καὶ ἐκ τοῦ βρυγμοῦ τῆς ἄρκτου ἐξεληούσης ἐλάφου, ταύτην καταφθάσας τὴν κατέβαλε λαβῶν ἐκ τοῦ ποδός· θαῦμα λοιπὸν ταῦτα καὶ ἀπίστευτα ἐφαίνοντο τὰ τοῦ Βασιλείου ἔργα εἰς τε τὸν πατέρα καὶ τοὺς λοιπούς· σύροντος δὲ ταῦτα τοῦ Ἀκρίτου, καθορᾶται λέαινα μετὰ τοῦ σκύμνου· ὁ πατὴρ τῷ συμβουλεύει ὅτι πρέπει νὰ προσέχη, ὅτι τὸ θηρίον εἶναι δεινόν, ἀλλ' αὐτὸς ἐλκύσας τὴν σπάθην ὤρμησε πρὸς αὐτὴν φερομένην κατὰ τοῦ Βασιλείου, ὅστις ὁμῶς ἀνατείνας τὴν σπάθην χροῦει ἐπὶ τοῦ μετώπου, καὶ οὕτως ἐσχίσθη ἡ κεφαλὴ αὐτῆς μέχρι τοῦ ὠ-

μου· βλέπων δὲ ταῦτα ὁ πατὴρ καὶ οἱ λοιποὶ καὶ θαυμάζοντες κατεφίλουν αὐτόν.

Ἦτο δὲ φύσει ὠραίος καὶ τὸ κάλλος πάντων ἐξέχων, ἔχων κόμην ξανθὴν καὶ οὐλῆν καὶ ὄμματα μεγάλα καὶ μέλανα, πρόσωπον λευκὸν καὶ ῥόδιον, κατὰμαυρα ὀφρύδια, στήθος πηχιαῖον λάμπων ὑπὲρ τὸν κρύσταλλον, οὕτω δὲ μετὰ τὴν θήραν κατέρχονται εἰς τὸν ποταμόν, καὶ ἄφου ἔπλυναν οἱ ὑπηρεταὶ τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ τὰς χεῖρας, ἤλλαξε τὰ ἐνδύματα, καὶ ἐνεδύθη τὰ κατὰ χρυσα· καὶ ἐπειδὴ ἐβιάζετο νὰ ἐπιδειχθῆ εἰς τὴν μητέρα, ἐβίαζε καὶ τοὺς ἄλλους· ὥστε ἀναβάς ἐφ' ἵππου ὠραίου λευκοῦ καὶ μεγάλου, χρυσογαλίνου, ἐν μέσῳ παλληκαρίων, ὡς ἥλιος λάμπων, καὶ πάλλων τὸ δόρυ ἔφθασεν εἰς τὴν οἰκίαν. Μετὰ δὲ τοῦτο φθάσας εἰς ἡλικίαν, ἀκούων ὅτι ἀπελάται ἐκράτουν τὰ στενά, καὶ ἐποίουν τοῖς πᾶσι μεγάλα κακά, ἐπεθύμησε νὰ καταδιώξῃ αὐτούς· ἐκλήθησαν δὲ ἀπελάται, ἧ ὅτι ἀηλαύνοντο ὑπὸ πάντων καὶ τῶν λαῶν καὶ τῶν κυβερνήσεων, ἧ, ὅπερ καὶ κάλλιον, ὅτι δὲν ἦσαν πελάται οὐδενός, (ἀ-πελάζω) ἀλλ' ἀδέσποτοι ἔχοντες ἐπὶ κεφαλῆς ἀρχηγὸν καὶ ἐξασκούντες τὴν λεηλασίαν· τοιοῦτοι ἦσαν πρὸ αἰῶνος ἐν τῇ Ἀνατολῇ οἱ καπουσιζίδες· ἔρχεται λοιπὸν κατ' αὐτῶν, ἔχων μεθ' ἑαυτοῦ ἱκανὸν λαόν· καὶ ὅτε ἐπλησίασαν, κατέρχεται μόνος πρὸς τὸν ποταμόν, ἔνθα εὗρεν ἀπελάτην ὑδρεύοντα· ἐπροσπονήθη λοιπὸν ὁ Βασιλεὺς, ὅτι καὶ αὐτὸς θέλει νὰ γείνη ἐκ τῆς συμμορίας, ὁδηγεῖται ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸν ἀρχηγὸν καλούμενον

Φιλόπαπον, καὶ προσκυνήσας αὐτὸν εἶπε τὴν ἐπιθυμίαν· ὁ δὲ τῷ εἶπεν, ἂν δύνασαι δέκα πέντε ἡμέρας νῆστις καὶ ἄνευ ὕπνου νὰ παραφυλάττης τοὺς διαβάτας καὶ μετὰ ταῦτα μὲ τὴν βάρδον ταύτην νὰ φρονέυσης λέοντας καὶ τοὺς ἐμπόρους ἢ κυβερνητικούς αἰχμαλωτίζων ἐν τῇ ὁδῷ νὰ φέρῃς ἐδῶ, τότε ἔσει ἄξιος ἡμῶν σύντροφος· ὁ Διγενὴς εἶπεν ὅτι ἐκ μικρᾶς ἔτι ἡλικίας ταῦτα διέπραξεν· ἔτυχε λοιπὸν εἰς τὸ γεῦμα, καὶ προσκληθεὶς ἐκάθισε μετ' αὐτῶν. Ἐν τῷ μεταξύ ἐπήνουν οἱ ἀπελάται τὸν Διγενῆ, καὶ ἐθαύμαζον τοὺς ἄθλους αὐτοῦ μὴ γνωρίζοντες, ὅτι ἦτο αὐτός· εἰς δὲ αὐτῶν Κίναμος ὀνόματι ἐκαυχῆθη, ὅτι μόνος δύναται νὰ πολεμήσῃ τὸν Διγενῆ· τότε ὁ Διγενὴς λαμβάνει τὴν βάρδον, καὶ ἀφοῦ τοὺς πάντας κρούων κατὰ κεφαλῆς ἐξήπλωσε κατὰ γῆς, λαβὼν ἐκ τοῦ γενείου τὸν γέροντα Φιλόπαπον, ἰδαῦ, τῷ λέγει, καὶ σοὶ δεικνύω τὴν ἀνδρίαν τοῦ Διγενούς· καὶ ἀφοῦ τῷ ἔδωκε μὲ τὴν βάρδον εἰς τὴν κεφαλὴν, τὸν ἀφῆκε καὶ ἰππεύσας τὸν μαῦρον ἀνεχώρησεν εἰς τὸν στρατὸν αὐτοῦ, ἐπισύρων τὸν θαυμασμὸν ἀπάντων, καὶ παρέχων φρίκην εἰς πάντας τοὺς ἐχθρούς.

Λόγος πέμπτος.

Ἦτο πέραν τοῦ Εὐφράτου στρατηγὸς Δούκας τὴν ἐπωνυμίαν ἐκ τῆς συγγενείας τοῦ Ἀκρίτου· οὗτος εἶχε κόρην ὠραιστάτην Εὐδοκίαν τὸ ὄνομα, ἧς ἐφημιζέτο

τὸ ἐξαιρετὸν κάλλος, καὶ ὁ εὐγενικώτατος τρόπος, πολλοὶ δὲ ταύτην καὶ ἄλλοι ἐζήτουν εἰς γάμον, ὁ πατήρ δὲ μὴ οὐδενὶ τὴν ἐοῖδε· μιᾷ τῶν ἡμερῶν προσποιηθεὶς ὅτι θὰ ἐξέλθῃ εἰς κυνήγιον, συμπαραλαβὼν καὶ τὰ παλληκάρια, διέβησαν πρὸς τὰ μέρη τοῦ Δουκός· μετὰ τὸ κυνήγιον ὁ Ἀκρίτας διέρχεται παρὰ τῇ οἰκίᾳ τοῦ Δουκός τραγῳδῶν· τὴν γλυκεῖαν αὐτοῦ φωνὴν ἀκούσαντες ἐξέστησαν ἅπαντες· ἡ νέα ὄμως ἀκούσασα τὴν φωνήν, ἠράσθη αὐτοῦ, ἡ δὲ παρ' αὐτῇ θεράπαινα μᾶλλον ἐζήτηεν αὐτῆς τὸν ἔρωτα, λέγουσα, πόση σου θὰ ἦναι ἡ εὐτυχία, ἂν ὁ πατήρ σου εὐδοκῆσῃ νὰ τὸν κάμῃς σύζυγον! ὁ δὲ Ἀκρίτας, ὡς νὰ μὴ ἤξευρεν, ἠρώτα μὴ αὐτὸς εἶναι ὁ οἶκος τοῦ θαυμαστοῦ στρατηγοῦ, καὶ ἡ παντεύφημος κόρη μένει αὐτοῦ· ὁ στρατηγὸς ἦτο ἐκεῖ ἀκούων, καὶ ὡς ξένος λέγει τῷ Ἀκρίτᾳ· πολλοὶ δι' αὐτὴν ἐπροσπάθησαν, ἀλλὰ κακῶς ἔφυγον· ἐνοήσας δὲ ὁ Ἀκρίτας ὅτι εἶναι ὁ πατήρ, ὡς εἰς ἄλλον λέγει νὰ εἴπῃ τῷ στρατηγῷ ὅτι ἐπιθυμεῖ νὰ γείνη γαμβρὸς αὐτοῦ. Ὁ δὲ πατήρ τῷ εἶπε, καὶ σὺ ἐμήνυσας περὶ τούτου πολλὰκις, ἀλλὰ δὲν τὸ παρεδέχθη· εἶτα ὁ Ἀκρίτας κτυπήσας τὸν ἵππον εὐθύς εὐρέθη εἰς τὸ παράθυρον, ὅπου ἡ κόρη ἔστεκε κρυφίως. Ἐρωτᾷ αὐτὴν ἂν αὐτὸν ἀγαπᾷ· ἡ δ' εὐθύς ἔπεμψε μηνύουσα, ὅτι ἐγὼ μὲν σε ἀγαπῶ, ἀλλ' ὁ πατήρ μου δι' ἐσὲ ἔχει φύλακας, καὶ σε παραμονεύουν· ἀρκεῖ, εἶπεν ὁ Ἀκρίτας, ὅτι ἔχομεν ἀμοιβαίαν τὴν ἀγάπην, τὰ δὲ ἄλλα δὲν πτοοῦμαι. Τότε πέμπει ἡ κόρη διὰ τῆς δούλης δακτύλιον αὐτῷ λέγουσα, ὕπαγε,

φιλε μου, καὶ μὴ με λησμονῆς· ὁ δὲ δεχθεὶς αὐτὸ τῆ εἶπε χαιρετῶν τὸν περιμένῃ τὴν νύκτα.

Ἐπιστρέψας δὲ οἶκαδε, εὐθὺς διατάττει νὰ ἐτοιμάσῃσι τὸν γενναϊότερον ἵππον, καὶ ἐκάθισε νὰ ἀναπαυθῆ· ἐπειδὴ δὲ ἡ μήτηρ εἶδεν αὐτὸν σκεπτόμενον, ἠρώτα τί παθὼν οὕτως ἔχει· ἀλλ' αὐτὸς εἰπὼν ὅτι δὲν ἔχει τίποτε, ἐμβαίνει εἰς τὸν θάλαμον, λαμβάνει τὴν κιθάραν, καὶ ἀναπηδήσας τὸν ἵππον τραγουδῶν κατὰ τὸ μέλος τῆς κιθάρας ἔφθασεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ στρατηγοῦ.

Τὸν οἶκον δὲ τοῦ στρατηγοῦ περιτριγυρίζων, καὶ ψάλλων ἔρωτικῶς, μὲ ἀπορίαν του δὲν ἔβλεπε τὴν κόρην, ἥτις τέως ἀγρυπνήσασα ἤδη ἀπεκοιμήθη. Μόλις δὲ ἤκουσεν ἐν τῷ ὕπνῳ αὐτόν, καὶ ἀπὸ τοῦ παραθύρου τῷ λέγει ὅτι ἐπειδὴ ἤργησε, καὶ ἡδὴ ἡμέρα γίνεται, φοβοῦμαι μὴ μᾶς καταδιώξῃσι, καὶ σὲ φονεύσῃσι, καὶ ἐμὲ κατασχύνῃσι· μετὰ πολλοὺς δὲ λόγους, ἔλαβε θάρρος ἡ κόρη καὶ προσῆλθεν εἰς τὸν Ἀκρίταν· οὗτος δὲ λαβὼν αὐτὴν ἐπὶ τοῦ ἵππου ὠδεύε τὴν πρὸς τὴν Ῥωμανίαν ὁδόν. Ἐν τούτοις ἠκούσθη ἡ ἀρπαγὴ καὶ ἡ οἰκία τοῦ Δουκὸς ἀνεστατώθη, τῶν μὲν κλαιόντων καὶ μοιρολογούντων, τῶν δὲ ἐτοιμαζομένων εἰς ἀναζήτησιν τῆς κόρης· καὶ ὅσοι μὲν δὲν ἤξευρον τὸν Διγενῆ ἠτοίμαζον τοὺς ἵππους, ὅσοι δὲ τὸν ἐγνώριζον, ἐγύριζον ὀπίσω· οὕτω λοιπὸν ὁ Δούκας καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ὄλος ὁ λαὸς ἐβάδιζε κατὰ τοῦ Διγενοῦς. Οὗτος δὲ ὡς εἶδεν αὐτούς, καθίζει τὴν κόρην ἐπὶ πέτρας ὑψηλῆς, ἥτις τὸν παρεκάλει νὰ μὴ βλάβῃ κανένα τῶν οἰκείων. Τὸν πρῶτον, ὃν ἀπήντησε,

τὸν προθυμότερον, κτυπᾷ μὲ τὴν σπάθην καὶ ρίπτει σχίσας εἰς δύο αὐτὸν καὶ τὸν ἵππον αὐτοῦ. Τοὺς δὲ ἄλλους ὡς ἰεραξ τὰς ὄρνιθας ἀφοῦ ἐφυγάδευσεν, ἰδὼν τοὺς τρεῖς ἀδελφοὺς τῆς κόρης, τούτους ἐλαφρῶς μὲν κτυπήσας μὲ τὴν βράβδον, τοὺς ἔρριψε χαμαί· ὡς εἶδε δὲ τὸν Δούκαν, προσελθὼν ἐπροσκύνησεν αὐτὸν καὶ εἶπε, δὸς μοι, πάτερ, τὴν εὐχὴν· καὶ παρευθὺς ὁ στρατηγός, εὐχριστήσας τὸν Θεόν, εἶπε τῷ Ἀκρίτῃ, ἔχε παρ' ἐμοῦ τὴν ἡγάπησας· μόνον δὲ ἐπιστρέψωμεν εἰς τὸν οἶκον καὶ εὐλογήσωμεν τὸν γάμον καὶ λαβῶν καὶ τὴν προῖκά σου ὑπαγε ἐν εἰρήνῃ, διὰ νὰ μὴ εἴπῃ ὁ κόσμος ὅτι κόρην ἤρπασας, καὶ προῖκα δὲν ἐπήρეს.

Ὁ δ' Ἀκρίτας ἀπήντησεν· ἂν θέλῃτε ταῦτα πάντα νὰ γείνωσιν, ἔλθετε εἰς τὸν οἶκόν μου, καὶ γίνεται ὁ γάμος, καὶ χαιρετε καὶ σεῖς καὶ οἱ οἰκεῖοί μου· μετὰ πολλὰ δὲ ἰδὼν ὁ στρατηγός ὅτι δὲν καταπίθει τὸν Διγενῆ, λαμβάνει ἐκ τῆς χειρὸς τὸν Ἀκρίταν καὶ τὴν κόρην, καὶ εὐχθηθεὶς αὐτοὺς ἠσπάσατο, καὶ τοῖς ἔδωκε τὴν ἀδειαν μὲ τὴν εὐχὴν τοῦ Θεοῦ νὰ ὑπάγῃσιν εἰς τὴν Ῥωμανίαν.

Οὕτω δὲ λαβὼν τὴν κόρην ὁ Ἀκρίτας ἐκίνησε διὰ τὸν οἶκον, ἐν τῷ μεταξὺ ὅμως ἡ κόρη ἔλεγε, ὅτι κάλλιον ἦτο νὰ ἐπήγαινον εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρὸς αὐτῆς, καὶ ἐκεῖθεν εὐλογηθέντες νὰ ἐπιστρέψωσιν ἐν πομπῇ καὶ παρατάξει· ἀλλ' ὁ Ἀκρίτας τῇ λέγει, μὴ λυπησῆσαι, καὶ οὕτως ἂν ὑπάγῃς ὅλοι γνωρίζουν σὲ καὶ τὴν εὐγένειάν σου. Μαθόντες ταῦτα οἱ οἰκετοὶ τοῦ Ἀκρίτου, ἐξῆλθον εἰς προὑπάντησιν καὶ μετὰ χαρᾶς μεγάλης καὶ λαμ-

πρᾶς πομπῆς τοὺς ὑπεδέχθησαν. Τότε δὲ ὁ Ἄμηρᾶς πέμπει πρὸς τὸν στρατηγὸν τοὺς γυναικαδέλφους νὰ προσκαλέσωσιν αὐτὸν καὶ τοὺς λοιποὺς εἰς τὸν γάμον, ὃ δὲ στρατηγὸς ἀφοῦ προέπεμψε τὴν προίκα εἰς πολύτιμα πράγματα συνισταμένην καὶ ἄλλα δῶρα ἤλθε μετὰ τῶν οικείων, καὶ οὕτως ἐξετελέσθη ὁ γάμος διαρκέσας ἐπὶ τρεῖς μῆνας, καὶ εὐφραίνοντο λαμπρῶς. Ἐκτοτε δὲ ὁ Ἀκρίτας ἐγένετο ἐπισήμως στρατηγὸς καὶ ἐπιθεωρητῆς τῶν περὶ στρατιωτικῶν ἔργων καὶ ἀντικατέστησε τοὺς θείους, πανταχοῦ δὲ κατέστησε τὴν εἰρήνην, καὶ πάντες οἱ γείτονες ἡγεμόνες μέχρι Συρίας καὶ αὐτῆς τῆς Βαβυλωνίας μετὰ σεβασμοῦ ἐφέροντο πρὸς αὐτόν.

Τότε δὲ καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ τῶν Ῥωμαίων ὁ Ῥωμανὸς διερχόμενος τὴν Καππαδοκίαν, ἔχων μεγίστην ἐπιθυμίαν ἵνα ἴδῃ αὐτόν, τῷ ἔγραψεν ἵνα ἔλθῃ παρ' αὐτῷ, ὃ Ἀκρίτας τῷ ἀπήντησεν ὅμως ὅτι συμφερότερον νὰ ἔλθῃ ὁ ἴδιος πρὸς τὸν Εὐφράτην ὅπως συναντηθῶσι· καὶ οὕτως ἐλθόντα τὸν Ῥωμανὸν μετ' ὀλίγου στρατοῦ, ὑπεδέχθη μετὰ μεγάλου σεβασμοῦ, ὅτε καὶ τινὰς ὁ Διγενῆς τῷ ἀπέτειε συμβουλὰς· ἰδὼν δὲ ὁ βασιλεὺς τοῦ Βασιλείου τὴν ὠραιότητα καὶ τὴν ἀνδρείαν ἐθαύμασεν αὐτὸν πολὺ ὅσον καὶ διὰ τὴν σοφίαν αὐτοῦ· καὶ ἐδώρησατο διὰ χρυσοβούλλου τῷ Διγενεὶ νὰ ἄρχῃ ἐφ' ὅλης τῆς Καππαδοκίας καὶ τῶν ἄκρων ἢ ὀρίων τῶν πρὸς Ἀνατολὰς τοῦ κράτους. Ἐδώρησατο δὲ καὶ ὅσα ἡ Βασιλεία ἐδῆμεισε τοῦ Ἀνδρονίκου καὶ τῶν λοιπῶν Δουκῶν κτήματα καὶ χρήματα· ἀφοῦ δὲ ὁ Βασιλεὺς ἀνεχώρη-

σεν ὁ Ἀκρίτας ἀνέλαβε τὴν φυλακὴν ὧων τούτων τῶν χωρῶν.

Λόγος ἕκτος.

Ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ ὁ Ἀκρίτας διηγῆται πρὸς τοὺς φίλους ὅτι ὅτε ὁ Ἀπλορράβδης ἐκ τῆς Βαβυλωνίας ἐπεχείρησε λεηλασίας ἐντὸς τῆς Ῥωμανίας, ὃ ἐκεῖ πλησίον στρατηγὸς Ἀντίοχος ἐξεστράτευσε κατ' αὐτοῦ. Συλλαβὼν δὲ τὸν υἱὸν τοῦ Ἀντιόχου Εὐδόξιον ἐν μάχῃ τινί, ἀπήγαγεν αἰχμάλωτον, καὶ ἔθετο εἰς φυλακὴν· ἐνῷ δὲ ποτε ἔλειπεν ὁ Ἀπλορράβδης, ἡ θυγάτηρ αὐτοῦ ἠράσθη αὐτοῦ, καὶ τῇ βουλῇ τῆς μητρὸς ἐνουμφεύθη αὐτὸν καὶ κατέστησεν ἄρχοντα· μετ' ὀλίγον πείθει τὴν κόρην ὁ Εὐδόξιος, δραπετεύσαντες νὰ ἔλθωσιν εἰς Ῥωμανίαν· ἀναχωροῦντες λοιπὸν ἔφθασαν εἰς τὰ ὄρια, καὶ ἀφίνει τὴν νέαν ὁ Εὐδόξιος παρά τινι πηγῇ λέγων ὅτι θὰ ἐπιστρέψῃ, ἔχων σκοπὸν νὰ ὑπάγῃ οἰκαδεμόνος μετὰ τῶν θησαυρῶν, οὓς ἀνήρπασαν. Τότε ὁ Ἀκρίτας εἰσελθὼν εἰς τὰ ὄρια τῆς Ἀραβίας παρατηρεῖ τὸν Ἀπλορράβδην ὅτι κατεδίωκε νέον καὶ ἐπλησίαζε νὰ τὸν καταβάλῃ μετὰ τὴν σπάθην· θὰ ἀπέθνησκε δὲ ὁ νέος, ἂν προφθᾶς ὁ Ἀκρίτας δὲν ἐφόρευε τὸν Ἀπλορράβδην· λαβὼν δὲ τὸν νέον παρέδωκεν εἰς τοὺς ἀκολούθους, αὐτὸς δὲ ἐξηκολούθησε τὴν πρὸς τὰ πρόσω. Πλησιάσας δὲ τὴν πηγὴν ἀκούει φωνὴν γυναικός, καὶ ταύτην πλησιάσας ἔμαθεν ὅτι εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Εὐδοξίου ἀπαχθεῖσα· διηγήθη δὲ ἑλθὼν τὴν ἱστορίαν τῶν μεταξὺ αὐτῆς καὶ

Εὐδοξίου γεγονότων, καὶ ὅτι τέλος ἄπιστος φανείς, ἀφῆκεν αὐτὴν ἐν τῇ ἐρημίᾳ· παρεκάλει δὲ τὸν Ἀκρίταν νὰ τὴν ἐλεήσῃ καὶ νὰ τὴν ὀδηγήσῃ πρὸς αὐτόν· αὐτὸς δὲ τῇ εἶπεν ὅτι ἂν βαπτισθῇ ἰθὺς τὴν συζεύξῃ μετ' αὐτοῦ, καὶ παραλαβὼν αὐτὴν ἔφερεν εἰς Χαλκογοῦρναν, ἔπου οἱ σύντροφοι εἶχον τὸν Εὐδόξιον. Λοιπὸν ἀφοῦ ἐνουθέτησε τὸν Εὐδόξιον ἵνα διὰ γῆ φιλικῶς καὶ ἐν ὁμοιοίᾳ μὲ τὴν σύζυγον, εὐλογήθησαν οἱ γάμοι αὐτῶν καὶ ἐκεῖνοι μὲν ἀνεχώρησαν εἰς τὰ τοῦ πατρὸς τοῦ Εὐδοξίου ἧδη φονευθέντος ὑπὸ Περσῶν, οὗτος δὲ πρὸς τὴν αὐτοῦ πωλητὴν. Τότε δὲ ἀπεράσισε τὴν ἀπὸ Λευκοπέτρας εἰς τὸν Εὐφράτην μετοίκησιν, ἣν καὶ ἐποίησε μεθ' ἡμέρας τινὰς τῆς ἐκεῖ ἀφίξεως αὐτοῦ μεσουντος τοῦ Ἀπριλίου.

Λόγος ἔβδομος.

Μετοικήσας δὲ εἰς τὰ ὠραῖα βέηρα τοῦ Εὐφράτου ἀνεπαύετο μετὰ τῆς καλῆς ἐκεῖ ἀπολαύων τὰ καλὰ τῆς ἀνοίξεως· ἐλθὼν δὲ εἰς τινα ἐκεῖ πλησίον τερπνὸν παράδεισον, ἔστησε τὴν σκηνὴν καὶ μετὰ τῆς κόρης ἐτέρπετο ὅσον δὲ ἡ ποικιλία τῶν φυτῶν, καὶ ἡ εὐωδία τῶν ἀνθῶν, ὡς καὶ τὰ ἄσματα τῶν καλλικελάδων πτηνῶν, ἦσαν ἱκανὰ πάντα ἄλλον νὰ τέρψωσιν, ὅμως τὸ κάλλος τῆς εὐγενοῦς κόρης ἐξαστράπτει μᾶλλον πᾶν ἄλλων ἀντικειμένων κατέβηλεν αὐτόν· ἐν ὧρᾳ δὲ μεσημβρίας κοιμωμένου τοῦ Ἀκρίτου, ἡ κόρη ἠθέλησε καταβᾶσα παρὰ τὴν πηγὴν νὰ διασκεδάσῃ· ἀλλὰ τότε ἄγριος δρᾶ-

κων ἐφορμᾷ κατ' αὐτῆς· αὕτη δὲ κράζουσα φεύγει πρὸς τὸν Ἀκρίταν, ὅστις εἰς τὴν φωνὴν ἀρπάζει τὴν σπάθην, συναντᾷ τὸν δράκοντα τρικέφαλον ὄντα, καὶ πῦρ κατ' αὐτοῦ πέμποντα, καὶ οὐδόλως τρομάξας αὐτὸν ἀποκεφαλίζει διὰ τῆς σπάθης, καὶ πάλιν ἀπελθὼν ἀπεκοιμήθη· ἀλλ' ἀφυπνίσας βλέπει λέοντα εὐθὺς ὀρμῶντα πρὸς τὴν κόρην. Τότε δὲ λαβὼν τὴν ράβδον βάλλει τὸν λέοντα κατὰ κεφαλῆς, καὶ συντρίψας αὐτὴν ἐξήπλωσε τὸν λέοντα.

Εἶτα δὲ ἐφησυχάσας λαμβάνει τὴν θαμποῦραν καὶ ἔπαιζει, ἡ δὲ κόρη συνώδευεν ἄδουσα τερπνῶς, ἀντήχει δὲ ἡ κοιλὰς ἐκ τῆς καλῆς ταύτης ἁρμονίας· ἀλλ' ἐκ τῆς μελωδίας περιέργοι προσῆλθον ἕως τριακόσιοι ἀπελάται, καὶ ἰδόντες τὴν κόρην, ἠθέλησαν ν' ἀρπάσουν αὐτὴν ἀπ' αὐτοῦ, μὴ γνωρίζοντες ὅτι εἶναι ὁ Ἀκρίτας. Εὐθὺς λοιπὸν τὴν ράβδον ἔλαβε καὶ τὴν ἀσπίδα, καὶ ταχύτερος τοῦ ἱέρακος (διότι ταχύτερον τοῦ ἵππου ἔτρεχε) προλαμβάνει αὐτοὺς εἰς τὸ ὕψος καὶ τοὺς μὲν τρέπει εἰς φυγὴν, τοὺς δὲ κατακρημνίζει ἀπὸ τῶν βράχων· τότε δὲ ἐνόησαν ὅτι ἦν ἐκεῖνος Ἀκρίτας ὁ θαυμαστός.

Ἄλλοτε δὲ ὁ Ἀκρίτας περιδιαβάζων βλέπει μακρόθεν νέον ἐν Μεσοποταμίᾳ πολεμιστὴν θαυμαστόν, Ἀγκύλαν τὸ ὄνομα· καὶ ὁ μὲν Ἀκρίτας ἤθελε νὰ τοῦ ἀφαιρέσῃ τὸν ἵππον, ἐκεῖνος δὲ νὰ πολεμήσῃ τὸν Ἀκρίταν, καὶ χωρὶς ὁ Ἀκρίτας νὰ ἔχῃ εἶδῃσιν κτυπᾷ αὐτόν μετὰ τὴν ράβδον· τότε πηδᾷ καὶ τρέχει εἰς τὴν σκηνὴν, καὶ καθδαικεύει τὸν γρίβαν του, ἀλλ' ὁ νέος ἔφυγεν οἰκαδέ·

εἶτα καθβαλιεύσας τὸν ἄξιον (ἵππον) μούτον, εὐθὺς εὐ-
ρίσκεται εἰς τὸν οἶκον τοῦ Ἀγκύλα, ὃ δ' Ἀγκύλας εὐ-
θὺς πηδήσας καὶ αὐτὸς ἐπὶ τοῦ ἵππου ὤρμησε κατὰ τοῦ
Ἀκρίτου, ἀλλὰ μὲ μίαν οὗτος ραβδίαν ἀφῆκεν ἄπνου
τὸν Ἀγκύλαν, καὶ ἀπῆλθεν.

Ἐν τῷ μεταξύ δὲ οἱ περὶ τὸν Φιλόπαππον μὴ φέρον-
τες τὴν ἀτιμίαν, ἣν αὐτοῖς προὔξενησεν ὁ Ἀκρίτας, πε-
ρισυλλεγόντες πλείονες μετὰ τοῦ Κιννάμου καὶ τοῦ Ἰω-
αννικίου ἐφώρμησαν κατὰ τοῦ Ἀκρίτου· καὶ τότε οὗτος
μονομαχήσας μὲ ἓνα ἕκαστον, κατέβαλε κατὰ σειράν·
ἡ δὲ κόρη μακρὰν ἰσταμένη καὶ θεωμένη ταῦτα ἐφώνει
τῷ Ἀκρίτῃ, ἀνδρίζου, ὦ παμφίλτατε· τότε δὲ ὁ Ἀκρί-
τας καὶ τὸν Θαυμαστὸν Ἰωαννίκιον, καὶ τὸν Κίναμον
κατέρριψε τῶν ἵππων νικηθέντας αἰσχυρῶς· ταῦτα βλέ-
πων ὁ γέρον Φιλόπαππος εἶπε, νεώτερε καλέ μου, ἄς ἀ-
φήσωμεν τὸν πόλεμον, καὶ ποιήσαντες ἀγάπην, νά σε κα-
ταστήσωμεν ἀρχηγὸν τῶν ἀπελατῶν· ὃ δ' ἀπέριψε τὴν
πρότασιν λέγων ὅτι ἐγὼ εὐγενής εἰμι καὶ στρατηγὸς ἐ-
πίσημος, καὶ δὲν δύναμαι μεθ' ὑμῶν νά κάμω συμμα-
χίαν οὐδὲ σπονδᾶς, ὑπάγετε νῦν ἐν εἰρήνῃ, καὶ οὗτος
οὗτος ἀποχωρήσας νικητής, ἀπῆλθεν εἰς τὰ ἴδια.

Πάλιν λοιπὸν συμβούλιον οἱ ἀπελάται συγκροτοῦσι
πῶς αὐτὸν νά ἐκδικηθῶσιν· ἤναψαν λοιπὸν πυρσοῦς τὴν
νύκτα καὶ προσεκάλουν πάντας τοὺς λοιποὺς· ὃ δὲ Φι-
λόπαππος ἔρχεται εἰς μίαν ἀρχηγὸν ἀνδρείαν καὶ Θαυ-
μαστὴν Ἑλληνίδα τὸ γένος ἐκ τῶν Ἀμαζόνων, ἣτις ἐ-
καλεῖτο Μαξιμῶ· πρὸς ταύτην δὲ προσκλαίεται, ὅτι ἡ

παρουσία ἐν τῇ χώρῃ, καὶ ἡ αὐξήσις τοῦ Διγενοῦς θὰ
καταλύσῃ ἔλην καὶ αὐτῆς τὴν ἐνταῦθα ὑπεροχὴν καὶ
δόξαν· εὐθὺς δὲ ἡ Μαξιμῶ προσκαλεῖ τὸ πρωτοπαλλή-
καρον αὐτῆς τὸν Μελεμέζην, καὶ τῷ λέγει ὅτι ὁ Φιλό-
παππος καλὸν κυνήγι εὔρεν, ὑπάγωμεν νά τὸ κυνηγή-
σωμεν· οὗτος δ' εὐθὺς ἔκαμε πυρᾶς καὶ προσκαλεῖ πάν-
τα τῆς Μαξιμοῦς τὰ παλληκάρια· πάντες λοιπὸν ὁμοῦ
ἔχοντες τὸν Φιλόπαππον ὀδηγόν, ἤρχοντο κατὰ τοῦ Ἀ-
κρίτου, ἐπομένης τῆς Μαξιμοῦς.

Ὁ δὲ Ἀκρίτας ὑποπευόμενος ταῦτα ἐφύλαττεν ἐ-
τοιμος ἐπὶ σκοπιᾶς, ἐνδεδυμένος καὶ κρατῶν τὸν ἵππον·
ὡς δὲ εἶδεν αὐτὸν ὁ Φιλόπαππος εἶδειξεν αὐτὸν εἰς τὸν
Μελεμέζην, ὅστις περιφρονητικῶς παρὰ τὰς συμβουλὰς
τοῦ γέροντος ὤθευσε κατὰ τοῦ Ἀκρίτου καὶ εὐθὺς ρί-
πτεται κατ' αὐτοῦ, ἀλλὰ πίπτει μὲ σπαθίαν τοῦ Διγε-
νοῦς μὲ αὐτὸν τὸν ἵππον, καὶ οὕτω καταδιώκει τοὺς
ἄλλους· ὁμοίως δὲ καὶ ἡ Μαξιμῶ μαθοῦσα ὅτι ὁ μόνος
ἐκεῖ ἰστάμενος εἶναι ὁ Ἀκρίτας, ἠρώτα διατί δὲν ἔχει
στρατὸν· ὃ δὲ γέρον τῷ εἶπεν, ὅτι θαρρῶν εἰς τὴν ἀν-
δρείαν ἀφίνει ὀπίσω τοὺς ἀγούρους αὐτοῦ· εὐθὺς λοιπὸν
καὶ αὕτη ἐκίνησε κατὰ τοῦ Ἀκρίτου, οὐδόλως ἀκούουσα
τοῦ γέροντος τὰς συμβουλὰς, καὶ διέβαινε τὸν ποταμὸν·
λέγει δὲ ὁ Ἀκρίτας πρὸς αὐτὴν, εἶσαι γυνή, καὶ εἶναι
ἐντροπὴ νά ἔλθῃς κατ' ἀνδρός, ἔρχομαι ἐγὼ· εὐθὺς δὲ
διαβαίνει ἀτρόμητος τὸν ποταμὸν καὶ πίπτει κατ' αὐτῆς.
Καὶ αὕτη μὲν ρίπτει τὸ ἀκόντιον κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' ὃ
Ἀκρίτας διὰ τῆς σπάθης ἤθελε μὲν νά τὴν ρίψῃ χαμαί,

ἀλλὰ τὴν ἐλυπήθη καὶ τὴν ἔρριψε μόνον ἀπὸ τὸν ἵππον· αὕτη δὲ τρομάξασα μὲ δάκρυα παρεκάλει νὰ μὴ τὴν φονεύσῃ· μετὰ δὲ τοῦτο κυνηγᾷ ἅπαντας καὶ διαλύει αὐτούς· Λέανδρος δὲ τις θέλων μετὰ ἄλλων πέντε νὰ ἐμποδίσῃ τὴν εἰς πέραν τοῦ ποταμοῦ διάβασιν εἰς τὸν Ἀκρίταν, φονεύεται καὶ σὺν αὐτῷ τῷ ἵππῳ πίπτει ἐν τῷ ποταμῷ.

Ἄφου δὲ τοὺς πάντας κατέστρεψεν ἢ καὶ διεσκόρπισεν, ἔρχεται πρὸς τὴν Μαξιμῷ, ἣτις μὲ χεῖρας σταυρωτὰς τὸν ἐπροσκύνησεν, καὶ εἶτα τῷ ἐπρότεινεν ὅτι νὰ τὴν ἀφήσῃ νὰ ὑπάγῃ καὶ ἐπιστρέψασα τὴν ἐπαύριον νὰ μονομαχήσωσιν· ἤλθε λοιπὸν λαμπρῶς ὠπλισμένη, ἀλλ' εἰς τὴν πρώτην συμπλοκὴν ἐπλήγη εἰς τὴν χεῖρα, καὶ ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ ἵππου· καὶ θωπεύουσα τότε τὸν Ἀκρίταν, ἐρωτικούς αὐτῷ προέτεινε λόγους· αὐτὸς δὲ τὴν ἀπέστειλε, καὶ ὁ ἴδιος ἐπέστρεψεν εἰς τὴν καλὴν του, διηγούμενος αὐτῇ τὰ γενόμενα, καὶ καταπραύνων αὐτῆς τὴν ζηλοτυπίαν, ἐπειδὴ πολὺ ἤργοπόρησε μετ' αὐτῆς ὁμιλῶν καὶ διασκεδάζων.

Λόγος ὕδατος.

Οὕτω λοιπὸν Βασίλειος ὁ Διγενής, ὁ θαυμαστὸς Ἀκρίτας, τῶν Καππαδόκων τὸ πανευθαλές βλάστημα, ὁ τῆς ἀνδρείας στέφανος, καθυποτάξας χώρας καὶ πόλεις, καὶ τοὺς ἀπέναντι ληστὰς διασκορπίσας αὐτὸς μὲν εὐχα-

ρισθηεὶς εἰς τὴν παρὰ τὸν Εὐφράτην διαμονὴν ἀνεπαύετο ἐκεῖ μετὰ τῆς καλῆς, ἣ δὲ χώρα ἀπῆλαυεν εἰρήνης. Ὁ Εὐφράτης ποταμὸς ἐκ βορρᾶ κατερχόμενος, λαμβάνει ἐκεῖθεν τὰς πηγὰς ἀπὸ τοῦ Ἀντιταύρου καὶ τοῦ Ἀρραράτ, (διὰ τοῦτο ὁ ποιητὴς λέγει ὅτι λαμβάνει τὰς πηγὰς ἀπὸ τοῦ Παραδείσου) διασχίζει τὸν Ἀντίταυρον, καὶ ὀρηκτικὸς διέρχεται διὰ τῆς πόλεως Ἐγιν (Πόρος), καὶ οὕτω παραλλήλως τῷ Τίγριδι ἐρχόμενος σχηματίζει τὴν Μεσοποταμίαν καὶ ἐνούμενος μετ' αὐτοῦ ἐκβάλλει εἰς τὸν Περσικὸν κόλπον.

Κάτωθεν λοιπὸν τῆς Ἐγιν 6-7 ὥρας ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ὄχθης τοῦ Εὐφράτου, καὶ ὑπὲρ τὴν Μελιτινὴν δυνάμειθα νὰ ὀρίσωμεν τὴν θέσιν τῆς νέας κατοικίας τοῦ Ἀκρίτου, ἐν ᾗ καὶ ἀνάκτορα μεγαλοπρεπῆ καὶ παραδείσους λαμπροὺς, καὶ φρούρια ὠκοδομήσατο. Τοῦτο τὸ μέρος, ὅπερ καὶ φύσει καλὸν καὶ ἐπιτήρδειον εἰς πάντα, ὅσα ἡ ὥρα φέρει, ἐρευνήσας ἔμαθε καὶ ἐκ τῶν κατοίκων, ὅτι πάλαι ποτὲ ὑπῆρχον ταῦτα σεράγια μεγάλου δυνάστου καὶ φρούρια, ἅπερ ἄλλοι τῷ Κυόρογλου ἀποδίδουσιν, ὃν θὰ ἴδωμεν παρακατιόντες· διότι οἱ κάτοικοι Καππαδοκίας μετέπειτα ἀπολέσαντες καὶ γλῶσσαν καὶ λοιπά, γνώφω καὶ ἀμαθειᾷ συσχεθέντες, συγγέοντες τὰ τοῦ Ἀκρίτου ἀπέδωκαν εἰς τὸν Κυόρογλου.

Ἐνταῦθα λοιπὸν ὁ ποιητὴς ποιεῖται ἐκθεσιν καὶ περιγραφὴν τῶν δασῶν καὶ λειμῶνων, τῶν ἐν αὐτοῖς παραδείσων, παντοίων δένδρων τε καὶ ἀνθέων. Εἶτα περιγραφὴν τοῦ οἴκου καὶ τῶν παραρτημάτων αὐτοῦ πρὸς

οικοδομὴν τῶν ὁποίων πανταχόθεν προσκληθέντες ὑπ' αὐτοῦ ἀρχιτέκτονες, ζωγράφοι καὶ λοιποὶ καλλιτέχνηαι εἰργάσθησαν ἔργον, ὃ οὐδέποτε εἶδεν ὁ κόσμος, ὑψηλὸν καὶ περισκεπτόν, ἔντοσθεν περικεκοσμημένον μετὰ εἰκόνων ἀπάντων τῶν ἀπὸ κτίσεως κόσμου γενομένων θαυμάτων, καὶ ἔργων καὶ Ἡρώων λίαν ἐντέλως, μέσον δὲ τούτων ἔχον καὶ μεγαλοπρεπῆ ναὸν τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου. Εἰς πάντας δὲ καταστήσας τὸ ὄνομα αὐτοῦ σεβαστὸν καὶ φοβερὸν ὑπεχρέωνεν αὐτοὺς νὰ τῷ πέμπωσι δῶρα· οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα ἄνευ γραπτῆς αὐτοῦ ἀδείας νὰ εἰσέλθῃ καὶ νὰ ἐξέλθῃ τῆς χώρας αὐτοῦ.

Ἐν ταύτῃ τῇ εὐδαιμονίᾳ ὄντος, ἐπῆλθεν ὁ θάνατος τοῦ πατρός, ὅπερ οὐκ ὀλίγον διετάραξε τὴν εὐδαιμονίαν αὐτοῦ· ἔλθων λοιπὸν εἰς τὴν Λευκόπετραν, καὶ λαβὼν ἔθαψεν αὐτὸν ἐκεῖ βασιλικῶς. Ἐχων δὲ ἤδη πλείστας προσόδους, προσεκτίσαστο καὶ τὰς τοῦ πατρός, καὶ ἐγένετο οὕτως ὁ πλουσιώτερος πάντων, καὶ λαβὼν τὴν μητέρα ἔφερον εἰς τὸν Εὐφράτην, ἵνα μετ' αὐτοῦ ἐκεῖ διασκεδάξῃ, καὶ οὕτω μετὰ τῆς καλῆς καὶ τῆς μητρὸς διετέλει εὐφραϊνόμενος.

Λόγος ἑννατος.

Ἄλλ' ὁ θάνατος τῆς σεβαστῆς μητρὸς, ἣν περιπαθῶς ἠγάπα, ἔφερεν εἰς αὐτὸν οἷα φιλόστοργον μεγάλην θλίψιν, κοπετοὶ δὲ καὶ ὀρθγοὶ ἐπὶ ἑννέα ἡμέρας ἐπὶ τῆς μητρὸς ἐμάραναν τὴν μέχρι τοῦδε εὐθυμίαν αὐτοῦ· ἔ-

θαψε δὲ καὶ ταύτην μεγαλοπρεπῶς ἐν τῷ ναῷ τοῦ Ἁγίου Θεοδώρου, ποιήσας καὶ τὰ μνημόσυνα αὐτῆς μεγαλοπρεπῶς, διανείμας ἄπειρον χρυσὸν τοῖς πένησιν. Ἄλλ' ὅμως τὸν Θεὸν εὐχαριστῶν βαθμηδὸν ἐστράφη εἰς θυμηδίαν, καὶ παρηγορεῖτο ἤδη μετὰ τῆς καλῆς, μόνον δὲ ἡ ἀτεχνία τῷ ἐπροξένει λύπην, καὶ εἰς τοῦτο δὲ πάλιν εὐχαριστῶν τὸν Θεόν, ἐλαφρύνετο ἀπ' αὐτῆς.

Ἐν τῷ μεταξὺ δὲ ὁ Νικηφόρος, ὁ γενναῖος ἐκεῖνος βασιλεὺς, ἀκούων τὰς ἀρετὰς τοῦ Διγενοῦς ἀπέστειλε μέγας αὐτῷ δωρεὰς κατ' ἐκάστην τιμῶν αὐτὸν διὰ τὴν πίστιν καὶ καλὴν αὐτοῦ κυβέρνησιν· καὶ ἐγένετο περίφημος εἰς πάντας τοὺς περιοίκους καὶ εἰς πάντα τὸν κόσμον τιμώμενος ὑπὸ πάντων τῶν γειτόνων, ἐπειδὴ μόνος οὗτος ἐγένετο αὐτοῖς παροχέυς τῆς εἰρήνης καὶ ἐπ' αὐτοῦ ἀνενόγητοι ὑπ' οὐδενὸς ἕζων ἐν πάσῃ εὐδαιμονίᾳ.

Λόγος δέκατος.

Ἐπειδὴ πάντα τὰ τερπνὰ καὶ ἡ δόξα καὶ λοιπὰ τοῦ κόσμου θέλγητρα θάνατος παραδέχεται, οὕτω καὶ τὸ τέλος ἦλθε τοῦ Διγενοῦς. Διὸ καὶ νόσφ' ἀνιάτῳ κυριευθεὶς καὶ χαλεπωτάτῃ, ἔπεσε κλινῆρης· καὶ προσκαλεῖ μὲν τοὺς ἰατροὺς νὰ ἀπαλλάξωσιν αὐτὸν τῶν ὀνύχων τοῦ Χάρου, ἀλλὰ τρεῖς ἡμέρας προσεπάθησαν οἱ ἰατροί, ὅπως πολεμήσωσι τὴν βροτοιογόν αὐτοῦ ἀσθένειαν, ὅμως τὴν τρίτην ἡμέραν οἱ ἰατροὶ ἀπῆλπισαν τὴν σωτηρίαν αὐτοῦ· τότε δὲ προστάξας νὰ ἀπομακρυνθῶ-

σιν οἱ ἰατροί, προσεκαλέσατο τὴν κόρη, καὶ ταύτην καθίσας ἀπέναντι αὐτοῦ, ἤρξατο μετὰ θακρῶν νὰ λέγῃ εἰς αὐτὴν ἄλλας τὰς παλαιὰς αὐτῶν ἐρωτικὰς περιπετείας, καὶ ἰδοὺ ὅτι τὸ τέλος τῆς γλυκυτάτης αὐτῶν συμβιώσεως τελειώνει· εἶτα ἀποτείνεται πρὸς τὸν Χάρωνα, καὶ ἐπικαλεῖται τὴν παλαιὰν τῶν χειρῶν του βώμην, νὰ καταπολεμήσῃ τὸν ἐπελθόντα ἐχθρόν· ἡ δὲ Κόρη κλαίουσα ἀπαρηγόρητα ἤκουε ταῦτα· ἐν τούτῳ δὲ ὁ Διγενὴς πνέων τὰ λοιπὰ ἐν προσευχῇ εἰς τὸν Θεὸν παραδίδει τὸ πνεῦμα, ἡ δὲ καλὴ ὡς εἶδεν αὐτὸν ἐκπνέοντα καὶ ἤδη νεκρὸν πίπτει ἐπ' αὐτοῦ, λειποθυμήσασα δὲ καὶ περιπτυσσομένη τὸν νεκρὸν τοῦ παμφιλτάτου αὐτῆ ἀνδρός, ἀποθυῆσκει ἐπ' αὐτοῦ, ἐθαύμαζον δὲ πάντες οἱ παρόντες ταῦτα βλέποντες. Καὶ ἰδοὺ ἐσυνάχθησαν τότε καὶ δούλοι καὶ δούλαι καὶ πάντες οἱ οἰκετοὶ κλαίοντες ἐπ' αὐτοὺς θλιβερά. Ἐπειτα δὲ ἤλθον ὄλοι οἱ ἐν τέλει καὶ ὁ λοιπὸς λαός, καὶ μετὰ πομπῆς καὶ ἱερατικῆς παρατάξεως ἔθαψαν αὐτούς, καὶ ἐπ' αὐτοὺς οὐαί! ἔβαλον σκληρὸν λίθον· τὴν ἐπαύριον δὲ ἤλθον ὄλοι οἱ ἄγουροι καὶ τὰ παλληκάρια, καὶ ἀπαρηγόρητα κλαίοντες, ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας ἐξηκολοῦσιν τὸν θρῆνον καὶ τὸν κοπετόν, καὶ ὅ,τι τὰ ἔθιμα ἀπῆλθον καὶ ἡ πρὸς αὐτὸν ἀγάπη καὶ τιμὴ, ἀφοῦ ἐτελείωσαν, ἀπῆλθον. Ἀπῆλθεν δ' ὄμως ὄνομα καὶ φήμην εἰς ὄλον τὸν κόσμον ὁ Ἀκρίτας καὶ εἰς ὄλην τὴν οἰκουμένην, νὰ τὸν ἐπαινοῦν ὄλοι οἱ ἀνδρειωμένοι καὶ μέχρι τῆς σήμερον. Τοιοῦτος λοιπὸν ὁ Βασίλειος Διγενὴς Ἀκρίτας ὁ Καππαδόκης· τοιαύτη ἡ

καταγωγὴ καὶ ὁ βίος καὶ οἱ ἄθλοι αὐτοῦ, τοιαύτη δὲ ἐγένετο καὶ ἡ τελευτὴ αὐτοῦ γενομένου ἐνὸς τῶν τελευταίων ἐνδόξων ἀνδρῶν τῆς Καππαδοκίας, καὶ προμάχων τῆς ὄλης πατρίδος.

ΕΠΟΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΔΙΓΕΝΟΥΣ ΑΚΡΙΤΟΥ.

Λόγος πρῶτος.

Διήγησιν πανθαύμαστον ἐβάλλθηκα νὰ γράψω τοῦ Διγενῆ τοῦ θαυμαστοῦ καὶ θέλω νὰ μὴν πάψω νὰ δηγηθῶ τὰ ἄθλά του καὶ ταῖς ἀνδραγαθίαις, ταῖς νίκαις ὅπου ἔκαμην μ' ὄλαις ταῖς ὀρδινίαις. Δούκας πολλὰ πανθαύμαστος, ἄξιος, χαριτωμένος ἔς τὴν Ῥωμανίαν ἤτονε, πάνυ τετιμημένος. Τὸ ὄνομά τ' Ἀνδρόνικος καὶ ὄντως ἀνδρειωμένος, ὠραίος τε καὶ ἐνδοξός, ἐκ πάντων δοξασμένος. Εἶχεν ἀγάπην ἔς τὸν λαόν καὶ εἰς τὸν Θεὸν φόβον. Εἶχε γυναῖκα καὶ αὐτὴν ὅμοίαν εἰς τὴν γρῶμην, ποῦ δὲν εὐρίσκουντον μ' αὐτὴν καμμία εἰς τὴν Πόλιν, γιατί εἰς πράξεις καὶ ἀρεταῖς ὁμοιάζε τ' ἀνδρός της, τοῦ Ἀνδρόνικου τοῦ Δουκὸς μαζί καὶ τοῦ πατρὸς της. Γιατί καὶ ὁ πατέρας της ἤτονε ἀπὸ γένος, ἀπ' ἀρετὴν καὶ φρόνησιν περίσσια στολισμένος. Καὶ αὐτὴ ὀνομάζουτον Ἄλνα χαριτωμένη, γιατί μὲ πᾶσα ἀρετὴ ἤτονε γεμοσμένη.

Τοῦτο λοιπὸν τὸ ἄξι ἀνδρόγυνον, ὦ ἄνδρες,
 εἶχανε τέκνα θαυμαστά, γίγαντες, ἀνδρείαντες.
 Πέντε υἱούς ἐκάμασιν πολλὰ ἀνδρειωμένους,
 εἰς τὸ κοντάρι θαυμαστούς 'ς πολέμους προκομμένους.
 Μὰ θυγατέρα οὐδὲ μὴ δὲν εἶχαν γιὰ νὰ μὲνη
 'στὸ σπῆτι μὲ τὴν Δούκισσα νῆνε συντροφιασμένη.
 Γιὰ τοῦτο λύπην περισσὴν εἶχαν καὶ ἀθυμία
 καὶ διὰ θηλυκὸ παιδί εἶχαν ἀποθυμία.
 'Μέρα καὶ νύκτα δέοντων Θεὸν παρακαλοῦντες,
 καὶ τοὺς πτωχοὺς ἀλύπητα ζεῖ ἐλεοῦντες,
 Γιὰ τοῦτο εἶδεν ὁ Θεὸς τὸν περισσὸν τους πόνον
 καὶ ἤδωσε 'στὴν Δούκισσαν καὶ πάλιν ἄλλον γόνον.
 ἤγουν καὶ ἐργαστρώθηκε κ' εἶχε καρπὸν κοιλίας
 καὶ εἶχε τὸ ἀνδρόγυνον χαράς καὶ ὀμιλίας.
 Καθημερὸν δὲν εἶλασε, 'ς τὴν ἐκκλησιὰν 'πηγαίνει,
 εἰς τοὺς πτωχοὺς, 'ποῦ ἔβρισκε 'κεῖ 'καμνε ληημοσύνη.
 'Ὁ ρήγας δέ, ὡς ἤμαθεν πῶς εἶνε 'γαστρωμένη
 ἢ "Ἄνα ἡ γυναῖκά του, πέμπει τῆς ὥρας, παίρνει
 τοὺς ἀστρολόγους γιὰ νὰ 'δοῦν τὸ τί παιδί θεὰ ποίση
 στρατήγισσα ἢ θαυμαστὴ ὅταν αὐτὸ γεννήσῃ.
 Οἱ ἀστρολόγοι εἶπᾶν του πῶς θῆλυ θε' γεννήσῃ,
 τέκνον πολλὰ πανθαύμαστον ἐν κάλλει καὶ φρονήσει.
 'Ἀκόμη τοῦτο εἶπᾶν του, πῶς ὅταν 'ς ἡλικίαν
 ἔλθῃ τῶν δώδεκα χρόνων φυλάγου τινε λίαν,
 μήπως καὶ πέσῃ 'ς ἔρωτα καὶ σᾶς ἀποξεχάσῃ,
 καὶ ἀκλουθήσῃ κανενὸς κ' ἢ ρήγισσα τὴν χάσῃ
 καὶ πάλιν ἄλλο εἶπᾶν του, «πῶς μέλλει διὰ νὰ 'βγῇ
 ἢ θυγατέρα 'δῶ καὶ 'κεῖ γιὰ ὄρεξι νὰ 'πάγῃ
 εἰς παραδιάβασιν νὰ 'βγῇ, νὰ πᾶ παραδιαβάσῃ,

καὶ ἓνας Σύρος 'Ἀμυρᾶς⁽¹⁾ ἔχει γὰ τὴν ἀρπάσῃ,
 ὁποῖος εἰς τὸ ὕστερο χριστιανὸς θε' γένη
 καὶ μὲ τὴν θυγατέρα σου παντοτεινὰ νὰ μὲνη.
 "Ὅμως σοῦ λέμεν, κάμε τῆς 'σὰ γεννηθῆ παλάτι,
 μέσα 'ς αὐτόνο βάλε τὴν μὴν πέσῃ 'ς ἀγάπῃ».
 Ταῦτά 'πασιν οἱ ἐπαιδοὶ, λέγω οἱ ἀστρολόγοι.
 "Ὅμως ἔστωντας νὰ 'φθασεν ὁ κύκλος τῶν ἐνέα
 μηνῶν, αὐτὴ ἢ ρήγισσα γενεᾶ "Ἐλληνα⁽²⁾ νέα.
 Χαρὰν μεγάλην εἶχαι μέσα εἰς τὸ παλάτι
 ὁ Δούκας καὶ ἡ Δούκισσα γιὰ τὴν ὠραιότητη
 τῆ θυγατέρα 'ποῦ 'καμαν εἰς εὐμορφίαν καὶ κάλλη,
 ὅπου μ' αὐτὴν δὲν ἤμιαζεν μικρὴ οὐδὲ μεγάλη.
 'Ἐβάπτισάν τὴν τὸ λοιπὸν 'ς τὸνομα τῆς Τριάδος
 καὶ βίον ἐμοιράσασιν, πολὺ τῆς χιλιάδος.
 Εἰρήνην τὴν ἐνόμασαν ὅταν τὴν ἐβάπτισαν,
 τὸ βροῦχο τὸ οὐράνιον ὅποταν τὴν ἐντύσαν.
 "Ὅταν λοιπὸν ἐτρέφοντον καὶ γίνοντον μεγάλη,
 ἐπέρασεν εἰς εὐμορφεῖα μίαν τε καὶ τὴν ἄλλη.
 'Ὡς ἔγεινεν ἑπτὰ χρόνων, προστάζει ὁ πατήρ τῆς
 παλάτιον γιὰ νὰ κτιστῇ ἄξιον τῆς τιμῆς τῆς
 μὲ περιβόλι, μὲ λουτρό καὶ μὲ τὰ κρύα νεράκια,
 μὲ δένδρα καὶ μὲ λούλουδα, μὲ βρύσες καὶ αὐλάκια,
 νὰ βάλῃ μέσα εἰς αὐτὸ τὴν κόρην ὅτ' ἐφοβοῦντο,
 μήπως καὶ πέσῃ 'ς ἔρωτα πάντοτε ἐπτοοῦντο.
 "Ὅμως 'σὰν τὸ ἐτέλεσε, μέσα ἐκεῖ τὴν βάζει,
 'ς τὸ περιβόλι εἰπὲν τῆς γιὰ νὰ περιδιαβάσῃ.

(1) Στρατηγός. (2) Ἐλληνίδα.

δούλαις τῆς ἤβαλεν ἐκεῖ ἀρχόντων θυγατέρες,
 μετ' αὐταῖς γὰρ νὰ χαίρεται νύκτες καὶ ταῖς ἡμέραις·
 τῶν γυναικῶν παράγγειλε πρῶτον γὰρ νὰ διαβάξῃ
 γράμματα καὶ μετέπειτα νὰ πᾶ περιδιαβάξῃ
 μέσα 'ς τὸ περιβόλιον διὰ νὰ συνεφέρῃ
 ὁ νοὺς τῆς καὶ κατάνυξιν ὀλίγη γὰρ νὰ παίρῃ.
 Ἔβαλε κ' ἕναν ἄρχοντα τριγύρου νὰ φυλάγῃ
 μ' ἀνθρώπους, 'ς τὸ παλάτιον τινὰς νὰ μὴν ὑπάγῃ.

Λοιπὸν ἡ κόρη ἔγεινεν νόμου τῆς ἡλικίας
 κ' εὐφραίνονταν καὶ ἔχαίρονταν μετὰ ἐπιεικείας.
 Καὶ μίαν νύκτα ἴφηνε 'ς τὴν κλίνην 'ποῦ κοιμᾶτον,
 'ς τὴν κλίνην ὅπου τὸν γλυκὺν ὕπνον ἐπερεχᾶτον,
 εἰς περοφόρος καὶ λαμπρὸς περίσσια θυμωμένους
 ἄγριος καὶ ὡσὰν φωτιά ὅλος πεπυρωμένους.
 Ὡς τὸ χεῖρ του ἐβάστανε σάιτα καὶ δοξάρι
 κ' ἡ κόρη ἀφ' τὸ φόβο τῆς ἤτρεμε ὡσὰν τὸ ψάρι.

Καὶ παρενθὺς ἐξύπνησεν ἡ κόρη τρομασμένη
 καὶ ἀφ' τὸν τρόμο ἔκραξεν ὡσὰν δαιμονισμένη.
 Ἡ θάγιας ὡς ἐκούσασιν καὶ ἡ ἀρχοντοπούλαις
 κ' ἡ κοπελλοῦδαις ἡ μικραῖς 'ποῦ ἔταν κορασσοπούλαις
 ἔτρεξαν εἰς τὴν κλίνην τῆς διὰ νὰ τὴν ῥωτήσουν,
 ἂν ἔχη πικρα τίποτις νὰ τὴν παρηγορήσουν.
 « Πέ μας, τῆς λέγουν, κόρη μας, τ' ἔχεις καὶ ἐτζι
 [φωναίεις].

Καὶ αὐτὴ ἐποκρίθηκεν καὶ λέγει· «Κορασιδες,
 ἡγαπημέναις καὶ χρυσαῖς τοῦ λαμοῦ μ' ἀλυσίδες,
 ὄνειρον εἶδα τρομερό, ἄνθρωπον περοφόρον
 καὶ ἔβασταν εἰς τὸ χεῖρ του μὲν σάιτα πυρφόρον.
 Φωτιά ἐκράτειεν κ' ἔθλεν νὰ με καταφλογίσῃ.

κ' εἰς τὸν κρημνὸν τοῦ ἔρωτος νὰ με καταποντίσῃ».
 Ἡ θάγιας ὡσὰν τὸ κούσασιν λέν τῆς νὰ μὴ φωνάξῃ,
 παρηγοροῦν καὶ λέγουν τῆς ποσῶς νὰ μὴν τρομάξῃ,
 ὅτι τῶναιρον τοῦ δαίμονος, γὰρ τοῦτον ἔχει στάσι,
 τὸν πειρασμὸν ἀποδιώξῃ καὶ ἄφῃς τὸν νὰ σκάσῃ.

Λόγος Δεύτερος.

Λοιπὸν ἐκείνον τὸν καιρὸν εἰς πόλεμον μεγάλο
 ἐπῆγεν ὁ πατέρας τῆς καθὼς ἀναθυβάλλω
 καὶ τὴν γυναῖκά τ' ἄφῃκεν 'ς τὸν θρόνον γὰρ νὰ κρίνῃ·
 ἐν μίξ τῶν ἡμερῶν λέγει τῆς ἡ Εἰρήνη·
 « Δέομαί σου, μητέρα μου, ὁ λόγος μου νὰ γείνη.
 Ἄφῃς με νὰ βγῶ καὶ ἐγὼ γὰρ νὰ περιδιαβάσω
 καὶ τὴν πολλὴ ἀρραβυμιά ὅπου ἔχω νὰ χαλάσω,
 ὅτι δὲν ἔμπορῶ ποσῶς νὰ ἤμαι ἴσφαλισμένη,
 μέσα 'στὸν πύργον τὸν ψηλὸν ἐτζι καλὰ κλεισμένη».
 Ὡς τὸ 'κουσεν ἡ Δούκισσα ὄρισε καὶ τοιμάζον
 θαυμαστά ἀλογάμαξα καὶ ἄνω τήνε βάζουν·
 καὶ μπαίνουσα ἡ θαυμαστὴ κόρη μέσα 'ς τὰμάξι
 ἐπῆγαινε μ' ἀρχόντισσας καὶ δούλαις ὡς ἦν τάξι.
 Κατὰ δ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ἦτο τις ἀνδρειωμένους
 μεγάλους Ἀμυρᾶς μὲ γνώσι στολισμένους,
 τοῦ ὁποῖου ἡ γενεὰ ἦτον ἀφ' τὴν Συρία
 καὶ εἰς αὐτὴν ἐθράφηκε μὲ πλείστ' ἐλευθερία.
 Ἀνδραγαθίαις ἤκαμυεν ὡσὰν δαιμονισμένους,
 κάστρη ἐχάλασε πολλὰ, χώραις ἠφάνισεν τῆς,
 καὶ μὲ τὸ νὰ ἔχη φρόνησι καὶ γνώσι 'ς τὸ κεφάλι,

τὸν ἔκαμαν ἀφέντη τους Ἀμηρᾶ καὶ στρατηγόν,
 κριτὴν καὶ ἐξουσιαστὴν εἰς τὴν Συρίαν ἀπάνω,
 καὶ ἐξουσίαν τοῦ ἴδωσαν νὰ πᾶγη 'ς τοὺς Σερβίταις·
 ἔαν ἔγεινε λοιπὸν ἄμηρᾶς καὶ πρῶτος τῆς Συρίας,
 τὰ σύνορα ἐκούρευεν πολλὰ τῆς Ῥωμανίας.
 Κουρσεύωντας λοιπὸν παντοῦ ἦλθεν καὶ εἰς τὰ ὄρη
 ἐκεῖ ὅπου ἔσφραντον ἢ θαυμαστὴ ἢ κόρη.
 Καὶ ὡς τὴν εἶδεν Ἀμηρᾶς ἀρπάξει τὴν καὶ πᾶγει
 'ς τὴν τέντα του καὶ μέσα 'κεῖ καλὰ τήνε φυλάγει.
 Καὶ βλέπωντας τὰ κλίτη τῆς ἐξοστῆκως ἐγένη
 καὶ εἶχε πόθον περισσόν, μὲ ταύτην γὰρ νὰ μείνη.
 Φθάνει 'ς τὴν χώραν τὸ λοιπὸν τὸ θλιβερὸ μαντάτο.
 Ἡ χώρα ἀφ' τὴν θλίψιν τῆς ἐγεινε ἄνω κάτω.
 Μαθαίνει καὶ ἡ δούκισσα πῶς σκλάβη ἡ Εἰρήνη
 ἐγένη, καὶ ἀφ' τὴν θλίψιν τῆς ὡσαν νεκρὰ ἐγένη,
 καὶ τοὺς υἱούς τῆς ἐκραξε καὶ ἀρχινᾶ καὶ κλαίει,
 καὶ μὲ φωναῖς καὶ ὀδυρμοῦς τέτοιαις λογιῆς τῶν λέγει·
 « Ἐπῆρασιν αἰχμαλώτων τὴν ἐδική μου κόρη,
 τὴν ἐδικήσας ἀδελφή, καὶ τί νὰ γείνω τῶρη ;
 Ὁ Ἀμηρᾶς τὴν ἤρπαξε καὶ τώρα τί νὰ γείνω
 ὅπου ἐγὼ γὰρ λόγου τῆς, ἔξέρυτεν παραδίω ».
 Ὡς ἤκουσαν τὰ λόγια τῆς πολλὰ ἐπικραθῆκαν
 καὶ τὰ κεφάλαια δέρνονσι καὶ δάκρυα φορωθῆκαν.
 Ἡ μάνα τοὺς παρηγορᾶ, λέγει τους· « μὴν λυπᾶσθε,
 παιδάκια μου, μὴ θλιβῆσθε, μηδὲ παραπονᾶσθε,
 γιὰτ' ἀνδρειωμένοι εἴστανε, καὶ ἀμέστ' ἀρπάξατέ τὴν
 ἀπὸ τὰ χέρια τ' Ἀμηρᾶ καὶ μένα φέρετέ τὴν.
 Ἐπαρε τὰ ἀδελφια σου, υἱέ μου Κωνσταντίνε,
 καὶ σῦρε καὶ πολέμα τον 'ς ὅποιον τόπον εἶνε

καὶ ἐλπίζω εἰς τὸν Θεὸν νὰ φανῆς ἀνδρειωμένος.
 Ἐλπίζω καὶ τὴν κόρη μου καὶ σένα ἀδελφὴ σου,
 νὰ τήνε φέρῃς ἡγήγορα 'ς τὴν συνοδὴ μαζί σου,
 νὰ τὴν ἰδῶ νὰ λαφρωθῶ ἀφ' τὰ περίσσια πάθη
 γιὰτ' ἀφ' τὴν θλίψιν τὴν πολλὴν ἢ ζωὴ μου ἐχάθη.
 Μόνον τὸ ἡγήγορῶτερον τρέξε νὰ πολεμήσης
 τὸν Ἀμηρᾶ γιὰτὶ καλὰ ἔξέρω πῶς θεὸς νὰ νικήσης ».
 Καὶ παρευθὺς ὁ Κωνσταντῆς τὴν κεφαλὴ του γέρνει
 καὶ τῆς μητρὸς του τὴν εὐχὴ μὲ ὑπακοὴν παίρνει,
 καὶ ὅταν ἐπῆρε τὴν εὐχὴ σελλόνει τὸ φαρὶ του,
 ὁμοίως κ' οἱ ἐπιλοιποὶ καὶ ἄλλοι ἀδελφοὶ του.
 Τὸ ἄλογο τοῦ Κωνσταντῆ ἐτρεχε 'ς τὸν ἄερα,
 εἰς τὸ κεφάλι εἶχεν ἕναν χρουσό ἀστέρα,
 καὶ ὅπως 'ς τὴν βᾶχι του ἔπὸν ζωγραφισμένο,
 ἀπὸ χρυσάφι καθαρὸ καὶ λίθους κοσμημένο.
 Τὰ ἄρματα καὶ ἡ στολὴ ἦτον ὠραιότατη,
 ἀπὸ ἐχθρῶν σωματικῶν Θεὸς νὰ τὸν φυλάττη.
 Καβαλλικεύει τὸ λοιπὸν 'κ εἰς τὰ βουνὰ καὶ δάση
 ἐγύρευε τὸν Ἀμηρᾶν διὰ νὰ τὸν χαλάση,
 κ' οἱ ἄλλοι ὁμοίως ἀδελφοὶ καὶ αὐτ' ἄρματωμένοι
 καὶ γύριζαν καὶ γύρευαν μήπως καὶ τὸν εὐροῦσι.
 Καὶ μίαν ἡμέρα 'πὸ μακρὰ στρατεύμα θεωροῦσι.
 Τότες ὅλοι μὲ τὴν χαρὰ πιάνουν τὰ σιλιβάρια,
 'ς τὸν Ἀμηρᾶ ἐτρέχουσιν ἄσιν ἄγρια λειοντάρια.
 Ὁ Ἀμηρᾶς ἀπὸ μακρὰ τὸν Κωνσταντῆ βλέπει,
 πῶς ἤρχονταν ἀπάνω του ὅταν νὰ διώκῃ κλέπτη.
 Βλέπει καὶ τὴν ἄρματωσιὰ ὅπου 'τον φορεμένος,
 εὐθὺς ἐκαβαλλίκευεν νὰ τὸν προῦπαντήσῃ,
 μέσα ἐκεῖ 'ς τὴν ἐρημιὰ γὰρ νὰ τὸν πολεμήσῃ.

Ἐκεῖ 'ποῦ 'πήγαινε λαιπὸν μὲ ὄλο του τὸ θάρρος,
 ἕνας του δούλος λέγει του· « ἀφέντη, χωρίς βάρος
 λόγον θέλω νὰ σοῦ εἰπῶ, καὶ ἄκουσον νὰ ζήσης,
 μὴ θές μ' αὐτὸν 'ποῦ ἔρχεται πόλεμον νὰ κτυπήσης,
 ὅτ' ἐγὼ καλὰ γνωρίζω τὸν 'πὼς εἶν' ἀνδρειωμένος,
 κ' εἰς τὸ κοντάρι καὶ σπαθὶ περίσσια προκομμένος».
 Δὲν πείθεται ὁ Ἀμηρᾶς 'ς τὰ λόγια 'ποῦ τοῦ λέγει
 ὁ δούλος του, μὰ ἄρχισεν εὐθὺς νὰ τὸν ἐψέγη.
 Λέγει του· « σῶπα, ἄνδρε, ὅτ' ἐγὼ θέλει νικήσω
 καὶ τότε περισσότερον θέλει σε ὀνειδίσω».
 Τοῦτ' ἄπεσε ὁ Ἀμηρᾶς, γιατί τὸν δουλευτάδων
 τὰ λόγια δὲν ἰσχύουσι 'ς ταῦτι τῶν ἀφεντάδων,
 καθὼς τὸ λέγει ὁ σοφὸς μέγας Ἀριστοφάνης
 'ς τὴν κωμῶδι' 'ποῦ λέγεται τοῦ Πλούτου κ' ἔχει χάρις.
 Ἐπειδὴ λοιπὸν κ' ἔσμιζαν καὶ ἔχαριετιστῆκαν,
 ὁ Κωνσταντῖνος καὶ Ἀμηρᾶς καλὰ ἐγνωριστῆκαν·
 ἀρχίζουσι μὲ κονταριαὶς νὰ διπλοχαίρετονται,
 καὶ τὴν ζωὴν οὐδὲ ποσῶς νὰ μὴν τὴν ἐνθυμοῦνται.
 Πηλαλοῦν τὰ φαρὰ τους, τὰ πτεριστήρια κροῦσι
 καὶ πόλεμον ἐκάμνασιν καὶ κονταριαὶς κτυπῶσι.
 Ὅσ' ἄν δράκοντες ἐμουγκρίζαν, ὅσ' ἄν λέοντες βρυχοῦντο,
 ὅσ' ἄν ἄετοὶ ἐπέτουνταν κ' ἔρχονταν καὶ κτυποῦντο.
 Ὁ Κωνσταντῖνος ἔμοιαζεν τοῦ Ἀχιλλέ, 'ς τὴν πάλῃ
 καὶ Ἀμηρᾶς τοῦ Ἐκτορος δύναμιν τὴν μεγάλην·
 γὴ ἔμοιαζεν ὁ Κωνσταντῆς Διομήδους τοῦ Τυδέως
 καὶ Ἀμηρᾶς θαρρῶ καλὰ τοῦ γνωστῆς Ὀδυσσεως.
 Πόλεμον λοιπὸν ἔκαμαν πολλὰ ἀνδρειωμένον,
 σκληρὸν καὶ ἀλογόφραστον, περίσσια τρομασμένον.
 Ὅσ' ἄν εἶδαν ὅτι πῶς τινὰς δὲν ἔμπορει νὰ νικήσῃ

καὶ ἕνας τᾶλλου εἰς τὴν γῆν τὸ αἷμα γιὰ νὰ χύσῃ,
 ἀφίνουν τὰ κοντάρια τους καὶ πιάνουν τὰ σπαθιὰ τους
 γιατί τὸν πόλεμον πολλὰ ἤθελεν ἢ καρδιὰ τους.
 Καὶ πάλῃ ἔξαναρχίσασιν, πόλεμον ἐκτυποῦσαν,
 ἀπὸ τοὺς κτύπους τὰ βουνὰ κ' οἱ κάμποι ἐδονοῦσαν.
 Τότες ἐκεῖ 'ς τὸν πόλεμον σηκόν' ὁ Κωνσταντῖνος
 μὲ ῥάβδο 'ποῦ ἐκράτεινε 'ς τὸ χέρι του ἐκείνος
 καὶ μὲ αὐτὴν ἐκτύπησεν τὰμηρᾶ 'ς τὸ κεφάλι
 καὶ ἤκαμ'ε του μὲν πληγὴ κατὰ πολλὰ μεγάλην.
 Καὶ κάτω 'ς τὴν γῆν ἔπεσε ὅσ' ἄν ἀποθαμμένος
 καὶ κοίτουτον ὁ ἄθλιος 'ς τὸ χῶμα ἔαπλωμένος.
 Ὅς εἶδαν οἱ σύντροφοι ὅτι 'πὼς ἐνικήθη
 ὁ Ἀμηρᾶς καὶ εἰς τῆς γῆς τὸ χῶμα ἐτυλίχθη,
 τρέχουν καὶ τὸν ἀρπάζουσι νὰ μὴν τὸν θανατώσῃ
 ὁ Κωνσταντῖνος κ' εἰς τῆς γῆς τὸ χῶμα τότε χώσῃ,
 καὶ καθὼς τὸν ἀρπάζασιν τοῦ λείν' « μὴ θελήσῃς
 πλεῖ', ἀφέντη, μὲ τὸν Κωνσταντῆ νὰ βγῆς νὰ πολεμήσῃς,
 μόνο ἀγάπην ἂν ἔμπορῃς κάμῃ μ' αὐτὸν γιὰ νὰ χῆς
 ἀνάπαψιν καὶ ἀφοβί' εἰς ὅποιον τόπο λάχῃς».
 Ὅμως ὅσ' ἄν ἐσυνέφερον ὁ Ἀμηρᾶς φοβήθη,
 μήπως καὶ ἀφ' τὸν Κωνσταντῆ πᾶγῃ μέσα 'ς τὰ βύθη
 τοῦ Ἄδου καὶ ἐτρόμαξε καὶ γιὰ τοῦτο καθίζει
 εἰς τᾶλλον καὶ γλήγορα 'ς τὸ στρατεύμα γυρίζει·
 καὶ φεύγωντας ἐγύρισε πάλι καὶ φοβερίζει
 τὸν Κωνσταντῖνον, κ' ἤρχισε μὲ λόγια νὰ ὑβρίζῃ·
 τὸ δάκτυλό του ἔσειε, ἐκούνειεν τὸ κεφάλι.
 « Ἄβριο, τοῦ λέγει, θέλει 'δεῖς καὶ σὺ μεγάλη ζάλη».
 Ὅς εἶδεν δὲ ὁ Κωνσταντῆς τὸ 'πὼς τὸν φοβερίζει
 ὁ Ἀμηρᾶς καὶ βρίζει τον καὶ ὀπίσω δὲν γυρίζει,

ἀρχίζει καὶ τὸν κυνηγᾷ διὰ τὸ τότε φτάζει.
 μὲ τὸ κοντάρι 'ποῦ κρατεῖ νὰ σύρη νὰ τὸν σφάζει.
 Καὶ ὅταν ἐκόντεψε κοντὰ κ' ἤμελλε νὰ τοῦ σύρη
 τὴν κονταριὰ καὶ εἰς τὴν γῆν κάτω νὰ τόνε γύρη
 ἐτρόμαζεν ὁ Ἀμηνᾶς, ἀρχίζει μυριολόγια,
 τοῦ Κωνσταντίνου ἔλεγε γλυκερὰ καὶ καλὰ λόγια.
 «Παρακαλῶ σε, τοῦ ἔλεγε, ποῦσαι, ὦ ἀνδρειωμένε,
 τὴν μάχην καὶ τὸν πόλεμον, νέε χαριτωμένε».
 Τότες τοῦ λέ' ὁ Κωνσταντῆς: «ἂ θελῆς γιὰ νὰ ζήσης,
 καὶ μὲ τιμὴ 'ς τὸ 'σπίτι σου ὀπίσω νὰ γυρίσης,
 ἂ θῆς νὰ παύσ' ὁ πόλεμος νὰ παύσουσιν οἱ πόνοι,
 νὰ 'χῃς ἀγάπην μετὰ μέν', δός μου τὴν ἀδελφή μου,
 γιατί γι' αὐτήνην πολεμῶ καὶ βιάζω τὴν ζωὴ μου».
 Καὶ Ἀμηνᾶς «μετὰ χαρᾶς, λέγει, νὰ σοῦ τὴν δώσω,
 γιατί ἐγὼ δὲν δύνομαι μὲ σένα νὰ μαλλώσω».
 Ἐκεῖ 'ποῦ ἐλογάριάζαν καὶ ἐφιλονεικοῦσαν
 καὶ ταῖς ἀγάπαις καὶ φιλαίαις νὰ κήκουν ἐμιλοῦσαν,
 ἦλθαν κ' οἱ ἄλλοι ἀδελφοὶ 'σάν λύκοι ἀγριωμένοι,
 ἀπάνω εἰς τὸν Ἀμηνᾶν ἐτρέξαν θυμωμένοι.
 Ὅμως, ὡσάν ἐγροῦκεσαν τὸ 'πὼς ἐλευθερόνε
 τὴν ἀδελφὴν καὶ μὲ χαρὰ 'ς τὰ χέρια τους τοῖς δόνει,
 ἐπαύσανιν ἀφ' τὸν θυμὸν κ' ἦλθαν εἰς 'μερωσύνην.
 Τὰ πρωτεῖνὰ τὰ δάκρυα ἤφεραν 'ς εὐφροσύνην,
 καὶ τὸν Θεὸν ἐδόξασαν μὲ ὅλην τὴν καρδίαν
 γιατί 'ς τὴν θλίψιν τὴν πολλὴν ἠύραν παρηγορίαν.
 Ἀφ' οὗ λοιπὸν ἐτέλειωσαν τὰ λόγια 'ποῦ 'μιλοῦσαν,
 τὰδελφια τὸν Ἀμηνᾶν ἤρχισαν καὶ 'ρωτοῦσαν.
 «Πέ μας, ἀφέντη Ἀμηνᾶ, ποῦ εἶν' ἡ ἀδελφὴ μας;
 νὰ τὴν ἰδοῦμεν θέλομεν, ὅτ' ἐβγαίνει ἡ ψυχὴ μας.

Ποῦ εἶν' νὰ τὴνε 'πάρωμεν νὰ 'πᾶμεν εἰς τὴν χώρα;
 Δός μας τὴν τώρα 'γλήγορα νὰ φύγωμεν μὲ ὦρα».
 Τοῦτα ἐκείνοι ἔλεγον, μὰ ὁ Ἀμηνᾶς πάλι
 εἶχε 'ς τὸ νοῦ του διηνωμέα καὶ 'πιβουλή μεγάλη,
 νὰ τοὺς ἐβγάλη ἀπ' ἐκεῖ, ἔπειτα νὰ 'πᾷ χῶσπ
 τὴν κόρη, ὅτ' ἔν ἤθελε ποσῶς νὰ τὴνε δώσπ.
 Καὶ δὲν ἀπῆγεν μὲ αὐτοὺς διὰ νὰ τὴν γυρεύσουν
 εἰς κάθε ἐκατόνταρχον καὶ ὅπου θέν' μπορέσουν,
 μὰ ἠδωκέν τους ὄρισμῶ, ἐκείνοι μοναχοὶ τους
 νὰ 'πάγουν νὰ γυρεύσουσιν νὰ 'θρουν τὴν ἀδελφὴ τους.
 Καὶ κείνος εἶχενε βουλή νὰ 'πάγῃ ἄλλο μέρος
 νὰ τὴνε κρύψῃ, ὅτι μ' αὐτὴν ἦτον δαιμονισμένος.
 Καὶ τὰ παιδιὰ δὲν εἰξευραν τὴν γνώμην του τὴν ἄλλη,
 γιὰ τοῦτο 'παίρνουν τὸ χαρτί μ' εὐφροσύνη μεγάλη
 καὶ 'πῆγαν 'ς τὰ φρουράτα του ἐδῶ κ' ἐκεῖ ὀδεύουν,
 ταῖς τένταις καὶ στρατεύματα πολλὰ καλὰ γυρεύουν,
 γυρεύουσιν, στοχάζονται, ποσῶς δὲν τὴν εὐρίσκουν,
 γιὰ τοῦτο πάλ' ἀρχίζουσιν, μυριολογοῦν καὶ πλῆσκουν.
 Ὅσ' ἂν εἶδαν 'τι 'πὼς τίποτις δὲν κήκουν μουρμουρίζουν
 καὶ μὲ θυμὸ εἰς τὸν Ἀμηνᾶ πάλι 'ξαναγυρίζουν.
 Ὅσ' τὴν στράτα 'ποῦ 'πῆγαιναν νὰ 'πᾶν νὰ τὸν γυρεύουν
 χωριανὸς τοὺς ἀπαντᾷ, 'ρωτᾷ τους ποῦ ὀδεύουν.
 «Ποῦ 'πάτενε, τοὺς ἐρωτᾷ κ' εἴστενε κληραμένοι».
 Ἐκείνοι ἐποκρίθησαν: «Γιατὶ αἰχμαλωτίσθη
 ἡ ἀδελφὴ μας καὶ γι' αὐτὸ ὁ νοῦς μας ἐσκοτίσθη.
 Καὶ τώρα τὴν γυρεύομεν μήπως καὶ τὴν εὐροῦμεν,
 πριχοῦ νὰ ἀποθάνωμεν οἱ ἄλλοι νὰ τὴν 'δοῦμεν».
 Λέγει τους ὁ χωριανός: «'ς τὸ δάσος μέσα 'μπῆπεν
 ἐκεῖ ὅπου ἐσφάζασιν ταῖς κόρας γιὰ νὰ 'δῆπεν,

γιατί πολλαίς δὲν ἤθελαν γινᾶ παραδοθῶσι,
καὶ ὤρισεν ὁ Ἀμηρᾶς νὰ ἀποκεφαλιστοῦσι
καὶ τὰ λαμπρά τως τὰ κορμιά μὲ αἶμα νὰ λουστοῦσι».
Ὡς ἤκουσαν τὰ θλιβερά καὶ πικραμμένα λόγια
ἐκλαίγασιν καὶ ἔλασιν ἄμετρα μυριολόγια,
καὶ εἰς τὸ δάσος ἔτρεξαν κείνο τῆς καταδικῆς
γιατὶ νεκρὸ ἐλόγιαζαν νὰ εὑρουν τὸ κορμὶ τῆς.
Ἦσαν ἐκεῖ κοράσια πολλὰ κ' ἦσαν σφραμμένα
κάτω ἔς τὴν γῆν, ἔς τὰ χρώματα ἄθλια κυλισμένα.
Καὶ ταύτας θεασάμενοι, ἐκπληξίς τούτους εἶχεν,
καὶ τὰς χεῖρας ἀπλώσαντες τὰς κεφαλὰς κρατοῦσιν,
καὶ βλέποσι τὰ πρόσωπα διὰ νὰ ἐγνωρίσων,
τὴν ἀδελφὴν τὴν θαυμαστὴν αὐτὴν ἦν ἀνηρέωνων
καὶ, ὡς οὐδὲν εἶρον αὐτὴν, χοῦν ἔλαβον εὐθέως,
ἐπέχεον τὰς κεφαλὰς, καὶ ἤρξαντο τοῦ κλαίειν,
ὀδυρμούς δὲ ἐκίνησαν καὶ θρήνηος ἐκ καρδίας·
ἐμαρτύρουν τὸν ἥλιον, λέγοντες πρὸς ἐκείνον
«ἦλιε ὦ λαμπρότατε, φωστὴρ παντός τοῦ κόσμου,
δεῖξον ἡμῖν τὴν ἀδελφὴν, ὅποια ἦν ἐκ τούτων,
καὶ κλαύσωμεν καὶ θάψωμεν αὐτὴν μετὰ τῶν ἄλλων·
ποῖαν κέραν ἐπάρωμεν, ποῖαν χεῖρα κρατῶμεν,
καὶ ποῖον λόγον δώσωμεν πρὸς τὴν καλὴν μητέρα;
καὶ πῶς αὐτὴ θρηνησέται καὶ τὰς χεῖρας ἐκτίλλει;
ἦλιε, τί ἐποίησας ἡμῖν τὸ κακὸν τοῦτο;
ἀπὸ τοῦ νῦν οὐ πρέπει μας νὰ ἤμεσθα εἰς κόσμον·
μόνον οὐδὲν ἠθέλησαν ἐμβαλεῖν τὴν ψυχὴν τῆς,
ἀλλ' ἐκοψαν τὰ κάλλη τῆς, ἀγνώριστος ὑπάρχει·
ἰδοὺ σώματα βλέπομεν, αὐτὴν οὐ θεωροῦμεν·
ἀλλ' ὦ ἀδελφὴ παμπόθητε, πῶς ἐκαταδικάσθη;

οὐαὶ ἡμῖν τοῖς ταπεινοῖς ἀπῆλλες ἐκ τοῦ κόσμου,
καὶ ἐξεληθῶσα ἡ ψυχὴ, ἐχάθη καὶ τὸ κάλλος.
Πῶς δὲ παρ' ὤρων εἶδους καὶ ἐσθῆσας τὸ φῶς μας,
καὶ κατεκόπης μεληδὸν ὑπὸ βαρβάρων χεῖρας;
πῶς οὐκ ἐνάγκησεν ἡ χεὶρ ἀνηλεοῦς ἐκείνου,
τοῦ μὴ κατελεήσαντος νεότητος τερπνῆς σου!
Ὅντως, εὐγενικὴ ψυχὴ, παρὰ ἀτίμως ζῆσαι,
ἡρετίσω τὸν θάνατον καὶ σφαγὴν ὀλεθριαν·
ἀλλ', ἀδελφὴ παγκάλλιστε, ψυχὴ τε καὶ καρδιά,
πῶς σε διαχωρίσωμεν ἐκ τῶν πολλῶν σωμάτων,
καὶ πῶς ἐκ τούτου ἐξομεν μικρὰν παραμυθίαν;
Λοιπὸν ὁ κύων σ' ἔσφαξε, πρὸς ἄθνην ἔστειλέ σε;
ὦ πονηρὰς ὠμότητος, βίβη τῶν ἀλλοφυλῶν
πῶς ἐπαθες, μακρόθυμε, ταύτην τὴν ἀνομίαν;
Δέξου καὶ θρήνηος τοὺς πολλοὺς, κόρη τῶν ἀδελφῶν σου
μὴν μόνην σε εἶχαμεν κοσμοπαραμυθίαν,
καὶ θαρροῦμεν ἀπέθανες παρθένος ἕως τέλους».
Ἀφοῦ δὲ κλαύσαντες αὐτὴν ἔθαψαν ἅμα πάσας.
Αὐτοὶ δὲ ὑποστρέψαντες ἔς τὸν Ἀμηρᾶν ἀπῆλθον,
καὶ παρευθὺς ἐξελευσαν καὶ οἱ πέντε τὰς σπάθας,
καὶ κατὰ πρόσωπον αὐτοῦ οὕτως τὸν συντυχαίνουσαν·
«ὦ Ἀμηρᾶ, πρῶτ' ἀμηρᾶ, καὶ κύων τῆς Συρίας,
τὴν ἀδελφὴν ἦν ἤρπασας μηδὲν μὲς τὴν στερήσῃς,
εἰ δὲ καὶ πράξεις ἄθεσμα, πάντως ἐθανατώθης·
οὐδεὶς ἡμῶν χωρὶς αὐτῆς ἀποστραφῆναι θέλει,
ἀλλὰ σφαγῶμεν ἅπαντες διὰ τὴν ἀδελφὴν μας»
θερμὰ κινουῦντες δάκρυα ἐκ μέσου τῆς καρδίας.
Ἀκούσας ταῦτα ὁ Ἀμηρᾶς μεγάλως ἐπτοήθη,
ἤρξατο τούτους ἔρωτᾶν· αἰτίες καὶ πόθεν ἦτε;

ποιού γένους ὑπάρχετε ἀπὸ τῆς Ῥωμανίας;»
 Καὶ τότε ὁ πρῶτος ἀδελφός οὕτως ἀνταπεκρίθη·
 « ἡμεῖς, Ἀμηρᾶ, λέγοντες τυγχάνομεν ἀρχῆθεν
 ἐκ χώρας ἀνατολικῆς, ἐξ εὐγενῶν γονεῶν·
 ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀνδρόνικος ἐκ τῶν Δουκῶν τὸ γένος
 κατὰ γεται τῶν θαυμαστῶν ἀπὸ τῶν Κιναμάδων
 καὶ Μουσελῶμ ὁ ἐξακουστός πατὴρ ὁ τοῦ πατρός μας,
 ἡ δὲ μήτηρ ἡμῶν αὐτὴ ἀπὸ τῶν Κυρμαγᾶστρων
 τὸ γένος ἐκκατὰ γεται τῶν πλουσίων ἐκείνων.
 Δώδεκα θεῖους εἶχαμεν καὶ ἐξαδελφούς ἔζη.
 Ὁ πατὴρ ἡμῶν ἐξορισθεὶς διὰ τινος μωρίας,
 ἀπῆλθεν εἰς τὰς ἄκρας γε λαὸν τοῦ συναθροῦσαι·
 ἐκεῖνοι ἂν σὲ εὕρισκον, κόσμον οὐκ ἰθεώρεις.
 Οὐδεὶς ἡμῶν ἐτύγχανεν ἐν τῇ ἀποδημίᾳ,
 καὶ, εἰ ἐκεῖ ἐτύχομεν, οὐ μὴ συνέβη τοῦτο,
 οὐδὲ ἡ ἀδελφῇ ἡμῶν ἐκ χειρῶν σου ἠρπάγη,
 ἀλλ' οὐδὲ εἰς τὸν οἶκόν μας εἶχετε προσεγγίσει.
 Πέντε ἀδελφούς ἐγέννησεν ἡ μήτηρ μας, οὓς βλέπεις,
 μίαν εἶχαμεν ἀδελφὴν, τὸ γέννημα ἡλίου,
 καὶ μετ' αὐτῆς ἐχαίρομεν ἐν τῷ παρόντι κόσμῳ
 καὶ τανῦν σὺ ἀπόδος μας τὴν ἀδελφὴν ἐκείνην·
 οὐκ οἶδας ὅτι στέλλομεν ἀνθρώπους ἐδικούς μας,
 νὰ φέρουν τὰ φουσάτα μας ἀπὸ τοῦ ταξιδιού,
 φέρουν καὶ τὸν πατέρα μας ἀπὸ τῆς ἐξορίας,
 νὰ σὲ καταγυρεύσωμεν ὅπου καὶ ἂν τυγχάνης;
 οὐ γὰρ ἀνεκδιήγητον ἔασομεν τὸ πρᾶγμα,
 τὸ εἰς ἡμᾶς γενόμενον, πάντες σοὶ μαρτυροῦμεν »·
 Ἐγὼ, καλοὶ νεώτεροι, ὁ Ἀμηρᾶς ἀντέφη,
 τοῦ Χρυσοχέρπου ὁ υἱός εἰμι καὶ τῆς Σπαθείας

τέθνηκε γὰρ μου ὁ πατήρ, νήπιον καταλείψας,
 ἐκδίδομαι παρὰ μητρός εἰς Ἀραβίτας θεῖους,
 οἱ με καὶ ἀναθρέψαντες εἰς Συριανῶν τοῦ πόθου.
 Ἀμβρῶν ἦτον ὁ πάππος μου, θεῖός μου ὁ Καρῶης.
 Καὶ εὐρόντες εὐτυχοῦντά με εἰς πάντας τοὺς πολέμους,
 ἐξουσιαστὴν με ἐποίησαν εἰς ὅλην τὴν Συρίαν,
 διαλεκτοὺς μὲ ἔδωκν ἀγούρους τρισχιλίου.
 Συρίαν ὅλην ὑπέταξα, ἐποίησα καὶ τὸ Κούφερ,
 τοῦ Ἡρακλείος ἐκούρσευσα, τὸ Ἀμόριν καὶ τὸ Ἰφρίν·
 ἐμὲ ποτὲ οὐκ ἐπτόησαν φουσάτα ἡ θηρία,
 μία γυνὴ μὲ ἐνίκησεν, ἦν ἀδελφὴν καλεῖτε·
 διὰ τοῦτο ὑμᾶς ἐπέειραξα ἵνα τὸ βέβαιον μάθω.
 Ταύτης τὰ κάλλη φλέγουν με, τὰ δάκρυα δαπανοῦν με·
 τοὶς δάκρυσιν οὐ παύεται περὶ ὑμῶν θρηνοῦσα·
 ἀπάρτι ἐξαγορεύομαι καὶ τὴν ἀλήθειαν λέγω,
 ἂν μὲ καταξιώνητε νὰ μ' εἶχετε γαμβρόν σας
 ὡς διὰ τὰ κάλλη τὰ πολλὰ τὰ ἔχει ἡ εὐγενίδα,
 ν' ἀρνήσωμαι τὴν πίστιν μου, νὰ ἔλθω εἰς Ῥωμανίαν·
 μάθετε καὶ τὸ βέβαιον καὶ τὴν ἀλήθειαν ταύτην,
 οὐ φιλημα μοὶ δίδωκε, μὰ τὸν λαμπρὸν Προφήτην,
 μόνον στενάζει δι' ὑμᾶς, ἡμέρας τε καὶ νύκτας.
 Εἰσέλθετε εἰς τὴν τέντα μου, κ' ἐκεῖ νὰ τὴν εὐρῆτε »·
 Ἐκεῖνοι δὲ ὡς ἤκουσαν, μετὰ περιχαρείας
 τὴν τένταν ἀνεσήκωσαν καὶ ἐνδοθεν εἰσῆλθον,
 καὶ εὗρον κλινὴν πάντερπρον, γύρωθεν χρυσομένην,
 κειμένην οὖσαν εἰς τὴν γῆν, κατέβρεξαν, ἐκ τῶν πολλῶν
 [δάκρυσιν,
 ἀπὸ καρδίας βρύγματος τῆς ἀπληρώτου λύπης.
 Ὡς οὖν εἶδε τοὺς ἀδελφούς ἄφνω ἰθὺντας οὕτως,

καὶ ὡς λειποθυμήσαντας ἐκ τῆς ἀμέτρου λύπης,
 ἀνέστη αὖθις ἐξ αὐτῆς καὶ πρὸς ἐκείνους ἦλθε,
 καὶ τούτους μετ' ἐκπλήξως ἕκαστον κατεφίλει.
 Ἡ ἀπροσδόκητος χαρὰ, ἐλθοῦσα παρ' ἐλπίδα,
 ὁμοίως φέρει δάκρυα θλίψεων τε καὶ πόνων.
 Ὡς γὰρ αὐτοὺς ἠσπάζετο μετὰ περιχαρείας,
 δάκρυα περιβάλλοντο, θρῆνον ποιοῦντες μέγα·
 ἔλεγον λόγους πενθικοὺς οἱ νέοι πρὸς τὴν κόρην·
 «ζῆς, αἰχμαλωτε ἀδελφή, ψυχὴ ἡμῶν φιλιτάτη;
 ἡμεῖς θανοῦσάν σε εἶχομεν καὶ σπαθοκοπημένην
 μίαν σε ὑπολαμβάνοντες εἶναι σε τῶν θανόντων.
 ἀλλὰ τὰ κάλλι ζωσάν σε ἐτήρησαν ἀδελφὴν (μας),
 οἶδε γὰρ κάλλος ἄπειρον τὴν λύπην νὰ πρᾶνῃ,
 καὶ φεῖδονται πολέμιοι νεότητος καὶ κάλλους».
 Εἶθ' οὕτως βεβαιώσαντες τὸν Ἀμηρᾶν μεθ' ὅρκου
 γαμβρὸν νὰ τὸν ἐπάρωσι, νὰ ἔλθῃ εἰς Ῥωμαϊκίαν,
 ἰδώσασιν τὰς σάλπιγγας, ὑπέστρεψαν εὐθὺς·
 ἅπαντες ἐξεπλήττοντο, ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους·
 «Ὡ θαύματα βλέπομεν, δύναμιν τῶν ἐρώτων,
 πῶς αἰχμαλώτους ῥύεται, φουσάτα παραλύει,
 πίστιν ἀρνεῖσθαι πείθουσιν, θάνατον μὴ ποιεῖσθαι!»
 Καὶ ἀκουστὸν ἐγένετο εἰς ἅπαντα τὸν κόρμον,
 ὅτι κοράσιον εὐμορφον, μὲ τὰ τερπνά τῆς κάλλι,
 φουσάτα ἐκατέλυσε περιήρημα τῆς Συρίας.
 Ἐπεὶ δὲ ὅρκους ἔδωκαν γαμβρὸν νὰ τὸν ἐπάρωσι,
 ἀπῆρε τοὺς ἀγοῦρους τοῦ ὁ Ἀμηρᾶς εὐθὺς·
 εἰς Ῥωμαϊκίαν ὑπέστρεψεν ἅμα μετὰ τῆς κόρης,
 καὶ, ὅτε ἐκατέλαβον τὰ μέρη Ῥωμαϊκίας,
 ἐλευθεροὶ ὁ Ἀμηρᾶς πάντας τοὺς αἰχμαλώτους,

ἐκάστω δούε ἐφόδια πρὸς τὴν ὁδὸν ἀρκοῦντα.

Οἱ δὲ τῆς κόρης ἀδελφοὶ πρὸς τὴν μητέρα γάρρουν
 τῆς ἀδελφῆς τὴν ἔλευσιν, τοῦ Ἀμηρᾶ τὸν πόθον,
 δι' οὐ πατριδ' ἠρνήσατο καὶ συγγενεῖς καὶ φίλους.
 «Μήτηρ ἡμῶν, μηδὲ τινα θλίψιν μήθ' ὄλωσ' ἔχῃς·
 ἔχεις γαμβρὸν ὃν θέλομεν πάγκαλον καὶ ὠραῖον·
 τὰς χρεῖας οὖν ἐτοίμασον ἀπάσας τὰς τοῦ γάμου».
 Ἡ δὲ τοῦτο ἀκούσασα Χριστῶ προσσηχαρίσται·
 «δοῦξα, Χριστέ μου, λέγουσα, τῇ σῇ φιλανθρωπίᾳ,
 δοῦξα τῇ δυναστείᾳ σου, ἐλπίς τῶν ἀνελπίστων·
 ὅσα γὰρ θέλεις δύνασαι, οὐδὲν ἀδυνατεῖ σοι.
 Αὐτὸς γὰρ τὸν πολέμιον ἡμερον ἀπειργάσω
 καὶ θυγατέραν τὴν ἐμὴν αἰχμαλωσίας ῥύσαι.
 Ὡ θύγατερ παμπόθητε, πῶς τῶν ἐμῶν ὀμμάτων,
 πότε σε ζῶσιν ὄψομαι, φωνῆς σου δ' αὐ ἀκούσω;
 Ἰδοὺ τὰς χρεῖας γάμου σου καλλίστως εὐπρεπιζῶ.
 ἦν ὁ νυμφίος ἔσται σοι παρόμοιος τοῦ κάλλους,
 ἦν ἔχῃ ἔξιν γυναικὴν τῶν εὐγενῶν Ῥωμαίων!
 φοβοῦμαι, τέκνον μου καλόν, μὴ ἄστερνος ὑπάρχη,
 καὶ θυμωθῇ ὡς ἐθνικός καὶ ζῆν σε οὐ προκρίνη!»
 Καὶ ταῦτα ἡ στρατήγισσα χαίρουσα ἐμελώθει·
 εἰς δὲ τὸν οἶκον φθάσαντες τὸν ἴδιον, ὃν εἶχεν
 καὶ τῷ θεῷ βαπτίσματι τῆς θείας κολυμβήθρας
 τὸν γαμβρὸν τελειώσαντες ἐποίησαν τὸν γάμον.
 Ὁ δ' Ἀμηρᾶς, οἱ σὺν αὐτῷ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τῆς κόρης,
 χαίροντες ἅμα τῆς ὁδοῦ ἤρχοντο μετὰ μόχθου·
 ἠνίκα δὲ ἐπλησίασαν ἐγγῆς τὸν οἶκον τούτων,
 λαὸς πολλὸς καὶ συγγενεῖς ἦλθον προσυπαντήσαι,
 ὡσαύτως ἡ στρατήγισσα μετὰ μεγάλης δόξης·

τὴν δὲ χαρὰν τὴν ἄπειρον τὴν τότε γινομένην
 τίς λόγος φράσαι δυνήθη ἢ ὅλως ἐξεικάζει;
 Τὰ τέκνα γὰρ ἠσπάζοντο μητέρα μετὰ πόθου,
 ἡ μήτηρ δὲ εὐφραίνεται αὐτὴ μετὰ τῶν τέκνων,
 ὡς πληρωθῆναι τοῦ Δαβὶδ τὸ λόγιον ἐκεῖνο,
 τὸ «συνευφραينوμένην γε μητέρα ἐπὶ τέκνοις».
 Ἰδοῦσα δὲ καὶ τὸν γαμβρὸν περικαλλῆ τῷ εἶδει,
 χάριν Θεῷ προσέπεμπεν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας,
 «Χριστέ Θεέ μου, λέγουσα, φῶς, ὁ εἰς σὲ πιστεύων
 οὐ κατασχύνεται ποτε τῶν ἐπιθυμουμένων».

Διγενοὺς λόγος τρίτος.

Ἡ μήτηρ δὲ τοῦ Ἀμψρά, ἡ τοῦ Ἀκρίτου μάμη,
 ὡς εἰς ἀλήθειαν ἔμαθε τὰ κατ' αὐτῆς υἱοῦ τε,
 ἀπὸ Συρίας ἔστειλε γραφὴν αὐτὸν τοιαύτην
 θρήνων μεστὴν ὑπάρχουσαν, ὄνειδιμῶν καὶ πόνων,
 τῆς δὲ τοιαύτης τε γραφῆς ἦσαν οἱ στίχοι οὗτοι:
 «Ὁ τέκνον μου παμπόθητον, μητρὸς παρηγορία,
 πῶς ἐχωρίσθης ἀπ' ἐμοῦ, ὡς οὐκ ἠλπίζον, τέκνον;
 ἐτύφλωσας τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ ἔσβησας τὸ φῶς μου;
 πῶς ἀπηνήσω συγγενεῖς, ἐμὲ καὶ τὴν πατρίδα,
 καὶ ἐγενόμην ὄνειδος εἰς ὅλην τὴν Συρίαν;
 γεγόναμεν καὶ βδελυκτοὶ παρ' ὅλων τῶν ἀνθρώπων,
 ὡς ἄρνηται τῆς πίστεως καὶ παραβάται νόμου,
 ὡς μὴ φυλάξαντες καλῶς τοὺς νόμους τῆς πατρίδος.
 Τί τὸ συμβῆναι σοι, τέκνον μου, καὶ πῶς με ἐπελάθου;
 καὶ πῶς οὐκ ἐμνημόνευσας τὰς πράξεις τοῦ πατρὸς σου,
 πόσους Ῥωμαίους κατέσφαξε καὶ πόσους δούλους εἶχεν;

οὐ φυλακὰς ἐγένευσεν τοπάρχας ἀνδρειωμένους;
 οὐ θέματα ἐκούρσευσεν πολλὰ τῆς Ῥωμανίας;
 μὴ ἐπλανήθη ὡσπερ σὺ γενέσθαι παραβάτης;
 ὅταν δ' ἐκύκλωσαν αὐτὸν φουσάτα τῶν Ῥωμαίων,
 οἱ στρατηγοὶ τὸν ὤμνον φρικωδεστάτους ὄρκους:
 «πατρίκιος νὰ τιμηθῆς παρὰ τοῦ βασιλέως,
 νὰ γένῃς δὲ καὶ στρατηγός, ἂν ῥίψης τὸ σπαθίον σου!»
 Ἄλλὰ φυλάσσων πρόσταγμα κἀκείνος τῆς Πατρίδος,
 δόξης ἐκατεφρόνησε, τοῦ πλοῦτου ὑπερεῖδε,
 καὶ μεληθὼν ἐκόπτετο μὴ ῥίπτων τὸ σπαθίον.
 Αὐτὸς δ' ἀνάγκην μὴ ἰδὼν, τὸν νόμον ὑπερείδε,
 τῆς πίστεως, τῶν συγγενῶν, ἐμῆς γε τῆς μητρὸς σου.
 Ὁ δὲ Μουσοῦρ ὁ θεῖός σου, ἐκείνος ὁ Ταρσίτης,
 τὴν Σμύρνην ἐταξίδευσεν τὴν παραθαλασσίαν,
 τὴν Ἀγκυραν ἐκούρσευσεν, τὴν Ἀκίαν τὴν πόλιν,
 τὴν Ἀφρικὴν, τὴν Τερεντήν, καὶ τὴν Ἑπτακωμίαν,
 καὶ ταῦτα τροπωσάμενος ἐστράφη εἰς Συρίαν.
 Καὶ σὺ, ὦ δυστυχέστατε, ἐπόησας ταξείδιον,
 καὶ, ὅταν γενέσθαι βασιλεὺς ἐμελλες τῆς Συρίας,
 διὰ πόθον χαριντζίρισσας, καὶ γοητείας μάχης,
 τὸν ἑαυτὸν σου ἀπόλεσας ἀχρειωθεὶς τελείως,
 γέγονες δὲ κατάρατος εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον·
 πλὴν εἰ μὴ παραγίνεσαι τάχιον εἰς Συρίαν,
 οἱ Ἀραβῖται βούλονται ἐμὲ τοῦ θανατώσαι,
 νὰ σφάζωσι τὰ τέκνα σου πατρός ὡς ἀπιστοῦντος,
 σοῦ τὰ τερπνὰ κοράσια ἄλλοις παραδοθῆναι,
 ἃ διὰ σὲ στενάζουσι ἡμέρας τε καὶ νύκτας·
 καὶ, τέκνον μου γλυκύτατον, οἰκτεῖρον σὴν μητέρα,
 μὴ καταγάγῃς γῆρας μου εἰς ἄβην μετὰ λύπης·

μη βουληθῆς τὰ τέκνα σου ἀδικῶς τοῦ σραγιῆναι,
μηδὲ τὰ σὰ κοράσια ἄλλοις παραδοθῆναι·
καὶ ὁ Θεὸς χιώσει σε ζῶντα ἀπὸ τοῦ κόσμου·
ἔστειλα δέ σοι, ὡς ὄρξ, ἐπιλεκτά φαρία,
τὸ βᾶδιον¹ καθαλλίκευε καὶ τὸ δαγάλλιν² σῦρε·
τὸν μαῦρον μετὰ προσοχῆς ἐὰν καθαλλικεύσης,
ὡς ἀετὸς ἀνίπταται, τίς ποτε οὐ μὴ σε φθάσῃ·
ἔπαρον καὶ τὴν κόρην σου, διὰ νὰ μὴ λυπηῆσαι,
εἰ δὲ καὶ μείνης ἀπειθῆς, εἶσαι κατατραμένος!»
Λαθόντες δὲ τὰ γράμματα οἱ ἐλεκτοὶ Ἀραβίται,
πρόβοδον ἔχοντες καλὸν Ῥωμαῖον παιδευμένον,
εἰς Ῥωμανίαν ἔφθασαν συντόμως μετὰ πόθου·
ἦν δὲ τοῦ οἴκου πόρωθεν τόπος ἡ Λευκοπέτρα,
κάκειθεν ἀππλικεύσασι, νὰ μὴ φανερωθῶσιν.
Ἔστειλαν δὲ τὸν Ἀμηρᾶν γραφῆν τε κατ' ἰδίαν,
καὶ οὕτως αὐτὸν ἐδήλωσαν διὰ τοῦ πιττακροφόρου·
«τὸ φέγγος φέγγει ὀλονυκτὶ καὶ, ἂν βούλει, πορευθῶμεν!»
Καὶ, ὡς ἤκουσε τὰ γράμματα, ἐθλίθη ἡ ψυχὴ του
καὶ ἡ καρδιά του τιτρώσκειται, ἠλέησε τὴν μητέρα,
καὶ τέκνα κατηλέησε καὶ τὰς αὐτῶν μητέρας,
ζῆλος ἀνῆψεν εἰς αὐτὸν διάπυρος καὶ μέγας
πῶς μέλλουσι παραλαβεῖν ἄλλοι τὰ τέκνα τούτου,
καὶ πόλεις καὶ τὰς χώρας του ἔδανεν ἡ ψυχὴ του.
Οὐ γὰρ ποτε λανθάνεται ἀρχαιοτέρος πόθος,
τοῦτον δὲ κατημαύρωσε τῆς κόρης ἡ ἀγάπη,
πόνος γὰρ ὁ σφοδρότερος ἀμαυροῖ τὸν ἐλάχισω.
Καὶ ἴστατο κατανοῶν τί ἄρα διαπράξει.

(1) Βᾶδιον καστανόχρουν. (2) Κόκκινον.

Καὶ ὡς λέων ὠρυόμενος ἐμβραίνει εἰς τὸ κουβοῦκλιν,
τὴν κόρην συμβουλεύεται, οὕτως τὴν συντυχαίνει·
«κόρη μου, μυστικόν τινα λόγον θείω εἰπὲν σοι·
θλίψιν ἔχω ἀφόρητον ἐνδοθεν τῆς καρδίας,
ἀλλὰ φοβοῦμαι, πάντερπνε, οὐκ ἀρεστόν φανῆ σοι·
ἰδοὺ καιρὸς ἐφίστηκε τὸ βέβαιον μαθεῖν με,
εἴπερ ἀγάπην καθαρὰν κέκτησαι πρὸς με, κόρη,
ἰδοὺ γὰρ εἰς περίστασιν φιλίας δοκιμάζω».
Ἦ δὲ ταῦτα ἀκούσασα ἐτρώθη τῇ καρδίᾳ,
καὶ μεγάλως στενάχασα πρὸς αὐτὸν οὕτως ἔφη·
«ὦ ἄνερ μου γλυκύτατε, πῶς τῶν ἐμῶν ὀμμάτων,
πότε σου λόγον ἤκουσα οὐκ ἀρεστόν μοι εἶναι;
ποία δὲ γε περίστασις χωρίζει με τοῦ πόθου;
ἐὰν δέη μ' ἀποθανεῖν, οὐκ ἀπαρνήσομαι σοι·
Οὐ πρὸς θάνατον, φίλτατε, ὁ Ἀμηρᾶς ἀντίφη,
οὐκ ἔστιν ὡς ὑπελαβες, μὴ γένοιτο, ψυχὴ μου.
Ἄλλὰ ἡ μήτηρ μου γραφῆν ἔστειλ' ἀπὸ Συρίας,
ὅτι κίνδυνον ἔχουσι καὶ ἀπελθεῖν ἐθέλω·
καὶ ἀγούρους ἀπέστειλε μετ' ἵππων ἐπιλεκτών,
διὰ νὰ με ἐπάρωσι νὰ ἔλθω πρὸς ἐκείνην.
Εἰ βούλει σύ, κυρία μου, σὺν ἐμοὶ πορευθῆναι
πρὸς τὴν Συρίαν τὴν τερπνὴν, ἰδωμεν τὴν μητέρα,
καὶ πάλιν νὰ ὑποστρέψωμεν μετὰ χαρᾶς ἐνταῦθα·
οὐ χωρισθῆναι θέλω σου οὐδὲ κἀν μίαν ὥραν».
Ταῦτα ἡ κόρη ὡς ἤκουσε βαρέα ἀνασπανάξει,
καὶ δάκρυα ἐστάλαξεν, ὁ νοῦς τῆς ἐχαώθη·
καὶ παρευθὺς ἠθέλησε λέξει τοῖς ἀδελφοῖς τῆς
τὴν βούλησιν τοῦ Ἀμηρᾶ, πῶς ἀπελθεῖν ἐθέλει.
Καὶ πάλιν περικόπτεται, διὰ ταραχᾶς καὶ μάχας,

μη φανερώση τὰ κρυπτά μυστήρια καλοῦ τῆς·
 μᾶλλον καὶ ὑπεσχέθηκεν ἀπελθεῖν μετ' ἐκείνου,
 καὶ εἶπεν οὕτως πρὸς αὐτόν· «μετὰ χαρᾶς, αὐθέντα,
 ὅπου κελεύεις ἔρχομαι, ὅπου θέλεις ὑπάγω».

Αὐτὸς δ' ὅλως οὐκ ἤθελε προσκαρτερεῖν ἐκείσε,
 ἀλλὰ ταχὺ ἐβούλετο ἐλθεῖν πρὸς τὴν μητέρα,
 ἰδεῖν τέκνα τὰ ἴδια, ἰδεῖν καὶ τὰς μητέρας
 αὐτῶν τὰς λίαν ποθητάς, ἰδεῖν καὶ τοὺς οἰκίους
 φίλους ὁμοῦ καὶ συγγενεῖς, οἰκίους καὶ πατρίδα·
 καὶ, μετὰ τὸ ἰδεῖν αὐτοὺς καὶ ὁμίλησαι τούτοις,
 πάλιν ἐβούλετο ἐλθεῖν, μετὰ καὶ τῶν οἰκείων,
 πρὸς τὴν ἰδίαν σύζυγον, τὴν βασιλέως κόρην,
 τὴν ἄγαν χαριτόβρυτον, ἐκείνην τὴν ὠραίαν.

Τοιαύτας οὖν ὁ Ἄμηνρᾶς βουλάς προσεπένοιε
 ἐν τῷ ἰδίῳ λογισμῷ, καὶ φανερῶς οὐδόλως
 ἐπιγνωρίζαι ἠθέλησε τὴν γραφὴν τῆς μητρὸς του,
 καὶ τὴν ἐξέλευσιν αὐτοῦ πῶς ἀπελθεῖν ἐβέλει.

Θεὸς δέ, τὸ παράδοξον θαυματουργῶν ὡς κτίστης,
 καὶ τὰ κρύφια βουλεύματα κατ' ὄναρ διαλύει.

Καὶ γὰρ ὁ μικρὸς ἀδελφὸς κατ' ὄναρ εἶδε ταῦτα·
 μετὰ σκοτιᾶς ἐγείρεται, λέγει τοῖς ἀδελφοῖς του·
 «ὄραμα εἶδον, ἀδελφοί, ἐν ταύτῃ τῇ ἐσπέρῃ,
 ἱερακὲς μοι ἐφάνησαν ἐπὶ Λευκῆς τῆς Πέτρας,
 καὶ αὐτοὶ χρυσοπτεροί, περισσότερῶν διῶκων
 ἄσπρην καθάπερ χιόνα, κ' ἐσέθη ἕς τὸ κοινοῦκλιν
 ἐν ᾧ κοιμᾶται ὁ γαμβρὸς μετὰ τῆς ἀδελφῆς μας
 καὶ γῶ δὲ ἐξεπήδησα συντόμως νᾶ τὸν λάβω,
 καὶ ἀπλώσας τὰς χεῖράς μου λαμβάνω καὶ τοὺς δύο,
 καὶ ἐκ σπουδῆς μου τῆς πολλῆς ἐξυμῶν ἐγενόμεν».

Καὶ τότε ὁ πρῶτος ἀδελφός, αὐτὸς ὁ Κωνσταντῖνος,
 οὕτως ἀνταπεκρίθηκε, τὸν ὄνειρον δηλώνων·
 αἰέρακες οὗς ἐβλεπες εἰσὶν ἄραγαρες ἄνδρες,
 καὶ αὐτὸν ὃν ἐβλεπες δοκεῖ ὁ γαμβρὸς μας ἐνι,
 καὶ περισσότερῶν ἦν ἐβλεπες ἐστὶν ἡ ἀδελφὴ μας,
 καὶ θεωρεῖτε, βέλτιστοι, μὴ τὴν κακοποιήσῃ
 ἀλλ' ἄς καθαλλικεύσωμεν, καὶ ἄς περιγυρισθῶμεν
 ἐνθα εἶδες τὸν ὄνειρον μετὰ τῶν ἱεράκων».

Οἱ πέντε καθαλλικεύσαν, ἕς τὴν Λευκοπέτραν ἦλθον,
 τοὺς Ἀραβίτας εὗρησαν, ἐκβασιν τῶν ὄνειρον,
 ὅμως τοιάδα πρὸς αὐτοὺς γελῶντες τοὺς ἐλάκουν·
 «καλῶς ἦλθετε, ἄρχοντες ἱερακὲς γαμβροῦ μας·
 τί ὤδε ἐπεζεύσατε, οὐκ ἦλθατε εἰς οἶκον;»

Ἐκείνοι δέ, μὴ ἔχοντες τί ἀνταποκριθῆναι,
 ἄκοντες, μὴ βουλόμενοι, τὴν ἀλήθειαν λέγουν·
 (φόβος γὰρ ἀπροσδόκητος ἀλήθειαν ἐκφάνει,
 ὁ δέ γε προσδοκώμενος γενεᾷ ἀπολογίαν.)

«Ἐχθρὸς παρεβραδύναμεν καὶ ἐμείναμεν ὤδε».

Οὗς παρευθὺς λαθόμενοι εἰς τὸν Ἄμηνρᾶν ἦλθον,
 κατονειδίζοντες αὐτόν, ὡς τὸ δικαίον εἶχεν,
 εἰρωνικὰ ἐφθέγγαντο τοιάδε πρὸς ἐκείνον.

«Ὁ Ἄμηνρᾶ, τοιαύτας σὺ τὰς γνώμας ὑπεσχέθης,
 βουλόμενος ἐσῦστερον ἡμᾶς χωρίζαι ταύτης
 τῆς ἀδελφῆς τῆς ποθητῆς, τῆς πανωραιοτάτης·
 Ἴδοὺ φάρια σοι ἐστειλαν ἐπίλεκτα, δρομαῖα,
 ἀγένεια παλληγκάρια ἀπὸ τῶν Ἀραβιτῶν·
 καὶ εἰ τοιαῦτα βούλοιο καὶ μελετᾶς ποιῆσαι
 ὥστε κρυφίως φεύξασθαι ἀπὸ τῆς Ῥωμανίας,
 τὴν ἀδελφὴν μας ἄφησον, τὸν παιδᾶ σου κατὰθου».

ἡμεῖς αὐτὸν ἐκθρέψομεν, Θεὸς ἐκδικῶς ἔστω!
 Σὺ δέ, φίλε ἡμῶν γαμβρέ, καὶ πρῶτος τῆς Συρίας,
 κείνα λαθῶν ἄεφερες, πορεύου ἔνθα βούλειω.
 Ταῦτα δ' ἀκούσας ὁ Ἄμμηρᾶς, ὄρων καὶ τοὺς ἐλέγχους,
 φωνῆσαι μὴ δυνάμενος ἢ ἀντειπεῖν ἰσχύσας,
 αἰσχύνης, φόβου, θλίψεως ἀνάπλευς τυγχάνει,
 αἰσχύνης προσδοκώμενος, ὡς ξένος τε τυγχάνων,
 καὶ δεδουκῶς ἐξίστατο ἄφρονος παρὰ πάντας,
 ἔχων τε λύπην ἄπειρον τὸν χωρισμὸν τῆς κόρης.
 Λαθῶν δὲ τὴν ὁμολογίαν ἐμβαίνει εἰς τὸ κουβούκλιον,
 ὑπέλαβε δὲ δι' αὐτῆς ἢ πράξις γνωρισθῆναι·
 οὐ γὰρ ἰγίνωσκε λοιπὸν ὅτι Θεὸς κατ' ὄναρ
 ἐδήλωσε τοῖς ἀδελφοῖς τὴν κρυπτομένην πράξιν·
 καὶ λέγει· «πῶς ἐποίησας τοῦτο;» μετὰ δακρῶων,
 «τοιαῦτα πράττουσιν οὐκοῦν οἱ εὐγενεῖς, φιλότατη;
 οὐ πᾶσαν γὰρ μου τὴν βουλὴν σοὶ ἀνεθέμην μόνη;
 οὐχ ὑπεσχέθης μοι ἔλθειν μετὰ περιχαρείας;
 μὴ σε ἠνάγκασα ἐγώ, μὴ σε ἐβιασάμην;
 μᾶλλον δὲ παρεκάλεισα ἔχειν σε συνοδίαν,
 καὶ μετὰ σοῦ συγχαίρεισθαι, καὶ πάλιν ὑποστρέψαι.
 Σὺ δέ, μὴ ἔχουσα Θεοῦ φόβον πρὸ ὀφθαλμῶν σου,
 τοὺς ἀδελφούς σου ἀνήγγειλας, βούλονταί με φρονεῦσαι·
 οὐ μνημονεύεις ἐξ ἀρχῆς τί μετὰ σοῦ ἐγεγόνει,
 ὅμως εἰς λήθην ἔρριψας ὅσα εὐεργετήθης·
 αἰχμάλωτόν σε ἐκράτησα, καὶ αὐθέντρια ἐγεγόνεις,
 δούλην ἀπῆρά σε ἐκ τῶν σῶν καὶ ὡς δούλος σου ἐγενόμην,
 ἃ ἤθελες ἐγένοντο, καὶ ὁ πόθος σου ἐπληροῦτο·
 δέσμιόν μὲ ἐκράτησας, ὡς σὺ τοῦτο γινώσκεις·
 διὰ τὴν ἀγάπην γὰρ τὴν σὴν ἦλθον εἰς Ῥωμανίαν,

γονεῖς τε καὶ τὴν πίστιν μου ὡς διὰ σέ ἠρνήσθην,
 σὺ δὲ θανάτῳ ἀντ' αὐτῶν ἐπροξενήσάς μοι.
 Βλέπε καλῶς μὴ παραβῆς τοὺς ἐν τῷ μέσῳ ὄρκους,
 τὸν ἔρωτα μὴ ἀρνησθῆς ὃν ἔχομεν οἱ δύο·
 εἰ δὲ παραπικράνεις με καὶ τὴν ψυχὴν μου θλίψεις,
 πάντως νὰ σύρω τὸ σπαθὶν νὰ σφαγῶ, ἢ νὰ σφάξω!
 (ἄνδρας γὰρ κτείνει ὁ πόλεμος, τοὺς δὲ δειλοὺς ἢ νόσος),
 καὶ σὲ τὰ εὐγενικόπουλα πάντοτε λοιδοροῦσιν,
 ὡς μὴ φυλάξασαν ἀνδρὸς μυστήρια, φιλότατη·
 ὃν εἶχες γὰρ ἀνασασμὸν καὶ παρηγόρημά σου,
 ἀδικῶς θανατώσουσιν οἱ ἀδελφοί σου, κόρη.
 Ὡς τὸν Σαμψὼν ἢ Δαλιδᾶ παρέδωκε σφαγῆναι,
 οὕτω καὶ σὺ τὸν φίλτατον καὶ περιπόθητόν σου!»
 Ταῦτα εἰπὼν ὁ Ἄμμηρᾶς τῇ κόρῃ μετὰ πόνου,
 αὐτὴν γὰρ ὑπελάμβανε βουλὴν αὐτοῦ εἰπεῖν τε·
 ὁ ἔρωσ γὰρ ἀτιμασθεὶς κακολογίας φέρει.
 Ἡ κόρη ταῦτα ὡς ἤκουσεν, ἄφρονος ἰσταμένη
 καὶ ἡσυχάζουσα λαμπρῶς ἐπὶ πολλὰς τὰς ὥρας.
 Πᾶς γὰρ ὁ πταίων ἔτοιμον ἀπολογίαν ἔχει,
 ὁ δὲ μὴ πταίων τὴν σιγὴν ἔχει τοῦ μὴ λαλῆσαι.
 Μόλις δὲ τὸ κοράσιον εἰς αὐτὴν ἔλθοῦσα
 ἔφησε ταῦτα πρὸς αὐτὸν μετὰ πολλῶν δακρῶων·
 «οὐκ ἔστι τοῦτο, αὐθέντα μου, βουλὴν σου φανερώσαι·
 εἰ γὰρ αὐτὸ πεποίηκα πυρκαυστος γενοίμην,
 παρὰδειγμα ἐν τοῖς λοιποῖς πᾶσι τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ,
 ὡς τοῦ ἀνδρὸς μυστήρια κατὰόηλα ποιούσα».
 Βλέπουσα γὰρ τὸν Ἄμμηρᾶν αὐξάνοντα τὴν λύπην
 παράφροννα γενόμενον ἐκ τῶν πολλῶν δακρῶων
 (τὸ γὰρ πολὺ τῆς θλίψεως γενεᾶ παραφροσύνην),

έντεῦθεν καὶ παράλογα τινὰ κατατολμᾶται,
 μήπως καὶ γὰρ τὴν ἑαυτὴν τῷ ξίφει ἀναλώσῃ,
 ἐξήλθε πρὸς τοὺς ἀδελφούς βοῶσα, τρυχωμένη·
 «ὦ ἀδελφοὶ γλυκύτατοι, τί μάτην ἐνοχλεῖτε
 τὸν μήπω ἀδικήσαντα; ἰδοὺ γὰρ ἀποθνήσκει!
 καὶ ἀναίρει τὸν ἑαυτὸν ἀπὸ παραπληξίας.
 Διὰ τὸν Θεόν, καλοὶ ἀδελφοί, μὴ ἀπολήθῃ ἀδικῶς,
 ὅς δι' ἐμὲ ἠρνήσατο γένος καὶ τὴν πατρίδα·
 οὐ γὰρ ποτε οὖν κατ' ἐμοῦ κακὸν τι ἐβουλήθη·
 ἀρτίως δὲ φοβούμενος μητρὸς αὐτοῦ κατάραν
 εἰς τὴν Συρίαν ἀπέρχεται συντόμως ἐπιστρέψαι·
 ἐξείπε γὰρ με τὴν βουλήν, ἔδειξε καὶ τὸ γράμμα.
 Καὶ πῶς ὑμεῖς πτοοῦμενοι τὴν μητρικὴν κατάραν,
 μόνοι κατετολμήσατε ἔλθειν εἰς μυριάδας,
 καὶ πόλεμον συνάψαντες μέγιστον εἰς κλεισούρας,
 μὴ φοβηθέντες θάνατον παρὰ μητρὸς κατάραν;
 Ταύτην καὶ αὐτὸς οὖν δεδωκίως βούλεται πορευθῆναι»·
 Καὶ ταῦτα μὲν πρὸς ἀδελφούς αὐτίκα προφωνοῦσα,
 θερμὰ κινουσα δάκρυα, τίλλουσα καὶ τὰς χεῖρας·
 οἱ δέ, μὴ φέροντες ὄραν θρηνοῦσαν τὴν φιλότατην,
 τοιοῦς δε λέγουσιν αὐτῇ λόγους παραμυθίας·
 «σὲ πάντες ἔχομεν ψυχὴν καὶ θυμηθίαν μόνην,
 καὶ τοῦτο ἀκρίβειαν ἔχομεν ἵνα κακὸν μὴ πάθῃς.
 Ἐπεὶ δὲ βούλει καὶ αὐτῇ ὀδεῖν σὺν ἐκείνῳ,
 Θεὸν ἅς δώσῃ μάρτυρα νὰ ὑποστρέψῃ πάλιν,
 ἡμεῖς νὰ ὑπερευχόμεθα καλῶς κατεσοδῶσθαι»·
 Καὶ παρευθὺς ἀμρότεροι εἰς τὸν γαμβρὸν ἀπῆλθον,
 αἰτούμενοι συγχώρησιν πᾶν πρῶν λαληθέντων.
 «Καὶ μὴ μνηστῆς ἡμῶν, γαμβρέ, ὅσα ἐξείπομέν σου,

οὐ γὰρ ἡμῶν τὸ αἴτιον, πάντως σὸν ἐστὶ πταίσμα
 τοῦ μὴ γινώσκεσθαι ἡμᾶς ἄπερ ἠβούλου πράξαι»·
 Καὶ εὐθὺς συνεχώρησεν, ἅπαντας κατεφίλει,
 καί, στὰς ἐπὶ ἀνατολάς, χεῖρας εἰς ὕψος αἶρει.
 «Χριστέ Θεέ μου, ἐξεφώνησεν, υἱὲ Θεοῦ καὶ λόγε,
 ὁ πρὸς τὸ φῶς ἐλυκίας με τῆς σῆς θεογνωσίας,
 καὶ σκότους λυτρωσάμενος καὶ τῆς ματαίας πλάνης, εἰ ἐπι-
 λάθωμαι ποτὲ φιλότατης γυναικός μου,
 εἰ τοῦ τερπνοῦ ἀνθήματος υἱοῦ τοῦ ποθουμένου,
 καὶ οὐχ ὑποστρέψω τάχιον εἰς τὴν ἡμῶν οἰκίαν,
 βρῶμα θηρίων γίνωμαι καὶ πετεινῶν εἰς ὄρη,
 καὶ οὐ λογισθῶ εἰς χριστιανῶν τὴν ἐκλεκτὴν μερίδα»·
 Καὶ τότε ἤρξατο λοιπὸν τὰ τῆς ὁδοῦ φροντίζειν,
 καὶ ἐκπληρώσας ἅπαντα δι' ἡμερῶν τῶν δέκα,
 γνωστῇ πᾶσιν ἐγένετο ἐξέλευσις ἢ τούτου,
 καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἔτρεχε τῶν συγγενῶν καὶ φίλων.
 Καὶ τὴν ἰδεῖν τοὺς ἔρωτας φλογίζοντας καρδίας,
 κρατήσας γὰρ ὁ Ἄμηνρας ἐκ τῆς χειρὸς τὴν κόρην
 μόνος εἰσήλθε μετ' αὐτῆς ἔνδον εἰς τὸ κουβούκλιον,
 καὶ δάκρυα ἐκίνησεν ἐκ βάλθους τῆς καρδίας
 καὶ οἱ στεναγμοὶ ἀνέπεμπον ἤχους παρηλλαγμένους·
 «δός μοι λόγον, γλυκύτατε, καὶ δός μοι δακτυλίδιν,
 καλλιγνώμη, νὰ τὸ φορῶ ὥστε νὰ ὑποστρέψω!»·
 Στενάξας δὲ ἡ πανευμόρφος ἔλεγε πρὸς ἐκεῖνον·
 «βλέπε, αὐθέντα μου χρυσέ, μὴ ὄρκους καταλύσῃς,
 καὶ ἀποδώσει σοι Χριστὸς ὁ κρίνων δικαίως πάντας·
 δικαίος γὰρ κριτὴς ἐστίν, ἀποδιδούς ἐκάστω,
 ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ φρικτῇ δικαίως κατ' ἀξίαν»·
 Εἰ τοῦτο πράξω, φίλιτατη, ὁ Ἄμηνρας ἀντίφη,

καὶ ἀθετήσω ἔρωτα ὃν εἶχον οἱ δύο,
ἢ θλίψω τὴν καρδίαν σου, ὃ πανωραιότητῃ,
ἀνταποδώσει μοι Χριστός, ὁ κρίνων δικαιοσύνην!
γραφὴν γὰρ προσδεχόμενος μητρὸς ἀπὸ Συρίας,
ἐτύπωσα τοῦ ἀπελθεῖν, φοβούμενος κατάραν,
πᾶσι γὰρ δίκαιον ἐστὶ γονεῖς μὴ παρακοῦειν». **Ἐγένετο δὲ συμβουλή καὶ ἐν τῷ μίσθῳ ὄρκου,**
πάντες προέπεμψαν μετὰ χαρᾶς μεγάλης.
καὶ τραγωδεῖν ἀπήρξατο, φθειγγόμενος τοιαύτῃ.
« Νεώτεροί μοι ἀνδρίζεσθε, φραρία μὴ κατοικνεῖτε,
βροχᾶς, χιμῶνας, παγετούς ἀντ' οὐδενὸς ἡγείσθε».
Καὶ τότε ἐξεφώνησαν ἅπαντες ὁμοφώνως:
αὐπαγε, αὐθέντα μας, καλῶς Θεὸς ἐνδυναμώσαι
ἡμᾶς δὲ ἀζιώσειεν ἰδεῖν σε διὰ τάχους,
Ταῦτα καὶ ἄλλα πλείονα τοῖς μετ' αὐτοῦ ἐλάλει
ὁ Ἀμηρᾶς ἐν τῇ ὁδῷ μὲ πόνον τῆς καρδίας:
οὕτω γὰρ φλέγει τοὺς αὐτὸν ὑπεικοντας ὁ ἔρως
ὡς πάντα μὲν καταφρονεῖν αὐτῷ δὲ προσενέχθαι.
Καὶ βλέποντες τὸ ἀντάλλαγμα τοῦ Ἀμηρᾶ οἱ δοῦλοι
εὐθύς ἀνταποκρίνονται πρὸς αὐτὸν τὰ τοιαῦτα:
« ὅπου θέλεις γενέσθωσαν τὰ ἀππλίκια, αὐθέντα,
οὐ γὰρ εὐρήσεις ἀφ' ἡμῶν ἀφορμὴν ῥαθυμίας».
Τρεῖς γὰρ διήλθον τὰς μονὰς καθ' ἑκάστην ἡμέραν.
Καί, ὅτε ἐκατέλαβον εἰς τὰς δεινὰς κλεισοῦρας,
εὐρον λέοντα φοβερόν τὴν ἑλαφον κρατοῦντα:
ὡς δὲ τοῦτον ἐσκέψαντο τοῦ Ἀμηρᾶ οἱ ἀγοῦροι,
ἅπαντες ἐπτοήθησαν κρυβέντες εἰς τὰ δάση:
καὶ λυπηθεὶς ὁ Ἀμηρᾶς πρὸς τὸν λέοντα εἶπεν
απῶς σύ γε κατετόλμησας, δεινότατον θηρίον,

καὶ παρεμποδίσας ὁδὸν ἐρωτικῆς φιλίας;
ἐγὼ δὲ τὴν ἀνταμοιβὴν ἀξίαν σοὶ παρέξω».
Καὶ ῥαβδίαν τὸν ἔκρουσεν ἄνω εἰς τὸ μετώπιν,
νεκρὸς εὐθύς ἐπέμεινεν εἰς γῆν ἐξηλωμένος.
Καὶ παρευθὺς προσέειπε τοὺς ἑαυτοῦ ἀγοῦρους:
« ὀδόντας ἀνασπάσατε ἅπαντας τοῦ θηρίου,
ὁμοίως καὶ τοὺς ὄνυχας τοῦ δεξιῦ ποδὸς του,
ἵνα φορέσωμεν αὐτοὺς τὸν ποθητὸν υἱὸν μου,
τὸν Διγενῆ Καππάδοκα, Βασιλεῖον τὸν Ἀκρίτην,
ὅταν, Θεοῦ θελήματι, εἰς Ῥωμανίαν ἐλθῶμεν».
Καὶ πάλιν ἐπορεύοντο μετὰ σπουδῆς τὸν δρόμον,
ἀλλήλους προτρεπόμενοι τοῦ βαδίσειν προθύμως:
οὐδεὶς ἦν τούτων ῥέθυμος, οὐδεὶς μετέσχεν ὑπνου,
ἔρως ὑπῆρχεν εἰς αὐτοὺς οἶον οὐκ εἶδεν ἄλλος.
Ἵότε δὲ ἐπλησίασαν εἰς τοῦ Ῥουχᾶ⁽¹⁾ τὸ κάστρον,
ὁ Ἀμηρᾶς προσέταξε σκηνὰς ἐξῶθεν στήναι,
καὶ δύο ἐκ τῶν ἀγοῦρων του ἐπεμψεν εἰς τὸ κάστρον,
ὅπως εἴπωσι τῇ μητρὶ τὴν ἐπάνοδον τούτου:
καὶ πορευθέντες τάχιστα ἐποίησαν ὡς εἶπεν.
Ἡ μήτηρ δέ, ὡς ἔμαθε τὴν ἔλευσιν ἐκείνου,
τοῦ υἱοῦ της τοῦ Ἀμηρᾶ, τοῦ θαυμαστοῦ τοῦ ξένου,
οὐκ ἔστιν ὅστις ἐξείπετ ἢς χαρμονῆς ἐπλήσθη:
μικροῦ γὰρ καὶ ὠρχήσατο ἀπὸ περιχαρείας,
ὡσαύτως καὶ οἱ συγγενεῖς καὶ οἱ γνήσιοι πάντες
ἐξήλθον μετὰ χαρᾶς εἰς ἀπάντησιν τούτου:
εὐθὺς γὰρ ἐπέζευσαν καὶ τὸν ἐπροσεκύνουν,
φέροντες δάκρυα καὶ χαρὰν ὅταν οὐ προσεδόκουν²

(1) Ἐδεσσα, πόλις Ἀσσυρίας.

καὶ πρὸς βραχὺ θρηνήσαντες χαρὰν εἶχαν μεγάλην,
καὶ κατησπάζοντο αὐτὸν ἐκ πόθου ὡσπερ ξένον·
εἰς μέρος μὲν οἱ συγγενεῖς, εἰς ἄλλο δὲ ἡ μήτηρ,
περιπλεκόμενοι αὐτόν, συγχαίροντες ἀλλήλοις,
καὶ χωρισμὸν ὄν ἔλιπεν οὐδόλως μνημονεύου·
ὁμοῦ δὲ πάντες μετ' αὐτοῦ ἦλθον εἰς τὰ οἰκεία,
καὶ τίς δύναται ἐξήκειν καὶ σαφηνίσει πάντα
ἐκεῖνα τὰ γινόμενα ἐν ἐκείνῳ τῷ οἴκῳ;
οὐδ' εἰ καρδίαν ἔχοιτο σιδήρεαν ἐκείνος
οὐδ' εἴπερ δέκα στόματα καὶ δέκα γλώσσας ἔχει,
καὶ τὴν φωνὴν του στερεάν, καὶ χάλκειον τὸ ἦτορ,
τὰ φαγητά, τοὺς πότους τε καὶ τοὺς χαροὺς ἐκείνους,
κιθάρας τε καὶ φῦρμιγγας, σύριγγας καὶ τυμπάνους;
ἀφοῦ δὲ πάντες ἔφαγον καὶ ἔπιον χαρέντες,
καὶ πάντων ἐκορέσθησαν τῶν ἡδέων ἐκείνων,
ἤρξατο τότε ἔρωτᾶν τὸν Ἀμηρᾶν ἡ μήτηρ·
αυτέ μου ὦ παμφίλιτα, φῶς τῶν ἐμῶν ὀμμάτων,
καὶ παραμύθιον ψυχῆς τῆς ἐμῆς ἐν τῷ γήρει,
τὸ ἀγαλλίαμα ἐμόν, ἡ ἐμὴ θυμηδία,
τί τοσοῦτον ἐβράδυνας, τέκνον εἰς Ῥωμαίαν;
Ἐγὼ γάρ, μὴ ὀρώσῃ σε, φῶς οὐκ εἶχον καθόλου,
οὔτε βλέπων τὸν ἥλιον, οὔτε ζῆν εἰς τὸν κόσμον.
Πάλιν, νιέ μου, λέγω σοι, πῶς ἔχεις μετὰ κόρης
ἐκείνης τῆς φιλάτης σου, ἐκείνης τῆς ὠραίας,
δι' ἧς τὴν πίστιν ἄφηκες, δι' ἧς καὶ τὴν πατρίδα,
δι' ἧς καὶ τὴν γυναῖκά σου, δι' ἧς καὶ τὰ σὰ τέκνα,
τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους σου ἀπαντας καταλείψας,
καὶ ἐπιλήσμων γέγονας ἀπάντων τῶν πραγμάτων,
καὶ ἀρχῆς κατεφρόνησας, καὶ πλοῦτου ὑπερείδεις;

Πάντες δὲ σὲ ἐψήφισον γενέσθαι βασιλέα,
Συρία δὲ σε ἅπανα ἀνδρειωμένον εἶχεν,
καὶ σὺ τῆς τύχης σου, νιέ, ἐμποδιστὴς ἐγένου,
διὰ Ῥωμαίας γὰρ μιᾶς ἀπόλεσας τὰ πάντα.
Καὶ τί τοῦτο πεποιήκας, τέκνον; οὐκ ἐφοβήθης
ἵνα μὴ σου οἱ χίλιοι στερήσουσιν ἐκ πάντων;
Ἐγὼ, γλυκέα μήτέρ μου, ὁ Ἀμηρᾶς ἀντίφηρ,
τῆς γραφῆς σου ὡς ἤκουσα καὶ φοβήθεις κατάραν,
παρευθὺς βουλήν ἔλαβον, βουλήν μετὰ τῆς κόρης,
εἴπερ θελήσει νὰ ἔλωμεν ἐνθάδε μετ' ἐκείνης.
Ἐκεῖνοι δέ, οὐκ οἶδα πῶς οἱ γυναικᾶδελφοί μου
πῶς τὴν βουλήν ἐμάθασιν, οὐκ οἶδα τίς τὴν εἶπεν,
ἴσως εἰ ὁ Θεὸς αὐτοῖς ἐπέδειξε κατ' ὄναρ,
διότι ἐγὼ ἤξεύρω το, ἡ κόρη δὲν τὸ εἶπεν,
ἀλλὰ πάντα μας τὰ κρυπτά ἔνδον τῆς τὰ φυλάττει·
αὐτίκα τε μετὰ θυμοῦ καὶ μετ' ὀργῆς μεγάλης,
ἀπειλικῶς μ' ἐλέγχαντες, ἀγριωδῶς ἰδόντες,
καὶ εἰπασί μοι τὴν βουλήν, ἣν ἐγὼ κρυφῶς εἶχον·
καί, εἴπερ λόγον ἔλεγον ἐγὼ ἐκείνοις τότε,
σπαθία ἢ κοντάρια ἦλθον ἂν πρὸς μ' ἐδόκου.
μόνον αἰσχύνεις ἐμπλεως γενόμενος καὶ φόβου,
βλέπων καὶ τοὺς ἐλέγχους μου ἰστάμην μὴ φωνήσας.
Ἡ κόρη δ' ὡς τὸ ἤκουσε ἔς τοὺς ἀδελφοὺς ἐξῆλθε,
καὶ λέγει ταῦτα πρὸς αὐτούς· ὦ ἀδελφοί μου φίλοι,
τὸν μήπω βλάψαντα ὑμᾶς μὴ μάτην ἐνοχλεῖτε·
ἰδοὺ γὰρ πάντες βλέπουσιν ὡς δι' ἐμὲ τὰ πάντα,
πίστιν, πατρίδ', ἠρνήσατο καὶ συγγενεῖς καὶ φίλους·
νῦν δὲ φοβούμενος μηπρὸς τῆς ἑαυτοῦ κατάραν,
εἰς τὴν Συρίαν ἀπεισι ταχέως ἐπιστρέψαιμι.

Ταῦτα δ' ἡ κόρη λέγουσα καὶ δάκρυα ἔκινει·
οἱ δὲ ἀδελφοί, μὴ φέροντες ὄραν θρηνοῦσαν ταύτην,
ἅπαντες πρὸς με ἤλθοσαν ὁμοῦ μετὰ τῆς κόρης,
συγχώρησίν τ' ἐλάβομεν τῶν πρῶην καληθέντων.
Καὶ τότε ἔγω συγχωρηθεὶς, καὶ τῆς χειρὸς κρατήσας
τὴν κόρην τὴν εὐγενικὴν, ἠσπάσθημεν ἀλλήλους,
καὶ μετ' αὐτὴν τοὺς ἀδελφούς, καὶ τῆς ὁδοῦ ἠρξάμεθα». *Κ*
Τούτους τοὺς λόγους ὁ Ἀμπρᾶς πρὸς πάντας ἐξηγεῖτο
ἐκείνους τοὺς καθεύδοντας ἐν τῇ λαμπρᾷ τραπέζῃ·
ὅτε δ' ἐχάρη ἅπαντας τοὺς συγγενεὶς καὶ φίλους,
εἶπε πρὸς τὴν μητέρα του τοῦδε τοὺς λόγους πάλιν·
«ἐγώ, γλυκέα μητέρα μου, εἰς πολλὰς χώρας ἤλθον,
καὶ πολλὰ κάστρ' ἐπέρασα, καὶ γραφὰς οὐκ ὀλίγας
εἶδόν τε καὶ ἐπέρασα ἐν τῷ παρόντι βίῳ·
καὶ ἅπαντα ψευδᾶ εἰσι καὶ ἄξια γελώτων,
μόνον δὲ τὰ τῶν χριστιανῶν ἀγαπῶ ἐκ ψυχῆς μου,
καὶ ὁ παράδεισος αὐτὸς εἰς Ῥωμανίαν ἐνι
τὴν πίστιν τὴν ἀληθινὴν οἱ χριστιανοὶ ἔχουν,
καὶ εἴ τις θέλει ἐργεσθαι εἰς τὴν ὁδὸν τὴν ἴσπν,
ἀκολουθεῖτω σὺν ἐμοὶ νὰ ἔλωμεν εἰς ταύτην!
εἴ τις δὲ οὐ θελήσειεν ἰδεῖν ἐκείνην πάντως,
μένετω σὺν τοῖς ἅπασιν ἐνθάδε εἰς τὸ σκότος
σέβας γὰρ τῶν Παυλικανῶν ἐν ἀκριβεῖζ γινώσκω,
τοῦτο τοῦ σκότους ἄξιον καὶ πάσης ἀπωλείας·
ἦνίκα δὲ ἠυδόκησεν υἱὸς ὁ τοῦ Ὑψίστου
ἐκουσίως γε δι' ἐμὲ πτωχεῖαν ὑπομείναι,
ἠθέλησεν, ἐφόρησεν ἀσθενεῖαν ἀνθρώπων,
κάμει τοῦ ψεύδους ἠρπάσας δεινῆς τε τῆς ἀπάτης,
καὶ τοῦ λουτροῦ ἠξίωσε τῆς παλιγγενεσίας·

διὰ τοῦτο κατήργησα τοὺς λήρους καὶ τοὺς μύθους,
οἱ πρόξενοι ἐγένοντο πυρὸς τοῦ αἰωνίου·
οἱ γὰρ τοιαῦτα σέβοντες εἰς κόλασιν τυγχάνουν,
καὶ εἰς αἰεὶ καὶ πάντοτε μεγάλως τιμωροῦνται.
« Ἐγὼ δὲ πιστεύω εἰς Θεόν, πατέρα τῶν ἁπάντων,
ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς καὶ πάντων τῶν κτισμάτων·
τὸν γεννηθέντα ἐκ Πατρὸς πρὸ πάντων τῶν αἰώνων,
φῶς ἐκ φωτὸς ὑπάρχοντα, ἀληθῶς Θεὸν μέγαν,
δι' οὗ τὰ πάντα ἐγένετο δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους·
καὶ γεννηθέντα ἐκ μητρὸς Μαρίας τῆς παρθένου,
τὸν ὑπομείναντα σταυρὸν δι' ἄκραν ἐσπλαγχνίαν·
τὸν ταρέντα ἐν μήματι, καὶ πάλιν ἀναστάντα,
τὸν ἀνελθόντα ἐν σαρκὶ σὺν δόξῃ τοῦ Πατρὸς του,
καὶ νῦν συνοξαζόμενον ἐν δεξιᾷ Ὑψίστου,
καὶ πάντας κρίναι μέλλοντα ἡμέρᾳ τῇ ἐσχάτῃ·
καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐδόλως ἔσται τέλος.
Καὶ εἰς Πνεῦμα τὸ ἅγιον, τὸ ζωοποιῶν πάντα.
« Ὁμολογῶ ἐν βάπτισμα, λουτρὸν ἁμαρτημάτων,
καὶ προσδοκῶ ἀνάστασιν πάντων τῶν τεθνεώτων
(ἐκάστῳ οὖν ἀποδοῦς τὰ ἄξια τῶν ἔργων),
καὶ ἀτελεῦτητον ζωὴν τοῦ μέλλοντος αἰῶνος.
Πᾶς πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς εἰς τὸ ὄνομα τούτου,
οὐκ ἀποτύχη πόποτε ζωῆς τῆς αἰωνίου·
ὁ δὲ μὴ ταῦτα ἐργασκός, ὧ γλυκέα μου μητέρα,
ἐν τῇ γεένῃ τοῦ πυρὸς πάντοτε τιμωρεῖται,
ἐνθα κλυθμός καὶ ὄδυρος καὶ βρυγμός τῶν ὀδόντων,
ὁ ἰσθόλος σκώληξ τε, τάρταρος καὶ τὸ σκότος·
σύ δέ, φίλτάτη μητέρα μου, ἔμπροσθέν μου ἐλευσεῖ,
εἰς Ῥωμανίαν νὰ ἔλωμεν, νὰ ἰδῆς τὴν καλὴν μου·

εἰ δὲ οὐκ ἔρχῃ μετ' ἐμοῦ, εὐχου μ' ὅτι ὑπάγω». Ταῦτα εἶπεν ὁ Ἀμηνᾶς τὴν ὁδὸν ὑπανοίξας τῆς ἀμωμῆτου πίστεως· ἡ μήτηρ δὲ πρὸς τοῦτον ἔφησε ταῦτα σύντομα, μετὰ πολλοῦ τοῦ πόθου· «καγὼ, τέκνον, πιστεύω νῦν τῷ βαπτίσματι τούτου, καὶ διὰ σπλάγγνον σου ἔρχομαι, ὅπου θέλεις ὑπάγω, καὶ αὐτὴν τὴν πίστιν προσκυνῶ Χριστοῦ τοῦ φιλανθρώπου, ἀρνοῦμαι καὶ τὸ γένος μου διὰ τὴν σὴν ἀγάπην. Καὶ εὐθὺς πάλιν ὁ ἀμηνᾶς ἀνέφη πρὸς ἐκείνην· «πίστευσον ταῖνυ ἐἰς Χριστόν, ὃ γλυκέα μου μῆτερ, καὶ μὴ κολάσης τὴν ψυχὴν ἐν σκότει ἐξωτέρῳ· οὐκ ἔστι σοι ἀντάξιον ψυχῆς ὁ κόσμος ὅλος, ἂν γὰρ κερδήσης ἅπαντα, ψυχὴν ἀπολείσης, ὑφέλιός σοι οὐδὲν ἔστιν ἐν ἡμέρᾳ ἐκείνῃ, ὅταν Θεὸς ἐξ οὐρανοῦ κρινεῖν τὸν κόσμον ἔλθῃ, καὶ στῶσιν ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἀγγέλων μυριάδες, καὶ οἱ μὲν φωνῆς ἀκούσουσι «πορεύεσθε» λεγούσης, «εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον καὶ τὸ κατατραχέον, εἰς ἰσόβιον σκώληκα μετὰ τῶν κατακριτῶν, ὡς προσταγμάτων τοῦ Χριστοῦ φωνήεντες παραβάται». Οἱ δὲ πιστεύοντες Χριστόν, τὸν μόνον ζωοδότην, καὶ ἐντολὰς φυλάτταντες αὐτοῦ τοῦ φιλανθρώπου, ὡς ἦλθις ἐκλάμψουσιν εἰς τὴν αὐτὴν ἡμέραν, καὶ τῆς φωνῆς ἀκούσουσιν ἐκείνης τοῦ δεσπότου. «δεῦτε, κληρονομήσατε, Πατὴρ εὐλογημένοι, τὴν βασιλείαν οὐρανῶν εἰς χρόνους ἀπεράντους». καὶ οὕτω γὰρ πορεύονται εἰς χαρὰν αἰώνιαν. Ἐκεῖ οὐδεὶς ὁ βηθῶν, οὐδεὶς ἔστιν ὁ σώζων, ὁ Θεὸς γὰρ κριτὴς ἔστι πάντας δικαίως κρίνων.

«ἐγὼ, αὐθέντη πενθερέ, ἐπιθυμίαν εἶχον τὴν θυγατέρα σου λαβεῖν διὰ τὸ ταύτης κάλλος, οὐχὶ δὲ πλούτου ἕνεκεν, οὔτε τιῶν χρημάτων, καὶ ταῦτα μὲν χαρίζομαι τοῖς γυναικῶδελοφίς μου, ἥς τὰ κάλλη ἀκροῦσά με ἀντὶ πολλῶν προικίων· Θεὸς γὰρ πλούτου πάροχος καὶ πενίας ὠσαύτως, ταπεινοὶ γὰρ καὶ ἀνυψοί, κατὰχει καὶ ἀνάγει, μόνον ἂν θέλῃς, πενθερέ, ποιήσωμεν τοὺς γάμους ἔλθετε εἰς τὸν οἶκόν μου μετὰ τῶν συγγενῶν σου, ἵνα μᾶς εὐλογήσῃτε, καὶ πάλιν νὰ στραφοῦμεν εἰς τὸν οἶκόν σου ὅπισθεν μετὰ τῆς θυγατρὸς σου, νὰ μᾶς ἰδῇ ἡ στρατήγισσα, νὰ χαίρῃ ἕως τέλους· εἰ δὲ οὐ θέλεις ἔρχεσθαι, ἴδου ἐγὼ λαμβάνω τὴν καλὴν θυγατέρα σου, καὶ συντόμως ὑπάγω εἰς τὸν ἴδιον οἶκόν μου καὶ εἰς τὰ ἴδιά μου· μὴ λυπηθῆς, ὦ πενθερέ, διὰ τὸν λόγον τοῦτου· τέκνα γὰρ εἴμεσθιν λοιπὸν καὶ δούλοι τῶν εὐχῶν σου. Ἄκουσας οὖν ὁ στρατηγὸς τὴν φρόνησιν τοῦ νέου, «Θεὸς δέ, ἔφη, τέκνον μου, ἑσὺς νὰ εὐλογῆσῃ, νὰ χαίρῃσθε δὲ ἄξιον τοὺς χρόνους τῆς ζωῆς σας». Καὶ ἀσπασάμενος αὐτὸν ὑπέστρεψεν εὐθείως. Ὁ νέος καθαλλίκευσεν, ἐρύρισε ἔς τὴν κόρην, ἐκείνη δέ, ὡς εἶδεν τον, χαρὰν μεγάλην εἶχεν, ἐπεριπάτει γαληνὰ, προῦπαντῆ τὸν νέον· Ἄκριτας δὲ πηγαίνωντας μετὰ τῆς ποθητῆς του, καὶ οὕτως ἐπανήλθουσαν καλῶς πρὸς τὴν πατρίδα. Ὁ πατὴρ του ὡς ἤκουσε τὸν ἐρχομὸν ἐποῦτου, ὅλος ἐγένετο χαρὰ, εὐθὺς καθαλλίκευε, οἱ τοῦτου γυναικῶδελοφί σὺν θεῷ Κωνσταντίνῳ,

καὶ ἅπανα ἡ γενεὴ μετὰ λαοῦ ἀπείρου.
 Ἴδοῦσα δὲ ἀπὸ μακρὰν εὐθύς ἡ κόρη τούτους,
 καὶ τὰς φωνὰς ἀκούσασα βουκιῶν καὶ σαλπύγων,
 ἐφοβήθη κατὰ πολλά, δοκοῦσα εἶναι ξένοι·
 «λαὸς πολὺς, ἔλεγε, τὸν δρόμον καταβαίνει,
 βλέπε μὴ ὡς ἀλλότριον ἡμᾶς ἀποχωρίσουν».
 Ἐκεῖνος εὐθύς ἀπεκρίνετο δὲ πρὸς τὴν κόρην·
 «μὴ τρέμης, κόρη μου χρυσή, αὐτοὺς ὅπου κινοῦνται.
 Καὶ δι' ἡμᾶς ἐπέρχονται, ἵνα ἀπαντηθῶμεν».
 Καὶ πάλιν ἡ πανεύγενος, ὡς ἤκουσεν, ἔχαρθη,
 καὶ τὸν ἄγουρον βλέπουσα τοιούτως παρεκάλει·
 «αἰσχύνομαι, αὐθέντα μου, ὅτι μόνη τυγχάνω,
 πῶς τοῦ πατρός μ' οὐκ ἤκουσας στραφῆναι εἰς τὸν οἶκον
 καὶ ὁ πατήρ μου ἄρτι ἦν μετὰ τῶν ἀδελφῶν μου,
 καὶ πάσῃ μου τῇ γενεᾷ καὶ τῷ λαῷ τῷ ἀπείρῳ·
 εἶχον καὶ τὰς βαιτίδας καὶ τὴν ἐξόπλισίν μου,
 καὶ οὕτως νὰ ἐρχόμεθα μετὰ μεγάλης φήμης».
 Καὶ πάλιν ὁ νεώτερος ἀνταπεκρίθη λέγων·
 «μὴ λυπῆσαι, ὦραϊά μου, διὰ τὴν μοναξίαν,
 καὶ γὰρ πάντες γινώσκουσιν, εἰ καὶ μόνη τυγχάνεις,
 καὶ τούτου ἔνεκεν οὐδεὶς ἔχει τι μὲμψασθαί σε».
 Ἐξῆς συρτὰ παρέσυρναν ἀπὸ τῆς ἀρπαγῆς τῆς,
 ἦσαν ἐκεῖνα πάντερπνα τὰ σελογαλινὰ των
 ἅτινα ἔλαβεν αὐτὸς ὁ Διγενῆς Ἀκρίτης,
 ὅποτε ἐπολέμησε τοὺς ἄνδρας τοῦ πατρός τῆς.
 Καὶ ὅτ' ἠνώθησαν εὐθύς ἠσπάσθησαν ἀλλήλους,
 καὶ ἐπέβουσαν ὁ Διγενῆς μετὰ τῆς ποθητῆς του,
 ἐπέβουσαν καὶ ὁ ἀμῆρξ, καὶ ἠσπάσατο τοὺς δύο,
 καὶ εὐχὰς ἐκ βάθους ψυχῆς πρὸς αὐτοὺς οὕτως ἔρη·

«Θεὸς ὁ πάντων ποιητὴς ὑμᾶς εὐλογησάτω,
 ὁ κτίσας γῆν καὶ οὐρανόν, καὶ θάλασσαν ποιήσας,
 ὑμᾶς εἴθ' ἀξιώσειεν χαρῆναι εἰς τὸν κόσμον,
 αὐξήσῃ καὶ τὰ ἔτη σας ἐν εἰρήνῃ καὶ πλούτῳ,
 καὶ βασιλείας τῆς αὐτοῦ κληρονόμου ποιήσῃ!»
 Καὶ τὴν κόρην ἐκάθισε ἐπὶ ὦραιου ἵππου,
 ἔχοντας σέλλαν χυμευτήν, λαμπρῶς εὐτρεπισμένην,
 στέφανον πολυτίμητον αὐτὴν περιβαλόντες·
 καὶ ὁ λαὸς ἐπήρχετο μετὰ πολυχρονίων,
 καὶ μετὰ πάσης ταραχῆς καὶ μετὰ ὀψικίου·
 ἐδώκασι τὰς σάλπιγγας, ὑπέστρεψαν εὐθέως.
 Χαρὰν δὲ τὴν ὑπέρλαμπρον, τὴν τότε γενομένην,
 τίς ἐξισχύσει ἐξειπεῖν καὶ ταύτην διηγῆσαι;
 ὥστε καὶ ἡ γῆ μὲν ἔχαίρει καὶ ἔθαλλε τῇ τέρψει,
 τὰ ὄρη δὲ ἐκίρτησαν, αἱ πέτραι ἀηδονοῦσαν,
 οἱ ποταμοὶ ἀνεγαίτιζον ὑπὸ χαρᾶς ἐκείνης·
 ὅτε δὲ ἐπλησίασαν ἐγγὺς ἐπὶ τὸν οἶκον,
 ἐξῆλθε καὶ ἡ στρατήγισσα εἰς ἀπαντὴν τῶν νέων,
 καὶ μετ' αὐτῆς ἡ πάντερπνος μήτηρ ἡ τοῦ Ἀκρίτου,
 μετὰ πλήθους λαοῦ πολλοῦ καὶ δόξης τῆς μεγάλῃς,
 καὶ κατησπάζοντο αὐτοὺς ἄπαντες μετὰ πόθου·
 ὁ ἔρωσ δὲ ἐπλήρωσε τῶν νέων τὰς ἐλπίδας,
 καὶ πάντα τὰ θελήματα καὶ τὰ ἀρέσκειά των.
 Εἰς δὲ τὸν οἶκον φθάσαντες ὁ ἀμῆρξ ἐκπέμπει
 τοὺς γυναικαδέλφους αὐτοῦ καὶ τοὺς αὐτοῦ ἀγούρους,
 ἵν' εἴπωσι τῷ στρατηγῷ καὶ ἔλθωσι εἰς τὸν γάμον.
 Καὶ παρευθὺς ὡς ἤκουσεν ὁ στρατηγὸς ἐκεῖνος,
 τὰς προίκας ὠκονόμησε καὶ ἐπέμψε πρὸς τὴν κόρην,
 καὶ δίδωκε χαρίσματα τῷ θαυμαστῷ Ἀκρίτῃ,

ἵππους ἀρίστους δώδεκα καὶ παμμεγέθεις μαύρους
 μετὰ βλαπτικῶν ἐκλεκτῶν ἐπάνω σκεπασμένους,
 χρυμευτὰ σελλοχάλινα μετὰ χρυσῶν συμριδῶν,
 ἱέρακας κἄν δώδεκα μουσατούς, Ἄβασγίλους,
 δώδεκα πάρθους διαλεκτούς, δοκιμασμένους πάνου,
 ὡς καὶ βραϊτῆας δώδεκα, καὶ δώδεκα τζουπάδας,
 καὶ χρυμευτὰ ἱμάτια, πολύτιμα τὰ ἔργα,
 λευκοτροβιλᾶτα δώδεκα καίστορα ὁμοίως,
 καὶ χρυσοκόκκινον σκηνήν, ὠραίαν παμμεγέθη,
 σκηνιὰ ὀλομέταξα καὶ ἀργυροὶ οἱ πάλοι,
 δύο εἰκόνας χρυμευτὰς ἀγίων Θεοδώρων,
 εἶχον λιθῆρι ἀτίμητα, λυγρίας, ὑακίνθους,
 κοντάρια ἀράβικα παγκάλλιστα ὡς δέκα,
 καὶ τοῦ Χοσρόου τὸ σπαθίον τὸ περιφημισμένον,
 καὶ λέοντα τὸν ἔφερον, θηρίον ἡμερωμένον,
 (ἡ κόρη αὐτοῦ ἔχαιρεν καὶ αὐτὸς δὲ Ἀκρίτης)
 καὶ κτήματα ἀρίθμητα ἐπέδωκεν νὰ ἔχουν,
 λογάριον τε περισσόν, καὶ δούλους καὶ δουλίδας,
 καὶ διαφόρους στολισμούς καὶ τὴν λοιπὴν οὐσίαν,
 ἡ προῖξ αὐτοῦ ἀνέβαινεν ἐξήντα μυριάδες.
 Καὶ ταῦτα μὲν ὁ στρατηγὸς χαρίσματα παρέσχε
 Βασιλείῳ τῷ ἑαυτοῦ γαμβρῷ καὶ τῇ φιλότῳ,
 ὡσαύτως καὶ ὁ Ἀμηρᾶς θεώρετρα παρέσχε
 τῇ νύμφῃ τῇ εὐγενεῖ ἑκείνῃ τῇ ὠραίᾳ,
 ὁμοίως κ' ἡ στρατήγισσα, καὶ ἡ μήτηρ τοῦ Ἀκρίτου,
 κ' οἱ πέντε αὐτῆς ἀδελφοὶ καὶ οἱ συγγενεῖς πάντες.
 Ὁ δὲ καλὸς Βασιλεὺς Ἀκρίτης ὁ γενναῖος
 τὴν κόρην εὐλογῆθηκεν, ὡς ὁ νόμος κελεύει
 χριστιανῶν τῶν εὐσεβῶν, καὶ γαμητὴν ἐποίηεν.

ἄντικρυς ἐν ἐπίτηδες τοῦ παρ' ἐμοὶ ὄρᾶσθαι,
 ὡς εἶδες δὲ κυκλοῦντάς με τοὺς δύο ὡπᾶν κύνας,
 λόγον ἐμοὶ ἐπίκουρον ἐτόξευσεν εἰπούσα,
 « ἀνδρίζου, ὦ παμφίλιτα ». Εὐθύς δὲ σὺν τῷ λόγῳ
 ἰσχύϊ ἀναλαβόμενος τὸ βῆμα τῆς φιλάτης,
 τὸν Ἰωαννίκιον ἔκρουσα ἀνωθεν τοῦ ἀγκῶνος
 ἐν τῇ χειρὶ τῇ δεξιᾷ μετὰ μικρᾶς ἰσχύος,
 ὅστέα συνετρίβησαν, ἡ χεὶρ ὅλη ἠπλώθη
 ὀλίγον δὲ μοι παρελθὼν πέπτωκεν ἐκ τοῦ ἵππου,
 καὶ τὸ σπαθίον ἐπὶ γῆς ἔπεσε παραχρῆμα,
 ὁ πόνος γὰρ ἐδάμαξε συνεπιῶν αὐτίκα
 ἐκ τῆς χειρὸς τὸν συντριμμόν· ἠκούμθησεν εἰς πέτραν.
 Τοῦτον ἰδὼν ὁ Κίνναμος ἔτυψε τὸ φαρὶν του,
 καὶ μετὰ πάσης τῆς ὀργῆς ἐπάνω μου κατῆλθε,
 τὴν χεῖρα ἐπετίναξεν, ἵνα σπαθῆν μοὶ δώσῃ.
 Καλὴν βραβδέαν ἔδωκε τὴν φάραν ἰς τὸ κεφάλιν,
 καὶ μὲ τὸν καθαλλάριν τῆς ἔπεσεν ἔμπροσθεν μου
 καὶ ἐγὼ τὸν ἔλαλησα· « μὴ πίπτης, ἀλλ' ἐγείρου,
 καὶ γὰρ ἐγὼ οὐ θέλω σε κείμενον κρούειν ὄλω,
 ἀλλὰ περισωρεύητι, ἂν θέλῃς πάλιν ἔρξου ».
 Γοργῶν δὲ διεγείρεται, πηδᾷ, καθαλλικεύει,
 ἐπῆρε τὸ κοντάρι του τρανῶς ἐπεγυρίσθη,
 σύντομα ἐπηλάλησεν κονταρέα μοὶ δώσειν,
 ἐκράτουν τὸ βραβδίτζιν μου πάλιν βραβδέαν τοῦ κρούω,
 καὶ σύσσελλον τὸν ἔρρηξα ἀπὸ τῆς φάραν κάτω,
 τὸν ἀγκῶνα ἐφήπλωσεν εἰς τὴν γῆν ὡς κοτύλιν.
 Ὡς εἶδεν ὁ Φιλόππαπος χαρίσασαι τοιούτοις,
 εὐθύς ἐξείπε πρὸς ἐμέ· « νεώτερε καλέ μου,
 τὸν πόλεμον κατᾶλειψον, ποίησον ἀγάπην ».

μᾶλλον ἂν καταδέχαιο δεῖξασθαι συμβουλήν μου
καὶ ἀναδεξαιο ἀρχὴν τῶν ἀπελάτων ὄλων,
ἔνθα κελεύεις ἅπαντας ὡς σοὺς καλοὺς οἰκέτας,
τὰ σὰ γὰρ καὶ πληροῦμεθα ταξιδεῖα συντόμως».
Ὡς ταῦτα οὕτως ἤκουσα, ἤλεησα τοὺς ἐτέρους,
τόν τε Ἰωαννίκιον σὺν τῷ Κιννάμῳ ἄμα.
πραῦνοισι γὰρ τὸν θυμὸν ῥήματα τῆς θωπείας·
καὶ μειδιάσας πρὸς αὐτὸν μετ' εἰρωνείας ἔφην.
« Φιλόπαππε, ἐξῆπνησας, καὶ ὄνειρά μοι λέγεις·
ἐπεὶ οὖν εἰς κατάνυξιν μετέστρεψε σὸν γῆρας,
ἀνάστα λάβε τοὺς σὺν σοί, πορεύου ἔνθα βούλει,
οἰκείους ἔχων ὀφθαλμοὺς μάρτυρας τῶν πραγθέντων·
καὶ οὐς ζητεῖτε πιστεύουσιν λέγουσι γὰρ ἀπάρτι
ἐξ ἡμετέρου ἀριθμοῦ κακῶς ἀνακρεθέντας·
ἄρχειν δὲ οὐκ ἐπίεμαι, ἀλλὰ διάγειν μόνος
ἐπεὶπερ καὶ μονογενῆς πέφυκα τοῖς γονεῦσιν·
ὑμῖν γὰρ ἄρχειν ἐξεστὶ, καὶ συνεργεῖν ἀλλήλοις
ἐν οἷς ἔχετε δύναμιν, ποιεῖσθαι καὶ τὰ κούρησθ
καὶ εἰ πολλάκις βούλεσθε πάλιν με δοκιμάσαι . . . »
ἐξῆλθετε, ζητήσατε πάντας τοὺς ἀπελάτας
ἐγὼ ὑμᾶς νὰ καρτερῶ καλῶς νὰ περιμένω·
εἶτα λαβῶν τὴν ποθητὴν ἐκ τῆς χορῆς αὐτίκα
πύρρωθεν ἐκαθέσθημεν εἰς δένδρον ὑποκάτω.
Ὡς ἤκουσεν ὁ Φιλόπαππος τοῦ Διγενοῦς τὸν λόγον,
« Ἄλλ' εἴπερ καὶ θέλετε, παιδιὰ, εἶπε, τὴν συμβουλήν μου,
ἀλλὰ φανούς νὰ κάμωμεν, νὰ μαζωχθῆ ὁ λαός μας
ἵνα αὐτὸν ἐκπέσωμεν τὴν νύκταν ἀδοκίμως.
Καὶ γὰρ πεντηκιστὸν ἐγὼ δεῦτερον ἔτος ἄγω,
πλείστας τε πόλεις ἔδραμον καὶ χώρας οὐκ ὀλίγας,

ἀλλ' ἄπρασι ἠττήθησαν, οἷα χορὸς ἀστέρων,
ἦνίκα τὰς ἀκτίνας γὰρ ὁ ἥλιος προτείνει·
πόσας γὰρ τὰς περιφανεῖς ἅς πρότερον κατεῖδον,
ἀστέρων ἔχειν αἰγλήν τε ταύτας ἐγὼ νομίζω·
ἡλίου δὲ λαμπρότερον ἐμφαίνει τὴν ὥραιάν,
τὴν παρ' ἐλπίδα σήμερον ἐξαίφνης μοι φανεῖσαν·
ἀλλὰ λοιπόν, παγκάλλιστε, θάρσει μεγάλως ἄγαν,
ὡς γάμετ' ἑπιγᾶνει σου ἀπάρτι ἡ ὥραια·
ἀλλ' εἴπερ μου ἀκούετε καὶ δέχεσθε βουλήν μου,
μὴ τὸ καταδεξώμεθα καὶ λάβῃ τοῦτο ἔθος,
μηδὲ ἀνεκδιήγητον ἐάσωμεν τὴν τόλμην,
ἀλλὰ φανούς ποιήσωμεν καὶ περισυσταθῶμεν,
ἀνταποδώσωμεν αὐτὸν ἀνταμοιβὴν δικαίαν,
καὶ γὰρ πέποιθα ἐγὼ, τέκνα μου, οὐ μὴ πάντας ἀνελεῖν».

Ἀνήλθασαν εἰς τὸ φανόν, τὴν σύναξιν ποιοῦντες·
τῇ δὲ νυκτὶ ἐπὶ πολὺ πυρσούς ἐκδεδουχούντες,
οὐδεὶς ὑπῆρχε θεωρῶν κακείνους ἀπελάτας·
ὡσαύτως οὖν ἐπὶ τρισὶν νυξὶ τε κοιπῶντες,
καὶ τὸ παράπαν οὐδὲ εἰς παρῆν τῶν δοκουμένων,
οἱ περὶ τὸν Φιλόπαππον ἄρχονται καταλέγειν·
« τί, γέρον ἀνδρικώτατε, κόπους ἡμῖν παρέχεις;
οὐκ εἰληφας τὸ πᾶμπιστον ἡμῶν τῆς εὐτολμίας
ἐξ ὧν εἶδας ἀριστεῶν, ἐπάθλων τε μεγίστων,
τῶν τελεσθέντων ἐξ ἡμῶν ἐν ἱκανοῖς πολέμοις;
οὐ γὰρ ἐθαύμασας πολλὰ ἡμῶν ὡς ἀηττήτους,
τὰς παραδόξους καθαρῶν ἀεὶ ἀνδραγαθίας,
καὶ παρ' αὐτοῦ ἠττήθημεν ὡς ἄπειροι πολέμου,
περὶ ἐκείνων ἀπισταῖς μὴ ὑπ' αὐτοῦ κτανθῆναι;
ἀλλ', εἰ κελεύεις, ἄκουσον βουλευμάτων σῶν τέκνων,

μη καταλείψωμεν πολλούς και ἀνηνύτους μάχθους·
 ἄπελθε σὺν πρὸς Μαξιμῷ, ἡμῶν τὴν συγγενίδα,
 και παρακάλῃσεν αὐτὴν ἡμῶν συμβουθηῆσαι,
 ὅπως αὐτὸν ἐκπέσωμεν ἀνόητα τὴν νύκτα,
 και ἴσως νὰ περιφυρῆθῇ και οὐ μὴ καθυλλικεύσῃ,
 και ἀναστειλωμεν αὐτοῦ τὴν πάντολμον ἀνδρείαν·
 εἰ δ' ἴσως και καθίσειεν εἰς τὸ αὐτοῦ ἵππῳ,·
 πάλιν νὰ ἀποδράσωμεν και πάντας μὴ ἀνέλῃ»·
 Και ἤρρεσεν ἡ συμβουλή τῷ γέροντι ἀσμένως·
 εὐθύς τῷ ἵππῳ ἐπιβάς, πρὸς Μαξιμῷ ἀπήει.
 Αὐτὴ δὲ ἦν ἀπόγονον, ὡς ἐδιδάχθη, ὄντως
 τῶν Ἀμαζόνων γυναικῶν ἐκείνων τῶν ἀνδρείων,
 ἃς βασιλεὺς Ἀλέξανδρος ἤγαγεν ἐκ Βραχυμάνων·
 εἶχε δὲ τὴν ἐνέργειαν μερίστην ἐκ προγόνων,
 βίον αἰεὶ τὸν πόλεμον ὡσαύτως ἡγουμένη.

Πρὸς ταύτην ὁ Φιλόπαππος γενόμενος ὡς ἔφην,
 ἡσπάζετό τε προσηῶς, « πῶς ἔχεις » ἐπερώτα·
 τῆς δὲ εἰπούσης· « ζῶ καλῶς, τῇ τοῦ Θεοῦ προνοίᾳ·
 σὺ δὲ μοι, ὦ παγκάλλιστε, πῶς ἔχεις μετὰ τέκνων,
 και ὅτου χάριν πρὸς ἡμᾶς τούτων χωρὶς παρῆκες ; »
 αὐτὴς ὁ γέρον ἐφῆσε τᾶδε, οὐκ ἀληθεύων·
 « οἱ παῖδές μου, κυρία μου, οἱ ἄγαν μοι φιλότατοι
 καλῶς ἔχουσι σὺν Θεῷ, ἀπῆλθον εἰς τὰς ἄκρας,
 σπεύδοντες τοὺς ὀλοσχερῶς ἀτάκτους ἀφανίσαι.
 Τῶνδε κἀγὼ ἀπολυθεις, χάριν ἀναπαυθῆναι
 και μᾶλλον οἰκονομικῶς Θεοῦ συνευδοκοῦντος,
 εἰς τοῦ καλοῦ ἀνεύρεσιν και ἀντιμίσθου δῶρον,
 ὡς γὰρ οὐκ ἦν με τέλεον πώποτε ἡρεμήσαι,
 μετὰ τὴν ὑποχώρησιν τῶν τέκνων μου φιλότατων,

μόνος τοῦ ἵππου ἐπιβάς, ἀνέτρεχον τὰς ἄκρας,
 τοὺς πόρους τε ἐσκοπέουν διὰ τοὺς ἐναντίους·
 ὡς ἦλθον δὲ ἐν τῇ ὁδῷ τῇ λεγομένῃ Τρώσει,
 πρὸς μέρος τὸ ἐπώνυμον ἐν τῷ δασεῖ λειμῶνι
 θήραμά τι ἐνέτευχον, χρυσοῦ τιμιωτέρων
 κόρην, οἶαν οὐδέποτε εἶδον οἱ ὄφθαλμοί μου.
 Εἶχε φαιδρότητα λαμπράν, ἀμήχανον τὸ κάλλος,
 ἐξ ὀφθαλμῶν ἀπόρρητον τὴν χάριν κεκτημένην,
 ἔργον και γὰρ ἐνθέατον τὴν ἡλικίαν εἶχεν,
 και θέλει πάντων τὰς ψυχὰς εἰκῶν καθάπερ ἔμπνοος·
 ἔστι δὲ, ὡς ἀνέμαθον, τοῦ Δούκα ἡ θυγάτηρ,
 ἦν (λόγου ἡγγυώμεθα διὰ τοῦ σοῦ φιλότατου
 Ἰωαννικίου τοῦ χρυσοῦ και ἄγαν ἀνδρείωμένου),
 ἕτερος δὲ παρελάβεν, οὐκ οἶδα ποίῳ τρόπῳ,
 και μετ' αὐτῆς εὐφραίνεται νυνὶ ἐν τῷ λειμῶνι.
 Και, εἴπερ ὄλως συγγενὴς κήδεσαι τοῦ φιλότατου,
 ὑπὲρ αὐτοῦ κοπίασον, δέξαι και ἀγρουπνίαν,
 ἐξ ἔργων τὴν ἀγάπην σου βεβαίωσον, κυρία,
 ὁ γὰρ προθύμως κοινωνῶν θλίψει τῶν φιλοῦντων,
 ἐκείνος φίλος ἀληθὴς και συγγενὴς ὑπάρχει»·
 Ταῦτάδε ὁ Φιλόπαππος θωπευτικᾶ φωνήσας,
 διὰ παντὸς πειθήνιον τὴν Μαξιμῷ ποιεῖται,
 και γὰρ εὐ ἐξηπάτησεν φρόνημα γυναικεῖον.
 Ὡς ἤκουσεν ἡ Μαξιμῷ τοὺς Φιλοπάπου λόγους,
 αὐτίκα σὺν περιχαρῶς κράζει τὸν Μελεμένητην,
 ὃν εἶχε πρῶτον ἄγουρον, ἔξαρχον ἀπελάτην,
 και οὐδαμῶς ἠρώτησε τίς ὁ τὴν κόρην ἔχων,
 και μειδιῶσα πρὸς αὐτὸν ἐξείπε τερπομένη·
 « ἔμαθες ὅτι ὁ θαυμαστός Φιλόπαππος ὁ γέρον

κυνῆγιν εὐρεν κάλλιστον ἀρτίως εἰς τὰς ἄκρας,
 καὶ κρᾶζει ἡμᾶς τοῦ ἀπέλθειν ὅπως μεταβληθῶμεν
 καὶ τῆς χαρᾶς μεταλαβείν καὶ τῆς τρυφῆς ἐντεύθεν;
 ἀπέλθε οὖν καὶ συναΐξον τοὺς ἀπελάτας ὄλους,
 ἐκ τῶν χιλιῶν τοὺς ἑκατὸν ἐπιλεῖξον ἀνδρείους,
 οὓσπερ δοκίμους ἔχομεν εἰς τὰς μεγάλας βίαις»·
 Ὁ δὲ δεσποίνης πρόσταγμα μηδὲλως ἀθετήσας,
 ἀλλ' ἐν τῇ βίγλῃ ἀναβάς, ἐκείνη τῇ ἐσπέρᾳ,
 καὶ ἐπιδαίξας τοὺς φανούς, ἅπαντας συναθροίσας
 ἐκ τούτων ἐξεγώρισε τοὺς ἑκατὸν ἀνδρείους,
 καὶ τούτους συμπαραλαβὼν εἰς Μαξιμῶ ἀπήει·
 ἡ δὲ τὰς χρεῖαις ἀπάσας τε καλῶς ἐναρματώσας
 αὐτοὺς λαβοῦσα ἡ Μαξιμῶ ἄμα τῷ Φιλοπάπῳ,
 πρὸς με καλῶς ἐξήρχοντο μετὰ τοῦ Μελεμέντζη·
 ἐν δὲ τῷ ἀναστήματι γενόμενοι τοῦ λόφου,
 ὁ γηραιὸς τὸ σύνθημα τοῖς φίλοις ἐπιφαίνει,
 φανούς ἐξάψας τῇ νυκτὶ τοῖς περὶ τῷ Κιννάμῳ,
 καὶ μεθ' ἡμέρας καὶ αὐτοὶ ἤλθον μετὰ τούτων,
 ἀσμένως παρὰ Μαξιμοῦς λιαν ἀποδοχθέντες·
 ἐτίμα γὰρ ὡς ἀγγιστὰς σούτους καὶ ὡς συμμάχους·
 ὡς ἦδη πλησιάζαντες τοῦ ποταμοῦ τὴν ὄχθην,
 ἄρχεται τοῦ δημηγορεῖν ὁ Φιλόπαππος τοιαύδε·
 αὐτόπος μὲν, κυρία μου, ἔνθα τὴν κόρην εἶδον,
 ὑπάρχει δυσκολώτατος καὶ στενωπὸς διόλου·
 πάντες γὰρ ἂν ἀπέλθωμεν, κρότον ποιοῦμεν μέγαν
 καὶ γνωρισθῶμεν τῷ ἀνδρὶ φυλάσσοντι τὴν κόρην,
 καὶ, πρὶν ἢ πλησιάζωμεν, κρύπτονται ἐν τῷ ἔλει.
 Καὶ, ἀπὸ τότε τοιγαροῦν, ὡς μοὶ δοκεῖ, κυρία,
 οὐδὲλως ἐξετιγύσωμεν τὸ θήραμα θηρεύσαι,

καὶ γένηται διακενῆς πάντων ἡμῶν ὁ κόπος.
 Ἄλλ', εἴπερ βούλει, ὀδεύσωμεν δύο καὶ τρεῖς γὰρ μόνοι,
 συντόμως νὰ γυρεύσωμεν ὑπάρχει ποῦ ἡ κόρην,
 καὶ οἱ μὲν δύο μείνωμεν ταύτην ἐπιτηροῦντες,
 ὁ τρίτος δὲ γε πρὸς ὑμᾶς ἐπανελθὼν δηλώσει.
 καὶ σὺν αὐτῷ ἐλεύσεσθε μηδὲλως ἀστοχοῦντες»·
 Πρὸς ταῦτα δὲ ἡ Μαξιμῶ τῷ γηραιῷ ἀντήρῃ·
 «ὡς ἔμπειρον καὶ νουεγῆ ἔρχειν σε ἐμπιστεύω,
 πρᾶττε λοιπὸν ὁ βούλοιο, πάντων σοὶ πεθωμένων»·
 Ταῦτα εἰπὼν μεθ' ἑαυτοῦ λαθὼν τὸν Μελεμέντζην,
 ὡσαύτως καὶ τὸν Κιννάμω, ἤρχοντο πρὸς με τάχους,
 τοῖς ἄλλοις προτεινόμενος προσκαρτερεῖν ἐκεῖσε,
 ἄχρις ἂν μηνυθῇ αὐτοῖς ἐκεῖ παραγενέσθαι.

Ἐγὼ δὲ τότε ἔλαχον διαίγειν ἐν τῇ βίγλῃ,
 ἵππου κρατῶν τὸν χαλινόν, καθήσθαι ἐν τῇ πέτρᾳ,
 καὶ τούτων τε διὰ παντός τὴν ἔφοδον ἐτήρουν,
 εἶχον γὰρ τοῦτο εἰς τὸν νοῦν πὸς μέλλουσιν ἔλθειν μοι,
 καὶ ἔμαντὸν ἠυτρέπισα πρὸς ἀντιπαράταξις.
 Ἴππους δοκίμους ἀγαγὼν καὶ ἄρματα σὺν τούτοις·
 ἐνδεδυμένος ἔτυχον ἱμάτιον βαγδάτιν,
 καὶ θυμαστόν, ὀλόσθηρον ὀξὺν ἀζώσπαρχιν·
 εἰς ἵππον γρίβαν ἐπιβάς, ἀνῆλθον εἰς τὴν βίγλαν,
 καὶ τούτων τε τὴν ἔφοδον ἐτήρουν ἐκ τῆς βίγλης·
 Ἰδὼν με δ' ὁ Φιλόπαππος τὸν Μελεμέντζην λέγει·
 «ὄρξαι ἐκείνον (τῇ χειρὶ καὶ με ὑποδεικνύων)
 ἐν πέτρᾳ τε καθήμενον τῇ ἀκρωρεῖᾳ ἄνω·
 αὐτὸς ὑπάρχει, γίνωσκε, τὴν κόρην ὁ κατέχων·
 μὴ τοῖνον ἐλευσόμεθα ἐκείνου νῦν πλησίον,
 ἀλλὰ ἄς ἐρευνήσωμεν ἔνθα τὴν κόρην ἔχει.

ὅπως ἔλθειν γνωρίσωμεν, ὡς ἔφημεν εἰπόντες·
 εἰ γὰρ καὶ μόνος πέφυκεν, ἀλλὰ καλῶς τυγχάνει,
 οἶδα καὶ γὰρ οἷος αὐτὸς ὑπάρχει ἐν ἀνδρείῳ,
 εἰ γὰρ καὶ ἔστι μοναχός, μὴ πλανηθῆς κατάθην.»
 Ἄλλ' οὐδαμῶς συνέθετο αὐτοῖς ὁ Μελεμέντις,
 καὶ πρὸς αὐτὸν ἐφώνησε μεγάλως ἐπηρμένως·
 ἐμὲ τοιαῦτα μὴ λαλῆς, Φιλόπαππε ἀνδρεῖε,
 καὶ γὰρ ποτέ μου σύμβουλον χιλιούς οὐκ ἐθέμην,
 καὶ εἰς τὸν ἕνα λέγετε ἐγὼ νὰ περιμένω·
 οὕτως εἰπὼν ὀλόθυμου ἀντίστη κατ' ἐμοῦ τε,
 ἐγὼ δὲ ἐσυντόμευσα, πηδῶ, καθαλλικεῖω
 καὶ τούτον δὲ δέδωκα βῆδιδαν σμικροτάτην
 καὶ μετὰ σέλλας ἔπεσον εὐθύς ἀπὸ τοῦ ἵππου·
 πλανώντάς με ὁ Φιλόπαππος ἦλθεν ἐκ πλαγίου.
 Εὐθύς λαλῶ τὸν ἵππον μου, ἔνα τὸν φθάσω τούτον·
 ἐκεῖνος πλέον ἐφυγεν, καὶ ἔβλεπεν ὅπισθω.
 Οἱ μὲν γὰρ ἐκατήρχοντο τοῦ ποταμοῦ τὸ χεῖλος,
 οἱ ἕτεροι δ' ἐσκόρπισαν γυρεύοντας τὸν πόρον,
 ἔνθεν κἀκείθεν δύο τε καὶ Μαξιμῶ ἐν μέσῳ.
 Στραφεῖσα δὲ ἡ Μαξιμῶ λέγει τῷ Φιλοπάππῳ·
 «λέγε μοι, ὦ Φιλόπαππε, ποῦ ὁ τὴν κόρην ἔχων;»
 ὁ δὲ φησὶν· «αὐτὸς ἔστιν», ἐμὲ τὴν χεῖρα δείξας·
 ἡ δὲ· «καὶ ποῦ εἰσιν αὐτοῦ, ἦρετο, στρατιώται;
 μὴ οὐ γινώσκει ὡς δὲ αὐτὸν ἡμεῖς ἔλθοντες ὠδε,
 καὶ διὰ τοῦτο ἀμείλει καὶ τὸν λαὸν οὐ φέρει;»
 Φησὶ δὲ ὁ Φιλόπαππος· «αὐτὸς λαὸν οὐκ ἔχει,
 μόνος καὶ γὰρ περιπατεῖ μετὰ τῆς κόρης ἅμα,
 εἰς τὴν ἀνδρείαν τε θαρρῶν καὶ τόλμην τὴν μεγάλην
 τὴν ἐαυτοῦ, ἠγνωστικῶς ὅπερ παθῆναι μέλλει·

εἰ οὖν καὶ ἔστι μοναχός, σὺ μόνη μὴ ἀπέλθης!»
 Ἡ δὲ· «ὦ τρισκατάρχτε γέρον, ἀνταπεκρίθη,
 καὶ διὰ ἕνα κόπους μοι καὶ τῷ λαῷ παρέσχες,
 πρὸς ὃν μόνη περάσασα, Θεῷ τε καυχωμένη,
 ἄρω αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καὶ πρὸς ὑμᾶς ἐκφέρω;»

Ταῦτα εἰπούσα ἐν θυμῷ, ὤρμησε τοῦ περάσαι·
 ἐγὼ δὲ λέγω πρὸς αὐτὴν γενναίως μετὰ τόλμης·
 «μηδὲν περάσης, Μαξιμῶ, πρὸς με τοῦ συνοδεῦσαι,
 ἀνδράσι μόνον πέφυκε ἐρχεσθαι πρὸς γυναῖκας·
 ἔλθω καγὼ λοιπὸν πρὸς σέ, ὡς τὸ δίκαιον ἔχει.»
 Εὐθύς λαλῶ τὸ ἵππῳ μου, ἐμβαίνω εἰς τὸ ποτάμιν,
 ἦν δὲ πολὺς ὁ ποταμός, ἔπλευσε τὸ φαρὶν μου,
 ἀντίπερα τοῦ ποταμοῦ ἦτον ὀλίγον ὕδωρ,
 κἀκείσε δὲ ἡ Μαξιμῶ ἴστατο ὠπλισμένη,
 ἡ καὶ ἐτήρει προσβολὴν ἐμὴν ὡσερ ἀνδρεία.
 Ἐγὼ δὲ, ὅταν ἐγνωκα εἰς γῆν πατεῖν τὸν ἵππον,
 εὐθύς λαλῶ τὸ ἵππῳ μου καὶ παίρωμαι τὸ σπαθίον μου,
 ἐκείνη δὲ ἐσυντόμευσε, κρούει με κονταρέαν·
 ἦσαν τὰ ἄρματα ὄχυρά, ἐλάσθη τὸ κοντάριν·
 ὤρμησεν ἵνα γυρισθῆ νὰ σύρῃ τὸ σπαθίον·
 τινάξας δ' αὔθις τὸ σπαθίον ταύτης μὲν ἐφεισάμην,
 τῆς βρόχας δὲ τὴν κεφαλὴν ἀπέτεμον εὐθέως,
 καὶ τὸ μὲν πτόμα χαλεπῶς ἐπὶ τὴν γῆν ἠνέχθη·
 ἡ δὲ ἀναποδήσασα, τρώμῳ συνεχωμένη·
 προσπίπτουσα ἐφθίγγετο· «Ἄκριτα, μὴ ἀποθάνω!»
 Κάλλος δὲ τὸ θαυμάσιον ὃ εἶχεν ἐλεήσας,
 ἐκαὶ ταύτην ἀφίμενος, πρὸς τοὺς λοιποὺς ἀπῆλθον.
 Ὁ δὲ λαὸς ὡς εἶδε με ταύτην κρημνίσας οὕτω,
 κύκλῳ περιεχύθησαν, ὡς αἰτοὶ εἰς βροῶμα,

μέσον αὐτῶν με ἄγοντες ἐπληττον πανταχόθεν,
οἱ μὲν σπαθεὺς ἐσώχειρας, ἕτεροι κονταρέας,
ὅπως δὲ πάντα ἤσχυνα, αἰσχύνομαι τοῦ λέγειν,
ἵνα μὴ ὡς καυχώμενον λογιέσθῃ μοι, φίλοι,
(ὁ γὰρ ἐκδιηγούμενος ἰδίας ἀριστείας
κενοδοξὸς λογίζεται ὑπὸ τῶν ἀκούσάντων,
ἐγὼ δὲ οὐ καυχώμενος ταῦτα ὑμᾶς ἐμφραίνω,
οὐ μὲ τὸν διδόντα ἰσχὺν καὶ γνῶσιν τοῖς φρονίμοις,
ἀμείλει γὰρ λεχθήτωσαν ὡς ἀληθείας οὕσης,
συγγνώμης ὅπως παρ' ὑμῶν τύχῃ τῶν ἀκούσάντων.)
ἐπεὶ περ τίς ἠδύνατο, τοσοῦτους προσοπλίτας
καθωπλισμένους ἰσχυρῶς, καθεωρακιζμένους;
καὶ γὰρ ὡς ἦλθον μέσου τε τούτους ἠρξάμην κρούειν,
πρὶν λάθωσι τὴν πείραν μου ἔρχοντο τοῦ με κρούειν·
ὡς πάντα δὲ τοὺς πρὸς ἐμὲ ἐλθόντας ἐπληττόμην
κατερραγμένους ἐπὶ γῆς, μετ' ἵππων τετριμμένους,
καὶ εἶδον τούτους ὑπὸ γῆν πεσόντας παρακρηῖμα,
ἐκ τῶν αὐτῶν ἐγνώρισαν ὅστις ἐξ ἔργων ἤμην,
φυγῆ μόνον ἐπίστευον τυχεῖν τῆς σωτηρίας·
ἀλλὰ καὶ φεύγειν θέλοντας ἐφθάνον τούτους τάχος,
καὶ, μὴ δυνάμενοι ποσῶς ἐμοὶ προσαντισθῆναι,
πεζεύοντες τὰ ἄρματα ἔρριπτον ἔμπροσθέν μου,
καὶ εἰς τὰ δάσκη ἐρευγον ὡς ἀτελῆ στρουθία.

Εἶχον δὲ ἄρματα καλὰ καὶ κατωχυρωμένα,
καὶ σὺν Θεῷ περὶ λαγμῶν ἀτρωτος ἐν τῇ μάχῃ·
οὐκ εἰς πολὺ δὲ γέγονεν ἐκείνων ἡ θρασυτέης,
τό παρ' ὀλίγον τόλμημα τῆς ληστρικῆς ἐφόδου,
ἀλλὰ ταχέως ἐσβεσα ὡς πῦρ ἐν τῷ ἄερί·
Θεὸν γὰρ ἔχων βοηθὸν καὶ τοὺς αὐτοῦ ἀγίους,

πικρῶς αὐτοὺς κατέστρεψα νικήσας κατὰ κράτος·
εἰς τούτους γὰρ οὐκ ἔσυρα κοντάρην ἢ ῥαβδίον,
ἀλλὰ σπαθὴν μου ἔσυρα, δέδωκα ἔσω χεῖρας,
καὶ ὄσους ἂν κατέτυχον, ἐκοπτον ὡσεὶ χόρτον,
ἢ γῆ τούτους ἐλάμβανεν φωνὴν μὴ κεκτημένους·
ἕτεροι δὲ συνέπιπτον, συνέκρουον ἀλλήλους
καὶ συμπατούμενοι δεινῶς τὸ ζῆν ἀπεσεπεύοντο.

Ἐν ταύτῃ οὖν τῇ συμπλοκῇ τῇ γενομένῃ τότε,
ὀλίγοι ἐρυλάχθησαν ἀτρωτοι τοῦ πολέμου·
ὁ δὲ πεντάριθμος στρατὸς ἐκείνων τῶν γενναίων,
Φιλόπαππος, ὁ Κίναμος ἅμα τῷ Ἰωαννίκῃ,
καὶ θαυμαστός ὁ Λεάνδρος μετὰ τοῦ Μελεμέντζη,
βουλήν ἐσκέψαντο κακὴν ἐν τῇ ὑποστροφῇ μου,
βουλόμενοι κωλύσαι μοι τοῦ μὴ περάσαι πέραν,
ἐλπίζοντές με ἀνελεῖν μέσον αὐτῶν λαβόντες,
καὶ γὰρ ἐνόμισαν κακίως οἱ ὄντες πολέμαρχαι,
χαυνότερον γενέσθαι με ὡς ἀπὸ τοῦ πολέμου·
ἐγὼ δὲ τούτους μῆκοθεν ἰδὼν εὐτρεπισμένους,
καὶ καρτερῶντας τὴν ἐμὴν ἄφιξιν πρὸς ἐκείνους,
ἐλάλησα τὸ ἵππάρην μου καὶ πρὸς αὐτοὺς ὑπῆγον.
Αὐτοὶ δὲ με ὡς εἶδαι πευδόντα πρὸς ἐκείνους,
ᾤρησαν τὰ κοντάρια οἱ πέντε στρατιῶται,
καὶ κονταρεὺς μὲ ἔδωκαν ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος,
ἦσαν τὰ ἄρματα ὄχυρὰ, ἀνδρείοι ὁ στρατιώτης·
καὶ ἡ βουλή ἠστογήσεν στρατιωτῶν τῶν πέντε,
πάντα γὰρ ἐκοῦσα ἐγὼ τῷ ξίρει τῆς χειρὸς μου·
ὁ Λεάνδρος, μὴ ὑπολαθῶν πείραν ἐμῆς ἀνδρείας,
σύρειν σπαθὴν ἐτόλμησεν, ἐπάνω μου κατῆλθεν,
καὶ ᾤρησε τοῦ δούναί μοι ἐπάνω εἰς τὸ κεφάλιν,

ἐγὼ δὲ ἐσυντόμεισα, ῥαβδίειαν τοῦτον κρούω,
 καὶ εἰς τὸ ποτάμιν ἔπεσον ἅμα σὺν τῷ φαρῖφ,
 οὐκ οἶδα κἄν ἀπέθανεν κἄν ζῆ αὐτός ἀκόμη.
 Ὡς εἶδον οὖν οἱ τέσσαρες τοῦτον παθόντα οὕτως,
 τροπὴν ἐξῶ ἐποίησαν φυγόντες κατὰ κράτος,
 μηδὲλως ἐπιστρέψαντες πρὸς με τὰς ὕψεις φέρειν·
 τότε ἐγὼ ἐφώνησα κράζων αὐτοῖς τοιαῦδε·
 «ἐκδέξασθε, τί φεύγετε; μικρὸν προσκαρτερεῖτε·
 οὐ γὰρ ἐνδέγεται ὑμᾶς φεύγειν γενναίους ὄντας,
 ὧ στρατιῶται ἐκλεκτοί, περίφημοι ἐν πᾶσιν,
 ἀλλ' ἐπιμείναι καρτερώς τὴν τοῦ πολέμου πείραν.
 Καὶ σὺ μὲν, ὦ Φιλόπαππε, καλῶς ποιεῖς καὶ φεύγεις,
 γέρον ὑπάρχων ἀναιδής, δειλὸς ἐν τοῖς πολέμοις·
 οὔτοι δὲ νέοι καὶ στερροί, ἔμπειροι ἐν ταῖς μάχαις,
 θαυμαζῶ πῶς ἐκφεύγουσιν συντόμως ὡς παιδιὰ».

Καὶ, ὡς εἶδον τούτους φεύγοντας, μηδὲλως στρεφομένουσ,
 τὸν ἵππον ἐπιπάλησα ἵνα τοὺς ἐπιφθῶσω·
 ὁ Μελεμένητης ὤρμησε καὶ πρὸς ἐμέ ἐγυρίσθη,
 ῥαβδίειαν τοῦτον δέδωκα μέσον τῶν δύο ὤμων,
 καὶ σύσσελος κατέθη τε τῆς φάρας κουρασθείσης.
 Οἱ ἄλλοι ἀπεμάκρυναν, οὐκ ἴσχυσα τοῦ φθάσαι,
 καὶ λέγω αὐτοῖς τρανότερον ὅσον γὰρ ἐδυνάμην·
 «φεύγετε τοῖνον, φεύγετε, καλὰ παλληκαρίζεα,
 καὶ μέμνησθε τοῦ μοναχοῦ Ἀκρίτου Βασιλείου!»
 Καὶ οὐκ ἐδίωξα αὐτούς, τὴν συμφορὰν οἰκτείρας,
 ἔλεον γὰρ αἰείποτε εἶχον πρὸς τοὺς φυγόντας,
 νικᾶν καὶ μὴ ὑπερνικᾶν, φιλεῖν τοὺς ἐναντίους.
 Ὑπέστρεψα οὖν ὀπίσθην ἐν τῇ σχολῇ βαδίζων,
 πλησίον δὲ τῆς Μαζζμοῦς ἐλλῶν, τοιαῦδε ἔφην·

«ἡ καυχωμένη ἄμετρα, Θαρροῦσα τοῦ ἰσχύειν,
 ἄπελθε, ἐπισύναζον τοὺς δυνηθέντας φεύγειν,
 καὶ ἀνδραγάθει σὺν αὐτοῖς ἔνθα καὶ βούλει μόνη·
 ἐξ ὧν ἔπαθες μάνθανε καὶ μὴ ἀλαζονεοῦ,
 Θεὸς γὰρ ἀντιτάσσεται ὑπερηφάνους πᾶσιν».
 Ἐβείνη δὲ πρὸς ὑπαντὴν δραμοῦσα ἡμετέραν
 τὰς χεῖράς τε συνέδησεν πρεπόντως τὰς ἰδίας,
 καὶ μέχρι γῆς τὴν κεφαλὴν κλίνασα εὐκοσμίως,
 «ἀπάντων γενναϊότατον, ἔφησεν, εἶναι ἔγνων,
 τὴν σὴν ἀνείκαστον ἰσχύν, καὶ φιλικηρωπίαν,
 τὴν ἔσχεν οὐδεὶς πώποτε τῶν πάλοι καὶ ἀνδρείων·
 ἄφ' ὃ γὰρ με ἐκρήμνισας, εἶγες καὶ τοῦ φρονεῦσαι,
 ἀλλ' ἔφεισας, ὡς δυνατὸς καὶ μέγας ἐν ἐλέει».
 Εἶτα περιλαβοῦσά μου τὸν πόδα κατεφίλει·
 «εὐλογημένος ὁ πατήρ καὶ μήτηρ οἱ τεκόντες,
 κοιλία ἢ βαστάσασα, μασθοὶ οἱ θρέψαντές σε,
 τοιοῦτον γὰρ οὐδέποτε ἕτερον εἶδον ἄνδρα.
 Πληρώσαι γὰρ παρακαλῶ σέ τὸν ἐμὸν δεσπότην
 καὶ αἵτησιν ἑτέραν μου, ἐκ ταύτης ὅπως γνώσης
 ἀκριβεστέραν τὴν ἐμὴν πείραν ἐν τοῖς πολέμοις.
 Κέλευσόν μοι τοῦ ἀπελθεῖν καὶ ἐπιβῆναι ἵπφω,
 καὶ τὸ πρῶτ' ἐλεύσομαι ἐν τῷ παρόντι τόφω,
 ὅπως μονομαχῶσμεν οἱ δύο καταμόνας».
 «Μετὰ χαρᾶς, τῇ Μαζζιμῷ ἔφην καγὼ εὐθέως,
 ἄπελθε ἔνθα βούλοιο, καμὲ ὧδε εὐρήσεις,
 μᾶλλον δὲ φέρε καὶ τοὺς σοὺς ἑτέρους ἀπελάτας,
 καὶ δοκιμάσεις ἅπαντας, τοὺς κρεῖττονας νὰ μάθης,
 καὶ περὶ τοῦτου παντελῶς ἔχε ἀμεριμνίαν».
 Εἶθ' οὕτως ἕνα συλλαβῶν τῶν ἐπαρθέντων ἵππων

ἤγαγον τοῦτον πρὸς αὐτὴν προσταχθεὶς ἐπιβῆναι·
 διήλθον οὖν τὸν ποταμόν, ἡ δὲ πρὸς τὰ οἰκίαι,
 χάριν μοι, ὡς ἐφαίνεται, πολλὴν ὁμολογοῦσα.
 Καὶ εἰς τὴν τέντα μου ἔλθων ἐξέβαλον τὰ ὄπλα.
 ἐνεδυσάμην θυμαστὸν πτενώτατον μαχλάμιν,
 ἔβαλον καὶ σγουρούτζικον, κόκκινον καμκλαῦχιν
 εἰς ἵππον μετεσέλισα διαγῆλλον, ἀστεράτον,
 ὅς εἶχε γνώμην ἀλλιστον ἐν ταῖς ἀνδραγαθίαις·
 σπαθίν, σκουτῆριν εἰληφώς, καὶ βένετον κοντῆριν,
 τὸν ποταμὸν ἐπέρασα. ἤδη ἐσπέρας οὕσης,
 διόπερ καὶ κατώκησα τοῦ ἀπελθεῖν εἰς κόρην,
 εἴστοιλον δὲ γε τοὺς αὐτῆς δύο θαλαμηπόλους.
 Εἶχουμεν δὲ καὶ ἱκανοὺς ἡμᾶς τοὺς ὑπουργοῦντας,
 οἰκίαις τούτων μήκοθεν ὑπῆρχεν ἐκ τῆς τέντας,
 οὐχὶ δὲ ἄπαντες ὁμοῦ, ἀλλ' ἄνδρες μὲν ἰδίως,
 αἱ δὲ γυναῖκες ἄπωθεν εἰς μέρος ἐποιοῦντο.
 Περῆσας οὖν, ὡς εἴρηται, τὸν ποταμὸν Εὐφράτην
 ἐν τῷ λειμῶνι τῷ τερπνῷ εἰσῆλθον παρατυκία,
 τὸν ἵππον τε ἀνάπαυσιν διορούμενος τὴν νύκτα.
 Πρὸς ὄρηρον δὲ ἐπαναστάς καὶ ἐπιβὰς τῷ ἵππῳ,
 πρὸς τὸ πεδίον ἀνελθὼν, ἰστάμην ἀναμένων·
 τῆς δὲ ἡμέρας ἐν φωτὶ ἀρτίως ἀγαγοῦσα,
 καὶ τοῦ ἡλίου λάμψαντος ἐπὶ τὰς ἀρρωρείας,
 ἰδοὺ μόνη ἡ Μαξιμῶ ἐφάνη ἐν τῷ κήμῳ,
 ἵππον ἐκαβαλλίκευεν ἄσπρον ὥσπερ χιόνα·
 τὰ τέσσαρα ὀνόμια τοῦ δηλωθέντος ἵππου
 μετὰ τοῦ κόκκου ἐτύγγανον ἅπαντα βεβαμμένα.
 Λωρίκιον θυμαστότατον καὶ κατωφρωμένον
 ἐπάνω εἰς τὸ λωρίκιον ἰμάκιον ἐφόρει,

πολύτιμον καὶ θαυμάσιον διὰ λιθομαργάρων·
 ἐν τῇ χειρὶ ἐφέρετο πᾶν ὠραιωμένον
 κοντῆριον ἀραβιτικόν, βένετον χρυσομένον,
 σπαθίον περὶ τὴν ὀσφύν, ἀρτῆχιν εἰς τὴν σέλλαν,
 ἀσπίδα ἀργυρῆν κρατῶν γύρωθεν χρυσομένην,
 μέσον δὲ εἶχε λείοντα ὀλόχρυσον ἐκ λίθου,
 καὶ διὰ ταύτης ἤρχετο πρὸς τὸ μονομαχῆσαι.
 Ταύτης καγὼ πρὸς ὑπαντὴν ἐκίνησα εὐθέως,
 καὶ πλησιάζαντες ὁμοῦ ἡσπάζθημεν ἀλλήλους,
 εἶτα ἀπεχωρίσθημεν λαλήσαντες τοὺς ἵππους,
 ἄνω καὶ κάτω πρὸς μικρὰν διχραμόντες ὄραν,
 ἄμφω προσυπαντήθημεν μετὰ τῶν κονταριῶν,
 καὶ ἐκ τῶν δύο οὐδαμῶς τις ἐκρημίσθη τότε
 καὶ χωρισθέντες παρευθὺς εἰκύσαμεν τὰς σπάθας,
 καὶ κρούοντες ἐνοστατικῶς, ἀλλήλους ἐμπεσόντες·
 ταύτην ἐγὼ, ὦ βελτιστοί, παράπαν ἐφειδόμεν,
 ἀνδρῶν γὰρ ἐστὶ μωμητὸν οὐ μόνον τὸ φονεῦσαι,
 ἀλλ' οὐδὲ ὄλωσ' ὀλεμον σῆσαι μετὰ γυναῖκας·
 αὕτη δὲ ἦν ὀνομαστὴ τῶν τότε ἐν ἀνδρείῳ,
 τοῦ χάριν καὶ τὸν πόλεμον πρὸς ἐμὲ συνῆψε.
 Χεῖρα δ' αὐτῆς τὴν δεξιὰν πλήσας ἐν τοῖς δακτύλοις,
 ἡ σπάθη μὲν ἐπὶ τὴν γῆν πέπτωκεν ἢν κατεῖχεν,
 τρόμος δὲ ταύτην εἶληψε, μεγίστη τε δευλίε.
 Ἐγὼ δὲ ἐξεφώνησα· «ὦ Μαξιμῶ, τί τρέμεις;
 οἰκτεῖρω γὰρ σε ὡς γυνὴν καὶ κάλλους πεπλησμένην,
 ἀλλ' ἵνα γνώσης τίς εἰμι σαφέστερον ἐξ ἔργων,
 ἰσχὺν ἐμὴν ἐνδείξω σοι ἐπὶ τῷ σῷ τε ἵππῳ».
 Καὶ σπαθίαν καταβατῆν εἰς τοὺς νεφροὺς εὐθέως
 δέδωκα ἐξ ἰσχύος τε οὐ πάσης δὲ μου, φίλοι,

καὶ τοὺς νεφροὺς κατήγαγον, ἔκοψα τοῦτον μέσον.
 Ἥ δὲ ἀναποδήσασα λίαν τεταραγμένη,
 ἐπαρεκάλει πᾶμπολλα, θερμῶς ἐκδυσοπούσα·
 « οἰκτείρησον, αὐθέντα μου, τὴν σὴν ἀρχεῖαν δούλην,
 τὴν μὴ καλῶς πιστεύσασαν, μηδὲ πεισθεῖσαν ἔργοις,
 καὶ ἦνπερ ἔχεις ἐκ Θεοῦ ἀνεϊκαστον ἀνδρείαν·
 ἐλέησόν με, κύριε, τὴν ἄγαν πλανηθεῖσαν,
 ἀλλὰ καὶ πάλιν ἄκουσον δεήσεως αὐτίκα,
 καὶ πλήρωσον τὴν δέησιν τῆς ταπεινῆς ψυχῆς μου.
 Λόγον ἐθέμην ἐξ ἀρχῆς πρὸς τὸν Δεσπότην πάντων·
 μὴ συνελθεῖν ποτὲ ἀνδρὶ, μὴ παρθενίαν φθεῖραι,
 μέχρι ἂν τις τῶν ἀνδρῶν νικήσῃ κατὰ κράτος,
 καὶ πρὸς ἀνδρείαν εὐρεθῆ στερρότερός μου τότε·
 καὶ τοῦτο μὲν ἐφύλαξα ἕως ἀρτίως ὧδε,
 καὶ τὰς ὀρέξεις ἔφυγον καθαρὰς τῆς σαρκὸς μου».
 « Οὐκ ἀποθάνης, Μαξιμῶ, κλέγω αὐτὴν ἀντέφην·
 ὅπερ δὲ φάσκεις μοι λοιπὸν ἀδύνατον τυγχάνει,
 νόμιμον ἔχω γαμετήν, εὐγενικὴν, ὠραίαν,
 ἧς τὴν ἀγάπην οὐδαμῶς τολμήσας ἀθετήσαι.
 Δεῦρο λοιπὸν πρὸς τὴν σκιὰν ἀπέλθωμεν τῶν δένδρων,
 καὶ διδαχθήσῃ ἅπαντα τὰ κατ' ἐμὲ πῶς εἶεν».
 Ἐλθόντες δὲ πρὸς ποταμὸν ἐν δένδροις ὑποκλίμενοι,
 ἡ Μαξιμῶ τὴν ἑαυτῆς ἐκπλύνουσα τε χεῖρα,
 καὶ δοκιμὸν ἐν τῇ πληγῇ βύτανον ἐπιθείσα,
 ὅπερ πληγαῖς εἰώθημεν φερεῖν ἐν τοῖς πολέμοις,
 ῥίπτει τὸ ἐπιλούριον, ἦν γὰρ πολὺς ὁ καύσων·
 ὁ δὲ χιτῶν τῆς Μαξιμοῦς ὑπῆρχεν ἀραχνῶδης,
 τὰ μέλη ταύτης ἤστραπτον τὰ πάντα ὡς ἀκτίνες,
 καὶ οἱ μασθοὶ προέκυπτον ὡς εὐθαλῆ τε μῆλα·

ἔτρωθη δὲ μου ἡ ψυχὴ, ὠραία γὰρ ὑπῆρχε,
 πάντα καθάπερ ἔσοπτρον ὑπέφαινε τὰ μέλη.
 Καὶ ἐκ τοῦ ἵππου κατελθὼν, ἐφθέγγετο βροῶσα,
 « χεῖροις, δεσπότης ὁ ἐμός, ἐπάνω μου δραμουσα,
 δούλη σου ὄντως γέγονα τῇ τοῦ πολέμου τύχῃ».
 Καὶ χεῖρά μου τὴν δεξιᾶν ἠδέως κατεφίλει·
 ὡς δὲ ἀνήφθη ὁ πυρρός ὁ τῆς ἐπιθυμίας
 οὐκ εἶχον ὅστις γένωμι, καθόλου ἐφλεγόμην·
 πάντα λοιπὸν ἐσπουδάξα φυγεῖν τὴν ἁμαρτίαν,
 καὶ, ἐμαυτὸν κατηγορῶν, ταῦτα ἰλοιοῦμαι·
 « ὦ δαίμων, διατὶ ἐρᾷς πάντων τῶν ἀλλοτριῶν
 πηγῆν ἔχων ἀθλόωτον, ὅλην μεμερισμένην ; »
 Ταῦτα διαλεγόμενος καθ' ἑαυτὸν, ὦ φίλοι,
 ἡ Μαξιμῶ τὸν ἔρωτα ἐξῆπτεν ἐτι μᾶλλον,
 τοξεύουσα ταῖς ἀκοαῖς λόγους παγγλυκυτάτους,
 ἦτον γὰρ νέα καὶ καλὴ, ὠραία καὶ παρθένος,
 εἶτα αὐτὴν καταλιπὼν, προπέμψας τε ἐκεῖθεν,
 λόγον ἐξείπον πρὸς αὐτὴν παραμυθίας δῆθεν·
 « ὕπαγε, κόρη μου, καλῶς καὶ μὴ μου ἐπιλάθου».
 Καὶ ἐν τῷ ἵππῳ ἐπιβὰς τὸν ποταμὸν διήλθον.

Περὶ τοῦ πῶς ὁ Ἀκριτής ἀπῆλθε πρὸς τὴν κόρην καὶ κατησπάζετο αὐτήν.

Εἶτα παραγενόμενος πρὸς τὴν ἐμὴν φιλάττην,
 κατέλθον ἐκ τοῦ ἵππου μου, ταύτην φιλῶ ἀπλήστως·
 « εἶδες, ψυχὴ μου, ἔλεγον, ἐκδικητὴν ὄν ἔχεις,
 καὶ οἶαν σοὶ ἀντίληψιν ὁ πλάσ τουργὸς παρέσχεν ; »
 Ἥ δὲ τινα ἐν τῇ ψυχῇ ζήλοτι πῖαν σχοῦσα,

α ἐν ἄπασι εὐχαριστῶ, ἀντέφη, κύριέ μου.
 δάκνει με δὲ τῆς Μαξιμοῦς ἢ πάντολμος βραδύτης·
 τὸ τί ἐργάζου μετ' αὐτῆς ἐγὼ γὰρ οὐ γινώσκω·
 ἔστι καὶ τοῖνον ὁ Θεὸς ὁ τὰ κρυπτὰ γινώσκων,
 ὃς συγχωρήσει σοι, καλέ, ταύτην τὴν ἁμαρτίαν·
 ἀλλ' ὄρα μὴ, νεώτερε, πάλιν καὶ τοῦτο πράξεις
 καὶ ἀποδώσῃ σοι ὁ Θεὸς ὁ κρίνων δικαιοσύνην,
 ἐγὼ δὲ τὰς ἐλπίδας μου εἰς Θεὸν ἀνεθέμην,
 ὅστις διαφυλάξει σε καὶ σώσει τὴν ψυχὴν σου,
 καὶ χαίρειν ἀξιώσει με τὰ πάντερπνά σου κάλλιπ
 εἰς χρόνους πλείστους καὶ καλοὺς, πανεύμνοστέ μου κύρια.»
 Λόγους δ' ὁμως πειθαικικοὺς αὐτὴν παρεκρούμενη,
 ἀγγέλων τε τὸν πόλεμον τῆς Μαξιμοῦς ἀρχῆθεν,
 τὴν χεῖρα πῶς ἐπλήγωσα τὴν δεξιάν ἐκείνης,
 προσέθηκα καὶ αἵματος ῥύσιν πολλὴν γενέσθαι,
 ἐξ οὗ θανεῖν τῇ Μαξιμῷ παρὰ μικρὸν συνέθη,
 θᾶττον εἰ μὴ ἐπέξουσιν ὕδωρ αὐτὴν ἐκθρέχων,
 ταύτην οἰκτεῖρας ὡς γυνὴν καὶ ἀσθενῆ τῇ φύσει·
 τὴν χεῖρά τε κατέδησα, πληγὴν ἐκπλύνας ταύτην,
 δι' ὅπερ καὶ ἐβράδυνα, μεμυρισμένον μῆλον,
 ἐν' ὡσπερ μὴ ὄνειδισθῶ φρονεὺς εἰς τὰς γυναῖκας.
 Ταῦτα ὡς ἤκουσεν αὐτῆ, ἀναψυχὴν μετέσχεν,
 ἀλήθειαν νομίασα τὰ εἰρημένα πάντα.

Διγενοὺς λόγος ὕδατος.

Ἐπεὶ δὲ κατεπαύσαμεν λέγειν τὰς ἀφηγήσεις
 καὶ τὰς ἀνδραγαθίας τε τοῦ Διγενοῦς Ἀκριτοῦ,
 ἄστινας διηγήσατο τοῖς φίλοις, τοῖς οἰκείοις,
 καὶ ταύτας συγγραψάμενοι εἰς μνήμην τοῦ θανάτου,

καὶ ταύτας ἐξηγήσαμεν φίλοισιν πάλιν πᾶσιν,
 ἐπὶ τὸ προκείμενον δὴ τῶν ἐπιλοίπων λόγων
 πάλιν ἐπαναστρέψαντες ἔλωμεν τοῦ Ἀκριτοῦ.
 Βασιλεῖος ὁ Διγενῆς καὶ Θαυμαστός Ἀκριτῆς,
 τῶν Καππαδόκων τὸ τερπνὸν καὶ πανευθαλὲς βόδον,
 ὁ τῆς ἀνδρείας στέφανος, ἡ κεφαλὴ τῆς τόλμης,
 πάντων τῶν νέων ὁ τερπνὸς καὶ πάγκαλος ἀνδρείος,
 μετὰ τὸ πάσας ἀνδρικοὺς τὰς ἄκρας ὑποτάξει,
 πλείστας τε πόλεις κατασχῶν καὶ χώρας ἀπειθούτων,
 καὶ γέγονε περίφημος εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον,
 ἐν τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ ἠράσθη κατοικῆσαι·
 οὗτος δὲ πάντων ποταμῶν καλλίστατος ὑπέρχει,
 καὶ γὰρ τὴν βρύσιν κέκτῃται ἀπὸ τοῦ παραδείσου,
 ἐκείθεν φέρει τὴν τερπνὴν καὶ ξένην εὐωδίαν,
 ἔχει δὲ καὶ γλυκύτατον τὴν τῶν ὑδάτων πόσιν.

Περὶ τοῦ πῶς ὁ Ἀκριτῆς ἐποίησε παράδεισον ἐν τῷ Εὐφράτῃ καὶ παλάτια Θαυμαστός.

Ἐκ τούτου γὰρ τοῦ ποταμοῦ ὕδωρ μετοχτεύσεας,
 παράδεισον ἐποίησεν κατὰ πολὺ ὠραῖον·
 καὶ ἄλλος ἦν πρὸ ὀφθαλμῶν, ὑπῆρχε μετὰ χρῶμα,
 περὶ τὸ ἄλλος τείχος ἦν εἰς ὕψος ἐπηρμένον,
 ἐρηρσιμένον κάλλιστα καὶ κατοχυρωμένον,
 καὶ στίλβωμένον ἀμπόλλα μετὰ πολλοῦ χαλκοῦ τε
 εἶχεν καὶ τέσσαρας πλευρὰς ὁ κάλλιστος ἐκείνος
 παράδεισος, ὁ Θαυμαστός, πάντερπνος καὶ ὠραῖος·
 χῶρος οἰκείος ἐξῴθεν ὑπῆρχεν ἐκ τοῦ τείχους,
 ἐντὸς δὲ τούτου Θαυμαστῆ πανήγυρις τῶν δένδρων·

οὐ κλάδοι πάντες ἔθαλλον, συνέπιπτον ἀλλήλοις,
 τῶν δὲ πετάλων ἐμβολαὶ καὶ τῶν ἐνδόξων φύλλων,
 καὶ τῶν καρπῶν αἱ συμπλοκαὶ ὄρορον ἐποιοῦντο·
 αἱ δὲ πρασαὶ τῶν φυτῶν τῶν ὑπὸ δένδρων κάτω
 περὶ κασί τε στοιχηθῶν ἀπάντων τῶν ἡδέων,
 τὰ μὲν γὰρ ῥόδα ἔφερον, τὰ ἕτερα δὲ μῆλα·
 νάρκισσος ἔθαλλε φαιδρός, τῶν ἴων τε καὶ ῥόδων,
 ἐν μέσῳ δὲ τοῖς ἄνεσιν ὕδωρ συνεπωχεῖτο,
 καὶ χάρακες τετραγῶνοι ἴσταντο εὐεδαίς τε,
 ὄρνέων πλήθη πάμπολλα ἐνέμοντο τῷ ἄλσει,
 τὰ μὲν γὰρ χειροθήεις τε καὶ ψιττακοὶ καὶ κύκνοι
 ἐν κλώνιοι τε καὶ ὕδασι νομῆν προσεποιοῦντο·
 τὰ δὲ λοιπὰ ἐλεύθερον πετερόν γὰρ κεκτημένα
 ἐνέπαιζον πετόμενα εἰς κορυφὰς τῶν δένδρων,
 τὰ μὲν ἄδοντα λιγυρῶς τὸ τῶν Σεϊρήνων μέλος
 τὰ δὲ ἀγλαϊζόμενα τῇ τῶν πετερόν κοσμήσει.
 Τοσαύτην ὁ παράδεισος τὴν ἡδονὴν παρεῖχεν,
 καὶ τὸν Ἄκρίτην ἠΰφραϊνεν ἅμα τῇ ποθητῇ τε.
 Οἶκον δὲ ἔκτισε λαμπρὸν μέσον τοῦ παραδείσου,
 τὸ κάλλος καὶ τὴν σύνθεσιν εἰπεῖν οὐκ ἐξισχύω·
 ἅπαντες γὰρ δεδύνηται παράδοξοι οἱ λίθοι,
 ὡς μὴ λοιπὸν ἐκραίνεσθαι τὴν θεωρίαν τούτων,
 ὡς ἀπὸ πέτρας τοιγαροῦν ὑπάρχουσιν καλλίστας,
 ἀλλ' ὡς ἡδῶ παρεμπερές ἐξηλλαγμένην χροαίς,
 πάτους μὲν εἶχεν τέσσαρες ὁ ἐμπροσθεν οἰκίσκος,
 ἅπας χρυσομοσάκτιστος, περιηγηρωμένος,
 τριώφορος ἐτύγχανεν, ὑψίστατός τε ἄγαν.
 ἡ πύλη δὲ ἡ ἐμπροσθεν ὑπῆρχε παμμεγέθης,
 τὸ ὕψος μὲν ὡσεὶ πηγῶν εἰκοσι καὶ τεσσαράων,

ὑπερνεκίωντες καλλονὴν πολλὴν τοῦ διαχρύσου.

Ἐνδοθεν τούτου ἕτερος κατεσκευάσθη οἶκος
 τὸ ὕψος μὲν ὡσεὶ πηγῶν εἰκοσι τε καὶ δύο,
 κεκοσμημένος πάντοθεν ἐν χαλκοτάτῳ εἶδει,
 ἐκ λίθων μὲν βασιλικῶν ἐρηρειαίμενος ἅπας·
 τοσαῦτον δὲ ἐστὶ λῖθους οἱ τεχνίται,
 ὥστε δοκεῖν τὴν ἐφ' ἡμῖν πορφύραν τε καὶ βύσσον·
 τὰ ὑπερῶα ἅπαντα χρυσοκατάσκευα τε,
 ὄροφος μουσάκτιστος, ἔργον πολλῶν θαυμάτων,
 τὰ ἔσω δ' ἦσαν χυμευτὰ μετὰ τιμίον λίθων,
 αἱ δὲ θυρίδες ἅπασαι τοῦ πανευφῆμου οἴκου
 ἀπὸ χρυσοῦ καθαροῦ πεποικιλμέναι ὑπῆρχον,
 καὶ χρυσαμπελοκλάδους τε ἔχουσαι μετὰ βότρυς·
 τὰ δὲ κίονια ἅπαντα χρυσοσημειωμένα,
 ὡς πάντα καταλάμποντα ἀπὸ τῆς λαμπηδόνης,
 καὶ τοῖς ὀράσει φραίνεσθαι χρύσινα στέγη πάντα·
 μᾶλλον δὲ ὅταν ἥλιος ἐλαμπε τὰς ἀκτῖνας,
 πυρωδεστάτην τὴν αὐγὴν ἔπεμπε τὸ χρυσοῖον,
 τὰς ὄψεις πάντων τῶν ἐκεῖ ἕτερες τυγχανόντων.
 Ταῦτα λοιπὸν ὁ θαυμαστός Ἄκρίτης ἐκτελέσας,
 καὶ πύργον μέγαν τοῖς αὐτοῖς κτίσας ὠραῖον πάντα,
 τὸ ὕψος δὲ ἀμήχανον, παράδοξος δ' ἡ κτίσις·
 ἀπὸ γὰρ γῆς τετραγώνος τὴν ἄνω βᾶσιν εἶχε,
 συνηρμοσμένος τε καλῶς ἐκ τῶν περισσῶν λίθων·
 ἄνωθεν δὲ ὀκτάγωνος μετὰ λαμπρῶν θυρίδων·
 τοσαῦτα πάντα ὕψωσεν ὅπως καλῶς ὀράσθαι
 χιῶν Συρίαν ἅπασαν τὴν πρὸς τὴν Βαβυλῶνα,
 τοὺς δὲ μακρόθεν βλέποντας τὴν δόμησιν τοῦ οἴκου·
 ὡς ἀπὸ τῆς λευκότητος δοκεῖν χιόνα ἔχειν.

Ἐν τῷ αὐτῷ καὶ τρικλίνον σταυροειδῆ ποιήσας,
 ἔθθεν κἀκείθεν τῶν μερῶν οὕτως κελῶς εἰργάσθη·
 ὁ πύργος οὖν κοχλοειδῆ εἶχε τὸν ἀναβάτην,
 ἀνοδὸν ἔφερε πολλήν τὴν ἐπὶ τοῦ τρικλίνου
 ἐποίησε καὶ τοὺς πινσούς τὸ μῆκος πενταπήχεις,
 ἀντὶ κίωνων ἔστησε τούτους ἐν τῷ τρικλίνοφ,
 ἔθηκε πλίνθους τέσσαρας ἐφ' ἕκαστον πινσόν τε,
 μεγίστους, ἀργυρέους τε, σταθμὸν ταλαντιαίους.
 Τὸν ὄραρον ἐκόσμησεν ἐκ λίθων καὶ μαργάρων,
 μετὰ χρυσίου καθαρῷ ἅπαντα συσκιάσας·
 τὸ ἔδαφος ἐκάλλυε μετὰ τιμιῶν λίθων
 τοῦ οἴκου γὰρ χυμεύσαντος τὸ κάλλος τοῦ ἐδάφους·
 μέσον δὲ λίθον ἔβαλεν μέγιστον, στρογγυλάτον·
 κατηρύχζεν ἐν τῇ νυκτὶ φῶς εἰς τὸν κόσμον ὅλον.
 Πυλῶνάς τε ἐκέθηρεν, ἡμφίασε χρυσίον,
 μετὰ τῶν λίθων χυμευτὰς ἐποίησε θυρίδας,
 ἡλιακοὺς ἐποίησεν ἔξωθεν τοῦ τρικλίνου,
 χαλκοκεραμοσύνητον τὴν ὕλην πᾶσαν τούτων
 ἐποίησεν ὡς ἄξιον πολλῶν λαμπρῶν ἐπαίων·
 ὄντως φοικῶδες, φοβερόν ὅλον ὑπῆρχεν ἅπαν,
 ὑπῆρχε γὰρ σετραγῶνος, ὡς τὸ τοῦ πύργου εἶδος,
 μετὰ μουσείων γύρωθεν πλαξίν ἅπαντα εἶχεν.
 Ἐν τούτῳ δὲ ἰστόρησεν τοὺς ἀπ' ἀρχῆς ἀνδρείους
 ἀπὸ Σαμψῶν ἀρχόμενος πρὸς ἄλλοφύλων μάχην,
 λέοντος ὅπως ἴσχυσε χερσὶ τε παραδόξως,
 καὶ χιλιάδας κτείναντος μόνον ἐν σιαγόνι,
 τῆς Δαλιδᾶς τὸν χωρισμόν, καὶ τύφλωσιν τὴν τούτου,
 τῶν δυναστών τοὺς ἐμπαιγμούς, κολάσεις ἄλλοφύλων,
 καὶ τελευταίαν ἑαυτοῦ κατάλυσιν ἀθρόαν,

ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐορτῆς ναοῦ προσγινομένην,
 καὶ ἑαυτὸν ἀπώλεσεν μετὰ τῶν ἄλλοφύλων.

Μέσον περάτων τὸν Δαβίδ, ὅπλων χειρῶν παντοίων,
 μόνον σφενδόνην τῇ χειρὶ κατέγων καὶ βολίδας,
 ἐκείθεν δὲ τὸν Γολιάθ μέγαν τῇ ἡλικίᾳ,
 καὶ τῇ ιδεῇ φοβερόν, πολὺν τε ἐν ἰσχύϊ,
 περιφραγμένον κεφαλῇ μέχρι ποδῶν σιδήρωφ,
 καὶ τῇ χειρὶ ἀκόντιον φέρον κατὰ Δαβίδ γε,
 ὄλοσιδήρωφ φαίνοντα τῇ γρῶχ μετὰ τέχνης·
 στρογγύλον λίθον ἐμβάλων τῷ Γολιάθ συμπίπτει
 τὸν μὲν βληθέντα κατὰ γῆν πέπτωκε παραχρῆμα,
 τὸν δὲ δραμόντα τέχιον καὶ μάχιραν λαθόντα,
 καὶ τεμόντα τὴν κεφαλὴν καὶ ἄρανα τὸ νίκος.

Εἶτα τὸν φθόνον τοῦ Σαούλ, φυγὴν τοῦ προσητάτου,
 μυρίας τὰς ἐπιβουλάς, Θεοῦ τὰς ἐκδικήσεις,
 καὶ βασιλείαν τοῦ Δαβίδ, πόλεμον ἄλλοφύλων,
 τὰ ἄλλα δὲ ἐξαίσια, βασιλείων τὴν βίβλον.

Τοῦ Ἀχιλλέως στέρησαν, τοὺς μύθους καὶ πολέμους,
 καὶ τοῦ Ἀλδελαγᾶ φησιν τὴν ὀλεθρίαν πάνυ
 Ὀλόπης τε τὴν συμφορὰν, νυμφίους τοὺς καθέκτους,
 καὶ ὀδηγίαν θαυμαστήν, πρὸς Κίναμον τὴν τόλμην.
 Βελλεροφῶντα κτείνοντα Χίμαιραν τὴν πυρφόραν,
 τὴν ἦτταν μὲν Δαρειοῦ τε, τρόπαια δὲ μεγάλα
 τοῦ Ἀλεξάνδρου τοῦ στεροῦ καὶ φοβεροῦ δειγθέντος.
 Κανδάκην τὴν βασιλίσσαν, καὶ τὴν λοιπὴν σοφίαν
 κατορθωμάτων τῶν πολλῶν ἀνακτος Ἀλεξάνδρου.

Τὰ τοῦ Μωσέως θαύματα, πληγὰς τῶν Αἰγυπτίων,
 τὴν Ἰουδαίων ἔξοδον, κακίστων, ἀγνωμόνων,

Θεοῦ τὴν ἀγανάκτησιν, θεράποντος δεήσεις,
καὶ Ἰησοῦ τὰς τοῦ Ναυῆ ἐνδόξους ἀριστείας.

Ταῦτα καὶ ἄλλα πλείονα ἐν τοῖς δυσὶ τρικλίνουσιν,
τὰ πάντα χρυσιόμουσα ἱστόρησεν Ἀκρίτης,
ὡς τοῖς ὄρωσιν ἄμετρον τὴν ἠδονὴν παρέχων,
πολὺ ἔχων διάστημα τὸ μῆκος καὶ τὸ πλάτος·
τὸ ἔδαφος ἐσκέπασε μετὰ τιμίων λίθων,
ἐστρωθῶμένων ἰσχυρῶς, ὥστε θαυμάζειν πάντας,
ὡς ἀπὸ ὀμαλότητος καὶ τοῦ πολλοῦ τοῦ κάλλους,
ὔδωρ ἐμφαίνειν πεπηγὸς καὶ καθαρωτάτον τε.
Ἐκεῖ γὰρ θέρουσ' ἐν κλιρῷ τὰς ἀπολαύσεις εἶχε
μετὰ τῆς κόρης τῆς λαμπρᾶς καὶ πανοραϊοτάτης,
τῆς τε τὰ κάλλη γυναικῶν ἐν τάφῳ συνθασψάσης.
Τὸ ὕδωρ δὲ πεποιήκειν ἀνωφερὲς διόλου,
ἐκ μηχανῆς τῆς ἑαυτοῦ, ὥστε πολλοὺς θαυμάζειν
ὄρωντας τούτου τὴν ὀρμὴν ἀνωφερὲς παράπαν.
Τὰ δένδρα τὰ εὐκάρπιμα εἰς μέρη τὰ τοῦ πύργου
ἐφύτευσεν ὁ Διγενὴς καὶ Θαυμαστός Ἀκρίτης,
καὶ ἀμπελῶνα ἀνετόν καὶ θαυμαστὸν εἰκότως
ἐποίησεν εὐσύνθετον, ὠραῖον καὶ εὐμήκην,
εἶδη ἀνθῶν παντοδαπῶν τούτων ὑπερεκπλήσας
τῶν δὲ ἀνέμων αἰ πνοαί, τῶν δένδρων εὐωδίαι,
ὡς τῶνων καὶ λοιπῶν παντοδαπῶν ὀρνίθων,
τέρψιν ἐπίουον θαυμαστὴν, ὑπέριον τῷ τόπῳ
καὶ τῆν ὁ ἄνεμος ἠδύς, εὐσμος τοπαράπαν.

Ταῦτα ὁ ἀνδρικότατος Ἀκρίτης ἐκτελέσας,
ἐν μέσῳ τούτων ἔκτισε περικαλλῆ νεῶν τε,
εἰς ὄνομα τοῦ μάρτυρος ἁγίου Θεοδώρου.
Εἶτα ἀργυροτράπεζαν ἠμφιεσμένην πάνυ

σκευὴ τε πολυτίμητα διάχρυσα ποιήσας,
ἔχαιρον εὐφραίνόμενος ὥσπερ ἐν παραδείσῳ,
ἄλλον λειμῶνα κρείττονα ἀνθῶν τῶν ἐκεῖσε,
τῆς κόρης βλέπων τὴν μορφήν καὶ ξένην ἠλικίαν.

Ἄλλὰ μηδεὶς ἀροσάτων τοῦ πλούτου θαυμαζέτω,
οἱ μεγιστᾶνες γὰρ, φημί, καὶ οἱ σατράπαι πάντες
φιλοτιμίας ἐστελλον, χαρίσματά τε πλείστα·
ὡσαύτως καὶ οἱ ἄρχοντες ὅλης τῆς Ῥωμανίας
ἐστελλον δῶρα θαυμαστά καὶ μετ' εὐγνωμοσύνης·
ἀλλὰ καὶ αὐτὸς ὁ βασιλεὺς ἐστelle καθ' ἐκάστην
μεγίστας τοῖνον δωρεὰς τῷ θαυμαστῷ Ἀκρίτῃ.
Ῥωμαίων δέ, Σαρακηνῶν, Περσῶν καὶ τῶν Γαρσιτών,
οἱ τὰς ὁδοὺς διέτριβον ἐκεῖνας τότε πάσας,
οὐδεὶς ποτε ἐτόλμησεν ἐκεῖσε πλησιάζαι,
εἰ μὴ αὐτὸς προσέταπεν ὁ θαυμαστός τῷ ὄντι·
πᾶς γὰρ ὁ μέλλων τὴν ὁδὸν διέρχεσθαι ἐκείνην,
σφραγίδα φέρων τὴν αὐτοῦ διέβαινε ἀφόβως·
ὅς δὲ οὐκ ἐπεφέρετο σφραγιδά τε τὴν τούτου,
εὐθύς κακῶς ἀπόλλυτο ὑπὸ τῶν ἀπελάτων·
καὶ ἀπελάται γὰρ, φημί, ὑπέκεισαν ἐκείνον,
καὶ φόβον εἶχον ἄπειρον ὑπὸ τὴν χεῖρα τούτου,
ὥσπερ οἰεῖται βασιλεῖς καὶ ὡς δεσπόται δούλοι.

Ἐν τούτοις ἄγοντος αὐτοῦ, μηδὲν δεῖνον γινώσκων,
τὴν νόσον δὲ τὴν τοῦ πατρὸς ὁμοῦς ἀκούσας
καὶ ὅτι νόσος δύσκολος τούτου ἐπέπεσε τε,
ἔσπευδε γὰρ καταλαβεῖν τὴν Καππαδοκῶν χώραν·
πλησίον δὲ γενόμενος τοῦ γονικοῦ τε οἴκου,
ὀδυρομένουσ' ἅπαντας δι' ἐκείνον συναντήσας,
καὶ δὴ μαθὼν ὡς ἀληθῶς ὅτι πατὴρ ἐθνῆσαι,

ἔσθητά τε ἀπέριψε, κάτω πεσὼν ἐξ ἵππου·
 ἔνδοθεν δὲ γενόμενος, περιπλακείς τὸ σῶμα,
 Ὁρῆνον ἐναπεφώνησεν μετὰ πολλῶν δακρυῶν·
 «ἀνάστα, πάτερ, θέασον τὸ παμφιλίεές σου τέκνον,
 θέασον τὸν μονογενῆ, φθέγγζον φωνῆν ἠδέαν,
 νουτέθησον βουλήματτα, μή με σιγῶν παρείληθες·
 οὐκ ἀποκρίνη μοι τὸ σὸν φίλτατον τέκνον, πάτερ;
 ἐμοὶ ἔκλεισθη ἡ φωνή ἢ πάντων ἡδυτάτη,
 τὸ φῶς δὲ ποῦ τῶν ὀφθαλμῶν; ποῦ τῆς μορφῆς τὸ κάλλος;
 τίς χεῖρά σου ἐδέσμευσε; τίς τὴν ἰσχύν ἀρείλει;
 τίς τῶν ποδῶν ἐνέκασε ταχυτάτατον τὸν δρόμον;
 τίς σὴν ἀγάπην ἄπειρον τὴν πρὸς ἐμέ σου, πάτερ,
 χωρίσαι παρεχώρησεν; ὃ τῆς παρανομίας,
 ὃ τῆς ἀθροῦσας συμφορᾶς, ὃ τῆς πικρᾶς ὀδύνης!

Πῶς μετὰ πόνου τὴν ψυχὴν παρεδώκας καὶ λύπης
 καλῶν με ἐξ ὀνόματος ζητῶν με ἄχρη τέλους;
 ὃ πάτερ εὐτυχέστατε, παρὰ βραχίαν ὦραν
 οὐκ ἠξιώθην βλέψασθαι ζῶντας τοὺς ὀφθαλμούς σου,
 πάντως γὰρ ἤκουσα φωνῆς, εὐχῆς σου τελευταίας,
 ἐν ταῖς ἀγκάλαις γὰρ ἐμοῦ ἀφῆκες τὴν ψυχὴν σου,
 καλύψω σου τοὺς ὀφθαλμούς, ὃ πάτερ, μετ' ἰδίας
 χεῖράς μου, ὃ πανάθλιος τὴν σήμερον ἡμέραν,
 νυνὶ δὲ ἀθλιώτερος πάντων εἰμὶ ἀνθρώπων,
 τὰ σπλάγγνα μου τιτρώσκει σοῦ ἡ ἄπειρος ὀδύνη,
 κρειττότερόν μοι τὸ θανεῖν ἢ κατιδεῖν τοιοῦτον!»!

Ταῦτα καὶ ἄλλα πλείονα ὁ Διγενῆς Ὁρηνήσας,
 ὡς καὶ τοὺς λίθους Ὁρηνωθεῖν ἐποίησε τοὺς πάντας,
 πολλὺς γὰρ ἦν ὁ κοπετός, καὶ μέγιστος ὁ Ὁρῆνος,
 ὥστε καὶ πόρρωθεν βοῆς ἀκούσαντες τὸν ὄχλον.

Λαθῶν δ' αὐτός γε τῇ μητρὶ ἦλθεν ἐν τῷ Εὐφράτῃ
 ἄμα τὸ σῶμα τοῦ πατρός, τοῦ πανενδόξου ἐκείνου,
 τὸν ὕμνον δὲ καὶ τὴν ταφὴν κηδεύσαντες ἠδέως,
 αὐτοῦ τὸ σῶμα ἔθαψαν μετὰ δορυφορίας,
 λαμπρῶς, μεγίστως, ὡς εἰπεῖν, ἐκπλήττεσθαι τοὺς πάντας,
 καὶ τοῦτο μὲν κατέθετο ἐν τῷ σεπτῷ ναῷ τε
 ὡς ἄγαν νέος φρόνιμος, φιλόστοργος τῷ ὄντι,
 μητέρα δὲ τὴν ἑαυτοῦ τιμῶσας ὡς εἰκότως
 ποσῶς οὐ συνεχώρησε στραφῆναι ἐν τῷ ἰδίῳ οἴκῳ,
 καὶ λόγοις παρακλητικοῖς ταύτῃ προσομιλήσας,
 εὐχαριστίαν ἔπεμπε Θεῷ τῷ ἐπὶ πᾶσιν
 δοξαζομένῳ ὕμνον τε, πολλὰς εὐχαριστίας·
 «οἶδε γὰρ ἅπαντα αὐτός ὁ κτίστης τῶν ἀπάντων»,
 κατέλεγε τῇ ἑαυτοῦ παρηγορῶν μητρὶ τε.
 Εἶχε δὲ πρόσδοτον πολλὴν τῶν γονικῶν χρημάτων·
 θανόντος οὖν τοῦ ἀμνηρᾶ πατρός τοιοῦτου, λέγω,
 οὐσία τούτου ἅπανα υἱῷ προσαπελείφθη·
 ἐξ ὧν συχνῶς ἐκόμιζες χρυσίον καθ' ἑκάστην
 καὶ ἴταις τοῦτο ἐδίδεν ὡς ψυχικὸν πατρῶον.

Μητέρα δὲ χηρεύσασαν λυπεῖσθαι οὐκ ἀφῆκεν,
 ἀλλ' ὡς φιλόστοργος υἱὸς κηδεύσας τὸν πατέρα,
 ἐντίμως τε μετὰ πολλῆς ὄντως τῆς ἀληθείας,
 διὰ τὸν πόθον τὸν αὐτοῦ παρελάβε μητέρα
 ἐν οἴκῳ τῷ περιφανεῖ, τῷ παραδόξῳ ἐκείνου,
 καὶ ἦν αὐτῇ συγχαίρουσα υἱῷ καὶ σὺν τῇ νύμφῃ,
 εὐφρανομένη ἀληθῶς μητέρα μετὰ τέκνων.
 Εἶχε δὲ ἄλλην εἰσοδὸν τὴν ἀπὸ τῶν κτημάτων
 τοῦ στρατηγοῦ τοῦ Θαυμαστοῦ, ὧν ἔλαβεν εἰς προῖκα·
 ἔνδεκα γὰρ ἐλάμβανε χρυσίου χιλιάδας,

καθ' ἕκαστον ἐνιαυτὸν ἐκ τῶν αὐτοῦ κτημάτων,
καὶ τὴν ὑπέροπλους λοιπὴν χρυσῶ καὶ ἀργύρῳ,
ἀνδράποδα καὶ κτήνη τε καὶ τὴν λοιπὴν οὐσίαν,
ὡς ἅπαντας τοὺς ἐπὶ γῆς ἄρχοντας ὑπερβαίνειν,
καὶ τὴν ἀγαλλιῶμενος μετὰ καὶ τῆς συζύγου·
ἐν μόνον τὴν ψυχὴν διηλεκτικῶς ἐλύπει,
ἢ ἀτεκνία ἢ ἀπεικτος ἢ λίαν δεινοτάτη·
ἴσασι γὰρ οἱ ἅπαντες οἱ οὕτως πειρασθέντες
πόσον καθέστημεν ἢ ἀτεκνία ταύτη·
ἔνεκεν τούτου τὸν Θεὸν πάντοτε ἔδυσώπει,
ὄλονυκτίους ἐκπληρῶν ὕμνους καὶ παννυχίους·
ἀλλὰ σαφῶς ἠστόχησεν ἐλπίδος τῆς τοιαύτης,
Θεοῦ γὰρ πᾶν τὸ δῶρημα τοῦ πάντα δυναμένου,
ἀλλ' ὅμως τὴν εὐχαριστῶν καὶ τὸν Θεὸν ἐν τούτῳ,
καὶ τὴν αἰτίαν ἑαυτοῦ προγράφει ἁμαρτίαν.

Οὕτως βιώσας τε καλῶς ὁ Διγενὴς Ἀκρίτης
τύπος ἀρχόντων γέγονεν, ὑπογραμμὸς ἀνδρείων,
παιδαγωγὸς φρονήσεως καὶ κλέος σωφροσύνης,
τὰς πράξεις γὰρ ἀρχοντικὰς ὡς οὐδεὶς τῶν ἐν βίῳ
ὥσπερ αὐτὸς ἐτίμησε καλλίστως διαπράξας,
πρὸς βασιλεῖς ὑποταγὴν, πρὸς πάντας τὴν ἀγάπην,
εἶχε θερμὴν ἀντίληψιν πρὸ τοῦ ὑπὸ τὴν χεῖρα,
οὐ γὰρ ὠργίζετο ποτὲ πρότου μὴ ἐρευνῆσαι·
ἠγάπα δὲ κατὰ πολὺ ἐν ἡσυχίᾳ εἶναι,
καὶ διὰ τοῦτο οὐδαμῶς ἔνθα αὐτὸς κατώκει
εἶασεν ὑποχείριον τοῦ μετ' αὐτοῦ συνεῖναι·
ἀλλ' ἦσαν πόρρωθεν αὐτοὶ ποιοῦντες τὰς δουλείας,
τὰ μὲν ὅπτα οἱ μάγειροι ποιοῦντες καθ' ἡμέραν,
φέροντες οἱ δομέστικοι τὰ ἐπὶ τῆς τραπέζης,

ὡσαύτως καὶ οἱ μάγειρες ἐκόμιζον τοὺς ἄρτους·
ἐκείνος δὲ τὴν τραπέζαν ἅπαντα παραθήσας,
κρούων εὐθὺς τὸν κώδωνα, ἅπαντες ὑπεχώρουν,
τῆς δὲ φωνῆς τοῦ κώδωνος ἀκούων οἰνογῶς
οἶνον εὐθὺς ἐκόμιζε καὶ καθυπόουρει μόνος,
παιδίον γὰρ συμκρότατον ἐτύγγαεν ἐκείνος·
ὁ κώδων δὲ τὴν δῆλωσιν ἐσήμεινε τῆς χρείας·
Ἀκρίτης ἤρχετο εὐθὺς καὶ σὺν αὐτῷ ἡ κόρη,
οἵτινες καὶ ἐκάθιζον ταχέως ἐπὶ κλίνης,
μετὰ μικρὸν δὲ ἤρχετο καὶ ἡ καλλίστη μήτηρ
τοῦ Διγενοῦς τοῦ θαυμαστοῦ, ἀνδρείου τοῦ Ἀκρίτου,
καὶ προσεγείροντο αὐτὴν πανευλαβῶς τιμῶντες,
ἦτις καὶ ἐκαθέζετο εἰς θρόνον μονωτάτη.

Διγενοῦς λόγος ἑννατος.

Ἐπειδὴ πάντα τὰ τερπνὰ τέλος τοῦ βίου ἔχουν,
καὶ ὡς ὄναρ παρέρχεται πᾶσα ἀνθρώπου δόξα,
θάνατον μνημονεύσωμεν τῆς μητρὸς τοῦ Ἀκρίτου,
καὶ τέλος θάμεν τῆ γραφῆ τῆ ὑπερτίμῳ ταύτη·
Ἀκρίτης οὖν ὁ θαυμαστός οἰκήσας ἐν Εὐφράτῃ,
περικαλλεῖ τῷ ποταμῷ, τῷ πανωραισιότατῳ,
ἐν τῷ αὐτῷ παραδείσειον περικαλλῆ φυτεύσας,
τοῦ παραδείσου πρότερον οἶκον ἐποίησε τε,
καὶ πύργον μέσον ἔστησεν πλήρη πολλῶν ἐπαίων,
ἐνδοξον ἔργον, φοβερόν, λίαν ὠχυρωμένον,
καὶ βαλανεῖον ἕτερον ἐπαινετὸν ποιήσας,
ὕπῃρχε χαιρών ἐν αὐτῷ μετὰ τῆς κόρης ἅμα,
τοῦ στρατηγοῦ τῆς θυγατρὸς τῆς πανωραισιότατης.

Ναόν λαμπρόν, ἠδύτατον, ποιήσας ἐν τῷ οἴκῳ,
εἰς ὄνομα τοῦτ' ἔθηκεν Ἀγίου Θεοδώρου·
ἐκείσε θάπτει τὸν αὐτοῦ πανευτυχῆ πατέρα·
κιδώτιον ἀργυρώτατον ἅμα μετὰ χρυσοῦ
ποιήσας ἐκπέθηκε τὸν εὐγενῆ πατέρα·
μητέρα δὲ τὴν ἑαυτοῦ διαφερόντως ἔχων,
καὶ τιμὴν τὴν προσήκουσαν πρὸς αὐτὴν ἀπονέμει.

Τέλος τοῦ βίου καὶ αὐτὴ εἴληψε μετ' ὀλίγον
ἦν καὶ πενήσας πάμπολλα ὁ Διγενῆς Ἀκρίτης,
τὸ ἐνδοξόν τε λείψανον αὐτῆς καταφιλήσας,
ἐν τῷ μνημείῳ τοῦ πατρὸς θάψε καὶ ἐκείνην
πολλοὶ δὲ παρεγένοντο τῶν συγγενῶν καὶ φίλων
καὶ μέγα πένθος γέγονεν ὄρωντες τὸν Ἀκρίτην
κοπτόμενον καὶ λέγοντα ταῦτα πρὸς τὴν μητέρα·
«τίς ἀπεχώρισεν ἡμᾶς, ὦ γλυκυτάτη μητέρα;
τίς μοι τὴν ῥίζαν ἔκοψε τοῦδε τοῦ βίου ἄρτι;
τίς φῶς ἐμὸν κατέσβεσεν, ἦδη οὐ θέλω βλέπειν;
ἢ σπλάγγων τίς ἐχώρισεν τῶν μητρικῶν ἀθρόως;
Δός μοι λόγον γλυκυτάτον, ὦ παμφιλτάτη μητέρα,
ἀνάγγελόν μοι τάχιον τίς ἠμαλλώτευσέ σε,
καὶ δώσω πάμπολλας τιμὰς καὶ ἐξωνήσομαι σε.
Οὐαί, μητέρα παμπόθητε, φῶς τῶν ἐμῶν ὀμμάτων,
πότε σου ἴδω πρόσωπον, πότε φωνῆς ἀκούσω;
ὦ τάφε πανδεινότατε, ποῖον καλὸν μου κρύπτεις,
ποῖον τοῦ βίου τοῦ ἐμοῦ ἔτεμες ἄνθος, κρίνον;
ψυχὴν ἐμὴν ἐξόφωσας, ἠμαύρωσας τὸ φῶς μου,
μητέρα δὲ τὴν θρέψασαν ἀθρόως ἀφορπάσας».
Ταῦτα καὶ ἄλλα πλείονα μετὰ πολλῶν δακρύων
ἄγαν θρηνηεῖν ἐποίησε καὶ κόπτεσθαι τοὺς πάντας,

μέχρι τῆς συμπληρώσεως ἡμέρας τῆς ἐννάτης·
εἰθ' οὕτως τὰ μνημόσυνα αὐτῆς καλῶς τελέσας,
λαμπρῶς αὐτὸς κατήφρανε τοὺς τότε κεκλημένους·
τοῖς δεσμένους ἄπειρον χρυσοῖον διανείμει,
πρὸς τὰς οἰκίας τὰς αὐτῶν φιλοτιμῶν ἐπέμπει.
Καὶ τότε λύπην ὁ λαμπρὸς δευτέραν ἐλαμβάνει,
τότε ῥομφαία τὴν αὐτοῦ ἐπλήγωσε καρδίαν,
ἀγάπην γὰρ ὑπέρερον εἶχε πρὸς τὴν μητέραν,
καὶ εἶχε θλίψιν ἄπειρον πάντοτε ὁ Ἀκρίτης,
καὶ ὁ αἰὶ ἠδόμενος, ἀλύπως τε βιώσας,
περίλυπος καθέστηκεν ἐπὶ πολὺ τὸ τότε.

Ἄλλ' ὁμως ἦν εὐχαριστῶν καὶ τὸν Θεὸν ἐν τούτῳ,
καὶ, μεταστρέψας τὴν ψυχὴν εἰς θυμηδίαν πάλιν,
κόρην ἐκείνην τὴν τερπνὴν ἠγάλλετο προσβλέπων,
ἦν τις οὐκ εἶδε πώποτε τῶν μεγιστάνων,
οὐ συγγενῆς ἑώρακεν, ἀλλ' οὐδὲ δούλος ταύτην,
εἰ μὴ καὶ μόνον τὸ ῥῆθ' ἐν τῷ ὀγδόῳ λόγῳ,
τὸ εὐειδὲς καὶ πάντερον ἐκείνο καὶ ὠραῖον
παιδίον ὃ ἐκέκτηνον εἰς τὸ οἰνοχοσεῖν,
τὴν εἰς τὰ κάλλη ἀσύγκριτον, τὴν εὐγενικωτάτην,
μεθ' ἧς καὶ ἔχαριε λοιπὸν ὁ Διγενῆς Ἀκρίτης
ὁ ἀπελάτας ἅπαντας ἀνδρείους ὑποτάξας,
φοβερός γὰρ γενόμενος εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον,
τῶν βασιλείων ἀκύχημα, ἡ δόξα τῶν Ῥωμαίων,
ἀνδρείων τε ὁ ἑπαινος, ὁ τολμηρὸς ἀκρίτης,
φρονήσεως ἀγλάισμα, τῶν ἀρετῶν τὸ κλέος,
ὁ παροχεὺς βαθύτατος, εἰρήνη Ῥωμανίας·
Πρὶν γὰρ αὐτοῦ τοῦ θαυμαστοῦ, Λιθίοπων τὸ γένος
τὴν Ῥωμανίαν ἤρχετο, πολλὴν βλάβην ἐποίει

οικήσεις τῶν Χαρισιανῶν ἄμα καὶ Ἡρακλείων,
 Ἄμωριν καὶ τὸ Ἰκόνιον, μέχρι Καππαδοκίας,
 ὁμοίως καὶ τὴν Ἄγκυραν, καὶ τὴν καλλίστην Σμύρνην
 καὶ τὰ περὶ τὴν θάλατταν μέρη πλησίον ὄντα,
 ὧν καὶ ὁ πρῶτος στρατηγὸς ὑπῆρχεν ὁ Χοσρόης,
 σχεδὸν γὰρ οὗτος ἄπασαν ἀνατολὴν ἐκτρέψας,
 ἦλθεν εἰς τὸ Βυζάντιον θέλων πολιορκῆσαι
 καὶ μετ' ἐκείνου ὁ Ἀμβρόσιος, ὁ μέγας σουλτάνος,
 ὁ τοῦ Ἀκρίτου πρόπαππος, ἐκείνος ὁ Γαρσίτης,
 (καὶ γὰρ αὐτὸς ἐγέννησεν τὴν μάμμην τοῦ Ἀκρίτου,
 μητέραν δὲ τοῦ ἀμηνῶ Σπαθίαν ὀνομάζουσαν,
 ἐξ ἧς ἐτέθθη ἀμηνῶ πατὴρ ὁ τοῦ Ἀκρίτου,
 ὁ θαυμαστός, δοκιμὸς εἰς τὰς ἀνδραγαθίας,
 ὃς ὀνομάζετο Μουσοῦρ, πρὸ τούτου βαπτισθῆναι,
 μετὰ δὲ τοῦ βαπτίσματος ἐκλήθη Ἰωάννης)
 οὗτος γὰρ ἦν ὁ δηλωθεὶς ἀνδρῆος ὁ Γαρσίτης,
 βλάβην ἐποίησε πολλὴν κατὰ τῆς Ῥωμανίας,
 καὶ μετ' αὐτοῦ οἱ τάλανες στρατάρχαι τοῦ Χοσρόη,
 Χαγάνος τε καὶ Σάρβαρος μετὰ τῆς ναυμαχίας
 αἰχμαλωσίαν ἤγαγον ἅπασαν εἰς Συρίαν,
 καὶ μετὰ τούτου ὁ Μουσοῦρ, υἱὸς ὁ τοῦ Γαρσίτου.
 Εἶθ' οὕτως ὁ Καρῶης τε, ὁ ἀμηνῶ ὁ μέγας,
 καὶ μέχρι τούτου τὰ θεία ἐστήσαν κατὰ κράτος,
 ἔπαυσαν γὰρ σφαζόμενοι, πολέμους συγκροτοῦντες,
 τῇ τοῦ Θεοῦ δυνάμει τε, τοῦ μόνου φιλανθρώπου,
 τοῦ ἐλευθέρου πάντοτε Χριστιανῶν τὸ γένος
 καὶ γὰρ αὐτὸς ὁ ἀμηνῶς, ὡς ὅπισθεν ἐρέθη,
 πίστιν τηρήσας τὴν αὐτοῦ ἄτρωτον ἕως τέλους,
 ἔφυκε γὰρ σὺν γυναικί εἰς τὴν Καππαδοκίαν·

οὗτος γενεῆ τὸν θαυμαστόν καὶ ἔνδοξον Ἀκρίτην
 ἔκτοτε, χάριτι Θεοῦ, καυχῶται ἡ Ῥωμανία,
 ἐχθρὸς καθυποτάσσουσα, τρέπουσα κατὰ κράτος.
 Ἄφ' ὃ γὰρ ὁ πανάριστος, γενναῖος ὁ Ἀκρίτης
 ἀνδραγαθεῖν ἀπῆρξατο μόνος ἐν τῇ Συρίᾳ,
 οὐδεὶς ἐτόλμησεν ἰλθεῖν ἐμπροσθεν τούτου νέου,
 καὶ ἡ εἰρήνη πανταχοῦ καὶ ἡ ἀνενοχλησία,
 ὡς τὸν Θεὸν δοξάζεσθαι παρὰ παντὸς ἀνθρώπου.
 Αὐτὸς γὰρ ὁ θαυμαστός ἄπαντας ὑποτάξας,
 φρικώδους εἰδείκνυτο παρὰ τοὺς ἀπελάτας,
 τοὺς τὰς κλεισοῦρας τὰς θείας κρατοῦντας καὶ τὰς ἄκρας
 εἰ γὰρ ποτὲ τις ἄτακτον ποιῆσαι ἐβουλήθη,
 αὐτὸς οὐχ ὑπέλειπετο ἐν τῇ μεριδι ζώντων.
 Κατὰ πολὺ δὲ φοβερῶς τὰ ἔθνη ὑποτάξας,
 ὥστε καὶ φόρους βασιλεῖ παρέχων ἐτησίως,
 καὶ οἱ ποτὲ πολέμιοι γεγόνασιν οἰκέται
 ἢ γὰρ Ἀκρίτου ὄνομα τοῦ Διγενῆ ἠκούσθη,
 φρικὴ ἐλάμβανεν αὐτοὺς ἀνείκαστός τε τρόμος,
 καὶ ἦν εἰρήνη πανταχοῦ καὶ ἀνενοχλησία,
 ἔνεκεν τοῦ ὀνόματος ἐνδόξου τοῦ Ἀκρίτου
 οὐ καὶ τὰ κατορθώματα ὁ βασιλεὺς ἀκούων,
 ὁ Νικηφόρος ὁ λαμπρός, ὁ μέγας τροπαιοῦχος,
 ὁ τὴν Ῥωμῶν τὴν ἀρχὴν καλλίστως διοικήσας,
 μεγίστην ἄγαν δωρεάν, πεπλουτισμένην μάλα,
 τὸν Διγενὴ ἀπέστειλεν ἡμέραν καθ' ἡμέραν.
 Ἄφ' ὃ δὲ ἐτελείωσε πάσας ἀνδραγαθίας,
 καὶ δὴ κατετροπώσατο πόλεις ὄμοι καὶ χώρας
 καὶ παντελῶς ὑπέταξε πάντας τοὺς ἀπειθοῦντας,
 καὶ γέγονε περιφημὸς εἰς ἅπαντα τὸν κόσμον,

ἐν τῷ Εὐφράτῃ ποταμῷ ποιήσας τὴν οἰκίαν,
ὡς λόγος ὑγῆδος λοιπὸν ἐδήλωσε πλησίον,
ἐκεῖσε ἀνεπαύσατο ἠδόμενος παράπαν,
μετὰ τῆς ἄγαν ποθητῆς αὐτοῦ τῆς πανενδόξου,
τιμώμενος παρὰ πολλῶν, ὡς ἔδει κατ' ἄξιαν,
τῶν μεγιστάνων τῶν λαμπρῶν, γεινναζόντων τούτων.

**Ἰ^α πρόθεσις τοῦ Δεκάτου λόγου τοῦ Διγενοῦς
Ἄκριτου.**

Δέκατος λόγος ὁ παρῶν ὑπάρχει τοῦ Ἄκριτου,
καὶ φέρεται μὲν διὰ παντός τὴν τούτου τελευταίην τε,
τὸ πῶς αὐτὸς ἀπέθανε μετὰ καὶ τῆς φιλάτου,
καὶ πῶς αὐτοὺς ἐθρήνησεν λίαν ὁ κόσμος ὅλος,
καὶ τὴν κηδείαν πέπραχεν ἐντίμως καὶ ἀξίως
αὐτοῦ καὶ τῆς συμβίου του τὰ ἔθνη ὅλα ἅμα.

Διγενοῦς λόγος δέκατος.

Λόγον εἰπεῖν ἀρξώμεθα Διγενοῦς τελευταίης τε,
οὐ καὶ τὸ ἑτερόκλητον Ἄκριτης ὀνομασθή,
θρήνων μεστὸν ὑπάρχοντα, θαυρῶν τε καὶ λύπων.
Ἐπεὶ δὲ πάντα τὰ τερπνά τοῦ πλάνου κόσμου τούτου
θάνατος παραδέχεται, ἄδης παραλαμβάνει,
ὡς ὄναρ δὲ παρέχεται πλοῦτος καὶ δόξα πάσα,
κ' ἡ τελευταίη τοῦ Διγενοῦς κατέλαβεν Ἄκριτου,
καὶ εἰς βιβλίον δέκατον τούτου τὸ τέλος θῶμεν.
Εἰ γὰρ ἀνδρείος γέγονεν ἔς τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ πάντας
εἰς γενναϊότητα αὐτοῦ καὶ εἰς τὰ ἄλλα πάντα,

νικήσας ὡς ἐνδύναμος, γενναῖος στρατιώτης,
ἀλλ' οὐκ εἰσῆλθεν ἐν αὐτῷ τὸ τοῦ θανάτου τέλος,
καὶ λύπην ἄγει τῇ πολλὴν εἰς ἅπαντας ἀνθρώπους
τούς μέλλοντας ἀκούειν τε ἐπιθημίαν τούτου.
Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐξ ἀρχῆς παρὰ Θεοῦ ἐδόθη,
οὐ δυνατόν παραδραμεῖν τὸ τέλος τοῦ τοιούτου.
Νόσῳ γὰρ περιπέτωκε πᾶν χαλεποτάτῃ,
καὶ ἐπὶ κλίνης ἔκειτο ὠραίας, χρυσοστρώτου·
καλέσας δὲ τῶν ἰατρῶν πολλοὺς ἐνδοξοτάτους,
καὶ πᾶσαν δοκιμάσαντες πείραν τῆς ἐπιστήμης,
οὐκ ὠφελεῖσαι ἴσχυσαν τῷ Διγενῇ Ἄκριτῃ·
ἐν δὲ τῇ τρίτῃ τῇ θειῇ, τῇ ἄγαν θλευρίχῃ,
ἡμέρᾳ τε, τοῦ ἰατροῦ ἐλθόντος πρὸς ἐκείνον,
ἀπηγορεύσατο αὐτόν, τὸν θάνατον μηνύσας·
ἔφησαν δὲ στενάζαντες οἱ ἰατροὶ πρὸς τοῦτον·
«ὦ πάντερπνε Βασιλεῖ, θανάτός σου νῦν ἦκε,
καὶ τὸ λοιπὸν ἀπὸ τοῦ νῦν ὅπλα οὐδέλωις ἔχεις·
ἀνδρεία ποῦ σου ἄπειρα, ἀνείκατος ἡ τόλμη;
ποῦ δυναστεία ἡ πολλή, ἡ δόξα ποῦ τοῦ πλοῦτου;
ἄρτι οὐδεὶς εἰς θάνατον δύναται βοηθῆσαι·
αἱ χεῖρες γὰρ ἐλύθησαν, τὰ ἄθλα αἰ ποιοῦσαι,
οἱ πόδες ἐδεσμεύθησαν, οἱ τὰς ὁδοὺς κρατοῦντες,
ὀλίγον δὲ καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ σώματος ἐκφεύγει,
καὶ τάφος σὲ τὸν ἰσχυρὸν ἐνθοδὸν κλείσει ἔχει.»
Εἶτα προστάξας ἰατροὺς ἅπαντας ἐβλήθηται,
καὶ κόρην τὴν ἐρωτικὴν πρὸς ἑαυτὸν καλέσας,
εἰς οἶκον γὰρ τὸν ἔμπροσθεν ὑπῆρχε κεκλισμένη,
ταύτην καθίσας ἀντικρυς, ὡς μηδενὸς παρόντων,
τοιὰδε ἤρξατο λαλεῖν μετὰ πολλῶν θαυρῶν.

**Περὶ τοῦ πῶς ὁ Ἀκριτής ἀρρωσῶντων ὠμίλει
μετὰ τῆς κόρης.**

Ἡ Λετηρία διάταξις τοῦ Διγενεῦς Ἀκριτοῦ.

αἴκουσον, φῶς μου τὸ γλυκὺ, φωνῆς μου τελευταίας·
ἀπέναντί μου κάθισον, καὶ χόρτασόν με βλέπειν,
ἄλλοτε οὐ θεάσεις με τὸν σὲ πολλὰ ποθοῦντα·
ἔρω γὰρ σοὶ τὴν ἀπαρχὴν, ἡμῖν γὰρ τὰ συμβάντα
οἶδας, μιμησάσαι, ψυχῇ, καὶ φῶς μου καὶ καρδιά,
ὅταν ἐλήλυθα πρὸς σέ καὶ ἦρά σε συντόμως
ἀπὸ τῶν οἴκων τῶν λαμπρῶν τοῦ σοῦ πατρός, κυρία·
Βίγλας οὐκ εἰδείλασα, ἃς εἶχεν ὁ πατήρ σου,
τοὺς στρατιώτας ἔκτεινα, τοὺς θλιόντας λαβεῖν με,
πάντας εἰς ἄδην ἔπεμψα καὶ μοναχὸς ὑπῆρχον,
ὑστερον δὲ ἐκρήμνισα τοὺς ἀδελφούς σου, κόρη·
τόνδε τὸν σὸν, φιλότατή μου, πατέρα ἐπαξίως
τιμήσας, συγχωρήσας ἐτυγον καὶ εὐχῆς σου,
πολλὰ δὲ ὑποσχόμενος παράσχειν μοι εἰς προΐκα,
οὐκ ὑπεστράφην μετ' αὐτοῦ, ὡς ἔλεγεν, εἰς οἶκον,
ἀλλὰ τὰ πάντα εἶασα, σὲ προσεποιησάμην,
ἧς οὐδὲν τιμιώτερον, οὐδὲ ὁ κόσμος ἄσπας.
Τὴν βρούσιν ἐνθυμήθησαι τοῦ Βλαττολιβάδιου,
ἔπου ὁ δράκων, ὁ δεινός, πρὸς σὲ μόνην ἐξῆλθεν
νὰ σὲ ἀρπάσῃ ἤθελεν καὶ σὺ φωνὴν ἀφῆκες,
δειλιάς πλήρης γέμουσα καὶ πεπλημένη φόβου·
ὡς φωνὴ σου ἤχησεν ἐν τῇ ἐμῇ καρδίᾳ,
ταχυ φθάσας ἀπέκτεινα τὸ φοβερὸν θηρίον.
Ταῦτα, ζανθή, πεποίηκα διὰ τὴν σὴν ἀγάπην.
Θυμήσου καὶ τοῦ λέοντος εἰς τὸ Βλαττολιβάδιον,
ὅταν ὁμοῦ καθευδόντες ὤρμησε τοῦ φαγεῖν σε,
φωνὴν δὲ ἄλιν σὺ δεινὴν ἀφῆσες μετὰ φόβου
ὅσπερ ἀπέκτεινα ἐγὼ σὲ ἀβλαβῆ φυλάξας.
Ταῦτα δὲ πάντα εἰδείξα διὰ τὴν σὴν ἀγάπην,

εἰδείξα ἀποθανεῖν, σὺ δὲ μὴν κινδυνεύσης,
τὸ πλῆθος δὲ τῶν ὀπλιτῶν ἕως ἐκεῖ παρήλθε.
Ἐλπίζω πάντα μέμνησαι, ψυχῇ μου καὶ καρδίᾳ,
πῶς ἅπαντας συνέτριψα μὴ δειλιάσας ὄλω,
ὡς ἦτον ὁ Φιλόπαππος ὁ πρῶτος ἀπελάτης,
Κίναμος, Ἰωαννίσιος ἐκεῖ περικυρόντες·
ἐκεῖ μὲν τοὺς ἐνίκησα φυγόντας μετ' αἰσχύνης.
Τὴν Μαζέμω ἐκρήμνισα τὸν ἵππον ἀποκτείνας,
καὶ τοὺς λοιποὺς κατέστρεψα πλείστους ἀνδρείους ὄντας,
καὶ ἄλλας τούτων πλείονας ἀνδρίας εἰργασάμην·
ληστὰς πάντας ὑπόταξα καὶ ὄλην τὴν Συρίαν,
τὰς ἐρήμους κατέστησα πόλεις τε καὶ οἰκήσεις·
ταῦτα πάντα ἐποίησα ἵνα σὲ μόνην ἔξω,
καὶ ἀπὸ τῶρα τὸ λοιπὸν οὐ θεωρεῖς με πλέον,
οὐ βοηθὸν μὲ ἔχεις γὰρ εἰς τὰς στενοχωρίας,
ἀλλὰ πληροφορήθησον ὅτι ταχέως θνήσκω,
καὶ θάνατος χωρίζει με ἀπὸ τῆς σῆς ἀγάπης,
ἔδης παράλαμβάνει με, πολὺν ἔγω τὸν πόνον,
σοῦ τῆς ἀθλίας ἔνεκεν τῆς ὀρφανῆς καὶ χήρας,
καὶ εἰς κριτὴν ἀπέρχομαι τὸν ἀπροσωπολήπτην.
Ἐκεῖ δὲν εἶναι δυνατόν νὰ βοηθήσουν φίλοι,
ἀλλὰ κατὰ τὰ ἔργα μου θέλω ν' ἀπολαύσω.
Κλαῦσον καὶ σὺ, κυρία μου, θρήνησον τὸν καλὸν σου,
καὶ δάκρυά σου στάλαζον, καὶ τὰ μαλλιά σου κόψον
ἀπάνω εἰς τὸ λείψανον Ἀκριτοῦ τοῦ ἀνδρείου,
τοῦ φοβεροῦ καὶ θαυμαστοῦ, ἀνδρός σου τοῦ ἀνδρείου,
ἔπου διὰ τὰ κάλλη σου ἔβαλε τὴν ζωὴν του,
πολλοὺς ἀνδρείους ἐκοψε διὰ νὰ σὲ γλυτώσῃ,
καὶ τὰ λεοντάρια ἔσχισε διὰ νὰ μὴν φοβῆσαι.
Ἐσένα, φῶς μου, φυλάξα ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ μου
καὶ ὡς χρυσὸν ἐγκόλπιον περιεσκεπάζον σε,
ὡς ἀηδόνι ἔστο κλουβὶ πάντοτε ἔβλεπον σε,
ὡς περιστέρων καθαράν σὲ εἶχον ἔς τὸ πάλαι,
ὅσπερ τρυγὸνα μοναχῇ σε περιεῖχον πάντα,

καὶ ὡς γερᾶκιν εὐμορφον σ' ἐκράτουν εἰς τὰς χεῖρας·
ὡς ῥόδον καὶ τριαντάφυλλον καὶ μοσχουρισμένον,
ὡς κρίνον ἄσπρον καὶ λευκόν, ψιλόν καὶ μυρισμένον
σὲ περιέβλεπον ἐγὼ εἰς τὴν ζωὴν μου ὅλην.

Τώρα πηγαίνω, κόρη μου, ψυχὴ μου καὶ καρδιά μου,
εἰς τὰ ξέιδα μακρυνὸν καὶ πλεόν δὲν γριζῶ,
καὶ ὅστις πηγαίνει στέκεται ὡπερ τυφλὸς ἔς τὸ σκότος.

Ἐκεῖ ἄνδρεῖοι στέκονται, καὶ βασιλεῖς μεγάλοι,
ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς. Ἰουμένοι καὶ ἀσκητᾶδες·
ἐκεῖ Σαμψῶν καὶ δυνατοὶ καὶ γίγαντες μεγάλοι,
καὶ ροβεροὶ καὶ θαναταστοὶ ἐμίσεισαν ἀπ' ἐδῶ.

ὅλοι ἐκεῖ εὐρίσκονται ὡπᾶν φυλακισμένοι,
οὐδένας δὲν ἐγύρισεν ἀπὸ τὸν κόσμον κείνον
καὶ οὐδὲ μένα ἀφίρουν νὰ στρέψω πάλιν ἴπισω.

Ἐκεῖ ἔς τὸν τόπον βροίσκεται ὁ ποταμὸς τῆς Λήθης,
καὶ ὅστις πάγει πίνει τον καὶ λησμονεῖ τὸν κόσμον,
τὸν κόσμον τοῦτον ποῦ θωρεῖς, ὅπου διώγει μένα,
καὶ δὲν ἀφίνει διὰ νὰ ζῶ, ἀλλὰ μὲ παραδίδει

ἔς τὸν Χάρωντα νὰ μὲ κρατῆ, καὶ σκλάβον νὰ μὲ ἔχη,
ἔς τὰ σκοτεινά, ἔς τὰ ξέστρωτα, ἔς τὸν ἄδην σφαλισμένον,
γυμνῶναι με τὸν ταλαιπῶρον, τὰ κόκκαλα μ' ἀφίνει,
τὸ κάλλος καὶ τὸ ἄθος μου ἐκείνος μοῦ τὸ παίρνει,
ἄμορφον καὶ ἀγνώριστον ἀφίνει με τὸν ξένον,
τὸν ἔσημον καὶ ἄπορον, εὐγενική μου ἀγάπη.

Καὶ διὰ τοῦτο λέγω σου τῷ ροβερῷ ἐτούτῳ,
τῷ προμερῷ καὶ ροβερῷ θανάτου ποτηριῷ,
ὅπου τὸ πίνω τώρα ἰγὼ καὶ πάγω εἰς τὸν ἄδην,
καὶ θέλεις με κλάψει θλιβερὰ μὲ ὄσσην ἀγάπην ἔχεις».

Ὁ Διγενὴς ἐκόλασεν τὸν λόγον τῆς θανάτου,
εὐθύς ἡ κόρη τοῦ Δουκὸς, ἐκείνη ἡ ὠραία,
πολλῶν θρήνων ἀπῆρξατο τοιαῦτα προσφωνοῦσα.
«Ἐμοί, ἄνερ παμρλιτάτε, τοιαῦτα μήπω λέγε,
ὄδνητρά καὶ θλιβερά, θλιβόντα τὴν καρδίαν·
οὐ γὰρ θέλω σε ἀπελθεῖν, φῶς μου, τοῦ κόσμου τούτου,

εἰ δὲ Θεοῦ θέλοντος καὶ ἀποθάνης θέλεις,
κάλλιον ἔσται μοι λοιπὸν νὰ ἀποθάνω τώρα,
παρὰ νὰ ζῶ γὰρ θλιβερὰ ἔς τὸν κόσμον τοῦτον μόνη».

Ταῦτα ὡς ἤκουεν αὐτὸς μὴ ἐνεγκῶν τοὺς θρήνους
τῆς Εὐδοκίας τῆς καλλῆς, φιλότατης γυναικὸς του,
πάλιν ἐλάλει μετ' αὐτῆς λόγους παρηγορίας·
«Ἐἵπερ οὐ θέλεις με θανεῖν, νὰ πάγω εἰς τὸν ἄδην,
λοιπὸν δυσώπει τὸν Θεὸν ἐκ βράθους τῆς καρδίας,
ἐκέτευε τὸν συμπαθῆ, φιλόανθρωπον δεσπότην,
ἐν ὅπως μεταμεληθῆ νὰ μὴν λάβῃ τὴν ψυχὴν μου,
οὐ γὰρ χηρείας καύσωνα, οὐ δύνασαι κρατῆσαι,
ἐν τῷ μὴ ἔχειν σέ τινα εἰς τὸν παρόντα κόσμον,
οὐ παῖδα δέ, οὐτ' ἀδελφόν, οὐδ' ἕτερον ἔς τὸν κόσμον.
Ἐγὼ γνωρίζω ἀληθῶς, ἄλλος ἀνδρεῖος οὐκ ἔστι,
οὔτε γὰρ εἶναι δυνατὸς τὸ τύπτειν πάντας ὄλους,
εἰς μυρίας παραταγὰς ἐμβαίνειν καὶ ἐκβαίνειν,
ἡ γὰρ νεότης ἐκ παντὸς βιάσει σε πρὸς τοῦτο.
Εἰς τὸν Θεὸν τὸν ὑψίστον ὀρκίζω σε, ὠραία,
μὴ ἐπὶ πλοῦτον πάντα θῆς τὸν λογισμόν σου ὅλον,
μὴ ἐπὶ πλοῦτον πλανηθῆς, οὔτε εἰς ἄλλην δόξαν,
ἀλλ' εἰς ἀνδρεῖον ἄγορον, ἀπόκοτον ἀνδρεῖον,
ἵνα συγχαίρης μετ' αὐτοῦ, τινὰν νὰ μὴν φοβῆσαι».

Ταῦτα εἰπὼν ἐπαύσατο ὁ Διγενὴς Ἀκριτῆς.
Ἡ κόρη μὲν ὡς ἤκουσεν τοὺς λόγους τοῦ Ἀκριτοῦ,
ἐκ βράθους ἀναστέναξε κόρη μετὰ δακρῶν,
καὶ μετὰ θρήνων πρὸς αὐτὸν ὀδυνηρῶς ἐλάλει·
«ὦ ἄνερ μου γλυκύτατε, αὐθινα καὶ προστάτα,
ἐλπίζω πρὸς οἰκτιρένονα Θεὸν τὸν ἐν ὑψίστοις·
οὐ συγχαίρῃσαι με ἰδεῖν τὴν θλιψὴν τὴν τοιαύτην,
ἀλλὰ θέλει λυπηθῆ ἡμὴν ταλαιπωρίαν,
νεότητος ἐπισφαλούς ὁμοῦ καὶ ξενιτείας,
καὶ ἀναστήσει σε ὡς πρὶν Λάζχαρον ἐκ τοῦ τάφου,
καὶ οὐ γνωρίζω, ἕτερον ἄνδρα μέχρι τοῦ τέλους θ·
Εἶθ' οὕτως πρὸς ἀνατολὰς ἐξάπλωσε τὸ ἑμάτι,

·α χέρια ᾠψήλᾳ ᾔηκωσε, θρηνητικῶς ἰβόα
καὶ ἐκδυώπει τὸν Θεόν μετὰ μεγάλης πίκρας.
« Φιλάνθρωπε, πανεύπλαγγνε, μόνε δικαιοκρίτα,
Θεέ μου καὶ παμβασιλεῦ, ὁ κτίσας τοὺς αἰῶνας,
ὁ στερεώσας οὐρανὸν καὶ γῆν θεμελιώσας,
καὶ θάλασσαν τὴν ἄπειρον ψάμμῳ περιτειχίσας,
ὁ λόγῳ συστησάμενος ὅρα τε καὶ τὰς νάπας,
ὅς ἐπλασας καὶ τὸν Ἀδὰμ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ Εὐάν,
καὶ κατελθὼν ἐξ οὐρανοῦ ὡς Λόγος τοῦ Ὑψίστου,
καὶ σάρκα προσεσφόρεςας δι' ἐμὲ ἐκ παρθένου,
καὶ σταυρωθεὶς ἀνάστασιν τοῖς πᾶσιν ἐδωρήσω,
ἀνάστησον, Φιλάνθρωπε, καὶ τὸν ἐμὸν αὐθέντα.

ὦ Κύριε, ἐλέησον, εἰσάκουσον φωνῆς μου,
καὶ μὴ παρίδης δάκρυα, τὰ σὲ ἐκδυωσάποντα,
ἀλλ' ὡς ποτε τὸν Μανασσὴν ἤκουσας δευθέντα,
καὶ ἐδωρήσω ἔτεσιν νὰ ξαναζήσῃ πάλιν,
οὕτω καὶ τώρα ἄκουσον ἐμῆς δεήσεώς μου,
σπλαγγνίσθητι ὡς συμπαθὴς καὶ μόνος ἐλεήμων·
καὶ ὡς ποτε παράλυτον ἐξήγειρας τῷ κόμμῳ,
καὶ τὸ θυγάτριον, Σωτήρ, τῇ πίστει Χαναναίας,
ὡσπερ τὸν παιῖδα γὰρ ποτε καὶ τοῦ ἑκατοντάρχου
ἠλέησας ὡς εὐσπλαγγνος καὶ κτίστης τῶν ἀπάντων,
οὕτω καὶ νῦν ἀνάστησον ἀπηλπισμένον νέον,
καὶ μὴ παρίδης δεήσιν ἐμῆς τῆς ἀναξίας,
καὶ ἐξαπόστειλον ταχύ βοήθειαν ἐξ οὐρῶν
καὶ ἐκ θανάτου ἄρπασον ψυχὴν μετανοοῦσαν.
Αὐτὸς γὰρ ἔφη, Δέσποτα, θάνατον οὐ θελήσω
ἀμαρτωλοῦ, μακρόθυμε, μέχρις ἂν ὑποστρέψαι·
καὶ νῦν, μόνε Φιλάνθρωπε, βοήθει τῷ κειμένῳ,
καὶ ἔσᾶπλωσον τὴν κραταιὰν χεῖρα ὡς εὐεργέτης,
καὶ ὡς τὸν Πέτρον ἔσωσας θαλάττιν κινδύνον·
οὕτω καὶ νῦν ἀνάστησον τὸν φιλαττὸν μου κύρκαν,
ἢ πρόσταξόν με, Κύριε, πρώτην ἐμὲ τεθνήσκειν,
ἢ κατὰ κράτος ἐκκαίμενον καὶ ἄπνουν ἰδοὺ τοῦτον,

κεκαλυμμένους ὀφθαλμούς ἔχον αὐτοὺς ὠραίους,
μὴ ἰδοὺ χεῖρας τὰς αὐτοῦ ἀνδραγαθεῖν μαθούσας,
καὶ σταυρωμένας νεκρικῶς, ἔς τὴν γῆν ἐξάπλωμένας.
Μὴ μου τὰ δάκρυα, Χριστέ, παρίδης δεομένης,
μὴ μου τοσαύτην κατιδεῖν παραχωρήσης θλιψίν,
ἀλλ' ἐπαρέ μου τὴν ψυχὴν προτοῦ γενέσθαι χήραν·
πάντα γὰρ λόγῳ δύνασαι, οὐδὲν ἀδυνατεῖ σοι».

Ὅσῳ δὲ ταῦτα ἔλεγεν μετὰ πολλῶν δακρῶν
στραφεῖσα τοῦτον αἰρηθῶς βλέπει ψυχορραγοῦντα,
καὶ πόνον τε τὸν ἄπειρον μὴ ὑποφέροντάς τον
εὐθύς ἐλειποθύμησεν ἐκ τῆς μεγίστης πίκρας,
ἔπεσε κάτω εἰς τὴν γῆν, παρέδωκε τὸ πνεῦμα,
καὶ δὲν ἐγνώρισεν ποτὲ τίς ἦτονε ἡ θλιψίς.
Καὶ ἔκεινοι ἀποθάνασιν εἰς μίαν ὥραν τότε,
τὸ θαυμαστὸν ἀνδρόγυρον καὶ περισημισμένον,
οἱ ὄντως εὐγενέστατοι καὶ φραενοὶ φωστῆρες,
οἱ πάντα ἀπολαύσαντες τερπνότητα τοῦ βίου.
Καὶ τότε λαζαρώσαντες αὐτοὺς εὐτρεπιστάτως,
καὶ ἄρχισαν νὰ κλαίωσιν μετὰ φωνῆς μεγάλης,
καὶ θρήνον μέγαν ἔκαμον ὅλοι οἱ ἐδικοί τους.
Καὶ ποῖα γλώσσα δύναται νὰ πῇ τοὺς θρήνους τούτων,
ἢ ποῖος νοῦς νὰ δυναθῇ ἐκείνους νὰ φανερώσῃ;
ὡς καὶ τὰ δένδρα μοι δοκεῖ, ὁμοῦ δὲ καὶ οἱ λίθοι,
καὶ ἅπαντα τὰ ἐρπετὰ κλαύσασθαι σὺν ἐκείνοις.

Οὕτως πολλὰ θρηνήσαντες ὡς εἶδει κατ' ἀξίαν
καὶ μετὰ πλείστων ὑμνωδῶν ἐκῆδυσαν ἐκείνους.
Καὶ πρῶτον μὲν καλύψαντες τὸν Διγενῆν ἐν τάφῳ,
ὃν προεκτίσαστο αὐτὸς εἰς ποταμὸν Εὐφράτην,
πλησίον μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ τῆς μητρὸς θανόντων,
μετὰ δὲ ταῦτα καὶ αὐτὴν ἔθεντο εἰς μνημεῖον
ἐγγὺς αὐτοῦ τοῦ θαυμαστοῦ Ἀκριτοῦ τοῦ γενναίου.
Ὡς δὲ ἡ τούτων τελευτὴ ἐμαθητεύθη εἰς πάντας,
οἱ πρῶτοι τῆς Ἀνατολῆς καὶ πάντες ἀπέλαται
ἐκ τῆς Ταρσοῦ, ἐκ τοῦ Βαρδᾶ καὶ ἐκ τῆς Βαβυλώνας

Μαυρισηροί τε οἱ Θαυμαστοί, καὶ οἱ Κιλικιοὶ τὸ γένος,
καὶ ἕτεροι ἐκ τοῦ Σωλοῦμ, ἐκ τοῦ Λουκᾶ τὰ μέρη,
ἄλλοι δὲ ἐκ τοῦ Μαδδαροῦ, καὶ ἐκ τῆς Λευκοπέτρας,
ἐκεῖ δὲ ἐμυζώθησαν ἐκ τῶν μερῶν τῶν πάντων,
καὶ πρὸς τὸν οἶκον ἔσθασαν τοῦ Διγενεῦς Ἀκρίτου,
καὶ κύκλωθεν ἰσχύμενοι τοῦ μνήματος ἐκείνου,
καὶ τῆς συζύγου τῆς στερραῆς, λέγω, καὶ τῆς ὠραιᾶς,
καὶ γοερῶς θρηνήσαντες, καὶ ἔλεγον τοιαῦτα·
αἰδὲ τὸ ποῦ κατὰκειται ἡ δόξα τῶν ἀνδρείων,
ἰδὲ ποῦ εὐρίσκεται ὁ Διγενὴς Ἀκρίτης,
ἰδὲ ποῦ εὐρίσκεται ὁ εὐγενὴς τοῦ κόσμου,
ἰδὲ ποῦ κατὰκειται ὁ πρῶτος τῆς Συρίας.

Οὗτός ἐστιν ὁ ἐνδοξὸς καὶ πρῶτος Ῥωμανίας,
οὗτός ἐστι τὸ καύχημα ἀνδρειωμένων πάντων.

Ὡ τάφω, ποῖον ἦλιον ἔδυνας νῦν γενναῖον;
τὸν ἰσχυρὸν κατέχεις γὰρ, τὴν κορυφὴν τῶν νέων,
τὸν τρόπαια ποιήσαντα μεγάλα εἰς Συρίαν
ἄδης κατέχει δέσμιον ἐν τάφῳ τεθειμένον,
τάφος κατέλυσε μικρὸν ἐνδοθεν ὑποτάξας,
ὅν ἐροβήθηκε πολλὰ Ἀνατολῇ καὶ Δύσει.

Πικρῶς οὕτως θρηνήσαντες τὸν θαυμαστὸν Ἀκρίτην,
ἐπὶ τὴν κόρην ἔστρεψαν ταύτην τὴν θρηνηδίαν.

» Νεκρὰν σε, ὦ πανεύγενε, ὀρώμεν ἠπλωμένην
θανοῦσάν σε ὀρώμεν νῦν, ἣν ζῶσαν οὐδαμῶθεν
τις ἀπὸ ἡμῶν ἔώρακεν, ὦ καταγλαισμένη,
ἢ μᾶλλον ἄφρονον εἰπεῖν θανοῦσαν ἐν μνημείῳ
τὴν εὐειδίαν ἐκ παντός, τὰ τῶν Σειρήνων μέλη,
τὴν ἀηδόναν τὴν λαμπρὰν καὶ ἄσπρην περιστέραν.

Ὡ ἦλιε παγκαλλόμερφε, τῶν γυναικῶν στιλπνότης,
σὺν τῷ ἀνδρὶ σου θάπτεσαι σήμερον ἐν τῷ τάφῳ,
ἢ πᾶσαν ἀπολαύσασα εὐήμεριν βίου,
τὸν τῆς χηρείας καύσωνα φυγαῦσα παραδόξως,
ἐπαινετῶς καὶ θαυμαστῶς χαρεῖσα εἰς τὸν κόσμον·
πῶς ἄρνω σε κατέπιεν ὁ πανδογεῖος ἄδης;

πῶς τάφος σε κατέχει νῦν τὴν ἠδονὴν τῶν πάντων
τὴν λάμπουσαν ἐν γυναικῶν ὡς ἠλίας τοῖς ἄστροις;
Τοιαῦτα δὲ καὶ ἕτερα ἐθρήνησαν οἱ πάντες,
ἄνδρες, γυναῖκες, σὺν παισὶν καὶ δούλοις τοῖς οἰκείοις
τὸ ζεῦγος τὸ θεόζευκτον ἀνδρίας τε καὶ κἀλλους,
καὶ ἐν τοῖς οἴκοις ἀπήρχοντο ἕκαστος, οὐσπερ εἶχον.

ΤΕΛΟΣ.

ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ.

Οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει

<i>Οἱ ἐν Φαναρίῳ.</i>		Ἀντώνιος Κυριακίδης	1
Ὁ Σεβασμιώτατος Ἅγιος Ἀγκασίας Κύριος Σωφρόνιος.	6	Χαράλαμπος Ἡλιάδης	1
Ὁ Σεβασμ. Ἅγιος Χαλδίας Κύρ. Γερβάσιος.	4	Δ. Θ. Χρυσίδης	2
B. Παλάδης	10	Περικ. Περσίδης	1
A. B. Γεωργιάδης	5	Γ. Ἀναστασιάδης	1
Οἱ Πανοσιολογιώτατοι.		Νικόλαος Παπαδόπουλος	2
Ὁ πρῶν Μέγας Πρωτοσύγγελλος Κ. Γαβριὴλ Κωνσταντῖνος Χ' Ἀποστόλου	2	Ἐμμανουὴλ Μουτεβελῆς	
Μελίτιος Κοτσάνης Πάτριος	2	Ἰωάννης Ἐξαρχόπουλος	
Ὁ πρῶν Ἅγιος Κύπριος Κυρ. Ἰωαννίκιος		Ἀστέριος Γ. Παπάζογλου	
K. Δελικάνης		Παν. Ἀντ. Βάρβης	
Ζαφείρω Θεοδωρίδου		Χαράλαμπος Θεοδώρου	
Σωτήριος Θεοδώριδης		Σωτήριος Ἰωάννου	
Χρηστάκης Ἐλευθεριάδης			

Οἱ ἐν Μουδαρίου.

<i>Οἱ ἐν Τζιβαλίῳ.</i>			
Ἐλένη Κασδὸν	2	<i>Οἱ τῆς ἱερατικῆς Σχολῆς.</i>	
Ἄγλαϊα Βλαχοπούλου		Ἀλκιβιάδης Σουμλιδῆς	
Αἰκατερίνη Παννίδη		Θεόδωρος Α. Φαρμακόπουλος	
Θεόδωρος Παννίδης		M. Φωμιάδης	
Μωυσῆς Μωυσειδῆς		Ἀθανάσιος Θεοδώρου	
Μάρκος Μαρκόπουλος		Σταῦρος Λαζαρίδης	
Νικόλαος Ἡρασιτίδης		Δημήτριος Ἀντωνιάδης	
		Βασίλ. Σακελλαρίδης	

Παναγ. Γ. Βελιώτης
Ἠλίας Παπᾶ Ἰωαννίδης
Δημήτρ. Κοσμίδης
Γεώργιος Θεοχαρίδης

Οἱ ἐν τῇ Μ. τοῦ Γενεοῦ Σχολῆς.

Ἄγγελος Α. Φυλακτόπουλος
Ζαχαρίας Δ. Ζαχαριάδης
Χρῆστος Ν. Δουργούτης
Γεώργιος Οἰκονομίδης
Γ. Γ. Πέτρογλου
Κωνστ. Χαρ. Μαρφογλου
Δ. Ἐλευθεριάδης
Γ. Π. Ἀποστόλου
Στυλ. Π. Σαράντης
Χρηστ. Π. Γιαμαλίδης
Νικόλ. Γ. Γενναρόπουλος
Ε. Μιχαλακόπουλος
Χρηστ. Π. Ἡπειρώτης
Ἀλέξανδρος Δεμιτζίης
Ἰωάννης Πρωῖος
Νικόλαος Βασιλειάδης
Δ. Ἰντζίδης ἱερεὺς
Δημοσθένης Μεσιτζῆς
Γ. Τσοκόπουλος
Θεόδωρος Ἀθανασιάδης
Σοκράτης Πολιτόπουλος
Ἀριστείδης Ἰατρόπουλος
Ἄγγελος Λεμονίδης
Ἰωάννης Λαζαρίδης
Πολύβιος Ἀλεξιάδης
Ἡρακλῆς Κοσμίδης
Ἀναστάσιος Κουτρίδης
Γρηγ. Ραϊκόπουλος
Παν. Ἀμμανάτης

Οἱ ἐν τῇ Ἐμ. σχολῇ Χάλεως Καθηγηταί.

N. Π. Εὐθυμιάδης 2
Α. Σκιᾶς
Χ. Κωνσταντινίδης
Α. Δημητρόπουλος
Περικλῆς Οἰκονομόπουλος
Σ. Γεωργιάδης

Μαθηταί.

Δημήτριος Καλδοκορίσσης
Ἀριστείδης Ἰσαακίδης 2

Οἱ ἐν Κοιῆ καποῦ (Γαλατᾶ).

Κωνστ. Νομικός ἱατρός
N. Δικαῖος ἱατρός
Δ. Καίρης φαρμακοποιός
N. Δεπάστας φαρμακοποιός
Γ. Βενετσανόπουλος φαρμακ.
Δ. Ζέης

Γεράσιμος Καμπόσσης
Ἀντ. Σφέκτος φωτογράφος
Ἀντ. Κ. Π. Στασάλης
Γ. Ψυχιδόπουλος
Π. Ν. Κακουλίδης 5
Παῦ Ἰωάννης Μυρίδης 1
Θεόδωρος Γ. Σφροντιλίδης
Γεώργ. Κουτελής
Ἰωαν. Χρ. Καλλιφιδῆς
2 Συμεὼν Σ. Συμεωνόγλου
2 Νικόλ. Γοτουχίδης
2 Ἀναστάσιος Στοιρίδης
2 Βασίλ. Ηλ. Τσουκαλιᾶς
2 Γ. Γ. Μεινόγλου
2 Γ. Χ' Ἀθ. Ζαρομύτης

Ι. Δ. Χιπίλογλους
 Εὐφημία Λυσάνδρου
 Συμεών Καλοθῆς
 Νικολ. Φίλιππίδης
 Ἀπόστ. Κ. Ξανθόπουλος
 Μ. Κ. Ξανθόπουλος
 Παναγ. Πετρόπουλος
 Λεάνδρος Κασαπίδης
 Φώτιος Π. Χατζέας
 Ἀχιλλεύς Ἰερακίδης
 Ἀγγέλως Ἀρανούτογλους
 Δημ. Ἰερακίδης
 Ἀσκληπ. Χ. Σαρχόφλους

Οἱ ἐν Βλάγα.

Ὁ Θεοφ. Ἀγ. Μελιτουπό-
 λεως Κύρ. Εὐγένιος 2
 Ἀρχιμανδ. Κύρ Συμεών 1
 Ἀρχιμανδ. Κύρ Παρθένιος
 Ὁ Ἐφημέρ. Παπᾶ Κων-
 σταντίνος
 Ὁ Ἐφημ. Παπᾶ Βασιλείος
 Ὁ Ἱεροδιάκονος Κύρ. Γερ-
 μανός
 Γεώργιος Τζατσάκος
 Κωνστ. Δημητρακόπουλος
 Φώτιος Ὁρέστου
 Ἥλιος Παπαδόπουλος
 Ζαχ. Πολυχρονιάδης ἱατρός
 Ζ. Δ. Ζαχαριάδης ἐκ Γάνου
 Πρόδρ. Α. Βαρδαλῆς ἐκ
 Γάνου
 Ἰωαν. Ν. Γιαννακούλιας
 ἐκ Γάνου
 Γεωρ. Δ. Διδόλης

Θεοφάνης Ἀναστασιᾶδης

Οἱ ἐν Κοιτωσκαλίφ.

Γεώρ. Ι. Κουζός
 Γρηγόριος Κ. Ἐγγονόπουλος
 Δ. Μητακίδης
 Δημοσθένης Δ. Πετριδης
 Δημήτριος Πετσόπουλος
 Ἀναστασία Κ. Λάζου
 Ἀρχιμανδρίτης Μακάριος
 Σαλαθοῦδης
 Ἰορδάνης Γρηγοριάδης
 Μιχαλάκης Κοντόπουλος

Οἱ ἐν Μακροχωρίφ.

Κ. Σ. Παπαδόπουλος 2
 Ἰορδανῆς Ῥαφαηλίδης 2
 Γ. Βενετσάνοπουλος ἱατρός
 Ὁ Ἱεροδ. Μακροχ. Κύρ.
 Τιμόθεος 1
 Ἐμμαν. Ἀργυριάδης

Οἱ ἐν Χρυσοπάλει.

Ἰερών Σ. Ἰωσηφίδης
 Π. Δ. Κυριακίδης Κοτω-
 ρίτης
 Μηνᾶς Β. Μαράσσογλους
 Ν. Φαλκρεῦς
 Ν. Γ. Στεφανίδης
 Δ. Χ. Χρυσόγους
 Γ. Μ. Μελιάδης
 Ἰωαν. Κ. Γιουλιάνης

Οἱ ἐν Σιγῆ.

Α. Ι. Ξανθόπουλος
 Ν. Ι. Ξανθόπουλος

Ν. Δ. Παπαδόπουλος
 Α. Λύγουστόπουλος
 Δημοσθ. Στυριδης
 Ἀθανάσιος Ξανθόπουλος
 Ἀναστάσιος Παπαδιαμαντό-
 πουλος
 Δημοσθ. Ν. Μάγου
 Γρηγόριος Παπαδόπουλος
 Εὐάγγελος Τζίκου
 Δημ. Σοφιανόπουλος ἱατρός
 Σμαράγδα Π'' Διαμαντῆ
Οἱ ἐν Ῥαιδεσφ.

Κ. Τρ. Κωνσταντινίδης
 Δ. Κουβαλακίδης
 Κωνστ. Εὐθύρων
 Ἰωάννης Σ. Κιαρχόγλους
 Κωνστ. Ν. Σαββιδόπουλος
 Κωνστ. Ε. Μανδαράκης

Οἱ ἐν Ἀθήναις.

Κλεάνθης Χουρμουζῆς
 Κωνσταντίνος Χουρμουζῆς
 Δημήτριος Χ'' Στεράνου
 Ἰωάννης Φιλικός
 Κ. Ἀλευρᾶς
 Ἥλιος Βασιλειᾶδης

Οἱ ἐν Τραπεζούντι.

Ὁ Π. Ἀγ. Τραπεζούντος
 Κ. Γρηγόριος 4
 Ὁ Καθηγ. τῆς ἱερᾶς Μο-
 νῆς Σουμλᾶς Κ. Παρ-
 θένιος 2

Οἱ αἰδεσιμώτατοι ἱερεῖς.

Ἰωάννης Λευίτης Οἰκονό-

μος ἱεραμείριος Μητροπό-
 λεως.

Δημ. Ἰερόνυμος Σκευοφύ-
 λαξ ἱεραμείριος Δαφνοῦτος
 Πρόδρομος Σακελλίων ἱερημ.
 Ἀγίου Γεωργίου
 Γεώρ. Λευίτης Πρωθιερέως
 ἱερ. Ἐξωτείτων
 Δημ. Σωτηρικίδης πρωτεύει-
 κος Θεοσεπεάστου
 Εὐστάθιος Χαλδαϊόπουλος
 ἱερ. Ἀγίας Μαρίνης

Οἱ φιλόμονοι Κύριοι.

Κωνστ. Α. Θεοφύλακτος 5
 Χαραλάμπης Μουμουλώφ 4
 Θεόδωρος Χ'' Εὐθυμίου
 Γραμματικίπουλος 4
 Θεοδόσιος Σπαθᾶρος ἱατρός 4
 Μιλτιάδης Γ. Παπαδό-
 πουλος ἱατρός 4
 Στυλιανός Τσιμπλινίδης 2
 Θεόδωρος Καζαντζόγλους 2
 Ἀδελφοὶ Κογκαλιδαὶ 4
 Ἀνδρέας Τριανταφυλλίδης 2
 Γεώργιος Κανταρτζίδης 2
 Γεώργιος Κεκουλίδης 2
 Π. Λαμπριανίδης 2
 Γεώργιος Ν. Καπνᾶς 2
 Εὐκλείδης Ἰεροκλῆς 2
 Κ. Ξανθόπουλος 1
 Π. Α. Ἐρραμιδίδης
 Π. Α. Ἐρραμιδίδης
 Παναγιώτης Κακουλίδης
 Γεώργιος Δομνηνός

Πέτρος Πετρόπουλος
 Π. Καρυοφύλλης
 Ἀναστάσιος Κυτρίδης
 Κωνστ. Χ. Ζαχαράνης
 Ἡλίας Α. Νικολαΐδης
 Πέτρος Κωνσταντινίδης
 Ἰάκωβος Ἰ. Σακελλαρίου
 Γ. Χ. Μιχαηλίδης
 Ἰγνάτιος Εὐθυβούλης
 Περικλῆς Μαρούλης
 Ἐλευθέριος Φοινικόπουλος
 Χρῆστος Δ. Χρυσοστομίδης
 Νικολ. Γούτας πρωτοψάλ.

Μητροπόλις
 Στυλιανὸς Περσεΐδης
 Ἰωάν. Λογγινίδης
 Γ. Σοφριανὸς
 Ἀχιλλεὺς Κούσης
 Ἰωαν. Σουμειλίδης
 Ἀθ. Ἐσπερίδης Πλατανίτης
 Α. Φυλιζής
 Γρηγόριος Παπαδόπουλος
 Φωκίων Γ. Καρβουνίδης
 Παῦλος Γεωργιάδης
 Ι. Δ. Κωνσταντινῶν
 Ἦρακ. Χαρ. Καπαριανίδης
 Γεωρ. Ἀναστασιάδης
 Ἰάκωβος Φωστήροπουλος
 Γεωρ. Ι. Μετάξας
 Παναγιώτης Κανδύλης
 Σπυρ. Θ. Φουντόπουλος
 καὶ Σα
 Γεωρ. Κ. Δαμιανίδης
 Δαμιανὸς Κ. Δαμιανίδης

Παναγ. Σ. Κουσιδης
 Θεόδωρος Β. Πατσαλίδης
 Γεωρ. Καραφουλίδης
 Σπυρ. Ι. Σαριάδης
 Θεόδωρος Δ. Σιμωνίδης
 Λύσανδρος Λαζαρίδης
 Ἡλίας Κ. Λευίτης
 Χαραλάμπης Κ. Λευίτης
 Θεοφύλακτ. Σ. Θεοφυλάκτου
 Γρηγόριος Θ. Αὐγερινὸς

Ἐν Μαϊκόπ (Ρωσσία).
 Κωνστ. Λευίτης (διὰ τοὺς
 ἐν Μαϊκόπ φιλογενεῖς ὁ-
 μογενεῖς 30

Οἱ ἐν Οἰνῇ.

Ζαχαρ. Α. Ἐξερτζόγλου 1
 Ν. Δ. Ἐξερτζόγλου
 Ἡλίας Δ. Βοριδης
 Γεωρ. Π. Κωνσταντινίδης
 Χαράλαμ. Π. Ἐλευθεριάδης
 Χ'' Ἀθανασ. Κυριακίδης
 Ι. Κ. Γιάντσος
 Συμεὼν Ἡλία
 Δ. Γ. Φιλιππίδης
 Παναγῆς Ψαραδέλης

Οἱ ἐν Φιλιππουπόλει.
 Ὁ Φιλιππουπόλις Ἰωακείμ.
 Ἀ. Λογοθέτης
 Α. Ἐνυάλης
 Μ. Α. Βλάχος
 Σ. Ἀντωνιάδης
 Δ. Δουλάς
 Δ. Ἰ. Κομμαριανός

Ἀ. Κ. Γιαυαλίδης
 Ἰ. Δ. Μάρδας
 Χρῆστος Χατζῆ Σταύρου
 Ἀργύριος Στολιάδης
 Ἰωάννης Παπαδάτης
 Α. Λιπόβατς
 Ἰωάννης Κωλέττης
 Νικόλαος Ἰσαρης
 Μ. Μαρκόπουλος
 Παναγ. Χ'' Γρηγορίου
 Β. Ν. Σπαθαρόπουλος
 Κ. Πανουσιάδης
 Δ. Βεγιαρίδης
 Α. Dotehkooff
 Ἰωάννης Ν. Χατζιδάκης
 Σπ. Ἀδαμαντιάδης
 Δημ. Ἰ. Στεφανίδης
 Γεώργιος Δημητριάδης
 Π. Ν. Παπαγεωργίου
 Γ. Δ. Ἀναγνωστόπουλος
 Κρατινὸς Ἀποστολίδης
 Γεώργιος Ἰ. Γαϊτανίδης
 Κωστ. Ραπτάρης
 Ἰ. Ἐμμανουήλ Ἰμβριος
 Χρῆστος Νικολαΐδης
 Γεώργιος Κωνσταντινίδης
 Ὁρθόδοξος Ὁρθοδοξιάδης
 Γεώργιος Ἰ. Κολοζῶφ
 Ἐμμανουήλ Δρακόπουλος
 Δημ. Χ'' Παναγιώτου
 Σταμάτιος Β. Ψάλτης
 Μιγ. Παπαδόπουλος
 Θεόδωρος Μιχαήλ
 Χρῆστος Γρίβας

Ἐμμανουήλ Ἰωαννίδης
 Περιελῆς Ν. Παπαδόπουλος
 Σωτήριος Δ. Ἀντωνιάδης
 Ἀνόνημος
 Λεόντιος Γεωργιάδης
 Θεόδωρος Ἰ. Βόγας
 Κωνσταντῖνος Παπίνης
 Χρῆστος Κατσιφρας
 Ν. Ἰ. Μημίδης
 Νικόλαος Γιαννίπουλος

Οἱ ἐν Ἀδριανουπόλει

Ν. Ἀσημακόπουλος ιατρός 2
 Μ. Παρανίνας 1

Οἱ ἐν Βιζύῃ

Ἰάγκος Κηπουρίδης 10
 Ν. Θ. Ἀριστόβουλος 2
 Π. Οἰκονομίδης 1
 Α. Γ. Παπαδόπουλος
 Κωστῆς Μαυρίδης
 Ἀναστασία Χ'' Νικολαΐδου
 Β. Ν. Εὐγενιάδης
 Ἀλιξ. Χριστοφόρου (Μήδεια)
 Δ. Ἰ. Ἀγαθός
 Ν. Γ. Χαρμυανδαριδης Νικο-
 μηδεὺς
 Α. Ἰ. Κωνσταντινίδης
 Ἰωάν. Δημητριάδης (Πινακῆ)
 Ἀθ. Ν. Μπάσογλου
 Ἰωαν. Κ. Ζωγραφόπουλος
 Ἰωάννης Κ. Καλατόγλου 2
 Ἐμμ. Κ. Ἀμβαζόγλου 1
 Χρῆστος Παπᾶ Ἀποστόλου
 (Πινακῆ)

Ῥαφαήλ Γ. Μπαλονᾶς
 Γεωρ. Κ. Πανταζῆς
 Π. Α. Μαυρόπουλος Νικο-
 μηθεύς (διδ. Σαραγίου)
 Θεοδοσία Νεράντση (Τσόγ-
 καρα)
 Μαρία Λεμονίδου (Βουνάρ
 Χισέρ)

Οἱ ἐν Σκεπαστῶ.

Ἰωάννης Α. Λογοθετίδης 1
 Ἀγγελάκης Πολυχρονίου
 Δ. Ι. Βιβιτάδης
 Θεόδωρος Παπᾶ Φωτίου
 Χρ. Πολυχρονιάδης ἰατρός
 Μαργαρίτης Δ. Μαργαρι-
 τόπουλος

Οἱ ἐν Τριγλία.

Ν. Καλαφάτης
 Γ. Πολυχρονιάδης

Εὐγένιος Ν. Καλαφάτης
 Νικόλαος παπᾶ Θεοδοσίου
 Χαράλ. Π. Χριστοδ. Ἀ-
 πολλωνιάτης

Σταυρ. Α. Μαστρανεστίδης

2 Γεώργιος Μουντανιώτης

Παν. Α. Μάρπη

2 Ἰορδάνης Ζ. Πετράκογλου

Ξ. Γ. Δημητριάδης

Ἰωάννης Ν. Καλεμκερῆς

Ἀπόστολος Ἀδαμαντίδης

Μενέλαος Ε. Χ' Μελκῆ

Γεώργιος Θ. Κυριακίδης

Θ. Ἰ. Πετράκογλου

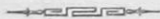
Ὀδυσσεύς Σ. Καζάκου

Γεώργιος Δ. Πινωτίδης

Ἰωάννης Ζαχαράτος

Ν. Ν. Ἀρχοντοῦ

Παν. Βασιλειάδης ἐκ Προύσης

Πωλείται παρ' ἅπασιν τοῖς βιβλιοπώλαις ἢ δὲ
κεντρικῆ ἀποθήκῃ ἐν τῷ βιβλιοπωλείῳ τοῦ κ. Γ. Ι.
Σεϊταρίδου Ζηριτῶν Καπονσοῦ· αὐτόθι ἀποταθῆναι
περὶ πάσης ἰδίας συνειροήσεως μετὰ τοῦ ἐκδότου οἱ
βουλομένοι.

1 / 14

Τεμάτια { διὰ μὲν τοὺς Συνδρομητὰς Γρ. 10
» δὲ τοὺς μὴ τοιοῦτους » 15